

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 10089

ZSHON KRISTOF

Romain Rolland

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ראמען ראלאנד

זשאן קריסטאָף

III. יוגענד

איבערזעצט פון ל. מ. בעניאמין
אונטער דער רעדאקציע פון דר. ק. פארנבערג

ליטערארישער פארלאג, ניו-יאָרק

1921

1.

דאם הויז איילעך

דאס הויז איז געווען איינגעטונקט אין א שטילקייט.
זינט דעם פאטערס טוידט איז אלץ געווען ווי אפגעשטאר-
בען. איצט, אז מעלכיאר'ס הילכיגע שטים איז אנטשוויגען
געווארען, האט מען פון איז דער פריה ביז איז אבענט מעהר
ניט געהערט, ווי דאס מאנאטאנע מורמלען פון טייד.
קריסטאף האט זיך וויעדער אריינגעווארפען אין א
הארטנעקיגע ארבייט. אין א שטומען צארן האט ער זיך
אליין געוואלט באשטרעפן. פאר וואס ער האט געוואלט
זיין גליקליך. פארגליווערט איז זיין שטאלץ. האט ער ניט
געענטפערט אויף די אויסדרוקען פון מיטגעפיהל און סימ-
פאטיע. אהן איין ווארט אויסצוריידען האט ער זיך אריינגע-
ווארפען אין זיינע טעגליכע פליכטען, און האט געגעבען
זיינע שטונדען מיט אן אייזיגער אויפמערקזאמקייט. זיינע
שילער, וואס האבען געוואוסט פון זיין אומגליק, האבען זיך
געפיהלט געקריינקט פאר וואס ער האט אזוי ווייניג גע-
פיהל. אבער די עלטערע, וואס האבען שוין געהאט א שטי-
קעל ידיעה אין צרות, האבען געוואוסט, אז אזא קאלטקייט
לפנים, קאן זיין גאר א צודעק פאר א טיפען שמערץ, און
זיי האבען מיט איהם רחמנות געהאט. ער האט זיי בשום
אופן ניט געדאנקט פאר זייער סימפאטיע: אפילו די מוזיק
אליין האט איהם ניט געבראכט קיין דערלייכטערונג. ער
האט געשפילט אהן פארגעניגען, ווי א חוב. מען האט גע-
קאנט מיינען, אז ער האט געהאט א גרויזאמע פרייד ניט
צו האבען קיין פארגעניגען פון קיין זאך. אדער זיך אזוי

איינצוריידען, אוועקנעהמענדיג ביי זיך יעדען צוועק פון לעבען און פון דעסמוועגען דאך צו לעבען.

זיינע ביידע ברידער, דערשראקען פון דער שטילקייט פון טוידטען הויז, האבען זיך געאייילט פון דארט צו אנטלויפן פון. רודאלף איז אריין ביי זיין פעטער טעאדאר אין גערשעפט און האט געוואהנט ביי איהם. וואס איז שייך ערנסט טען איז ער, נאך דעם ווי ער האט אויסגעפרובירט צוויי דריי באשעפטיגונגען, אנגעקומען אויף א שיף, וואס איז געגאנגען צווישען מאיניץ און קעלן: ער פלעגט זיך באווייזען נאר ווען ער האט געדארפט געלט. קריסטאף איז געבליבען אליין מיט דער מוטער אין דעם צו גרויסען הויז, און די קארגקייט פון מיטלען און די אפצאהלונג פון געוויסע חובות, וואס האבען זיך באווייזען נאכ'ן פאטערס טוידט, האבען זיי געדאוונגען, ווי שווער עס איז ניט געווען פאר זיי, צו זוכען אן אנדער וואהנונג, א באשיידענערע און ניט אזא טייערע.

זיי האבען געפונען א קליינע וואהנונג — צוויי דריי צימערן אויף א צווייטען עטאזש אין א הויז אויף דער מארק גאס. די געגענד איז געווען א קאכיגע אין מיטען שטאדט, ווייט פון טייד, ווייט פון די בויער, און פון אלע פריינד־ליכע פלעצער. אבער מען האט געמוזט פאלגען דעם שכל, ניט דעם געפיהל: קריסטאף האט דארט געפונען א גומע געלעגענהייט צו באפרידיגען זיין טרויעריגען באגעהר זיך צו פייניגען. אויסערדעם איז דער בעל־הבית פון הויז, דער אלטער רעגיסטראט איילער, געווען זיין זיידענס א גומער פריינד, און האט געקענט די גאנצע פאמיליע: דאס איז געווען גענוג, אז לואיזע זאל זיך באשליסען. זי האט זיך געפיהלט פארלארען אין גרויסען הויז, און שטארק צוגעצוי-

גען צו מענשען. וואס האבען געהאט א גוטע ערינערונג אז די, וועמען זי האט געליעבט.

זיי האבען געמאכט הכנות זיך אריבערצוקלייבען. זיי האבען לאנג אויסגעטרונקען די ביטערע מעלאנכאליע פון די לעצטע טעג אין דעם טרויעריגען און טייערן היים, וואס זיי פארלאזען אויף אייביג. זיי האבען קוים געוואגט איינער דעם אנדערן ארויסצוזאגען זייער טרויער: זיי האבען זיך געשעמט דערמיט, אדער מורא געהאט פאר דעם. יעדער ער פון זיי האט געטראכט, אז ער דארף ניט ארויסווייזען זיין שוואכקייט פאר'ן אנדערן. ביים טיש, איינע אליין אין טונקעלן צימער מיט האלב אראפגעלאזענע פארהאנגען, פלעגן זיי ניט וואגען אויפצוהויבען דעם קול, און פלעגען אפ-עסען אין איילעניש, ניט קוקענדיג איינער אויפ'ן אנדערן פון מורא, אז זיי וועלען ניט קאנען באהאלטען זייער זארג. זיי פלעגען באלד נאך דעם זיך פאנאנדערגעהן. קרויסטאף פלעגט זיך אומקעהרען צו זיינע באשעפטיגונגען: אבער, ווי נאך ער האט געהאט א פרייע מינוט, פלעגט ער קומען צו-דיק, באהאלטענערהייט זיך אריינכאפען אין הויז, אויף די שפיץ פינגער זיך ארויפקלייבען אין זיין צימער אויף דער שילקע און פארמאכענדיג די טיר, זיך שטיל אוועקזעצען אין א ווינקעל ענטוועדער אויף זיין קופערט, אדער אויפ'ן געזימס פון פענסטער: און אזוי, ניט טראכטענדיג, פלעגט ער פארבלייבען, אריינציהענדיג אין זיך דאס אומקלארע מורמלען פון אלטען הויז, וואס צימערט אויף ביי יעדען קלענסטען טריט. זיין הארץ האט געציטערט אויך אזוי ווי דאס הויז. ער פלעגט זיך צוהערען צו יעדען קלענסטען גערויש פון אינעווייניג אדער פון דרויסען: צום סקריפענען פון פאדלאגע, צו אלע געוויינליכע גערוישען. ער פלעגט

דערקענען זיי אלעמען. ניט וויסענדיג וואו ער איז אויף דער וועלט: זיינע געדאנקען פלענען זיין פארטרוסקען אין די בילדער פון דער פארגאנגענהייט: ער פלעגט ניט ארויס פון זיין כאטוויכונג ביו דער זייגער פון סענטמארט־קירד פלעגט איהם דערמאנען, אז מען דארף זיך אויפהויבען.

איז אונטערשטען עטאזש הערען זיך לואיוע'ס טריט, ארומגעהענדיג שטיל היז און צוריק. שטונדען לאנג הערט מען איהר גאר ניט, זי מאכט גאר ניט קיין גערויש. קריס־טאף הערט זיך גוט צו. ער געהט ארונטער, אביסעל אומדוהיג, ווי מען פארבלייבט לאנג נאך א גרויסען אומגליק. ער עפענט די טיר: לואיוע איז אומגעקעהרט צו איהם מיט'ן רוקען. זי זיצט לעבען א שאף, איז מיטען פון א קופע זאכען: קליידער, אלטע זאכען. צעריסענע שטיקער, זכרונות וואס זי האט פארנאנדערגענומען אונטער דעם אויסרייד, אז זי וויל זיי פאריכטען. עס פעהלט איהר דער כח: יענעם שטיק דערמאנט איהר אז עפעס, זי דרעהט עס און דרעהט צווישען די פינגער, און הויבט אז צו חלומען. דאס שטיק פאלט איהר ארויס פון די הענט. זי פארבלייבט שטונדען־לאנג מיט אראפגעלאזענע הענט, זיצענדיג אין שטול באד מויבט פון איהר שמערץ.

די ארימע לואיוע לעבט איצט דעם גרעסטען טייל פון איהר לעבען אין דער פארגאנגענהייט — אין יענער טרויער־ריגער פארגאנגענהייט, וואס איז פאר איהר געווען זעהר קארן מיט פרייד: אבער זי איז אזוי געוואהנט געווען צו ליידען, אז זי האט געפיהלט דאנקבארקייט פאר די קלענס־טע געפעליקייט, וואס איז איהר ארויסגעוויזען געווארען: און די בלאסע שטראלען, וואס האבען געלויכטען פאר איהר ווייט, ווייט איינער פון אנדערן אין איהר לאנגען לעבען, זיי

נען געווען גענוג עס צו באלייכמען. דאס גאנצע ביז, וואס מעלכיאָר האט איהר געמאָן, איז געווען פארגעסען: זי האט געדריינקט נאר דאס גוטע. די געשיכטע פון איהר חתונה איז געווען דער גרעסטער ראמאן פון איהר לעבען. אויב מעלכיאָר איז אין דעם געווען אריינגעצויגען דורך אַ קאָפּרין, אויף וועלכען ער האט באלד חרטה געהאט, האט זי אבער זיך איהם אָפּגעגעבען מיט'ן גאנצען הארצען: זי האט געגלויבט, אז זי ווערט געלייכט אזוי ווי זי אליין לייעכט: און זי האט דאפיר געפיהלט צו מעלכיאָרן אַ צערמליכע דאנקבארקייט. דאס וואס ער איז געווארען שפעטער, האט זי געזוכט ניט צו פארשטעהן. ניט זייענדיג פעהיג צו זוכען די ווירק־לייכקייט ווי זי איז, האט זי געוואוסט עס נאר צו טראגען ווי עס איז, ווי אז אונטערמעניגע, ערליכע פרוי, וועלכע האט נאר ניט גוטיג צו פארשטעהן דאס לעבען אום צו לעבען. דאס, וואס זי האט זיך ניט געקאנט דערקלערען, האט זי איבערגעלאזען צו גאט, אז ער זאל עס דערקלערען. דורך אַ באזונדערן מיין פרוימקייט האט זי ארויפגעווארפען אויף גאט די פאראנטווארטלייכקייט פאר אלע אומגערעכטיג־קייטען, וואס זי האט געהאט אויסצושטעהן פון מעלכיאָרן און פון די אנדערע: צורעכענענדיג צו זיי אליין נאר דאס גוטס, וואס זי האט פון זיי באקומען. אַט אזוי האט איהר טרויעריגער לעבען איהר ניט איבערגעלאזען קיין ביטערע ערינערונג. זי האט זיך נאר געפיהלט אויסגעמאטערט — שוואַך ווי זי איז געווען פון די פיעל יאהרען פון גוים און מידקייט: און איצט, אז מעלריאָר איז מעהר ניט געווען: איצט ווען צוויי האבען דאס הויז פארלאזען און דער דריטער קאן שוין אויסקומען אַהן איהר, האט זי פארלארען יעדען מוט צו האַנדלען: זי איז געווען פארמאטערט, פאר-

שלאפען, איהר ווילען איז געווען באטויבט. זי האט דורכגע-
 מאכט איינעם פון יענע געראסטענישע קרויסען, וואס בא-
 פאלען אפט אויף די עלטערע יאהרען אויף ארבייטזאמע
 מענשען, ווען עפעס אן אומערווארטעטער קלאפ נעמט ביי
 זיי אוועק יעדען מאטיוו צו ארבייטען. זי האט מעהר ניט
 געהאט קיין מוט צו ענדיגען די זאק, וואס זי האט געשמריקט,
 צו בריינגען אין אַרדנונג דעם שופלאַד, וואָס זי האָט גע-
 פענט, אויפצושטעהן אום צו פארמאכען דאס פענסטער:
 זי פלעגט בלייבען זיצען, אַהן כה, אַהן געדאנקען — נאר
 מיט זכרונות. זי האט געוואוסט, אז זי ווערט צונישצעט
 און זי פלעגט רויט ווערן דערפון ווי פון שאַנד: זי האט זיך
 אָנגעשטרענגט עס צו באהאלטען פון איהר זוהן: און קריס-
 טאף, וואָס איז געווען אריינגעמאָן אין דעם עגאָזיס פון
 זיין אייגענעם שמערץ, האט קיין זאך ניט געמערקט. ער איז
 בלי ספק אַפט אין זיך געווען זעהר אומגעדולדיג זענען דער
 לאַנגזאמקייט מיט וועלכער די מוטער האט איצט גערעדט
 און געטאן די קלענסטע זאכען. אָבער ווי פארשידען איהר
 איצטיגע האַנדלונגען זיינען ניט געווען אין פאַרגלייך מיט
 איהר פריהערדיגער רירעוודיקייט, האט ער בין איצט זיך
 וועגען דעם ניט געזאָרגט.

יענעם טאָג איז ער צום ערשטען מאל דערפון איבער-
 ראַשט געווארען, ווען ער האט איהר געפונען אין מיטען פון
 די שופלאַדען, וואָס זיינען געווען אויסגעשאטען אופן פאָר-
 לאַגע, לעבען איהרע פיס, פול אין איהרע הענט, אין קופעס
 ביז די קניע. זי איז געזעסען מיט אן אויסגעצויגענער האַלז,
 דעם קאפ אויסגעשטרעקט פאַראויס, און דער פנים שטייף
 און פאַרגליווערט. הערענדיג אז ער קומט אָן, האט זי א
 ציטער געטאָן. אַ רויטקייט איז אריין אין איהרע בלאַסע באַ-

קען : מיט אן אינסטינקטיווער באוועגונג האט זי געזוכט צו באהאלטען די זאכען, וואס זי האט געהאלטען, און האט געשטאמעלט מיט א פארשעמטען שמייכעל :

— „דו זעהסט, איד מאד ארדנונג...“

דער אנבליק פון דער ארימער, חרוב'ער נשמה צווישען די הייליגקייטען פון איהר פארנאנגענהייט האט איהם פארר כאפט פאר'ן הארצען מיט א טיפען רחמנות. דאך כדי איהר ארויסצורייסען פון איהר אפאטיע, האט ער מיט אביסעל א שארפען און ביזען טאן באמערקט :

— „לעבעדיגער, מאמע, רירעוודיגער ! דו דארפסט ניט פארבליבען שטענדיג אין מיטען פון אט דעם גאנצען שטייב, אין פארמאכטען צימער. דאס איז שעדליך. מען דארף זיך אויפמונטערן אביסעל און מאכען א סוף צו דער גאנצער אויפקלייבעניש.“

„יא“ — האט זי געזאגט אונטערטעניג.

זי האט געפרובירט זיך אויפהויבען כדי די אלע זאכען וויעדער אריינצושפארען אין די שופלאדען. אבער זי האט באלד וויעדער זיך אוועקגעזעצט, לאזענדיג ארונטערפאלען דאס, וואס זי האט געהאלטען אין האנט.

„איד קאז ניט, איד קאז ניט“ — האט זי געזיפצעט —

„איד וועל קיינמאל דערמיט ניט פארטיג ווערען.“

ער האט זיך דערשראקען. ער האט זיך אריבערגע- בויגען איבער איהר און איהר א גלעט געטאן מיט'ן האנט איבער'ן שטערן.

— „אבער, מאמע, וואס איז מיט דיר,“ — האט ער

געזאגט — „וויילסטו, איד זאל דיר העלפען, ביזטו קראנק?“

זי האט ניט געענטפערט. א טיפער זיפץ האט זיך ארויסגעריסען ביי איהר. ער האט איהר גענומען פאר די

הענט. האט זיך אראפגעלאזען פאר איהר אויף די קניע, כדי
איך דער האלב פינסטערניש איהר בעסער צו קאנען זעהן.
— „מאמע!“ — האט ער געזאגט צושראקען.

לואיזע האט זיך אנגעשפארט אן זיין פלייצע און האט
אויסגעבראכען מיט א געוויין.

„מייך קליינער“ — האט זי איבערגע'חזר'ט, זיך אנט-
שפארענדיג אן איהם — „מייך קליינער! ... דו וועסט מיר
ניט פארלאזען? פארשפרעד מיר, אז דו וועסט מיר ניט
פארלאזען?“

עס האט איהם געריסען די הארץ פון רחמנות.
— „אבער ניין, מאמע, איד וועל דיר ניט פארלאזען.
פון וואנענט קומט צו דיר אזא געדאנק?“
„איד בין אזוי אומגליקליך! זיי האבען מיר אלע פאר-
לאזען, אלע...“

זי האט אנגעווייזען אויף די זאכען, וואס האבען זיך
געוואלנערט ארום איהר: און מען האט ניט געוואוסט: צו
רעדט זי וועגען זיי, אדער וועגען איהרע זיהן און איהרע
נפטרים?

„דו וועסט פארבלייבען מיט מיר? דו וועסט מיר ניט
פארלאזען? ... וואס וועט פון מיר ווערן, אויב דו וועסט
אויך אוועק?“

— „איד געה ניט אוועק. איד זאג דיר: מיר בלייבען
צוזאמען. וויין ניט. איד פארשפרעד דיר.“

זי האט ווייטער געוויינט, ניט קאנענדיג זיך צוריקהאל-
טען. ער האט איהר אפגעטריקענט די אויגען מיט זיין
טיכעל.

— „וואס איז מיט דיר, טייערע מאמע טוט דיר
עפעס וועה?“

„איד ווייס ניט, איד ווייס ניט, וואס מיט מיר איז.“
 זי האט זיך אנגעטאן, א כח זיך צו בארוהיגען און צו
 שמיכלען.

„איד זוד צו זיין שכל'דיג: ביי יעדער קלייניגקייט
 הייב איד אן צו וויינען... דו זעהסט, איד הייב שוין וויע-
 דער אן... זיי מיר מוחל. איד בין נאריש, איד בין אלט,
 איד האב מעהר קיין כח ניט. קיין זאך פרייט מיך מעהר
 ניט. איד טויג מעהר צו קיין זאך ניט. איד וואלט געוואלט
 ליעגען באגראבען צוזאמען מיט יענע...“

ער האט איהר צוגעדריקט צום הארצען ווי א קינד.
 — „מאך זיך קיין הארצווייטאג ניט, רוה זיך אויס,
 טראכט וועגען קיין זאך ניט...“

ביסלאכווייס האט זי זיך בארוהיגט.
 „עס איז אזוי נאריש, איד שעם זיך... אבער וואס איז
 עס אזוינים? וואס איז מיט מיר?“

אט די אלטע ארבייטרעקע האט ניט געקאנט פאר-
 שמעהן פאר וואס איהרע כחות זיינען אזוי פלוצלונג צו-
 זאמענגעבראכען געווארען, און זי האט דורך דעם זיך גע-
 פיהלט ערנידעריגט מיט אין הארצען. ער האט זיך גע-
 מאכט, ווי ער באמערקט עס כלומרשט ניט.

— „אביסעל פארמאטערט מאמע“ — האט ער געזאגט,
 באמיהענדיג זיך צו נעהמען א גלייכנילטיגען טאן — „דאס
 איז גאר ניט, דו וועסט זעהן.“

אבער ער איז אויך געווען אומרוהיג. פון קינדווייס אן
 איז ער געוואוינט געווען איהר צו זעהן מוטיג, זיך בויגענ-
 דיג פאר'ן שיקאל, און שווייגענדיג איבערצוטראגען אלע
 קלעפ. און איהר צוזאמענברעכען האט איהם פארשאפט
 שרעק.

ער האט איהר געהאלפֿען צוזאמען צו קלייבען די זאך
כען, וואס זיינען נעווען צעווארפען אויפ'ן פארלאגע. פון
צייט צו צייט פלעגט זי זיך אפשטעלען ביי עפעס א זאך:
אבער ער פלעגט עס שטיל ארויסנעמען ביי איהר פון האנט:
און זי האט עס איהם געלאזען טאן.

פון דעם אויגענבליק אן האט ער זיך געמאכט פאר א
 חוב צו פארבריינגען מעהר מיט איהר. ווי נאך ער פלעגט
 אפטאן זיין ארבייט, פלעגט ער קומען צו איהר, אנשטאט
 זיך צו פארמאכען אליין ביי זיך. ער האט איצט געפיהלט.
 ווי איינזאם זי איז געווען, און אז זי איז ניט שטארק גענוג
 עס צו קאנען אריבערטראגען: עס איז געווען א געפאר איהר
 אזוי דארט צו לאזען.

ער פלעגט זיך אוועקזעצען פון אבענט לעבען איהר
 ביים אפענעם פענסטער, וואס האט ארויסגעקוקט אויפן וועג.
 די לאנדשאפט פלעגט לאנגזאם ווערן באדעקט מיט פינסט
 טערניש. די מענשען פלעגען קומען אהיים. פון ווייטען
 פלעגען זיך באווייזען די קליינע ליכט, וואס מען צינדט אן
 אין די הייזער. זיי האבען עס שוין טויזענטער מאל געהאט
 געזעהן. באלד אבער האט מען זיי שוין אויך ניט געזעהן.
 זיי פלעגען זיך איבערווארפען מיט ווערטער. זיי פלעגען
 איינע די אנדערע אויפמערקזאמער מאכען אויף די קלענע-
 טע, גוט באקאנטע און שוין גענוג אנגעקוקטע פאסירונגען
 פון אבענט, שטענדיג מיט א נייעם אינטערעס. זיי פלעגען
 לאנג שווייגען, אדער לואיזע פלעגט גאר אהן א דייטליכע
 אורואך זיך מיט אמאל דערמאנען אן גאר א זייטיגע גע-
 שוכטע, וואס איז איהר דורכגעלאפען דורכ'ן קאפ. איהר
 צונג איז אביסעל פרייער געווארען איצט, ווען זי האט דער-
 פיהלט לעבען זיך א לעבענדע הארץ. זי האט זיך אנגע-
 שטרענגט צו ריידען. דאס איז איהר אנגעקומען שווער, ווייל

זי איז געווען געוואהנט זיך צו האלטען אן א זייט : זי האט געהאלטען איהרע זיהן און איהר מאן פאר צו אינטעליגענט. אז זיי זאלען זיך מיט איהר אונטערהאלטען. און זי האט ניט געהאט די העזה זיך אריינצומישען אין זייער'ן א געשפרעד. קריסטאף'ס צערטליכע איבערגעבענקייט איז געווען פאר איהר א גאנץ נייע און אהן א שיעור זיסע זאך, אבער צו דערזעלבער צייט האט עס איהר געשראקען. זי האט גע' זוכט ווערטער, און עס איז איהר שווער געווען זיי צו געפ' נען : איהרע פראזען פלעגען בלייבען ניט פארענדיגט. ניט פארשטענדליך. אפטמאל פלעגט זי זיך שעמען דערמיט. וואס זי האט געזאגט : זי פלעגט א קוס טאן אויפ'ן זעהן און אנטשוויגען ווערן איז מיטען פון א געשיכטע. ער אבער פלעגט איהר דריקען די האנט. און זי פלעגט זיך וויעדער פיהלען זיכער. ער האט זיך געפיהלט פול מיט ליעבע און רחמנות צו דער קינדערשער און מוטערליכער נשמה. אן וועלכער ער פלעגט אלס קינד זיך דראפענען און וועלכע זוכט איצט איז איהם אן אנשפאר. און ער האט געפונען א מעלאנכאלישען פארגעניגען אין די קליינע פלוידערייען. וואס וואלטען פאר יעדען אנדערן געווען גאר ניט אינטע' רעסאנט : אין די ניט וויכטיגע זכרונות פון א באגרענעצטען לעבען אהן פרייד, אבער וואס איז אין לואיזעס אויגען געווען טייערער ווי אוצרות. אפטמאל פלעגט ער זוכען איבערצורייסען איהרע רייד : ער האט מורא געהאט, אז די זכרונות וועלען איהר נאך טרויעריגער מאכען : און ער פלעגט איהר איינריידען צו געהן זיך לייגען. זי פלעגט פארשטעהן דעם מייז און פלעגט מיט א דאנקבארען בליק ענטפערן :

— „ניין, איד פארזיכער דיך, עס איז גוט פאר מיר : זאלען מיר בלייבען גאר אווילע.“

אזוי פלעגען זיי פארבלייבען ביז שפעט אין אבענט.
 ביז אלץ פלעגט איינשלאפען ארום און ארום. דאמאלט
 פלעגען זיי זיך זאגען א גוטע נאכט: זי פלעגט זיך פיהלען
 אבסיעל לייכטער, ווייל זי האט זיך באפרייט פון א טייל
 פון איהר הארץ ווייטאג: און ער פלעגט האבען אביסעל
 א שווערערע הארץ פון דער נייער משא, וואס ער האט צו-
 געלייגט צו די, וועלכע ער טראגט שוין.

עס איז געקומען דער טאג פון אריבערקלייבען זיך. דעם
 אבענט פריהער זיינען זיי געבליבען לענגער ווי געוויינליך
 אין דעם ניט באלויכטעטען צימער. זיי האבען ניט גערעדט
 צווישען זיך. פון צייט צו צייט האט לואיזע א זיפץ געטאן:
 „א! מיין גאט!“ קריסטאף האט געפרובירט באשעפטיגען
 איהר אויפמערקזאמקייט מיט טויזענט קלייניגקייטען פון
 מארגענדיגען אריבערציהען. זי האט ניט געוואלט זיך געהן
 לייגען. ער האט צערטליך איהר דערצו געצוואונגען. אבער
 ער אליין האט, קומענדיג צו זיך אין צימער, נאך א לאנגע
 צייט זיך ניט געלייגט. אנגעשפארט אן פענסטער, האט ער
 זיך אנגעשטרענגט דורכצוקוקען דורך די פינסטערניש, צום
 לעצטען מאל צו זעהן די זיך באוועגענדע שאטענס פון טיך
 הינטער דער הויז. ער האט געהערט דעם ווינט צווישען די
 גרויסע בוימער פון מינא'ס גארטען. דער הימעל איז געווען
 שווארץ. א קאלטער רעגען האט אנגעהויבען צו פאלען. די
 וועטערפאנעם האבען געסקריפעט. אין א שכנות'דיגן הויז
 האט א קינד געוויינט. די נאכט איז געלעגען מיט א דריי-
 קענדען טרויער אויף דער ערד און אויף דער נשמה. די
 אומעטיגע קלאנגען פון די שעה, די האלבע און די פער-
 טעלס זיינען געפאלען איינע נאך די אנדערע איינטאניג אין
 די שוידערליכע שטילקייט וועלכע איז נאך איבערגעריסען

געווארען פון דעם גערויש פון רעגען, וואס איז געפאלען
 אויף די דעכער און אויפ'ן ברוק.
 ווען קריסטאף האט סוף כל סוף זיך באשלאסען מיט
 א פארגליווערט הארץ און קערפער צו געהן זיך לייגען, האט
 ער געהערט ווי דער פענסטער אונטער זיינעם פארמאכט זיך.
 און ליגענדיג אויפ'ן בעט, האט ער טרויערונג געטראכט ווי
 גרויזאם עס איז פאר די ארימע מענשען זיך צו צוכינדען
 צו דער פארגאנגענהייט; ווארום זיי האבען ניט קיין רעכט
 אויף די פארגאנגענהייט ווי די רייכע; זיי האבען ניט קיין
 הויז, ניט קיין ווינקעל אויף דער ערד, וואס זאל זיין א
 מקום מנוחה פאר זייערע זכרונות; זייערע שמחות, זייערע
 צרות, זייערע טעג ווערן צושטרייט דורך דעם ווינט.

אויף מארגען האבען זיי איז גוס דעגען אריבערגעפיהרט זייערע ארימע בעביכעס אין דער נייער וואהנונג. פישער, דער אלטער טאפעצירער, האט זיי געליהען א פערד און וועל געל: און ער אליין איז געקומען זיי העלפען. אבער זיי האבען ניט געקאנט מיטנעמען מיט זיך די גאנצע מעבעל, ווארום די וואהנונג, איז וועלכע זיי האבען אריבערגעצויגען איז געווען פיעל קלענער ווי די אלטע. קריסטאף האט גע- מוזט איבערריידען די מוטער איבערצולאזען די עלטעסטע אם ווייניגסטענס נוצליכע זאכען. דאס איז איהם ניט לייכט אנגעקומען, ווארום יעדע קלענסטע זאך האט פאר איהר גע- האט א ווערט: צו עס איז געווען א הינקעדיגער טיש, אדער א צובראכענער שטול, זי האט קיין זאך ניט געוואלט מקריב זיין. פישער, מיט דער גאנצער אויטאריטעט פון זיין אל- טער פריינדשאפט צום זיידען, האט געמוזט זיין ברומענדע שטים צולייגען צו קריסטאף'ס. און דערצו האט ער אלס גר- טער מענש און אלס איינער, וואס פארשטעהט וואס הארצ- ווייטאג איז, איהר צוגעזאגט צו האלטען פאר איהר די אלע טייערע חפצים, זי זאל זיי קאנען ווען עס איז אפגעמען. ערשט דאמאלט האט זי מסכים געווען מיט א צוריסענע הארץ זיך צו געזעגענען דערמיט.

ביידע ברידער האט מען געלאזט וויסען וועגען דעם אריבערקליבען זיך: אבער ערנסט איז געקומען מיט אן אבענט פריהער, כדי צו זאגען, אז ער קאן דאביי ניט זיין: און רודאלף האט זיך ארום מיטאנצייט באוויזען, אויף איין

מינוט: ער האט געזעהן ווי מען לייגט ארויף די מעבעל אויפ'ן וואגען. האט געגעבען עטליכע עצות און איז אוועק מיט א מינע פון זעהר א פארנומענעם מענשען.

די פראצעסיע האט זיך געשלעפט דורך די בלאטיגע גאסען. קריסטאף האט געהאלטען פאר'ן צאם דאס פערד. וואס האט זיך אויסגעגלימט אויף דעם גליטשיגען ברוק. לואיזע איז געגאנגען לעבען איהר זוהן. זוכענדיג איהם צו באשיצען געגען דעם רעגען, וואס האט געגאסען אהן אן אויפ-הער. און אזוי זיינען זיי ענדליך אנגעקומען איז די נאסע וואהנונג, וועלכע האט אויסגעזעהן נאך אומעטיגער צוליעב דאס בלאסע ליכט, וואס האט אפגעשלאגען פון דעם נידע-ריגען הימעל. זיי וואלטען ניט געקאנט אריבערטראגען דעם שווערען אומעט וואס האט זיי געדריקט, ווען ניט די פריינד-ליכטייט פון די בעליבתים. אבער ווען דער וואגען איז שוין געווען אפגעפאהרען, די מעבעל אנגעשמעלט איז צי-מער: ווען די נאכט האט זיך אראפגעלאזען, און קריסטאף און לואיזע האבען זיך אראפגעלאזען אויסגעמאטערטע איי-נער אויף א קעסטעל און די אנדערע אויף א זאק, האבען זיי דערהערט אויפ'ן טרעפ א קליינעם, טרוקענעם הוסט: מען האט געקלאפט ביי זיי אין טיר. דער אלטער איילער איז אריין, און זיך מיט גרויס צערעמאניעס ענטשולדיגט, וואס ער שטערט די טייערע געסט: אבער ער האפט, אז כדי צו פייערן דעם ערשטען אבענט פון זייער אַנקומען, וועלן זיי איהם פארשאפען די פרייד צו עסען אבענטברויט צוזאמען מיט זיין פאמיליע. לואיזע, וואס איז אין גאנצען געווען פארזונקען איז איהר טרויער, האט געוואלט זיך ענטזאנען. קריסטאף איז ניט געווען אויפגעלייגט צו אזוינע פאמיליען פארזאמלונגען: אבער דער אלטער איז ניט אפגע-

שטאַנען, און קריסטאף, טראכטענדיג, אז עס וועט זיין כער
 סער פאר די מוטער ניט צו פארבריינגען דעם ערשטען אבענט
 אין דער נייער וואהנונג איינע אליין מיט איהרע געדאנקען.
 האט איהר געצוואונגען אַנצונעמען די איינלאדונג.
 זיי זיינען ארונטער אויף דעם אונטערשטען עטאזש, —
 וואו זיי האבען געפונען די גאנצע פאמיליע פאַרזאַמעלט :
 דעם אַלטען, זיין טאכטער, זיין איידעם, פאנעל : און זיינע
 אייניקלעך : א אינגעל און א מיידעל, אביסעל אינגער ווי
 קריסטאף. אלע האבען געפאדעט ארום זיי, האבען זיי
 פריינדליך מקבל פנים געווען, האבען זיך נאכגעפרעגט : צו
 זיי זיינען פאַרמאטערט, צו זיי זיינען צופרידען מיט די
 צימערן ? צו זיי דאַרפן עפעס ? מען האט זיי געשטעלט
 א צענדליג פראגעס, וועלכע דער פארגלשעמער קריסטאף
 האט אפילו ניט פאַרשטאַנען, ווארום זיי האבען אלע מיט
 אַמאָל גערעדט. די זוף איז שוין געווען דערלאנגט : מען
 האט זיך געזעצט ביים טיש. דאך דער טומעל האט אַנגע-
 האַלטען. אַמאָליע, איילער'ס טאכטער, האט באלד זיך
 אוועקגעלאָזען באַקענען לואיזען מיט אלע אומשטענדען פון
 דער געגענד, מיט די געוואהנהייטען און מיט די מעלות פון
 הויז, מיט דער שעה ווען דער מילד-מאַן קומט, מיט דער
 שעה, ווען זי שמעהט אויף, מיט די פארשידענע ליפעראנטען
 און מיט די פרייזען, וואס זי צאהלט זיי. זי האט איהר ניט
 אַפגעלאָזען ביז זי האט איהר אַלץ ניט ערקלעהרט. די פאַר-
 גלשעטע לואיזע האט זיך אַנגעמאַן א כח ארויסצואווייזען
 אינטערעס צו די ערקלערונגען : אבער די באמערקונגען, וואס
 זי האט פון צייט צו צייט אריינגעווארפען, האבען געוויזען,
 אז זי האט גאר ניט פאַרשטאַנען, און האבען ביי אַמאָליע'ן
 ארויסגערופען גרויס פארוואנדערונג און נאך מעהר גייע

ערקלערונגען. דער אלטער קאנצעלאריסט איילער האט גע-
 זוכט קריסטאף'ן צו באווייזען אלע שוועריקייטען פון דער
 מוזיקאלישער פראפעסיע. קריסטאף'ס שכנה פון דער צוויי-
 טער זייט, אמאליעס טאכטער, ראזע, האט פון אנהויב עסען
 און ניט אויפגעהערט צו פלוידערן מיט אזא היץ, אז זי האט
 אפילו קיין צייט ניט געהאט אפצוכאפען דעם אטעם: זי
 פלעגט בלייבען שטעהן אין מיטען פון א זאץ, אבער באלד
 ווידער אנגעהן ווייטער. פאגעל, א כמורנער. האט זיך בא-
 קלאגט אויף דאס עסען. און עס האבען זיך אנגעהויבען מכה
 דעם היציגע וכוחים. אמאליע, איילער און די קליינע האבען
 איבערגעריסען זייערע געשפרעכען, כדי צו נעמען אז אנטויל
 אין דער דעבאטע: און עס האבען זיך ארויסגעוויזען מיי-
 נונגס פארשידענהייטען און א סוף: צו די געבראטענע איז
 צופיעל אדער צואווייניג געזאלצען: זיי האבען איינע די
 אנדערע ארויסגעשטעלט פאר עדות, און, נאטירליך, איז
 קיינעם'ס מיינונג ניט געווען גלייך צום צווייטענס. יעדער
 איינער האט געקוועטשט מיט די פלייעצס איבער דעם גע-
 שמאק פון זיין שכן און געהאלטען נאר זיין אייגענעם גע-
 שמאק פאר געזונט און קלוג. זיי וואלטען וועגען דעם זיך גע-
 קאנט ארומקריגען ביז יציעת נשמה.

צום סוף זיינען אלע מושנה געווארען אונצוהויבען
 קרעכצענען איבער די שלעכטע צייטען. זיי האבען פון טי-
 פון הארצען ארויסגעוויזען זייער מיטלייד מיט לואיזא'ס און
 קריסטאף'ס צער און האבען געלויבט זייער מוטיגע האלטונג
 אין אזוינע אויסדריקען, וואס האבען איהם גערירט. זיי
 איז געפעלען געווארען זיך צו דערמאנען ניט נאר און דעם
 אומגליק פון זייערע געסט, נאר און זייערע אייגענע צרות
 און און די צרות פון זייער פריינד און פון אלעמען, וועמען

זיי האבען געקענט: און זיי זיינען אלע געווען מסכים, אז די גוטע מענשען זיינען שטענדיג אומגליקליך: און אז פרייד איז באשערט נאר פאר עגאייסטען און שלעכטע מענשען. זיי זיינען געקומען צום מוסר השכל, אז דאס לעבען איז טרויער-ריג און טויג צו נאָר ניט: און אז עס וואַלט פיעל בעסער געווען צו שטאַרבען, ווען עס וואַלט ניט געווען נאָט'ס ווילען. דאָס מען מוז לעבען כדי צו ליידען. אזוי ווי די געדאנקען האבען צוגעטראָפּען צו קריסטאָף'ס איצטיגען פעסימיזם, האבען זיי ביי איהם ארויסגערופען גרויס אכטונג צו זיינע בעלי-בתיים, און ער האט צוגעמאַכט די אויגען אויף זייערע קליינע שגעונות.

ווען ער און די מוטער זיינען ארויף אין דעם אנגעוואַר-פענעם צימער, האבען זיי זיך געפיהלט טרויעריג און פאר-מאָטערט, אבער אביסעל ווייניגער איינזאם: און בעת קריס-טאָף האט, מיט די אויגען געעפענט אין דער נאַכט, ניט געד-קאָנט איינשלאָפּען צוליבע פארמאָטערטקייט און צוליבע דעם טומעל פון דער גאַס, און זיך צוגעהערט צו די שווערע וואָ-גענס, וואָס האָבען געמאַכט אויפציטערן די ווענט, האט ער געזוכט זיך איינצוריידען, אז ער איז דא, אויב ניט גליקליך-בער, ווייניגסטענס ניט אזוי אומגליקליך, ווייל דא אונטען וואָהנען ערליכע לייט — כאַטש אביסעל לאַנגווייליגע — וועלכע מוזען אריבערטראָגען די זעלבע צרות וואָס ער, וועל-כע פארשטעהן איהם, ווי עס ווייזט אויס, און וועמען ער פארשטעהט געוויס.

אבער נאָכדעם ווי ער האט פאַרט איינגעשלאָפּען, איז ער גאר ניט גוט אויפגעלייגט געווען, ווען באַגינען האָבען איהם אויפגעוועקט די קולות פון זיינע שכנים, וואָס האָבען

זיך ארוימעריסען צווישען זיך און דער סקריפ פון א פאמד
פע, וואס איז פון אז אויפגערגמע האנט אויפגעדרייט גע-
ווארען כדי באַלד צו געבען א גרויסע באד דעם הויף און די
טרעפ.

יוליום איילער איז געווען א קליינער, איינגעבויענער
 אלטיטשקער מיט מוטנע, אומרוהיגע אויגען, מיט א רויטען.
 צורונצעלמען און יעשטופעלמען פנים, מיט א מויל אהן
 ציינער און א ניט געקאממע בארד, וועלכע ער פלעגט שמענ-
 דיג צופען מיט די הענט. זעהר ערליך, אביסעל א חקרו,
 איז ער געווען א גוטברודער מיט'ן זיידען. מען האט געזאגט
 אז ער איז זעהר ענליך צו יענעם, און כאמת איז ער געווען
 פון זעלבען דור, ערצויגען אין דיזעלבע פרינציפען: אבער
 עס האט איהם געפעהלט דאס שטארקע, פיזישע לעבען פון
 זשאז-מישעל, דאס הייסט, אז כאטש ער האט געטראכט ווי
 יענער, איז ער בעצם דאך געווען אנדערש: ווארום דאס
 וואס מאכט דעם מענשען איז מעהר דאס טעמפעראמענט.
 איידער די געדאנקען: און ווי פיעל און ווי גרויס עס זאלען
 ניט זיין די אונטערשיידונגען, אמת'ע אדער איינגעבילדעטע.
 וואס די אינטעליגענץ שארפט צווישען מענשען, איז דאך די
 אמת גרויסע צוגלידערונג פון די מענשען די — צווישען גע-
 זונטע און ניט געזונטע. דער אלטער איילער איז ניט געווען
 צווישען די געזונטע, ער האט גערעדט וועגען מאראל ווי דער
 זיידע: אבער זיין מאראל גופא איז ניט געווען דיזעלבע ווי
 ביים זיידען: ער האט ניט געהאט יענעם געזונטען מאגען,
 יענעם לונגען און יענעם מונטערע קראפט. אלץ איז קיי
 איהם און קיי זיינע געבויט געווען נאך א קארגען און שפאר-
 זאמען פלאץ. נאכדעם ווי ער האט 40 יאהר אפגעדינט אלס
 קאנצעלאריסט און איז איצט געווען אויף רוה, האט ער

שווער געליטען פון דעם גאר ניט טאן, וואס דריקט אזוי שטארק יענע אלטע לייט, וועלכע האבען גאר ניט אפגע- שפארט פאר זייער אינערליכע לעבען אין די לעצטע יאהרען. אלע זיינע נאטירליכע און ערווארבענע געוואנהייטען, אלע געוואנהייטען פון זיין פראפעסיע האבען איהם צוגעגעבען עפעס א מיין איינגעשראקענקייט און אומעט, וועלכע מען האט געקאנט געפינען אין א געוויסען גראד אויך ביי יעדען פון זיינע קינדער.

זיין איירעם פאגעל, א בעאמטער אין שלאס-קאנצע- לאַריע, איז געווען ארום פופציג יאהר אלט. הויד, קרעפטיג, אינגאנצען פליכעוואטע, מיט גאלדענע ברילען צו די שלייפען צוגעקלעפט, און נאך גאנץ גוט אויסקוקענדיג, האט ער זיך איינגערעדט, אז ער איז שטענדיג קראנק, און ער איז עס אויך געווען: ווארום כאטש ער האט ניט געהאט די אלע קראנקהייטען וואס ער האט זיך איינגערעדט, איז אבער זיין נשמה געווען פארזייערט דורך די נישטיגקייטען פון זיין פראפעסיע און זיין גוף — אביסעל חרוב פון דעם שטענדי- דיגען זיצען. זעהר ארבייטזאם, ניט אהן פארדינסטען, זא- גאר מיט א געוויסער בילדונג, איז ער געווען א קרבן פון דער משוגענער, מאדערנער לעבענספיהרונג: און ווי א סך פון די בעאמטע, וואס זיינען צוגעשמידט צו זייער שרייב- טיש, איז ער געווען באהערשט פון דעם טיוועל פון היפא- כאַנדריע — איינער פון יענע אומגליקליכע, וועלכע געטהע האט אַנגערופען „טרויעריגער, ניט גריכישער היפאכאנדרי- קער“, און מיט וועלכע ער האט געהאט רחמנות, כאטש ער האט זיי זעהר שטארק אויסגעמיטען.

אַמאליע האט ניט געהאט ניט דאס, ניט יענעם, געזונט. הילכיג און ארבייטזאם, האט זי ניט ארויסגעוויזען קיין

גרויס סימפאטיע צו דעם מאַנ'ס יללות. זי פלעגט איהם גאנץ גראבלאך אויפטרייסלען. אבער קיין מענשליכע קראפט קאן לאנג ניט אויסהאלטען ביים צוזאמענלעבען : און אויב איז א פאמיליע אין איינער אדער דער אנדערער א נעווראסטמעניק. וועלען לויט אלע ווארשיינליכקייטען עס ביידע ווערן אין עמד ליכע יאהר ארום. אומזיסט האט אמאליע זיך געבייזערט אויף פאנגלען : אומזיסט האט זי געהאלטען אין איין פראג טעסמירען פון געוואהנהייט און ווייל עס איז געווען נויטיג : אין א מינוט ארום פלעגט זי שוין באקלאגען איהר טרויערי גע לאגע. נאך העכער פאר איהם : דאך איהר אריבערגעהן פון שילטען אויף יאמערן פלעגט איהם קיין גומעס ניט מאן : פארקעהרט, דורך דעם, וואס זי פלעגט אזוי הויך נאכשרייען זיינע נארישקייטען. פלעגט זי נאך צעהנמאל אזוי פיעל פאר שטארקערן זיין הארצווייטאג. צו ענד האט זי ניט נאר צו שמעטערט דעם אומגליקליכען פאגעל, וועלכער איז געווען א צושראקענער פון זיינע אייגענע יללות, וואס האבען אפגע קלונגען איצט צוריק אויף אזא שרעקליכען אופן, נאר זי האט יעדען איינעם צעבראכען. זיך אליין אויך. זי האט זיך אליין איינגעוואהנט נאך אהן אז אורזאך צו יאמערן אי בער די געזונט פון זיך אליין, פון איהר פאטער. פון איהר טאכטער און פון איהר זוהן. דאס איז ביי איהר געווארען א משוגעת : דאס איבער'חור'נדיג אזוי פיעל מאל, האט זי אליין אנגעהויבען גלויבען אין דעם. די קלענסטע פארקילונג האט מען גענומען טראגיש : אלץ איז געווען אז אורזאך צו זיין פארזארגט, נאך מעהר. פלעגט מען זיך גוט פיהלען. האט זי אנגעהויבען מורא צו האבען פאר די קומענדע קראנקהייט. אט אזוי איז דאס לעבען אוועק אין שטענדיגער מורא. סוף כל סוף האט מען אנגעהויבען דאכיי ניט שלעכט זיך צו

פיהלען. עם האט אויסגעוויזען, ווי שמענדיגע יללות וואל-טען העלפען, אז אלע זאלען זיין געזונט. יעדער איינער האט געגעסען, געשלאפען, געארבייט ווי געוויינליך: און דאס הויזלעבען איז דערפון ניט געשמערט געווארען. אמא-ליעס תשוקה פאר ארבייט איז דורכאויס ניט געווען בא-פרידיגט דערמיט וואס זי אליין פלעגט ארומפארען פון פריהמארגען ביז ביי נאכט, פון קיך ביז'ן קעלער: זיי הא-בען אלע געמוזט ארבייטען צוזאמען מיט איהר: און אט אזוי האט מען געהאלטען אין איין איבערשמעלען די מעבעל, וואשען די פאדלאגעס, ווישען דעם פארקעט, הויר ריידען, טופען מיט די פיס און טרייסלען די ווענט.

די ביידע קינדער, וועלכע זיינען געווען אונטערדריקט פון אזא שרייענדיגער אומטארימעט, וואס האט קיינעם ניט דורכגעלאזען, האבען געהאלטען פאר גאנץ נאטירליך זיך אונטער איהר צו אונטערווארפען. דער אינגעל, לעאנארד, איז געווען א גאנץ שעהנער, כאטש מיט א גאנץ וואכעדיגען פנים און שטייפע מאנירען. די יונגע מיידעל, ראזא, א בלאנדינקע מיט גאנץ שעהנע, בלויע און צערטליכע אויגען וואלט געמאכט א גאנץ סימפאטישען איינדרוק. באזונדערס דורך די פרישקייט פון איהר צארטער הויט און דורך דעם אויסדרוק פון גוטסקייט, ווען די נאז וואלט ניט געווען צו גרויס און אביסעל פארקרימט. דאס האט געמאכט איהר געזיכט גראב און איהר צוגעגעבען א נארישען אויסדרוק. זי האט דערמאנט אן האלביז'ס א יונגע מיידעל אין באזע-לעך מוזעאום, — דער טאכטער פון בורגסמיסטער מאיאד — וואס יוצט דארט מיט אראפגעלאזענע אויגען, די הענט אויף די קניע און מיט די פארבלאזע האר פארנאנדערגע-ווארפען איבער די פלייצעס, און איז אין גרויס פארלעגענ-

הייט און שעמט זיך מיט איהר מיאוסער נאָז. נאר אַראָפּ
האַט וועגען דעם זיך ניט געזאָרגט און דאָס האָט איהר
קיין מאָל ניט אַפּגעהאַלטען פון איהר אייביגען פלוידערן.
שטענדיג האָט מען איהר געהערט דערציילענדיג מעשות אַהן
א סוף מיט איהר שניידערער שטים, שטענדיג זיך שטיקענדיג
דיג, ווי זי וואָלט קיין צייט ניט געהאט אלץ אַרויסצוריידען.
שטענדיג אויפגעגענגט און צעהיצט, ניט קוקענדיג אויף דעם.
וואָס אלע האָבען זי פאַר דעם אויף איהר געבייזערט: אי
די מוטער, און דער פאָטער און אפילו דער זיידע. זיי אלע
זיינען געווען ביז ניט אזוי דערפאַר וואָס זי רעדט צופיעל,
נאָר ווייל זי לאָזט דורך דעם זיי ניט ריידען. וואָרום אַט
די אויסגעצייכענטע מענשען, גוטע, ערליכע, איבערגעבענע, —
די סאַמע שמעמענע פון גוטע מענשען — האָבען געהאט אלע
גוטע מדות: נאר זיי האָט געפעהלט איינע, וואָס איז די
פראַכט פון לעבען: די מדה פון שוויגען.

קריסטאף איז געווען איז א געדולדיגער שטימונג. זיי נע צרות האבען איינגעשטילט זיין אומגעדולדיגען, אויפקא-
 כענדען טעמפעראמענט. די ערפארונג וואס ער האט גע-
 מאכט מיט דער גרויזאמער גלייכגילטיגקייט פון די עלעגאנ-
 טע נפשות, האט איהם געבראכט דערצו, אז ער זאל אנהוי-
 בען מעהרער ווערט צו לייגען אויף פשוטע, ניט גראציעזע
 נפשות, וועלכע זיינען אפילו שרעקליך לאנגווייליג, אבער
 האבען א שטרענגערן באגריף פון לעבען: און איהם האט
 זיך געדאכט, אז ווייל זיי לעבען אהן פרייד, לעבען זיי אויך
 אהן שוואכקייטען. באשליסענדיג ביי זיך, אז זיי זיינען
 אויסגעצייכענטע מענשען און אז זיי דארפען איהם געפעלען.
 האט ער, אלס עכטער דייטש, זיך געצוואונגען זיך איינצוריי-
 דען אז זיי געפעלען איהם אין אמת'ן. אבער דאס האט
 איהם זיך ניט איינגעגעבען. איהם האט געפעהלט יענער
 גוטמוטיגער דייטשער אידעאליזם, וואס קאן ניט זעהן און
 זעהט טאקע ניט דאס וואס איהם איז ניט אנגענעם צו בא-
 מערקען, אויס מורא צו צעשמערן די רוה פון די געדאנקען
 און די באקוועמליכקייט פון לעבען. פארקעהרט, קיינמאל
 האט ער ניט געפיהלט אזוי שטארק די פעהלערן פון די מענ-
 שען, ווי דאמאלט בעת ער האט זיי געליעבט, ווען ער האט
 זיי געוואלט ליעבען אין גאנצען, אהן וועלכע עס איז באשריי-
 קונג: עס איז געווען אן אומבאוואוסטע און אומכא-
 זיגבארע באדירפנים אין ווארהייט, וואס האט איהם געמאכט
 קלאהרער צו דערקענען און שטרענגער זיך צו פארהאלטען

צו די, וואָס זיינען איהם געווען אַם טייערסטען. אַט אזוי האָט איהם ניט גענומען לאַנג ביז ער האָט אַנגעהויבען מיט פאַרדרום און טרויער צו באַמערקען די חסרונות פון זיינע בעליבתיים. און זיי האָבען גאר ניט געטראַכט דערפון צו פאַרדעקען זייערע חסרונות. אין הפך צו דעם, וואָס עס פאַסירט אַפט, האָבען זיי דוקא אױפגעדעקט אַלץ וואָס איז אין זיי געווען אַפּשטויסענדיג. דאָס האָט קריסטאָף אױד גע- מערקט: און זיך באַשולדיגענדיג אין אומרעכט, האָט ער געזוכט פון דאָס ניי צו געווינען זיינע ערשטע איינדרוקען און וויעדער אין זיי צו געפינען די אױסגעצױבענטע מעלות, וועלכע זיי האָבען מיט אזוי פיעל זאַרן געזוכט צו פאַרדע- קען.

ער האָט געפרובירט זיך אַרױנלאָזען אין געשפּרעכען מיט'ן אַלטען אױלער, וועלכער האָט גאר בעסערס ניט גע- וואָלט. ער האָט געהאַט צו איהם אַ געהױמע סימפּאַטיע. אַז אַנדענקען אַז זיידען, וועלכער האָט איהם געליעבט און געלויבט. אַבער דער גוטער זשאַן-מישעל האָט מעהר ווי קריסטאָף פאַרמאַנט די פעהיגקױט זיך אױנצובילדען ווער ווייס וואָס וועגען זיינע פריינד: און קריסטאָף האָט עס גאַנץ נוט באַמערקט. אומזיסט האָט ער געזוכט זיך צו דערוויר- פען אױלערס ערינערונגען וועגען זיידען. עס האָט איהם זיך נאָר אױנגעגעבען אַרױסצוקריגען פון איהם אַ בלאַסע קאַריקאַטור פון זשאַן מישעל און שטיקלאַד געשפּרעכען. וואָס האָבען קיין שום אױנטערעס ניט געהאַט. אױלערס באַריכטען פלעגען זיך אַלע אנהױבען בױה הלשון:

— „ווי איד האב שוין דיין אַרױמען זיידען געזאַנט...“

אַז קיין אַנדער זאך האָט ער זיך ניט געקאַנט דערמאַן

נען. ער האט מעהר קיין זאך ניט געהערט ווי נאר דאס וואס ער אליין האט גערעדט.

עס איז מעגליך, אז זשאן מישעל האט אויך בעסער זיך ניט צוגעהערט. דאס רוב פריינדשאפטען זיינען ניט מעהר ווי א פאראייניגונג פאר געגענזייטיגע באפרידיגונגען. כדי צו קאנען ריידען מיט אז אנדערן וועגען זיך. אבער זשאן מישעל, ווי נאיוו ער איז ניט געווען אין זיין פרייד צו פלוידערן, האט דאך, ווייניגסטענס, שטענדיג געהאט צו פארטיילען סימפאטיע אויף אלע זייטען. ער האט זיך מיט אלץ אינטערעסירט: ער פלעגט שטענדיג באדויערן, וואס ער איז מעהר ניט אלט פופצעהן יאהר, כדי צו זעהן די וואונדערבארע ערפינדונגען פון די נייע דורות און אנטוילן צו נעמען אין זייערע געדאנקען. ער האט פארמאגט די טייר ערסטע מתנה פון לעבען: די פרישקייט פון דער נייגעריג קייט, וועלכע די יאהרען האבען ניט געענדערט אויף א האר, און וועלכע פלעגט יעדען פריהמארגען ניי געבארען ווערן. ער האט ניט געהאט גענוג טאלאנט די מתנה אויסצונוצען: אבער ווי פיעל טאלאנטפולע מענשען וואלטען איהם מקנה געווען דערפאר! דאס רוב מענשען שטארבען אפ צו צוואנציג אדער דרייסיג יאהר: ווי נאר זיי זיינען אריבער דעם עלטער, זיינען זיי נאר אז אפשיין פון זיך אליין: און דעם רעשט פון זייער לעבען פארבריינגען זיי נאר אין דעם וואס זיי קרימען איבער פון טאג צו טאג, נאר אלץ מעהר מעכא-ניש דאס וואס זיי האבען געזאגט, געטאן, געטראכט אדער געליעבט דאמאלט, ווען זיי זיינען נאך געווען.

עס איז שוין אזוי לאנג אוועק זינט דער אלטער איילער איז עפעס געווען — און געווען איז ער אזוי ווייניג, — אז דאס וואס איז איצט פון איהם געבליבען איז געווען גאנץ

ארימליך און אביסעל לעכערליך. א חויז פון זיין אלטער פראפעסיע און פון זיין האמיליען לעבען האט ער פון קיין זאך ניט געוואוסט און ניט געוואלט וויסען. וועגטן אלץ אין דער וועלט האט ער געהאט גאנץ פארטיגע מיינונגען. וואס האבען געשטאמט נאך פון זיינע אינגעלשע יאהרען. ער האט פרעטענדירט אז ער פארשטעהט זיך אויף קונסט: אבער ער האט דערביי זיך אלץ געהאלטען ביי געוויסע הייז ליגע נעמען, וועלכע ער פלעגט ניט קאנען דערמאנען, אז פארלערנטע מליצה פראזען: דאס איבעריגע האט קיין שום ווערדע ניט געהאט. ווען מען פלעגט צו איהם ריידען וועגען מאדערנע קינסטלער, פלעגט ער גאר זיך ניט צוהערען און פלעגט נעמען ריידען פון אנדערע זאכען. ער האט זיך גע-האלטען פאר א הייסען ליעבהאבער פון מוזיק און האט גע-בעטען קריסטאף'ן עפעס אויפצושפילען. אבער באלד ווי קריסטאף, וואס האט איין מאל און צוויי מאל זיך געלאזט בעטען, האט אנגעהויבען צו שפילען, האט דער אלטער גע-נומען זיך דורך שמועסן אויפן קול מיט זיין איידעם, אזוי ווי די מוזיק וואלט פארדאפּעלט זיין אינטערעס צו אלץ וואס איז ניט מוזיק. קריסטאף, א דערצאָרנטער, איז אויפגעשטא-נען אין מיטען שטיק: קיינער האט עס ניט באמערקט. עס זיינען געווען נאר עטליכע מעלאָדיעס דריי, פיער — איינע זעהר א שעהנע, די אנדערע זעהר מיאוסע, אבער אלע גלייך געהייליגטע — וואס האבען געהאט די פריווילעגיע צו בא-קומען א פארהעלטניסמעסיגע שטילקייט און א פולע הסכמה. ביי זייערע ערשטע טענער פלעגט דר אלטערע אריינפאלען אין התפעלות און טרערען פלעגען זיך איהם שמעלען אין די אויגען, ניט אזוי פון דעם פארגעניגען וואס ער האט איצ-טער, נאר פיעל מעהר פון דעם פארגעניגען, וואס ער האט

אמאל געהאט דערפון. ביי קריסטאף'ן האבען די אלע מע-לאדיעס גענומען ארויסרופען אן עקעל, כאטש אייניגע פון זיי, ווי בעטהאווענס אדעלאידע, זיינען איהם פריהער גע-ווען טייער: דער אלטער פלעגט שטענדיג אונטערברומען די ערשטע טאקטען דערפון און פלעגט ניט פארפעהלען צו ערקלערען אז „ד א ס הייסט מוזיק“, עס פארגלייכענדיג מיט פאראכטונג „מיט אט די פארשאלטענע מאדערנע מוזיק וואס האט קיין שום מעלאדיע ניט“ — עס איז אמת, אז ער האט קיין איינציגע פון זיי ניט געקענט.

זיין איידעם, א געבילדעטערער מענש, איז געווען בא-האווענט אין די ארטיסטישע באוועגונגען: אבער דאס איז געווען נאך ערגער, ווארום זיינע מיינונגען זיינען געווען איז גייסט פון זיין אייביגען בטול. עס האט איהם אפילו ניט געפעהלט ניט קיין געשמאק, ניט קיין אינטעליגענץ: נאר ער האט ביי זיך ניט געקאנט פועלן צו באוואונדערן עפעס א מאדערנע זאך. ער וואלט פונקט אזוי מבטל געווען אויך מאצארט'ן און בעטהאווענען, ווען זיי וואלטען געלעבט אין זיין צייט, און וואלט אנערקענט די פארדינסטען פון וואג-נער'ן אדער פון ריכארד שטראוס'ן, אויב זיי וואלטען שוין געווען טיירט א יאהר הונדערט. זיין אומצופרידענער אינס-טינקט האט איהם ניט דערלאזען מסכים צו זיין, אז ביי זיין לעבענסצייט זאלען זיין גרויסע, לעבעדיגע מענער. ער איז אזוי געווען פארביטערט דורך זיין אומגעראטענעם לעבען, אז ער האט זיך געזוכט איינצוריידען, דאס ביי אלעמען איז דאס לעבען ניט געראמען, אז עס קאן גאר אנדערש ניט זיין, און אז די, וואס גלויבען אנדערש, אדער מאכען זיך, אז זיי גלויבען אנדערש, זיינען איינס פון די צוויי: ענטוועדער שוטים, אדער שווינדלער.

אַט אזוי האָט ער פֿון יעדען נייעם גדול גערעדט נאר אין טאָן פֿון ביטערער איראָניע; און אזוי ווי קיין נאָר אין ער גאָר ניט געווען, פֿלעגט ער ניט פארפעהלען צו ענטדעקען פֿון ערשטען בליק אָן די שוואַכע און לעכערליכע זייטען. יעדער נייער נאָמען פֿלעגט ביי איהם ארויסרופען אַ מיסטרִויען: נאָך איידער ער האָט וועמען געקענט, איז ער שוין געווען גרויט איהם צו קריטיקירען — דערפאר טאָקע וואָס ער האָט איהם ניט געקענט. אויב ער האָט געהאָט סימפאטיע מיט קריסטאָף, איז עס געווען דערפאר, ווייל ער האָט געמיינט, אז אַט דאָס מיזאַנטראַפֿישע קינד געפינט דאָס לעבען פֿונקט אזוי שלעכט ווי ער, און דערצו, האָט ער דאָך קיין טאַלאַנטען ניט. קיין זאך דערנעהענדיג טערט ניט אזוי קליינע, קליינליכע און אומצופרידענע נשמות איינע מיט די אנדערע ווי די פעסטשטעלונג פֿון זייט ער געמיינזאמער אַהנמאַכט. און קיין זאך דערוועקט ניט אזוי דעם פארלאַנג צו לעבען און צו זיין געזונט ביי די וואָס זיינען געזונט און פעהיג צו לעבען, ווי אַט דער בונד פֿון נאָרישען פעסימיזם פֿון די מיטעלמעסיגע און קראַנקע, וועלכע לייקענען אָפּ דאָס גליק ביי אנדערע, דערפאר וואָס זיי אליין זיינען ניט גליקליך. קריסטאָף איז געווען דער באַווייז דאָפּיר. אַט די טרויעריגע געדאַנקען זיינען איהם געווען גוט באַקאַנט; אבער ער האָט זיך געוואונדערט זיי צו געפינען אין פאַגעל'ס מויל און זיי גאָר ניט צו דערקענען. נאָך מעהר, ער איז געוואָרען פיינדליך צו זיי, זיי האַבען איהם אָפּגעקעלט.

און נאָך מעהר אויפגעבראַכט איז ער געווען פֿון אמאָל יעס דרכים. די גוטע פֿרוי האָט איינגעטליך קיין זאך מעהר ניט געטאָן, ווי נאָר פֿראַקטיש דורכצופיהרען קריס-

טאָר'ס טעאָריעס מכה פליכט. ביי יעדער געלענענהייט האָט זי דאָס וואָרט „פליכט“ געהאלטען אין מויל. זי האָט געארר בייט אַהן אויפהער און האָט געוואָלט, אז יעדער איינער זאל אַרבייטען ווי זי. איהר אַרבייט האָט ניט באַצוועקט צו מאַכען איהר אדער אנדערע גליקליכער; פאַרקעהרט, מען האָט כמעט געקאַנט זאַגען, אז איהר צוועק איז געווען צו זיין אַ שטערונג פאַר אַלעמען און צו מאַכען דאָס לעבען אזוי ניט אנגענעהם ווי נאָר מעגליך, כדי עס צו פאַרהייליגען. קיין זאָר וואָלט איהר ניט געקאַנט באַוואויגען צו אונטערברעכען אויף איין אייגענליך די הייליגע אַרבייט פון דער בעלה'טישקייט, אַט דעם קרשי קרשים, וואָס פאַרנעמט ביי אַסר פרויען דעם פלאַץ פון אַלע אנדערע מאַראַלישע און געזעלשאַפטליכע פליכטען. זי וואָלט זיך געהאַלטען פאַר פאַרלאָרען, ווען זי וואָלט איז דיזעלבע טעג און אין דיזעלבע שטונדען ניט געשייערט די פאַרלאָגעס, ניט געוואשען די פענסטער, ניט געפוצט די קליאמקעס פון די טירען, ניט אויסגעקלאַפּט מיט אַלע כחות די קאוויאַרען און ניט איבערגעשטעלט די שטולען, טישען און שאַפעס. זי האָט זיך דערמיט זאַגאַר באַריהמט. מען האָט געקאַנט מיינען, אז דאָס איז פאַר איהר אַן עהרען־זאָר. און זי איז עס, אַנב, ניט ביי אַסר פרויען דערזעלבער גייסט, וואָס מאַכט זיי כלומרשט צו פאַרטיידיגען זייער עהרע? דאָס איז אַ מין מעבעל, וואָס מען דאַרף האַלטען גלאַנציג, אַ גוט אנגעוויקסטער פאַרקעט, קאַלט, האַרט — און גלאַט.

די ערפילונג פון דער אויפגאַבע מאַכט פרוי פאַגעל ניט לייעבליכער. זי דראַפעט זיך אַז די קליינליכקייטען פון דער בעלה'טישקייט ווי אַן אַ פליכט, וואָס איז פון גאַט באַפויר־לען, און זי פאַראַכטעט אַלע די, וואָס טוען ניט ווי זי, וואָס

נעמען זיך רוה, וואס פארשטעהן ווי צו געניסען אביסעל פון לעבען צווישען זייערע ארבייטען. זי פלעגט זיך פארקליי- בען אויף איז לואיזעס צימער און איהר אויפהויבען פון ארט, ווען יענע פלעגט זיך צוועצען און זיך פארקלערען איז מיטען פון דער ארבייט. לואיזע פלעגט זיך אפזיפען, אבער פלעגט זיך אונטערגעבען מיט א פארשעמטען שמויכעל. צום גליק האט קריסטאף דערפון גארניט געוואוסט; אמאליע פלעגט ווארטען ביז ער פלעגט אוועק, אום צו מאכען אזוינע באפאלען אויף זייער וואהנונג; און ביז איצט האט זי איהם דירעקט נאך ניט פארטשעפעט; ער וואלט עס גאר ניט גע- וואלט ליידען. קוקענדיג אויף איהר, פלעגט ער זיך פיהלען שטענדיג אין א צושטאנד פון פיינדשאפט. וואס ער האט איהר אים ווייניגסטען מוחל געווען, איז געווען דער טומעל, וואס זי פלעגט אנמאכען. דאס פלעגט איהם פון די כלים ארויסבריינגען. איינגעשלאסען אין זיין צימער — א קליי- נע, נידעריגע לאך צום הויף צו — פלעגט ער פארקלאפען די פענסטער, ניט קוקענדיג אויף דעם, וואס איהם פלעגט פעהלען לופט, אבי ניט צו הערען דעם טומעל פון דער בעל- הב' תישקייט פון הויז, און דאך פלעגט אפילו דאמאלט איהם זיך ניט איינגעבען דערפון זיך צו ראטעווען. ניט ווילענדיג פלעגט ער, אן אויפגעגענטער, זיך מוזען צוהערען מיט גרויס אויפמערקזאמקייט צו דעם גאנצען טומעל פון אונטען; און ווען די שרעקליכע שטים, וואס פלעגט זיך דורכרייסען דורך אלע ווענט, פלעגט נאך א מינוט פון רוה, זיך פון דאס ניי אויפהויבען, פלעגט ער א צוקאכטער ווערן; ער פלעגט שרייען, טראמפלען מיט די פיס, און דורך די ווענט שיקען א גאנצע קאלעקציע פון קללות. אין דעם אלגעמיינעם גערויש פלעגט מען עס גאר ניט באמערקען; מען פלעגט מיינען.

אז דאס קאמפאנירט ער. ער האט געוואונשען פרוי פאגעל
צו געהן צו אלדע שווארץ יאהר. ניט רעספעקט, ניט אכז
טונג פלעגען איהם ניט צוריקהאלטען. אין אזוינע מינוטען
האט זיך איהם געדאכט, אז ער וואלט בעסער אויסגעקליבען
די נארישטע און פארדארבענסטע פרוי, אום זי זאל נאר
שווייגען, נענען די אינטעליגענץ און ערליכקייט און אלע
אנדערע מעלות, אויב זיי מאכען נאר צופיעל גערויש.

אט די שנאה צו טומעל האט איהם דערנעהענטערט צו לעאנארד'ן. דער יונגער אינגעל איז געווען דער איינציגער וואס פלעגט שטענדיג בלייבען רוהיג אין מיטען פון אלגע-מיינעם טומעל, און פלעגט קיין מאל נישט אויפהויבען די שטים שטארקער אין איין מאמענט, ווי אין א צווייטען. ער פלעגט ריידען צוגעמאסטען און ריכטיג, אויסקלייבענדיג די ווערטער און זיך נישט איילענדיג. די קאכעדיגע אמאליע האט קיין מאל נישט געהאט די געדולד אפצווארטען ביז ער זאל ענדיגען; אלע פלעגען זיך צושרייען איבער זיין לאנג-זאמקייט! ער אבער פלעגט דערפון נישט נתפעל ווערען. קיין זאך פלעגט איהם נישט ארויסבריינגען פון זיין רוה און פון זיין האלטונג מיט דרד-ארץ. קריסטאף איז נאך דערפאר גע-ווען מעהר פאראינטערעסירט אין איהם, ווייל ער האט גע-הערט אז לעאנארד האט באשלאסען צו ווערן א גייסטליכער; און זיין נייגעריגקייט איז דערפאר געווארען באזונדערם שטארק.

קריסטאף האט דאמאלט זיך געפונען אין א זאנדערבאך-רען צושטאנד בנגע צו רעליניאן: ער האט אליין נישט גע-וואוסט, וואס ער פיהלט וועגען דעם. ער האט קיין מאל נישט געהאט קיין צייט ערנסט וועגען דעם נאכצוטראכטען. ער איז געווען נישט גענוג געבילדעט, און איז געווען צופיעל פארטאן. פארהארעוועט מאכענדיג אזא שווערען לעבען, אום צו קאנען זיך אליין אנאליזירען אין זיינע געדאנקען אין ארדנונג צו בריינגען. היציג ווי ער איז געווען, איז ער פון

איין עקסטרים אריינגעפאלען אין א צווייטען, פון פולען גלויבען—איז פולער אפקורסות, זיך ניט קימערנדיג וועגען דעם: צו ער איז אין גאנצען אויסגעהאלטען, צו ניט. ווען ער איז געווען גליקליך האט ער ווייניג וואס געמראכט ווען גען גאט, אבער איז געווען גענייגט אין איהם צו גלויבען. ווען ער איז געווען אומגליקליך, האט ער וועגען גאט יא גע-טראכט, אבער ניט געוואלט גלויבען אין איהם. עס איז איהם אויסגעקומען משונהדיג, אז א גאט זאל קאנען דער-לאזען אומגליק און אומגערעכטיגקייט. דאך, בכלל, האבען די שווערע פראגען איהם ווייניג באשעפטיגט. אין תוך גענוי מען, איז ער געווען צו פרום אום פיעל צו טראכטען וועגען גאט. ער האט געגלויבט אין גאט און האט ניט געהאט נוי-טיג וועגען איהם צו טראכטען. דאס איז גוט פאר די וואס זיינען בטבע שוואר, אדער וואס זיינען אפגעשוואכט דורך א בלוטלאזען לעבען. זיי לעכצען נאך גאט, ווי א פלאנצונג נאך זון. דער וואס גוססט, דראפעט זיך אן לעבען. אבער דער וואס טראגט אין זיך די זון און דאס לעבען, צו וואס זאל ער עס זוכען אויסער זיך?

קריסטאף וואלט וואהרשיינליך זיך ניט פארנומען מיט די אלע זאכען, ווען ער וואלט געלעבט אליין. אבער די פליכטען פון געזעלשאפטליכען לעבען האבען איהם געצוואונג-גען זיינע געדאנקען צו באשעפטיגען מיט אט די געפערליכע און אומנוצליכע פראגען, וואס פארנעהמען אין דער וועלט א פלאץ נאך ניט לפי זייער ערך: און צו וועלכע מען מוז נעמען א שטעלונג, ווייל מען שטויסט זיך אן אויף זיי ביי יעדען טריט. אזוי ווי א געזונטע, איידעלע נשמה וואס שפריצט מיט קראפט און ליעבע וואלט ניט געהאט טויזענ-דער וויכטיגערע זאכען צו טאן. ווי זיך צו באאמרוהיגען.

אויב עס איז דא א גאט, אדער ניט! ... ווען עס וואלט זיך
 כאטש נאר געהאנדעלט וועגען דעם: צו גלויבען איז גאט?
 אבער מען מוז דאך גלויבען אין א י י ז גאט פון אזא
 און אזא גרויס, אדער פון אזא און אזא פארמע, פון אזא
 פארב און פון אזא און אזא ראסע! דאך וועגען דאס אלץ
 האט קריסטאף נאך ניט געטראכט. יעזום האט אין זיינע
 געדאנקען כמעט נאר קיין פלאץ ניט פארנומען. עס איז
 געווען ניט דערפאר, ווייל ער האט איהם ניט ליעב געהאט:
 ווען ער פלעגט טראכטען וועגען איהם, פלעגט ער איהם
 דוקא האלט האבען, אבער ער פלעגט וועגען איהם ניט טראכט
 טען. ער פלעגט אפט זיך מאכען פארוואורפען דאפיר „ עס
 פלעגט איהם פארדריסען און ער פלעגט ניט פארשטעהן, פאר-
 וואס אינטערעסירט ער זיך ניט מעהר מיט איהם. און דאך
 האט ער זיך געפיהרט פרום, זיין גאנצע פאמיליע האט זיך
 געפיהרט פרום און דער זיידע פלעגט ניט אויפהערען צו
 ליענען די ביבעל; ער פלעגט פינקטליך באזוכען די גאטעס-
 דינסטען, ער האט זאגאר אליין אנטייל גענומען אין דעם
 ביו צו א געוויסען גראד, ווייל ער איז געווען אן ארגאניסט.
 און ער פלעגט זיין אויפגאבע ערפילען מיט א מוסטערהאפ-
 טער געוויסענהאפטגיגייט. אבער עס וואלט איהם זעהר
 שווער געווען צו זאגען ביים פארלאזען די קירך, וועגען וואס
 ער האט דארט געטראכט. ער האט גענומען ליענען די היי-
 ליגט שריפטען, כדי זיינע געדאנקען קלאר צו מאכען: און
 איז אין דעם געווארען פאראינטערעסירט, זאגאר פארגעני-
 גען געהאט דערפון, אבער נאר ווי פון שעהנע, זאנדערבארע
 ביכער, וואס אונטערשיידען זיך ניט שטארק פון אנדערע
 ביכער, וועלכע קיינעם פאלט גאר ניט איין צו רופען הייליגע.
 דעם אמת זאגענדיג: אויב ער האט געפיהלט סימפאטיע

צו יעזוסען. האט ער צו בעטהאָווענען געפיהל'ט אסך מעהר סימפאטיע. און זיצענדיג ביי דעם ארגאן אין סיינט-פלאַרי-אד'קירך, וואו ער פלעגט זונטאן שפילען ביים גאטעסדינסט, איז ער געווען פיעל מעהר פאראינטערעסירט מיט זיין אָר-גאָ, איידער מיט דעם גאטעסדינסט: און אין די טעג, ווען די קאפעלע פלעגט שפילען באד'ן איז ער געווען פרומער ווי אין יענע טעג, ווען זי פלעגט שפילען מענדעלסאָן. גע-וויסע צערעמאניעס פלעגען איהם אריינבריינגען אין גרויס התלהבות. אבער צו עס איז טאקע געווען גאט, וועמען ער פלעגט ראמאָלט ליעבען, אדער נאר די מוזיק, ווי אן אומ-פארויכטיגער גייסטליכער האָט איהם איין מאל באמערקט מיט א שפאָס, ניט טראכטענדיג וואָס פאר א שטורם זיין שפאָס האָט ארויסגערופען? אן אנדערער וואָלט גאר ניט געשאַנקען קיין אויפמערקזאמקייט דערצו, און וואָלט א האַר-ניט געענדערט אין זיין זאָרט לעבען (ווי פיעל מענשען פיה-לען זיך באקוועם ניט צו וויסען, וואָס זיי טראכטען!) אבער קריסטאָף האָט געהאט אזא שטאַרקע תשוקה צו זיין נאָר און נאָר עהרליך, אז ביי יעדער געלעגענהייט פלעגען אויף איהם ארויפפאלען ספקות. און פון דעם טאָג אָן, ווען ער האָט זיי דערפיהלט, איז געווארען פאר איהם ניט מעגליך זיי ניט צו האַבען יעדען טאָג. ער האָט זיך געמאַטערט, עס האָט איהם זיך געדאַכט אז ער האַנדעלט מיט דאַפּעלזיניגער פאַלשקייט. צו האָט ער געגלויבט, אדער ניט? ... ער האָט ניט געהאט ניט די מאַטעריעלע, ניט די גייסטיגע מיטלען (מען דארף דערצו האַבען פרייע צייט) אליין צו באשליסען די פראַגע: און דאָד האָט די פראַגע געמוזט פארענטפערט ווערן, כדי ער זאָל ניט ליידען פון דעם געדאַנק, אז ער איז ענטוועדער א גלייבליטיגער, אדער א היפאָקריט. ער איז

אבער געווען אומפעהיג צו זיין ניט דאס איינע און ניט דאס אנדערע.

ער האט געפרובירט פארזיכטיג אויסצופרעגן די מענדיגען ארום איהם. זיי אלע זיינען געווען ביי זיך זיכער. קריסטאף האט געברענגט מיט דעם פארלאנג צו וויסען. פארוואס זיי גלויבען. דאס האט איהם זיך ניט איינגעגען בען. מען פלעגט איהם כמעט קיין מאל ניט געבען קיין באשטימטען ענטפער: מען פלעגט שטענדיג פארקריכען און א זייט. אייניגע האבען איהם געהאלטען פאר א חצופה און איהם געזאגט. אז וועגען אזוינע זאכען רעדט מען בכלל ניט. אז טויזענדער קליגערע און בעסערע מענשען ווי ער האבען געגלויבט, ניט צווייפלענדיג, און אז ער דארף אויך טאן ווי זיי. עס זיינען געווען אויך אזוינע, וואס האבען געמאכט א ביזע מינע, ווי ער וואלט זיי פערזענליך באלויידיגט. זיי שטעלענדיג אזוינע פראגען: און דאך זיינען עס פילייכט ניט געווען די, וואס זיינען זעהר שטארק זיכער געווען איז זייער גלויבען. אנדערע האבען געקוועטשט מיט די פלייצעס און האבען באמערקט מיט א שמייכעל: „עס קאן ניט שארען!“ און זייער שמייכעל האט געזאגט: „און עס איז אזוי באקוועם...“ אט די האט קריסטאף פאראכטעט פון זיין גאנצען הארצען.

ער האט געפרובירט פארטרויען זיינע ספקות צום גייסטליכען: אבער גלייך ביי דער ערשטער פראגע האט ער דערצו פארלארען דעם חשק. מען האט מיט איהם ניט געקאנט ערנסט דיסקוטירען. ווי העפליך דער גייסטליכער האט ניט גערעדט, האט ער דאך געלאזט קלאר פיהלען, אז צווישען איהם און קריסטאף איז קיין שוב גלייכהייט ניטא: עס האט אויסגעוויזען שוין לכתחילה א באשלאסענע זאך.

אז זיין גדלות טאר ניט אפגעפרענגט ווערן און אז דער גע-
 שפרעד קאן ניט אריבער די גרעניצען. וועלכע ער האט
 באשטימט כדי איהם זאל ניט ווערן אומבאקוועם. דאס איז
 געווען א פארדאד-שפיעל אהז שום געפאר. ווען קריסטאף האט
 געוואלט ארויסגעהן פון די גרעניצען און שטעלען פראגען.
 אויף וועלכע דעם ווירדיגען הערן האט ניט געפאסט צו ענט-
 פערן. האט יענער איהם אפגעפטרט מיט א שמייכל פון
 אויבען אראפ, מיט עטליכע לאטיינישע ציטאטען און מיט א
 פאטערליכען בייזער מתפלל צו זיין אז נאט זאל איהם עפע-
 נען די אויגען. קריסטאף האט זיך געפיהלט דורך דעם
 העפליכען און אומגעדולדיגען טאן געקריינקט און באליי-
 דיגט. צו מיט רעכט, אדער מיט אומרעכט, ער וואלט פאר
 קיין זאך אין דער וועלט מעהר ניט געזוכט קיין ישועה פון
 א גייסמליכען. ער האט מודה געווען אז די מענשען שמע-
 הען העכער פאר איהם דורך זייער אינטעליגענץ און היילי-
 גען טיטעל: אבער ווען מען דיסקוטירט א זאך זיינען ניטא
 קיין העכערע און קיין נידעריגערע, ניט קיין טיטולען, ניט
 קיין עלטער, ניט קיין נאמען: קיין זאך ווערט ניט פארע-
 כענט ווי נאר דער אמת. — און פאר איהם איז די גאנצע
 וועלט גלייך.

און דערפאר איז ער גליקליך געווען צו געפינען א אינ-
 געל אין זיינע יאהרען, וואס האט געגלויבט. ער אליין
 האט קיין אנדער זאך ניט געוואלט ווי נאר צו קאנען גלוי-
 בען: און ער האט געהאפט, אז לעאנארד וועט איהם געבען
 גוטע באווייזען פאר דעם. ער האט געפרובירט זיך מתקרב
 זיין מיט איהם. לעאנארד האט געענטפערט מיט זיין גע-
 וויינליכער ווייכקייט, אבער אהז התפעלות: ער האט פאר
 קיין זאך קיין התפעלות ניט געהאט. אזוי ווי מען האט ניט

געקאנט פיהרען אין הויז קיין אנהאלטענדען געשפרעד, ניט ווערענדיג יעדען אויגענבליק אונטערבראכען דורך אמאליע'ן אדער דורכ'ן אלטען, האט קריסטאף פארגעשלאגען א שפאר ציר, אין אבענט, נאכ'ן עסען. לעאנארד איז געווען צו העפליך אום צו אנטזאגען, כאטש ער וואלט זעהר געוואלט זיך ארויסמאכען דערפון. ווארום זיין שלעפעריגע נאטור האט געהאט מורא פאר'ן געהן, פאר'ן געשפרעד, און פאר אלץ וואס האט איהם געקאנט קאסטען אנשטרענגונג.

קריסטאף האט ניט געוואוסט, ווי דעם געשפרעד אן צוהויבען. נאך צוויי אדער דריי ניט גערעכטענע באמערקונגן גען וועגען גלייכגילטיגע זאכען, האט ער זיך ארויפגעווארפען מיט אביסעל א ברומאלער פלוצליכקייט אויף דער פראגע, וואס איז איהם געלעגען אויפ'ן הארצען. ער האט לעאנארד'ן געפרעגט, צו ער וויל טאקע באמת ווערן א גייסטליכער, און צו ער טוט עס ווייל איהם געפעלט עס? לעאנארד איז געווען איבערראשט, און האט געווארפען אויף איהם אן אומרוהיגען בליק; אבער ווען ער האט דערזעהן, אז קריסטאף האט ניט קיין פיינדליכע אבזיכטען, האט ער זיך כאַ-רוהיגט.

„יא — האט ער געענטפערט — ווי אזוי האט עס גע-קאנט אנדערש זיין?“

„אך — האט קריסטאף געזאגט — איהר מוזט זיין נאנץ גליקליך!“

לעאנארד האט דערפיהלט אין קריסטאף'ס טאן אן אפקלאנג פון קנאה, און עס האט איהם הנאה געטאן. ער האט בא'ך געענדערט זיין האלטונג: ער איז געווארען גע-רימט, זיין געזיכט איז געווארען ליכטיגער.

„יא — האט ער געזאגט — איד בין גליקליך.“

ער האט געשטראלט.

— „ווי אזוי מאכט איהר עס?“ האט קריסטאף א פרעג געטאן.

איידער לעאנארד האט געענטפערט, האט ער פארגעד-שלאגען זיך אוועקצוזעצן אויף א רוהיגען באנק אין אן אלעיע פון קלויסטער סענט-מארטין. פון דארט האט מען געזעהן א ווינקעל פון דעם קליינעם פלאץ, באפלאנצט מיט אקאציעס, און הינטען — די שטאדט און דאס לאנד, געד-באדען אין דער טונקעלקייט פון אבענט. דער רהיין האט געשטראמט צו פוסען פון בערגעל. אן אלטער, פארלאזענער בית עלמו, וועמעס קברים עס זיינען געווען פארטרונקען אונט-טער א ים פון גראז, האט געשלאפען לעבען זיי הינטער זיין פארשלאסענעם פארקאן.

לעאנארד האט אנגעהויבען צו ריידען. ער האט געד-רעדט מיט בלישצענדע אויגען, ווי גוט עס איז צו קאנען אנטלויפען פון לעבען, און צו געפינען אן ארט וואו מען איז און מען פארבלייבט אויף שטענדיג באשיצט.

קריסטאף, וואס האט נאך געבלוטיגט פון זיינע פרישע וואונדערן, האט זעהר הייס מיטגעפיהלט דעם פארלאנג נאך רוה און פארגעסענקייט: דאך האט דאס זיך ביי איהם דורכגעמישט מיט באדויערן. ער האט א פרעג געטאן מיט א זיפץ:

— „צו וועט אייך פון דעסטוועגען ניט זיין שווער אינגאנצען זיך צו ענטזאגען פון לעבען?“

„א — האט דער אנדערער געענטפערט נאנט רוהיג — וואס זאל מען דארט זשאלעווען? צו איז עס ניט טרויעריג און מיאוס?“

..עס זיינען דאך פאראן שעהנע זאכען אויך" — האט קריסטאף געזאגט, קוקענדיג אויפ'ן שעהנעם אבענט.
 ..עס זיינען פאראן אביסעלע שעהנע זאכען, אבער ווייניג".

— „אט דאס ביסעל איז פאר מיר גאר אסך!"
 „גוט! פאר מיר איז עס א פשוטער שכל הישר. פון איין זייט, אביסעל גוטס און א סך שלעכטס; פון דער אנדער זייט — אויף דער ערד ניט גוטס און ניט שלעכטס, און נאך דעם אן אייביגער גליק: צו איז דא וועגען וואס זיך צו קוויינקלען?"

קריסטאף האט ניט שטארק האלט געהאט דעם גאנצען חשבון. אזא אויסגערעכענט לעבען האט איהם אויסגעוויר זען זעהר ארים. פונדעסטוועגען האט ער זיך אנגעטאן א כח זיך צו איבערצייגען, אז איז דעם ליעגט די חכמה.

— „אזוי, הייסט עס — האט ער באמערקט אביסעל איראניש — אז עס איז ניטא קיין געפאהר, דאס איהר זאלט זיך לאזען פארפיהרען דורך א שעה פארגניגען?"
 „וואס פאר א שטות! ווען מען ווייס אז עס איז גאר א שעה און נאכדעם די גאנצע אייביגקייט!"
 — „זייט איהר אזוי זיכער, מכח דער אייביגקייט?"
 „נאנץ נאטירליך!"

קריסטאף האט איהם גענומען אויספרעגען. א ציטער פון ביינקעניש און האפענונג איז איהם דורכגעלאפען. אט אזוי וועט לעאנארד ענדליך איהם בריינגען זיכערע באווייזען פון גלויבען! מיט וואס פאר א התלהבות וואלט ער אליין זיך ענטזאגט פון דער גאנצער איבעריגער וועלט, כדי איהם נאכצוגעהן צו נאט.

איז אנהויב האט לעאנארד, שטאלץ אויף זיין ראלע

פון אז אפאסטאל, און דערצו נאך איבערצייגט אז קריסט
 טאר'ס ספקות זיינען נאר אז אנשמעל, און אז ער וועט האט
 בען גענוג געשמאק אוועקצולייגען די וואפען ביי די ערשטע
 ארגומענטען, זיך גענומען פאר די הייליגע שריפטען, זיך גע-
 שטיצט אויף די אוטאריטעט פון דעם ברית חדשה, אויף די
 נסים, אויף דער טראדיציע: אבער ער האט אנגעהויבען צו
 ווערן אביסעל געפאלען ביי זיך, ווען קריסטאף האט איהם
 איבערגעריסען די רייד, נאכדעם ווי ער האט עטליכע מינוט
 איהם אויסגעהערט, ערקלערענדיג אז דאס הייסט ענטפערן
 מיט א פראגע אויף א פראגע, און אז ער בעט איהם ניט
 פארנאנדערצולייגען פאר איהם דאס אין וואס ער צווייפעלט.
 נאר צו געבען א מיטעל ווי עס צו פארענטפערן. לעאנארד
 האט געמוזט דאן איינזעהן, אז קריסטאף איז פיעל קראנט-
 קער, ווי עס האט אויסגעוויזען, און אז ער מאכט די פרע-
 טענזיעס זיך צו לאזען איבערצייגען נאר מיט שכל'דיגע בא-
 וויזען. פונדעסטוועגען האט ער נאך אלץ געמיינט, אז קריסט
 טאר שפיעלט נאר דעם פרידיינקער (אז ער מיינט עס
 ערנסט, האט ער זיך נאר ניט געקאנט פארשמעלען). ער
 האט אבער זיך אינגאנצען ניט פארלארען און זייענדיג
 ביי זיך שטארק מיט דער תורה, וואס ער האט גאר ניט
 לאנג געלערנט, האט ער זיך געווענדעט נאך הילף צו זיינע
 שולקענטנישען: ער האט ארויסגעלייגט, מעהר מיט אומא-
 ריטעט איידער מיט א סדר, זיינע אלע מעטאפיזישע באוויי-
 זען וועגען דער עקזיסטענץ פון גאט און אומשמערבליכקייט
 פון דער נשמה. קריסטאף האט שטיל זיך צוגעהערט אנט-
 שטרענגענדיג דעם גייסט און צורונצלענדיג דעם שמערן: ער
 האט איהם געמאכט איבער'חור'ן די ווערטער, זיך באמיהענ-
 דיג צו פארשמעהן זייער באדייט, אין זיי זיך צו פארטיפען

און נאכצופאלגען זיינע שלוסען. אבער מיט אמאל איז ער אז אויפגעקאכטער געווארען, און האט ערקלערט, אז ער מאכט פון איהם חזק, אז דאס אלץ זיינען נאר שפיצלאלד. מחזקות פון שעהנע רעדנער, וועלכע פאבריצירען די ווער-טער און האבען נאכהער געוויס הנאה, זיך איינריידענדיג אז די ווערטער שטעלען מיט זיך פאר אמת'ע זאכען. לעצט-נאָרד, א באליידיגטער, האט גענומען ערויב זיין פאר דעם גוטען גלויבען פון זיינע פארפאסער. קריסטאף האט גע-קוועטשט מיט די פלייצעס און שילטענדיג האט ער געזאגט, אז אויב זיי זיינען ניט קיין שאַרלאַטאַנעס, זיינען זיי פאר-שאַלטענע ליטעראטען: און ער האט געפאדערט אנדערע באווייזען.

ווען לעאנארד האט מיט פארוואונדערונג באמערקט, אז קריסטאף איז אזוי קראנק, אז מען קאן איהם מעהר ניט אויסהיילען, האט ער אויפגעהערט זיך מיט איהם צו אינדערעסירען: ער האט זיך דערמאנט, אז מען האט איהם אנגעזאגט ניט צו פארלירען קיין צייט צו פיהרען וכוחים מיט אפקורסים, — ווייניגסטענס ווען זיי בלייבען דערביי ניט צו וועלען גלויבען. דאס הייסט ריזיקירען זיך אליין צו פארשאפען אומאנגעמליכקייטען, ניט בריינגענדיג דעם אנדערן קיין נוצען. בעסער וואלט געווען איבערצולאזען דעם אומגליקליכען צו דעם ווילען פון גאט, וועלכער וועט איהם שוין עפענען די אויגען, אויב עס וועט איהם באשערט זיין: און אויב ניט, ווער קאן דען האבען די העזה צו געהן גענען ווילען פון גאט? לעאנארד האט דערפאר ניט געזוכט אנצוהאלטען דעם וכוח. ער האט זיך באגנוגענט דערמיט, וואס ער האט זיס דערקלערט, אז לעת-עתא קאן מען גאר ניט מאכען, אז קיין שכל'דיגע באווייזען זיינען ניט אימשטאַנד.

אנצואווייזען דעם וועג, אויב מען איז ניט גרייט דעם וועג צו זעהן; און אז מען מוז מתפלל זיין און בעטען פון גאט גנאד; קיין זאך איז ניט מעגליך אהן דעם; אום צו גלויב בען מוז מען עס פארלאנגען, מוז מען עס וועלן.

„וועלן? — האט קריסטאף ביטער געטראכט. הייסט עס, אז גאט וועט עקסיסטירען, ווייל איד וויל אז ער זאל עקסיסטירען! הייסט עס, אז דער טוידט וועט מעהר ניט עקסיסטירען, ווייל מיר וועט זיך וועלן איהם אפלייסקענען!... און!... ווי לייכט איז דאס לעבען פאר די, וואס האבען ניט דעם פארלאנג צו זעהן דעם אמת; פאר די וואס האבען דעם כח צו זעהן דאס, וואס זיי ווילט זיך זעהן, און פאר זיך צו צוטראכטען שעהנע חלומות, אדער ווייך צו שלאפען!“ קריסטאף איז געווען זיכער, אז אין אזא בעט וועט ער קיינ-מאל ניט שלאפען...

לעאנארד האט ווייטער גערעדט. ער איז ארויפגעפאהר רען אויף זיין געליעבטע טעמע; די זיסקייט פון לעבען אלס פרוש! און אויף דער ניט געפערליכער טעריטאריע האט ער געקאנט רייזען אהן א סוף. מיט זיין מאנאטאנער שטים, וואס האט געציטערט פון פארנעניגען, האט ער גערעדט ווער גען די פרייד פון א לעבען אין גאט, מחויב און איבער דער וועלט, ווייט פון טומעל וועגען וועלכען ער האט גערעדט מיט א פלוצליכען אויסדרוק פון האס (ער האט עס געהאסט כמעט אזוי שמארק ווי קריסטאף), ווייט פון געוואלט, ווייט פון בייזקייט, ווייט פון די קליינע צרות פון וועלכע מען ליידעט יעדען מאג — שטענדיג אין ווארימען און זיכערן נעסט פון גלויבען, פון וואנענט מען באטראכט אין פריידען די אומגליקען פון דער ווייטער און פרעמדער וועלט. ווען קריסטאף האט איהם געהערט ריידענדיג אזוי, האט ער גענור

מען פארשטעהן דעם עגנאאיזם פון אזא גלויבען. לעאנארד האט עס געפיהלט און זיך געאייילט צו ערקלערען די זאך... אזא לעבען פון א פרוש איז ניט קיין פוסטער לעבען. פאר-קערט: מען טוט מעהר אויף דורך תפלות איידער דורך אר-בייט: וואס וואלט די וועלט געווען אהן תפלות? מען נעמט אויף זיך א תשובה פאר אנדערע: מען ציהט אויף זיך ארויף זייערע זינד און מען שענקט זיי די אייגענע אויפטואונגען: מען ווערט דער שתדלן פאר דער וועלט ביי גאט.

קריסטאף האט זיך צוגעהערט, שוויגענדיג מיט א וואקסענדער פיינדשאפט. ער האט געפיהלט ביי לעאנארד'ן די היפאקריטסוואג פון אט דעם ענטזאגען זיך פון דער וועלט. ער איז ניט געווען אזוי אומגערעכט עס צו פאר-דעכטיגען ביי יעדען איינעם, וואס גלויבט. ער האט גע-וואוסט זעהר גוט, אז אזא ענטזאגען זיך פון לעבען באדייט ביי א קליינער צאהל די אומפעהיגקייט, א הארצרייסענדע פארצווייפלונג, דאס זוכען דעם טוידט. — אז ביי נאך א קלענערער צאהל איז עס א ליידענשאפטליכע התלהבות... (ווי לאנג האלט זי אן? ...) אבער צו איז עס ניט ביי דאס רוב מענשען נאנץ אפט א קאלטער חשבון פון נשמות פאר וועל-כע זייער אייגענע רוה איז פיעל וויכטיגער ווי דאס גליק פון אנדערע, אדער פון דעם אמת? ווי שטארק מוזען די אויפריכ-טיגע הערצער ליידען בעת זיי באמערקען ווי זייער אידעאל ווערט אזוי פארמאוסט? ...

לעאנארד, אינגאנצען א גליקליכער, האט איצט אנט-וויקעלט די גאנצע שעהנקייט און הארמאניע פון דער וועלט, ווי מען זעהט עס פון דער הויך פון זיין געטליכען שטייג. אונטען איז אלץ געווען טרויעריג, אומגערעכט, שמערצליך: אויבען ווערט אלץ ריין, ליכטיג, איז גוטער אַרדנונג:

די וועלט איז גענליכען צו א זייגער, וואס איז וואונדערבאר צוזאמענגעשמעלט...

קריסטאף האט זיך צוגעהערט גאנץ צעשטרייט. ער האט זיך געפרעגט: „צו גלויבט ער? אדער צו גלויבט ער, אז ער גלויבט? דאך זיין אייגענער גלויבען, זיין ליידענ-שאפטליכער פארלאנג צו גלויבען איז ניט געווען גערייט. ניט די מיטעלמעסיגקייט פון דער נשמה און ניט די ארימ-קייט פון די ארגומענטען פון אזא שוטה ווי לעאנארד הא-בען עס געקאנט שארען בריינגען.

די נאכט האט זיך אראפגעלאזען איבער דער שטאדט. דער באנג אויף וועלכער זיי זיינען געזעסען, איז געווען מיט פינסטערניש באדעקט: די שטערן האבען זיך צעפלאמט, א ווייסער טוי האט זיך אויפגעהויבען פון טייד, די גרילען האבען געפישצעט אונטער די בוימער פון בית עלמין. די גלאקען האבען אנגעהויבען צו קלינגען. אין אנהויב גאר אליוו, דער ערשטער, ווי א קלאגענדע פויגעל, פרעגענדיג דעם הימעל: דאן האט א צווייטער און א דריטער, נידעריגער זיך אריינגעמישט אין דעם יאמער: צולעצט איז געקומען דער נידעריגסטער, דער פינפטער און האט אויסגעוויזען זיי צו ענטפערן. די דריי האבען זיך צוזאמענגעגאסען. אויף דעם שפיץ פון די טורעמס איז געווען א זשוזשעריי ווי פון א מעכ-טיגען בינשטאק. די לופט און דאס הארץ האבען געצירטערט. קריסטאף מיט איינגעהאלטענעם אטעם האט גע-טראכט ווי ארים מוזיק און מוזיקער זיינען אין פארגלייך מיט אט דעם ים פון טענער, איז וועלכען טויזענדער בדואים ברומען: דאס איז די ווילדע פאונא, די פרייע וועלט פון קלאנגען איז הפוך צו דער וועלט וואס איז איינגעצאמט, קאמאלאגזירט, קאלט געווארען דורך דעם מענשליכען שכל.

ער האט זיך פארלארען אין אַט דער שאַלענדער אומענדליכ־
קייט אַהן ברעגעס, און אַהן גרענעצען...

און ווען דאס מעכטיגע ברומען איז געווען צו ענד.
ווען די לעצטע ציטערונגען פון דער לופט זיינען אפגעשטאַר־
בען, האט קריסטאף זיך אויפגעכאַפט. ער האט זיך ארומד
געקוקט אַ צעמישטער... ער האט מעהר קיין זאך ניט דער־
קענט. אלץ איז געווארען אנדערש ארום איהם, איז איהם.
עס איז מעהר קיין גאט ניט געווען...

פונקט ווי דער גלויבען, איז אויך אַפט דאס פארלירען
פון גלויבען און אומערווארטעטע מתנה, א פלוצליכעס ליכט.
דער שכל האט דערמיט גאר ניט צו טאן. עס איז גענוג
עפעס א גאר נישט: א ווארט, א שווייגען, א קלונג פון א
גלאַק. מען געהט שפאצירען, מען חלומט, מען פראכט
פון גאר נישט. פלוצלונג ווערט אלץ צוזאמענגעבראַכען. מען
איז אליין: מען גלויבט מעהר ניט.

קריסטאף, א צושראַקענער, האט ניט געקאנט פאר־
שטעהן, ווי אזוי דאס אלץ איז געווען. עס איז געווען ווי אן
אויסברוד פון א שטראם אין פרילינג...

לעאנארד'ס שטים האט ווייטער געקלונגען נאך מאַנא־
טאַנער ווי די שטים פון א גריל. קריסטאף האט מעהר
ניט געהערט. די נאַכט האט זיך אין נאַנצען צושפרייט.
לעאנארד האט זיך אַפגעשטעלט. איבעראשט פון קריס־
טאף'ס אומבאוועגליכקייט, אומרוהיג וואס איז אזוי שפעט,
האט ער פאַרגעשלאָנען צו געהן צוריק אהיים. קריסטאף
האט ניט געענטפערט. לעאנארד האט איהם גענומען פאר'ן
האנט: קריסטאף האט אַ ציטער געמאַן און געקוקט אויף
לעאנארד'ן מיט צומישטע אויגען.

„קריסטאף, מען דארף געהן אהיים“ — האט לעאנארד געזאגט.

— „געה צום טיוועל!“ — האט קריסטאף געשריען פול מיט כעס.

„מייז גאט! קריסטאף, וואס האב איד דיר געטאן?“ האט לעאנארד געפרעגט א דערשראקענער.

— „יא, דו האסט רעכט, מייז גוטער יונג“ — האט ער געזאגט אין א וויינערען טאן — איד ווייס ניט, וואס איד רייד. געה צו גאט! געה צו גאט!“

ער איז געבליבען אליין. זיין הארץ איז געווען פול מיט פארצווייפלונג.

— „אד! מייז גאט! מייז גאט! — האט ער געשריען דריקענדיג זיך די הענט און אויפהויבענדיג דעם קאפ צום שווארצען הימעל — פאר וואס גלויב איד ניט מעהר? פאר וואס קאן איד מעהר ניט גלויבען? וואס איז מיט מיר גערשעהן?“

עס איז געווען א גרויסער מהלך צווישען דער צושטער-רונג פון א גלויבען און דעם געשפרעד, וואס ער האט אקארשט געהאט מיט לעאנארד'ן: עס איז געווען קלאר, אז דער געשפרעד איז געווען ניט מעהר שולדיג אין דעם, ווי אמאליעם קריגערייען און די לעכערליכקייט פון זיינע בעלז-בתים זיינען געווען די אורזאכען פון דעם איבערקערעניש, וואס איז אין די לעצטע טעג פארגעקומען אין זיינע מאראד-לישע באשלוסען. דאס זיינען מעהר ניט פריצעפקעס. דער אויפשטאנד איז געקומען ניט פון דרויסען. אין איהם איז דער אויפשטאנד געווען. ער האט געפיהלט ווי אין זיין הארצען באוועגען זיך אומבעקאנטע שרעקליכע כרואים, און ער האט ניט געוואגט זיך איינצובויגען איבער זיינע אייגענע

געדאנקען. כרי צו קוקען זיין צרה גלייך אין די אויגען... זיין צרה? צו איז עס געווען א צרה? בענקעניש, שכרות, גאוה'דיגע מאטערנישען זיינען איהם באפאלען — ער האט מעהר ניט באלאנגט צו זיך אליין. אומזיסט האט ער גע-זוכט זיך צו באפעסטיגען אין זיין נעכטיגען שטרענגען זארט לעבען. אלץ איז צוזאמענגעבראכען מיט אמאל. ער האט פלוצלונג באקומען די חושים פון דער ווייטער וועלט, דער ברענענדיגער, ווילדער וועלט אהן א ברעג... ווי זוייט זי שווימט אריבער איבער גאט!...

עס איז געווען נאר איין אויגענבליק. אבער עס איז גע-ווען אויס מיט דעם גאנצען גלייכגעוויכט פון זיין פריהער-דיגע לעבען.

פון דער נאנצער פאמיליע איז נאר איין פערזאן געווען. וועמען קריסטאף האט ניט געשאנקען קיין אויפמערקזאמ- קייט: דאס איז געווען די קליינע ראזע. זי איז נאר ניט געווען קיין פארשוין, און קריסטאף, וואס איז אליין אויך געווען ווייט פון שעהן איז פונדעסטוועגען געווען זעהר א גרויסער מקפיד אויף די שעהנקייט פון אנדערע. ער האט געהאט די רוהיגע גרויזאמקייט פון דער יוגענד, פאר וועלכע א פרוי עקסיסטערט ניט, אויב זי איז העסליך — ווייניגס- טענס ווען זי איז ניט אריבער דעם עלטער, ווען זי רופט ארויס צערטליכע געפיהלען און איז ניט נאר בארעכטיגט צו ערנסטע, רוהיגע, כלומרשט רעליגיעזע געפיהלען. ראזע האט זיך אויסערדעם ניט אויסגעצייכענט מיט קיין באזונדערע מעלות. כאטש עס האט איהר ניט געפעהלט קיין אינטעלי- גענץ, איז זי געווען אזא פלוידערזאק, און קריסטאף האט געווייכט פון איהר. ער האט זיך קיין מאל ניט געגעבען די מיה זיך נאָהענטער מיט איהר צו באקענען: ער פלעגט קוים אויף איהר א קוק טאן.

און דאך איז זי מעהר ווערטה געווען ווי אסך יונגע מיידלאך: יעדענפאלס פיעל מעהר ווערטה ווי די, אזוי שטארק געליעבטע, מינא. זי איז געווען א גוטע קליינע מיידעל, אַהן גאווה, און ביז קריסטאף'ס קומען האט זי נאר ניט געמערקט, אז זי איז מיאום, און האט זיך וועגען דעם נאר ניט געזאָרגט: ווארום אלע ארום איהר האבען זיך ווע- גען דעם ניט געזאָרגט. ווען עס פלעגט געשעהן אז דער

זיידע אדער די מוטער פלעגען עס איהר ארויסזאגען, זיך
 בייזערנדיג אויף איהר, פלעגט זי נאר לאכען: זי האט עס
 ניט געגלויבט, ניט געלייגט אויף דעם קיין וויכטיגקייט און
 זיי — אויך ניט. עס האבען זיך געפונען אסך אזוינע
 מיאוסע און נאך מיאוסערע, וואס זיינען געליעבט געווארען!
 די דייטשען זיינען זעהר לייט מוחל פיזישע חסרונות: זיי
 זיינען בכח עס גארניט צו באמערקען, זיי זיינען זאגאר בכח
 עס צו באפוצען מיט דער הילף פון דער פאנטאזיע, וועלכע
 געפינט אויס אומערווארטעטע באציהונגען צווישען אזוינע
 פנים'ער און די בארימטעסטע מוסטערן פון מענשליכער
 שעהנקייט. עס איז ניט נויטיג געווען זעהר שטארק איבער-
 צוריידען דעם אלטען איילער', אז ער זאל ערקלערן, דאס
 זיין אייניקעל האט די נאז פון יוניאז לוראוויסי. צום גליק
 איז ער געווען צו ביזן צו מאכען קאמפלימענטען. און ראזע,
 וואס איז געווען גלייכנילטיג צו דער פארמע פון איהר נאז,
 האט איהר גאנצען עהרניץ אוועקגעלייגט צו ערפילען איהרע
 פליכטען און דער בעלהבתישקייט, לויט די אנגענומענע
 מנהגים. זי האט אנגענומען פאר הייליג אלץ וואס מען
 האט איהר געלערנט. אזוי ווי זי פלעגט זעהר ווייניג אויס-
 געהן, האט זי געהאט ווייניג מעגליכקייטען צו פארגלייכען,
 און האט דערפאר גאנץ נאיוו באוואונדערט די אייגענע, און
 געגלויבט וואס זיי האבען געזאגט. פון דער נאטור א נאר
 גוטע, פארטרויליכע און לייכט צופרידענע, פלעגט זי זיך
 נעהמען צום הארצען פון יעדען טרויעריגען טאז פון הויז
 און פלעגט געהארצואם נאכזאגען די אלע פעסימיסטישע
 באטראכטונגען, וואס זי האט זיך אנגעהערט. זי האט גע-
 האט א הארץ פול פון איבערגעבענקייט, און האט שטענדיג
 געטראכט וועגען אנדערע, זוכענדיג זיי צו פארשאפען פאר-

גניגען, אנטויל צו געהמען אין זייערע זארגען, צו טרעפען זייערע פארלאנגען, נאר פון דעם באדארף צו לייעבען אהן דעם געדאנק וועגען געגען-לייעבע. גאנץ נאטירליך האט איהר פאמיליע עס אויסגענוצט, כאטש זיי זיינען געווען גוט און האבען איהר האלט געהאט: מען איז שטענדיג גענייגט צו מיסברויכען די לייעבע פון די, וואס זיינען אינגאנצען איבענדיג איבערגעבען. מען איז געווען אזוי זיכער אין איהר אויפמערקזאמקייט, אז מען איז איהר שוין גאר ניט געווען דאנקבאר. וואס זי האט געטאן, האט מען ערווארט נאך מעהר. דערצו איז זי געווען ניט געשיקט: זי איז געווען האסטיג און אומגעדולדיג: איהרע באוועגונגען זיינען געווען פלוצ-ליכע און אינגעלשע, זי האט געהאט אויסברוכען פון צערט-ליכקייטען, וואס האבען געפיהרט צו קאטאסטראפען. איינ-מאל איז עס געווען א צובראכענע גלאז, אדער אן איבער-געקעהרטער קרוג, אדער א האסטיג צוגעמאכטע טיר: אלץ זאכען וואס פלעגען ארויסרופען געגען איהר דעם צארן פון נאנצען הויז. שטענדיג פלעגט מען אויף איהר שרייען, און זי פלעגט שטיל אוועק אין א ווינקעל און זיך אויסוויינען. איהרע טרערען האבען לאנג ניט אנגעהאלטען. זי פלעגט באלד וויעדער האבען א שטראלענדע געזיכט און זיך אוועק-לאזען פלוידערן, אהן דעם שאטען פון א פאריבעל אויף ווע-מען עס איז.

קריסטאף'ס קומען איז געווען א גרויסע פאסירונג אין איהר לעבען. זיי האט אפט געהערט ווי מען האט גערעדט וועגען איהר. קריסטאף האט פארנומען אז ארט אין די געשפרעכען פון שטאדט. ער איז געווען א מין לאקאלע בארימטקייט: זיין נאמען איז אפט דערמאנט געווארען אין די געשפרעכען פון הויז, באזונדערס ווען עס האט נאך גע-

לעבט דער אלטער זשאדמישעל, וועלכער פלעגט פון גרויס שטאלץ מיט איהם זינגען זיינע שבחים פאר אלע באקאנטע. ראזע האט דעם יונגען מוזיקאנט באמערקט איין מאל אדער צוויי מאל אויף די קאנצערטען. ווען זי האט דערהערט אז ער וועט וואהנען ביי זיי, האט זי געפאטשט מיט די הענט. שטריינג אויסגעזידעלט פאר אזא ניט קאנען זיך האלטען, איז זי גאר געווארען צעמישט. זי האט קיין ביזן אין דעם ניט געזעהן. איז אזא לאנגווייליגע לעבען ווי איהרס איז א נייער גאסט געווען א גאר אומערווארטעטע צעשטרייאונג. זי האט פארבראכט די לעצטע טעג פאר זיין אנקומען איז א פיכער פון ערווארטונג. זי איז געווען אין טוידט־שרעק טאג מער וועט איהם דאס הויז ניט געפעלען זוערן, און זי האט זיך באמיהט צו מאכען די צימערן אויסצוקוקען אזוי גוט ווי נאר מעגליך. זי האט זאגאר געבראכט דעם פריהמאר-גען פון זיין אנקומען א בוקעט בלומען, און עס אזעקנע-שטעלט אויפ'ן קאמיו, אלס באגריסונג. זי אליין אבער האט קיין זאך ניט געטאן אויסצוזעהן בעסער: און דער ערשטער בליק, וואס קריסטאף האט איהר צוגעווארפען איז געווען גענוג, אז ער זאל איהר געפינען פאר מאום און שלעכט גע-קלידעט. זי האט איהם ניט אזוי געאורטיילט, כאטש זי האט געהאט גענוג אורזאכען דאפיר, ווארום דער פארהא-וועטער, אויסגעמאטערטער, אויסגעמאגערטער קריסטאף איז געווען גאר מאוסער ווי געוויינליך. אבער ראזע וואס איז ניט געווען פעהיג צו טראכטען שלעכט וועגען וועמען עס זאל ניט זיין: ראזע וואס האט געהאלטען איהר זיידען, איהר פאטער און איהר מוטער פאר עכטע פארשינען, האט ניט פארפעהלט צו זעהן קריסטאף'ן ווי זי האט ערווארט איהם צו זעהן, און זי האט איהם באוואונדערט פון גאנצען

הארצען. זי איז געווען שטארק דערשראקען איהם צו האבען פאר א שכן ביים טיש : און צום אומגליק האט איהר אייני געשראקענקייט זיך אויסגעדריקט אין אזא שטראם פון ווערטער, וואס האט איהר פון ערשטען אויגענבליק אן דער ווייטערט פון קריסטאָף'ס סימפאטיעס. זי האט עס ניט באמערקט, און דער ערשטער אבענט איז דעם גאנצען לעבען פארבליבען איהר געדאנקען ווי א ליכטיגע ערנערונג. אליין איז איהר צימער. נאכדעם ווי יענע זיינען ארויף צו זיך, האט זי געהערט די טריט פון די נייע געסט ארומגעהענדיג איבער איהר קאפ; און דער גערויש האט אפגעקלונגען אין איהר מיט פרייד. דאס הויז האט איהר אויסגעוויזען ווי אויפגעלעבט.

אויך מארגען האט זי צום ערשטען מאל זיך איינגעקוקט אין שפיגעל מיט א באזארגטער אויפמערקזאמקייט : און זיך נאך ניט אפגעבענדיג קיין חשבון וועגען די גרויס פון איהר אומגליק, האט זי אנגעהויבען עס צו פיהלען. זי האט געפרובירט אורטיילען וועגען איהרע געזיכטסצוגען, איינע ביי איינע, אבער דאס האט איהר זיך ניט איינגעגעבען. זי האט געהאט טרויעריגע פארגעפיהלען. זי האט טיף אפגעזיפצט, און האט געוואלט איינפיהרען וועלכע עס איז ענדערונגען אין איהר טואלעט. אבער זי האט אויף אזוי ווייט אויפגעטאן. זיך נאך מיאוסער צו מאכען. עס איז איהר איינגעפאלען דער אוימגליקליכער געדאנק קריסטאָף'ן צו דערנעהמען מיט איהר אויפמערקזאמקייט. איז איהר נאיווען פארלאנג צו זעהן איהרע נייע פריינד וואס אפטער, און פאר זיי עפעס צו טאן. פלעגט זי יעדע מינוט ארויף און אראפלויפען די טרעפ, מיטשלעפענדיג מיט זיך יעדעס מאל א אומנוצליכע זאך, און צושטעהן זיי צו העלפען און דערביי שטענדיג לאך

כען, פלוידערן און שרייען. נאר די אומגעדולדיגע שטים פון איהר מוטער האט געקאנט אונטערברעכען איהר ברען און איהרע ריידערייען. קריסטאף האט געהאט א זויערע מינע. ווען ניט זיינע באשלוסען צו זיין גוט, וואלט ער שוין צוואנג ציג מא' ארויסגעפלאצט. צוויי טעג האט ער אויסגעהאלטען: אויפ'ן דריטען טאג האט ער פארמאכט די טיר אויפ'ן שלאס. ראזע האט אנגעקלאפט, גערופען — האט אבער פארשטאנען. אזוי ארונטער א צומישטע, און האט מעהר שוין ניט אנגעהויבען. ער האט ערקלעהרט, ווען ער האט איהר געזעהן, אז ער איז געווען פארנומען מיט א וויכטיגער ארבייט און האט ניט געקאנט ווערן געשמערט. זי האט מיט הכנעה זיך ענטשולדיגט. זי האט זיך מעהר ניט געקאנט נארען וועגען דעם דורכפאל פון איהרע אומשולדיגע הנדלאך. עס האט געוויקט פונקט קאפויר, עס האט קריסטאף'ן דערווייטערט. ער האט מעהר זיך ניט באמיהט צו באהאלטען זיין שלעכטע לוינע: ער פלעגט זאגן אז זיך ניט צוהערען, ווען זי פלעגט ריידען און פלעגט ניט פארדעקען זיין אומגעזינד. זי האט געפיהלט אז איהר פלוידעריי ערגערט איהם, און עס האט זיך איהר איינגעגעבען דורך אנשמערענגונג פון ווילען צו שווייגען א טייל פון אבענט: דאס איז אבער געווען איר בער איהרע כחות: פלוצלונג האט זי וויעדער אנגעהויבען איהר מוזיק: און איהרע ווערטער האבען זיך געגאסען נאך מעהר גערוישיג ווי ווען עס איז. קריסטאף האט איהר איר בערגעלאזען איז מיטען פון א זאץ. זי איז ניט געווען ביזן אויף איהם דערפאר. זי איז געווען ביזן אויף זיך. זי האט זיך געהאלטען פאר נאריש, לאנגווייליג, לעכערליך: אלע איהרע פעהלערן זיינען איהר אויסגעקומען געוואלטיג גרויס. זי האט געוואלט זיי באקעמפען, אבער זי האט פארלארען

דעם מוט צוליב דעם דורכפאל פון איהר ערשטער אנשטר
רענגונג, און זי האט זיך אליין געזאגט, אז זי וועט עס קיין
מאל ניט קאנען, אז זי האט ניט די קראפט דערצו. פונדעסט
וועגען האט זי פון דאס ניי פרובירט.

אבער זי האט געהאט אנדערע חסרונות געגען וועלכע
זי האט קיין זאך ניט געקאנט טאן: וואס קאן מען טאן געגען
העסליכקייט? וועגען דעם האט זי מעהר קיין שום ספק
ניט געקאנט האבען. די געוויסהייט פון איהר אומגליק איז
איהר איין טאג געקומען גאנץ פלוצלונג, ווען זי האט אומ
זיך א קוק געטאן איז שפיגעל. עס איז געווען ווי א דונער
שלאג. נאטירליך האט זי נאך שטארק מגזם געווען איהר
אומגליק: זי האט געזעהן איהר נאז צעהן מאל אזוי גרויס
ווי אין אמת'ן: עס האט איהר אויסגעוויזען, ווי די נאז
וואלט פארנומען די גאנצע געזיכט, זי האט מעהר ניט גע-
וואנט זיך צו באווייזען, און האט געוואלט שטארבען. אבער
די יונגעט באזיצט אזא כח פון האפענונג, אז אזוינע אויס-
ברוכען פון פארצווייפלונג האלטען לאנג ניט אן: זי האט
שפעטער זיך איינגערעדט, אז זי האט זיך גענארט: זי האט
געזוכט זיך עס צו מאכען גלויבען און איז א מינוט זאגאר
דערגאנגען אזוי ווייט, אויסצוגעפינען אז איהר נאז איז גאנץ
נאך אמאל און זאגאר גאנץ שעהן. איהער ווייבערשער אינס-
טינקט האט איהר איצט געמאכט צו זוכען, כאטש זעהר ניט
געראטען, אלערליי קינדערשע תרופות: די האר אזוי צו
פארקאמען, אז דער שטערן זאל זיך ווייניגער ארויסזעהן
און די פארקרימטקייט פון געזיכט זאל זיך ניט ווארפען
אזוי אין די אויגען. דאס האט זי ניט געטאן פון קאקעטעריי:
קיין געדאנקען וועגען ליעבע איז איהר אויפ'ן זינען ניט
געקומען, אדער זי האט עס אליין ניט געוואוסט. זי האט

פארלאנגט אזוי ווייניג: גאר ניט מעהר, ווי א קליין ביסעל פריינדשאפט: אבער קריסטאף איז ניט געווען אויפגעלייגט, אפילו אט דאס ביסעל איהר צו שיינקען. ראזע האט גע- מיינט אז זי וועט זיין גאנץ גליקליך, אויב ער וועט ביים טרעפען זיך איהר זאגען א פריינדליכען גוט מארגען און גוט נאכט. אבער קריסטאף'ס בליק איז געוויינליך געווען אזוי הארט און אזוי קאלט! זי איז ווי פארגליווערט געווען דער- פון. אמת איז, אז ער האט איהר קיין אומאנגענעמליכקיי- טען ניט געזאגט: אבער זי וואלט בעסער פארגעצויגען, פארווארפען, איידער דאס גרויזאמע שווייגען.

איין אבענט איז קריסטאף געזעסען ביים קלאוויר און האט געשפילט. ער האט זיך פארקליבען אין א שאַלעקע, גאר אויבען אין הויז, כדי אביסעל ווייניגער צו ווערן גע- שטערט פון טומעל. ראזע האט אונטען זיך צוגעהערט, שטארק געריהרט. זי האט האלט געהאט מוזיק, כאטש איהר געשמאק, וועלכער איז קיינמאל ניט געווען אויסגעביידעט, איז געווען א שלעכטער. אזוי לאנג ווי די מוטער איז געווען דארט, איז זי פארבליבען אין א ווינקעל, אריבערגעבויגען איבער איהר ארבייט, און עס האט אויסגעוויזען, ווי זי וואלט געווען שטארק פארנומען מיט דער ארבייט: אבער איהר נשמה איז געווען צוגעבונדען צו די טענער, וואס זיינען גע- קומען דארט פון אויבען און פון וועלכע זי האט גאר ניט געוואלט פארלירען. אזוי גיך ווי אמאליע איז צום גליק אוועק אויפ'ן וועג צו די שכנות, האט ראזע זיך שנעל אויפגעהויבען, האט אוועקגעווארפען די ארבייט און איז מיט א קלאפענדען הארצען ארויפגעקראכען אויף דער שאַלעקע. זי האט איינגעהאלטען דעם אטעם און צוגעלייגט דעם אויער צו דער טהיר. זי איז אזוי פארבליבען ביז אמאליע איז

צוריק געקומען. זי איז געגאנגען אויף די שפיץ פינגער, און האט זיך שטארק געהיט ניט צו מאַכען קיין גערויש; אבער אזוי ווי זי איז געווען ניט זעהר געשיקט און דערצו האט זי זיך שטענדיג געאיילט, האט זי שטענדיג געהאלטען ביים אראפשיקלען זיך פון די טרעפּ. און איינמאָל ווען זי האט זיך צוגעהערט, דער קערפער איינגעבויגען און דער אויער צוגעדריקט צום לאַך פון שליסעל, האט זי פארלאָרען דאס גלייכגעוויכט און אפגעקלאפט דעם שטערן אָן טיר. זי האט זיך אזוי דערשראקען, אז זי האט פארלאָרען דעם אַמעס. דער קלאוויר איז פלוצלונג אנטשוויגען געווארען, זי האט מעהר קיין כח ניט געהאט זיך צו ראטעווען. זי האט זיך אויפֿ- געהויבען, ווען די טיר האט זיך געעפענט. קריסטאף האט איהר דערזעהן, און האט איהר אַ שליידער געטאָן א דער־ צאָנטערן בליק: נאכהער, ניט אויסריידענדיג קיין וואַרט, האט ער איהר גראָב אַ שמויס געטאָן אָן אַ זייט, איז מיט־ כעס אַרונטער די טרעפּ, און איז אוועק. ערשט צום עסען איז ער געקומען צוריק, און ניט געשאַנקען קיין אויפּמערק־ זאמקייט צו איהרע פארצווייפעלטע בליקען, וועלכע האבען געבעטען אום ענטשולדיגונג, האט זיך געהאלטען ווי זי וואַלט גאר נישט טעקסיסטירט, און האט עטליכע וואכען אין גאַנצען אויפּגעהערט צו שפּילען. ראַזע האט וועגען דעם שטיִלערהייט פאַרגאַסען גענוג טרערען: קיינער האט עס ניט באַמערקט, ווייל קיינער האט איהר קיין אויפּמערקזאמקייט ניט געשאַנקען. זי האט הייס געבעטען גאָט... וועגען וואס? זי האט אליין מיט געוואוסט. זי האט געמוזט איהרע צרות וועמען עס איז פאַרטרויען. זי איז געווען זיכער, אז קריסטאף האט איהר.

און ניט קוקענדיג אויף אלץ, האט זי דאך געהאַפּט. עס

איז געווען גענוג. אז קריסטאף זאל איהר ארויסווייזען זועל-
כעז עס איז סמן פון אינטערעס, אז ער זאל הערען וואס זי
זאגט, אז ער זאל איהר דריקען די האנט פריינדליכער ווי
געוועהנליך...
עטליכע נארישע ווערטער פון איהר משפחה האבען
איהר פאנטאזיע ארויפגעפיהרט אויף א גאנץ פאלשען וועג.

די גאנצע פאמיליע איז געווען פול מיט סימפאטיע צו קריסטאף'ן. דער גרויסער, זעכצעניגהריגער בחור'ל, אזוי ערנסט און איינזאם, מיט אזא הויכען געדאנק וועגען זיינע פליכטען, האט ביי זיי ארויסגערופען גרויס אכטונג. די אויסברוכען פון זיין שלעכטער לוינע, זיין פארעקשענטער שווייגען, זיין אומעטיגער אויסזעהן און זיינע גראבע מאני-רען האבען בשום אופן ניט געקאנט ארויסרופען קיין פאר-וואנדערונג אין אזא הויז. אפילו פרוי פאגעל, וואס האט געקוקט אויף יעדען קינסטלער ווי אויף א פוילאק, האט ניט געהאט די העזה אויף איהם צו באפאלען און איהם צו מאכען פארוואורפען, ווי איהר וואלט זיך שטארק געוואלט, פאר וואס ער פארטראכט שעהן לאנג איז אבענט קוקענדיג אויף שטערן, זיך ארויסבויענדיג פון זיין פענסטער אויף דער שאלקע צום הויף צו און זיך ניט ריהרענדיג ביז די נאכט קומט: ווארום זי האט געוואוסט, אז ער ארבייט זיך אן א גאנצע טאג געבענדיג שטונדען: און זי איז געווען — ווי די אלע איבעריגע — זעהר פארזיכטיג געגען איהם צוליעב עפעס א באהאלטענעם מאטיוו, וועגען וועלכען קיינער האט ניט גערעדט, אבער אלע האבען געוואוסט.

ראזע האט באמערקט, אז איהרע עלטערן ווארפען זיך איבער מיט בלימען און שושקענען זיך געהיים ווען זי רעדט מיט קריסטאף'ן. איז אנהויב האט זי זיך וועגען דעם ניט געקיימערט. אבער כאלד איז זי געווארען פאראינטערעסירט און אויפגערעגט: זי האט געברענגט צו וויסען, וואס זיי

ריידען, אבער זי האט ניט געהאט די העזה צו פרעגען.
 איין מאל אין אבענט, ווען זי איז ארויפגעקראכען אויף
 א באנק, כדי דורכצוציהען א שטריק צווישען צוויי בוי-
 מער פאר וועש טריקענען, האט זי ביים אראפשפרינגען זיך
 אנגעשפארט אן קריסטאף'ס פלייצע. פונקט אין דעם אוי-
 גענבליק האט איהר בליק אויפגעכאפט דעם בליק פון איהר
 זיידען און פון איהר פאטער, וועלכע זיינען געזעסען אנגע-
 שפארט מיט די רוקענס צום וואנט פון הויז און גערויכערט
 זייערע לילקעס. די ביידע מענער האבען זיך איבערגע-
 וואונקען צווישען זיך, און יוסטום איילער האט געזאגט צו
 פאגלען:

„דאס וועט זיין א שעהנע פארל“.

באקומענדיג א שטויס מיט'ן עלענבויען פון פאגלען,
 וועלכער האט באמערקט אז דאס מיידעל הערט זיך צו, האט
 ער פארדעקט זיין באמערקונג גאנץ געשיקט (אזוי, ווייניגס-
 טענס האט ער געמיינט) מיט אזא הויכען „הם הם“, וואס
 וואלט געקאנט צוציהען די אויפמערקזאמקייט אויף צוואנ-
 ציג טריט ארום. קריסטאף וואס איז געשטאנען צו זיי
 מיט'ן רוקען, האט גאר ניט באמערקט: ראזע אבער איז
 געווען אזוי אויפגעקאכט, אז זי האט פארגעסען, דאס זי
 שפרינגט און האט א לונק געטאן א פוס. זי וואלט אנידער-
 געפאלען, ווען קריסטאף וואלט איהר ניט אונטערגעהאלטען
 שטילערהייט שילטענדיג זיך פאר איהר אייביגע אומ-
 געלומפערטקייט. עס האט איהר זעהר וועה געטאן: אבער
 זי האט עס גאר ניט געלאזען מערקען: זי האט וועגען דאס
 גאר ניט געטראכט: זי האט גאר געטראכט וועגען דאס וואס
 זי האט אקארשט געהערט. זי האט זיך אוועקגעלאזען געהן
 אין איהר צימער: יעדער טריט איז פאר איהר געווען פאר-

בונדען מיט גרויס שמערץ: זי האט צוזאמענגענומען אלע כחות כדי ניט צו לאזען עס מערקען. זי האט געשוואומען אין זיסער אויפרעגונג. זי האט זיך אראפגעלאזען אויף א שטול צו פוסען פון איהר בעט און האט באהאלטען דאס געזיכט אין די קאלדרעס. איהר געזיכט האט געברענגט: טרערן זיינען איהר געשמאנען אין די אויגען, און האט זי דאך געלאכט. זי האט זיך געשעמט און וואלט געוואלט זיך באגראבען טיף אין דער ערד. און זי האט ניט געקאנט צו זאמענבריינגען איהרע געדאנקען: עס האט איהר געקלאפט אין די שלייפען, איהר קניע האט איהר פארשאפט גרויס שמערץ— זי איז געווען אין א צושטאנד פון כאטויכונג און היץ. זי האט אומקלאר געהערט די גערוישען פון דרויסען. דעם געשריי פון די קינדער, וואס האבען זיך געשפילט אויפ'ן גאס: און די ווערטער פון זיידען האבען נאך געקלונגען אין איהרע אויערן. א ציטער איז איהר באפאלען, זי האט גאנץ שטיל געלאכט, זי איז רויט געווארען האלטענדיג דאס געזיכט נאך אלץ אין קישען, זי האט מתפלל געווען, געדאנקט, געווינשט, מורא געהאט — זי האט געליעבט.

די מוטער האט איהר גערופען. זי האט געפרובירט אויפ'ן שמעהן. ביים ערשטען טריט האט זי דערפיהלט אזא אומענט ניגליכען ווייטאג, אז זי האט כמעט געחלשט: עס האט איהר גענומען שווינדלען אין קאפ. זי האט געמיינט אז זי האלט ביים שטארבען: זי האט געוואלט שטארבען און צו דערזעל'כער צייט האט זי מיט אלע איהרע כחות געוואלט לעבען. לעבען פאר דאס פארשפראכענע גליק. די מוטער איז ענדליך געקומען, און דאס גאנצע הויז איז באלד געווען אין גרויס גערודער. אנגעשאלטען ווי געוועהנליך, און דאן ארומגעבונדען און אריינגעלעגט אין בעט, איז זי פארטויכט געווארען פון

איהר פיזישען ווייטאג און פון אינעווייניגסטען גליק. א זיסע נאכט. . . די קלענסטע ערינערונגען און דעם טייערען אבענט זיינען איהר הייליג געבליבען. זי האט ניט געטראכט וועגען קריסטאף'ן, און האט ניט געוואוסט וועגען וואס זי טראכט. אבער זי איז געווען גליקליך.

אויף מאָרגען איז קריסטאף, וועלכער האט זיך געפיהלט אזוי ווי מיטשולדיג אין דעם אומגליק, געקומען זיך דערוויסען וואָס זי מאַכט; און צום ערשטען מאל האט ער איהר ארויס-געוווּזען אַ סימן פון האַרציגקייט. זי איז געווען פול מיט דאַנקבאַרקייט און האַט געבענשט איהר אומגליק. זי האט זיך געוואונשען צו ליידען א גאַנצען לעבען, כדי צו געניסן אַ גאַנצען לעבען אזא פרייד. זי האט געמוזט פארבלייבען לעיערען אויסגעצויגען עטליכע טעג זיך ניט רירענדיג; זי האט זיי פארבראכט איבערחור'נדיג די ווערטער פון זיידען און נאַכטראכטענדיג וועגען זיי; ווארום דער צווייפעל איז גע-קומען. צו האט ער געזאגט:

„דאס וועט זיין?“

אדער נאר:

„דאס וואלט זיין?“

אדער פילייכט איז גאר מעגליך אז ער האט אזוינס גאר ניט געזאגט? — יא, ער האט עס געזאגט. זי איז אין דעם געווען זיכער. . . דאך? צו האבען זיי ניט געזעהן, אז זי איז מיאום, און אז קריסטאף קאן איהר ניט פארטראגען? . . . אבער עס איז אזוי גוט צו האפען! זי האט אַנגעהויבען גלויבען, אַז זי האט זיך פילייכט גענאַרט, אַז זי איז גאר ניט אזוי מיאום, ווי זי האט געמיינט; זי האט זיך אויפגעהויבען פון שטול, כדי זיך איינצוקוקען אין שפיגעל, וואס איז געהאנגען אַנטקעגען; זי האט מעהר ניט געוואוסט וואס צו טראכטען.

נאך אלעמען קאנען איהר זיידע און טאטע בעסער פארשטעהן
 ווי זי: מען קאן דאך זיך אליין ניט אורטיילען... מיין גאט!
 ווען דאס וואלט געווען מעגליך!... ווען צופעליג... ווען זי
 וואלט דאס, וואס זי האט קיין מאל ניט פארדעכטיגט,
 ווען... ווען זי וואלט געזען שעה!... פילייכט האט זי
 גאר מגזם געווען קריסטאף'ס ווייניג סימפאטישע געפיהלען.
 אמת איז אפילו אז דער גלייכנילטיגער אינגעל האט נאך דעם
 ערשטען צייכען פון אינטערעס וועלכען ער האט ארויסגע-
 וויזען אויף מארגען נאך'ן אומגליק, זיך מעהר ניט געקומערט
 וועגען איהר; ער האט פארגעסען איהר צו באזוכען: אבער
 ראזע האט איהם מוחל געווען: ער איז אזוי שטארק פאר-
 נומען! ווי אזוי האט ער געקאנט טראכטען וועגען איהר?
 מען דארף א קינסטלער ניט אורטיילען ווי אנדערע מענשען...
 דאך ווי ווייניג זי האט ערווארט, האט זי פארט זיך
 ניט געקאנט איינהאלטען ניט צו דערווארטען מיט הארצקלא-
 פען פון איהם א ווארימען ווארט, ווען ער פלעגט פארבייגעהן.
 איין איינציג ווארט, א בליק... איהר פאנטאזיע וואלט שוין
 דאס איבעריגע געטאן. דער אנהויב פון א ליעבע נויטיגט זיך
 אין אזוי ווייניג שפייז! עס איז גענוג ווען מען זעהט זיך,
 ווען מען ריהרט זיך אן פארבייגעהענדיג: אין אזוינע מא-
 מענטען! שטראמט דורך די נשמה אזא קראפט פון חלומות,
 אז זי אליין איז גענוג צו שאפען איהר ליעבע: א גאר נישט
 בריינגט איהר אריין אין אזא אויפרעגונג, אז שפעטער, ווען
 זי איז שוין מעהר באפרידיגט און לפי ערך מעהר פינקטליך,
 קאן זי עס קוים וויעדער געפינען, אפילו ווען זי באזיצט דעם
 געגענשטאנד פון איהרע פארלאנגען. — ראזע האט אין גאנץ
 ציען געלעבט אין א ראמאן, וואס זי האט צוזאמענגעשמידט
 איינע אליין, און פון וועלכען קיינער האט גאר ניט גע-

וואוסט: קריסטאף ליעבט איהר בסוד סודות און האט ניט די העזה עס איהר צו זאגען פון שעמעדיגקייט, אדער צוליעב אן אנדער נארישער, ראמאנטישער און פאנטאסטישער אורד זאד, וואס איז געפעלען געווען דער פאנטאזיע פון אט דער שטענדיג סענטימענטאלער גענוזעל. אויף דעם האט זי אויפגעבוט נארישע מעשות אהן א סוף: זי האט עס אליין געוואוסט, אבער זי האט עס ניט געוואלט וויסען: זי האט זיך תאוה'דיג טעג און טעג לאנג אריבערגעבויען איבער איהר ארבייט. זי האט צוליעב דעם פארגעסען צו ריידען: איהר גאנצער שטראם פון ווערטער האט זיך אריינגענאסען ביי איהר אין זיך, ווי א טייד וואס פארשווינדעט פלוצלונג אונטער דער ערד. אבער דארט האט ער גענומען זיין נקמה. דאס איז געווען א גאנצער מבול פון געשפרעכען, פון שטומע אונטערטעהאלטונגען, וועלכע קיינער אויסער איהר האט ניט געהערט! אפטמאל האט מען געזעהן, ווי איהרע ליפען באוועגן זיך ווי ביי מענשען, וואס שעפטשען ביים לעזען, כדי בעסער צו פארשטעהן.

ווען זי פלעגט זיך אויפכאפען פון איהרע חלומות, איז זי געווען אי גליקליך, אי טרויעריג. זי האט גוט געוואוסט אז די זאכען זיינען ניט אזוי, ווי זי האט זיך דערצעהלט: אבער עס איז איהר געבליבען אן אבשיין פון גליק, און זי האט זיך אוועקגעלאזען לעבען מיט מעהר צוטרוי. זי האט ניט אויפגעגעבען די האפענונג צו געווינען קריסטאף. זיך ניט מודה זייענדיג אליין אין דעם האט זי זיך דער-צו גענומען. מיט דער זיכערקייט פון אינסטינקט, וועלכען א גרויסע ליעבשאפט האט די אומגעלומפערטע און אומווי-סענדע מיידעל באלד געפונען דעם וועג דורך וועלכען זי קען דערגרייכען איהר פריינד'ס הארץ. זי האט זיך ניט גלייך

געווענדעט צו איהם, אבער ווי זי איז נאָר געוונט געוואָרען און האָט זיך וויעדער אנגעפאנגען באוועגען אין הויז, האָט זי זיך דערנעהענטערט צו לואיזען. דער קלענסטער תירוץ איז פאר איהר גענוג גוט געווען. זי האָט געפונען הונדערטער געלעגנהייטען איהר געפעליגקייטען צו טאָן. ווען זי האָט געדארפט געהן וואו האָט זי איהר אלעמאל איינגעשפאָרט א גאַנג, אדער פלעגט געהן איינקויפען אין מאַרק און אויס-טענה'ען זיך מיט סוחרים. זי פלעגט איהר געהען ברענגען וואסער פון דער פומפע אין הויף און איהר אפילו טיילווייז צוראמען אין הויז: פלעגט איהר אַפּוואַשען די פענסטער און אַפּרייבען די דילען ניט קוקענדיג אויף די פּראָטעסטען פון לואיזע וועלכע פלעגט פארשעהמט בלייבען פאר וואָס זי טוט ניט אַליין די ארבייט, און האָט דאָך, אויסגעמאטערט ווי זי איז געווען, ניט געהאט דעם מוט זיך שטעלען אנטקעגען ווען מען איז איהר געקומען צו הילף. קריסטאף פלעגט זיין אוועק דעם גאַנצען טאָג. לואיזע האָט זיך געפיהלט פערלאָזען, און די געזעלשאַפט פון דער ליבעליכער און שטיפערישער מיידע-לע איז איהר געווען אַנגענעהם. ראָזע פלעגט זיך ביי איהר באזעצען. זי פלעגט זיך איהר האַנד-ארבייט מיטברענגען און ביידע פלעגען פערפיהרען לאַנגע געשפרעכען. דאָס מיי-דעל פלעגט, אויף אַ כיטרען און דאָך אומגעלומפערטען אופן פּרובירען ארויפפיהרען די רייד אויף קריסטאָף'ן. צו הערען בלויז רעדען פון איהם, צו הערען בלויז זיין נאָמען, האָט איהר גליקליך געמאכט: איהרע הענט פלעגען אַנהויבען ציטערען און די אויגען פלעגט זי אויסמיידען אויפצוהויבען... לואיזע, ערפרייט צו רעדען וועגען איהר ליבעלען קריסטאָף, פלעגט ווע-גען איהם דערצעהלען ניט וויכטיגע און נאָרישליכע מעשות פון זיינע סינדעריאהרען: אבער מען האָט ניט בעדארפט

מורה האבען אז ראזע וועט זיי אלס אזעלכע בעטראכטען. עס איז פאר איהר געווען א גרויסע פרייד און א טיפע אויפ־רעגונג זיך פארצושטעלען קריסטאף'ן אלס קליין קינד, בעד געהענדיג די נאָרישקייטען און שטיפערישע חכמות פון די קינדער־יאָהרען. די מוטערליכע צערטליכקייט וועלכע ליגט אין'ם האַרצען פון יעדער פרוי האָט זיך פֿרעכטיג פארמישט מיט דער אַנדערער צערטליכקייט. זי פֿלעגט דאָכיי האַרציג לאַכען און קריגען פייכטע אויגען. לאַזען איז געריהרט גע־ווען פון דעם אינטערעס וואָס ראַזע האָט איהר ארויסגעוויזען. אויף אַז ניט דייטליכען אופן האָט זי זיך פֿאַרגעשטעלט וואָס עס קומט פֿאַר אין דעם מיידעל'ס האַרץ און דאָך האָט זי גאַרניט דערפון ארויסגעוויזען: אַבער זי האָט זיך מיט דעם געפֿרייט, ווייל זי איז געווען די איינציגע אין הויז וואָס האָט געוואוסט דעם ווערט פון אַ יונגען האַרץ. מאַנכעס מאל פֿלעגט זי אויפהערען רעדען, כדי צו קוקען אויף ראַזע'ן, וועל־כע, איבעראַשט פון איהר שווייגען, פֿלעגט דאָן אויפהויבען איהרע אויגען פון דער האַנט־אַרבייט. לאַזען שמייכלעלט צו איהר און ראַזע וואַרפט זיך אין איהרע ארעמס פֿלוצלונג און אויף אַ ליידענשאַפֿטליכען אופן.

איז אַבענט ווען קריסטאָף פֿלעגט אַהיים קומען, פֿלעגט לאַזען, פֿול מיט דאַנקבאַרקייט צו ראַזע'ן פֿאַר איהר הילף און צו דערזעלבער צייט נאַכפֿאַלגענדיג אַ געוויסען פֿלאַז וואָס זי האָט געמאַכט, ניט אויפהערען לויבען איהר יונגע שכלה. קריסטאָף איז געריהרט געווען פון ראַזע'ס גוטסקייט, ער האָט באַמערקט דעם פֿאַרגעניגען וואָס זי פֿאַרשאַפט זיין מאַמען, וועמעס געזיכט פֿלעגט ליכטיגער און קלאַרער ווערען. און ער פֿלעגט איהר וואַרעם דאַנקען. ראַזע פֿלעגט דאָן עפעס מורמלען אום ניט ארויסצואַווייזען איהר אויפֿרעגונג: זי

האט אזוי אויסגעזעהען פאר קריסטאף'ן טויזענט מאהל אינ-
טעליגענטער און סימפאטישער ווי ווען זי פלעגט איהם עפעס
ענטפערען. ער האט איהר בעטראכט מיט וועניגער פאראור-
טייל און האט זיך ניט צוריקגעהאלטען פון ארויסווייזען זיין
איבעראשונג, אויסגעפינענדיג איהרע געוויסע אייגענשאפט-
טען, וועלכע ער האט ניט גערעכענט דאס זי באזיצט. ראזע
האט דאס אלץ בעמערקט; זי האט באמערקט דעם פאָר-
שריט וואס זיין סימפאטיע פאר איהר האט געמאכט, און זי
האט געטראכט אז אט די סימפאטיע פיהרט צו לייעכע. זי
האט זיך דערפאר מעהר ווי שמענדיג איבערגעגעבען צו
איהרע חלומות. זי איז פארטיג געווען צו גלויבען מיט דעם
שעהנעם יוגענדס-שטאלץ אז דאס וואס מען באגעהרט מיט'ן
נאנצען וועזען ווערט סוף כל סוף דערגרייכט. איבעריגענס
איז דען וואס עס איז נאָרישעס געלעגען אין איהר וואונש?
האט דען קריסטאף ניט געדארפט פיהלען, מעהר ווי אז אַנ-
דערער, איהר גוטסקייט, איהר לייעכעס-באדאָרף צו וועלכער
זי האט זיך געווידמעט?

קריסטאף אבער האט פון איהר ניט געטראכט. ער האט
איהר געאכטעט; זי האט אבער קיין פלאץ ניט געהאט אין
זיינע געדאַנקען. ער האט אין יענער צייט געהאט פיעל אַנ-
דערע דאגות. קריסטאף איז מעהר ניט געווען קריסטאף. ער
האט זיך מעהר ניט דערקענט. אַן אומגעהייערער שמערץ
און אויסמאַטערונג האָבען איהם ארומגענומען, וועלכע האָ-
בען געהאַלטען ביים אַפראָמען אלץ, ביים איבערקעהרען
אלעס ביז אין דער טיעפעניש פון זיין נשמה.

קריסטאף האט געפיהלט אַ שטאַרקע מידיגקייט און אַ
טיפע אומרוהיגקייט. אַהן א שום אורזאך איז ער געווען צו-
בראַכען: דער קאפ איז איהם שווער געווען, די אויגען, אוי-

רען און אנדערע חושים זיינען ביי איהם געווען בארוישט און אפגעטעמפט. ער האט זיך ניט געקענט אפשטעלען אויף קיין זאך. זיינע געדאנקען זיינען געשפרונגען פון איין זאך אויף א צווייטער ווי אין א שווערען פיכער. דאס שטענדיגע ארומשוועבען פון בילדער פאר זיינע אויגען האט ביי איהם ארויסגערופען א שווינדעל אין קאפ. צו ערשט האט ער עס צוגעשריבען צו די פרייהלינגטען וועלכע מאכען מיד און גערוען. אבער דער פרייהלינג איז אוועק און זיין קראנקהייט איז נאך ערגער געווארען.

עס איז געווען דאס וואס דיכטער, וועלכע באריהרען אלעס מיט אן איידעלער האנט, רופען די יוגענדאומרד היגקייט, דער שמערץ פון כרובים, די ערוואכונג פון לעבעך לוסט אין דעם יונגען גוף און הארצען. אזוי ווי עס וואלט באמת מעגליך געווען אויסצודריקען מיט א קינדערישער נארישקייט דעם געוואלדיגען קריזיס פון וועלכען דער נאך צער מענש ברעכט צוזאמען, שטארבט אפ און ווערט אויפ'ס ניי געבארען: יענע גרויסע ערשיטערונג פון וועלכער אלעס: דער גלויבען, דאס דענקען, דאס האנדלען און דאס גאנצע לעבען האלט ביים פארניכטעט ווערען און ווערט אויפ'ס ניי אויסגעשמידעט אין די קאנוואלסיעס פון פרייד און שמערץ!

זיין גוף און זיין נשמה זיינען געווען אין א שטארקער אויפגענונג. אהן כח צו קעמפען, פלעגט ער זיך באטראכטען מיט א געפיהל פון נייגעריגקייט און עקעל. ער האט ניט פאר-שטאנען וואס איז איהם קומט פאר. זיין גאנצע עקסיסטענץ האט געהאלטען ביים צעפאלען ווערען. די טעג פלעגען אוועק ווי פארזונקען אין א דריקענדער באטויבונג. ארבייטען איז פאר איהם א מאטערניש געווען. ביי נאכט האט ער געהאט

א שווערען און צובראכענעם שלאָף: שרעקליכע חלומות און תאוה-אנפאלען האַבען איהם געפלאַגט. אַ חיה'שע נשמה האַט אין איהם געשטורעמט, ווי פארברענט, אויסגעוויקט פון שווייס, פלעגט ער זיך מיט שרעק באַטראַכטען און זיך אַנג שטרענגען כדי פון זיך אַפצוטרייסלען די אומרייגע און משוגענע געדאַנקען. . . און ער האַט זיך געפרעגט: צו האַלט ער טאַקע ניט ביים משוגע ווערען.

דער טאַג האַט איהם ניט געשטיצט פון די חיה'שע גע-דאַנקען. אין דער טיפעניש פון זיין נשמה האַט ער געפיהלט אז ער פאַלט... פאַלט... קיין זאַך ניטאָ אָ וואָס זיך אַנצור האַלטען: קיין זאַך ניט וואָס זאָל צוריקהאַלטען דעם כאַאָס. אַלע זיינע וואַפען און פעסטונגען וואָס האַבען איהם דורך אַ פיער-פאַכיגע באַשיצונג אזוי שטאַלץ אַרומגערינגעלט: זיין גאַט, זיין קונסט, זיין שטאַלץ און זיין מאַראַלישער גלויבען — אַלעס איז איינגעפאַלען, האַט זיך, שטיקלעך-ווייז אַפגעטרייסעלט פון איהם, נאַקעט האַט ער זיך געזעהען, אויסגעשטרעקט און געבונדען, ניט קענענדיג זיך באַוועגען, אזוי ווי אַ טויטער גוף אַויף וועלכען עס קריכען ווערים, אין געוויסע מאַמענטען פלעגט ער אַויף זיך אַליין אין כעס ווערן: וואָס איז געוואָרען פון זיין ווילען מיט וועלכען ער איז געווען אזוי שטאַלץ? אומזיסט האַט ער איהם צוריקגערופען. ס'איז געווען ווי די אַנשטרענגונגען וואָס מען מאַכט אין שלאָף, וויסענדיג אָ מען חלום'ט און מען וויל זיך דאָך אויפכאַ-פען. עס געלינגט דאָן בלויז אַריינצוזינקען, ווי אין אַ בלייע-נע מאַסע פון איין חלום אין אַנדערען כדי נאָך מעהר צו פיה-לען די דריקענדע שטיקעניש פון דער געבונדענער נשמה. צום סוף, האַט איהם אויסגעוויזען אז עס איז לייכטער מעהר ניט צו קעמפען. ער איז פאַרבליבען אין זיין דאַמאָלסדיגען

צושטאנד מיט א פאטאלער גלייכגילטיגקייט און ענטמוטי-
גונג.

דער געוויינליכער שטראם פון זיין לעבען איז ווי אונ-
טערבראכען געווארען: ענטוועדער ער פלעגט אריינדריינגען
איז אונטערערדישע שפאלטען וואו ער האט געהאלטען ביים
פארשווינדען: אדער ער האט ארויסגעשטורמט מיט א שניי-
דענדער קראפט. די קייט פון טעג איז צעריסען געווארען. איז
מיטען פון די מאנטאנע. לאנגווייליגע שטונדען פלעגען זיך
עפענען גרויסע, גענעצענדיגע לעכער אין וועלכע זיין נשמה
איז פארזונקען געווארען. קריסטאף האט זיך צוגעקוקט צו
דעם ביזל אזוי ווי עס וואלט איהם פרעמד געווען. אלץ און
אלע — ער אליין אויך — זיינען איהם פרעמד געווארען. זיין
נע עסקים האט ער פארטגעזעצט און זיין ארבייט געטאן
אויף א מעכאנישען אופן. עס האט זיך איהם געדוכט אז זיין
לעבענס-מעכאניזם האלט זיך ביים אפשטעלען פון מינוט צו
מינוט: אזוי ווי א ספרושינקע וואלט דארט קאליע געווא-
רען. מיט זיין מאמען און די בעלי בתים פון הויז ביים טיש:
איז דעם אַרקעסטער, צווישען די מוזיקאנטען און דעם פובלי-
קום פלעגט ער פלוצלונג פיהלען א פוסטקייט איז זיין מח. ער
פלעגט דאן מיט פארוואינדערונג קוקען אויף די פארקרימטע
פנים'ער וואס האבען איהם ארומגערינגעלט און ניט פאר-
שטעהן קיין זאך. ער פלעגט זיך שטעלען די פראגע:

— וואס פאר א שייכות איז פאראן צווישען אט די
מענשען און...
ער האט אפילו ניט געוואנט עס ארויסצוזאגען.

— און מיר ?

ווייל ער האט מעהר אפילו ניט געוואוסט, צו ער עקזיס-
טירט בכלל. ער פלעגט רעדען און עס האט זיך איהם געדוכט

אז דער קול קומט ארויס פון אז אנדער גוף. ער פלעגט ארומד
 געהן און זעהן זיינע באוועגונגען ווי פון ווייטען—פון דער
 הויך—פון א טורם־שפיץ. ער פלעגט טאן א רייב מיט דער
 האנט אויפ'ן שטערן און קוקען מיט בלאַנדזשענדע אויגען.
 אפט האָט זיך איהם געוואַלט זיך באַנעהמען ווי א ווילדער. איי-
 בערהויפט האָט ער אויף זיך געמוזט אַכטונג געבען בעת ער
 איז געווען צווישען מענשען: איז די אַבענטען, למשל, ווען
 ער פלעגט געהן אין שלאָס אַרײַן, אָדער ווען ער פלעגט שפּײַ-
 לען פאַר'ן פּובליקום. פּלוצלינג פלעגט ער פּיהלען אַז אונטער-
 הייערען באַגעהר דעם פּנים צו פאַרקרימען. צו זאַנען עפעס
 אַ גרויסע נאַרישקייט, אַ ציה צו טאָן דעם גרויספּירשט ביי
 דער נאַז אָדער געבען וועלכער עס איז דאַמע אַ בריק מיט'ן
 פּוס פון הינטען. אַ גאַנצען אַבענט בעת ער האָט דיריגירט
 דעם אַרקעסטער האָט ער געקעמפט גענען דעם משוגענעם
 חשק וואָס ער האָט געהאַט, זיך אויסצוטאָן פאַר'ן גאַנצען
 פּובליקום: און פון יענעם מאַמענט אַז, וואָס מעהר ער האָט
 געפּרובירט פּטור צו ווערען פון אַט דעם געדאַנק, האָט ער
 איהם אַלץ מעהר פאַרפּאַלגט: מיט זיין גאַנצען כּח האָט ער
 געמוזט זיך אַנשטרענגען כּדי זיך ניט נאַכצוגעבען. ווען דער
 נאַרישער קאַמף האָט זיך געענדיגט, איז ער געבליבען אויס-
 געווייקט אין שווייס און מיט אַ פּוסטען מח. ער האָט באַמת
 געהאַלטען ביים משוגע ווערען, ס'איז גענוג געווען פאַר איהם
 צו דענקען. אַז ער דאַרף אַ געוויסע זאָך ניט טאָן און שוין
 האָט ער געפּיהלט אַז אַט די זאָך פאַרפּאַלגט איהם מיט דער
 מורא־דיגער קראַפט פון אַ „פּיקס“־אידעע.

אזוי איז זיין לעבען פאַרביי צווישען אַ רייהע פון פאַר-
 מאַטערענדע קראַפט אַנשטרענגונגען און דאַס אַראַפּזינקען
 אין אַ פּוסטען תּהום. אַ שטורם האָט געבושעוועט אין דעם

מדרב. פון וואנען איז דער ווינד געקומען? וואס פאר א זארט משוגעת איז עס געווען? פון וועלכען תהום האבען זיך באוויזען אַט די ווילדע פארלאנגען וואס האבען אויסגעמוטשעט זיין גוף און מח? ער איז געווען ווי א פילדער-בוניגען וואס איז פון א קרעפטיגער האנד אזוי שטארק אויסגעבוניגען געווארען, אז ער האלט ביים צובראכען ווער דען. — פאר וועלכען אומבאקאנטען צוועק? — כאַלד אַבער ווערט ער אוועקגעווארפען ווי א צופוילטע שטיק האַלץ. ווער מעס קרבן איז ער געווען? ער האט מורא געהאט זיך אריינגי צוטראַכטען איז דעם, ער האט זיך געפיהלט באַזעגט, דער-נידעריגט און האט אויסגעמידען צו באַטראַכטען זיין נידער-לאַגע. ער איז געווען אויסגעמאַטערט גייסטיג און מוט-לאַז. איצט האט ער שוין פאַרשטאַנען די מענשען וואס ער פלעגט אַמאָל פאַראַכטען: די וועלכע ווילען ניט זעהן דעם אומאַנגענעהמען אמת, און אַט די שרעקליכע שטונדען: ווען ער פלעגט זיך דערמאַנען אַז דער פאַרשוואַנדענער צייט, אַז דער פאַרוואַרפענער ארבייט, אַז דער פאַרלאַרענער צו-קונפט, פלעגט איהם אַ קאַלטער פחד ארומנעהמען. דאס האט אַבער אויף איהם ניט געווירקט: ער האט זיין פייגהייט אַנט-שולדיגט מיט דעם פאַרצווייפעלטען איינרעדען זיך אַז די נאַנד צע וועלט איז נישטיג: ער האט עפעס ווי אַ מאַדנע תאַוה'די-גע פרייד זיך צו פאַרלאַזען אויף אַט דעם געדאַנס, אזוי ווי ער וואַלט געווען אַ צובראַכענע שיפעל אויף אַ שטורעמדיגען וואַסער. צו וואס קעמפען? קיין זאך עקזיסטירט דאך ניט, גאַרנישט: קיין שעהנקייט, קיין גוטסקייט, קיין נאַט, קיין לעבען, קיין אַנדער זאך ניט. ווען ער פלעגט געהן איז נאָס, פלעגט ער האַבען דעם געפיהל ווי ער וואַלט פאַרלידען דעם באַדען אונטער זיך: ס'איז מעהר ניט געווען קיין גרונד,

קיין לופט, קיין ליכט — און ער אליין האט אויך ניט עקס זיסטירט. ער פלעגט ווי פארזונקען ווערען, דער קאפ פלעגט זיך אראפלאזען צו דער ערד מיט'ן שטערן פאראויס. ער פלעגט קוים שטעהן אויף די פיס און פלעגט שטענדיג האלד-טען ביים פאלען. עס האט זיך איהם געדוכט אז כאלד יועט ער שטארבען, אזוי פלוצלונג, ווי פון א דונער-געטראפען: — אז ער איז שוין געשטארבען...

קריסטאף האט א נייע הויט באקומען. קריסטאף האט א נייע נשמה געקראגען. און זעהענדיג, ווי די אלטע, די פאר-וועלקטע נשמה פאלט אוועק, איז איהם גאר ניט איינגעפאר-לען, אז א נייע נשמה, א אינערע, א קרעפט-יגערע וואקסט אין איהם. אזוי ווי דער גוף ענדערט זיך אין לויף פונ'ם לעבען. אזוי ענדערט זיך אויך די נשמה און די ענדערונג קומט ניט אלע מאל פאר לאנגזאם, אין לאנגע טעג. פאראן קרויס-שמונדען אין וועלכע אלעס באנייעט זיך פלוצלונג, דער ער-וואקסענער מענש ביים זיין נשמה. די אלטע, די אפגעלעפטע שטארבט. אין אט אזוינע אנגסט-שמונדען דוכט זיך דעם מענשען אז אלץ האלט ביים סוף. און אלץ הויבט זיך אז פון ס'ניי. איין לעבען שטארבט אפ, און אנדער לעבען איז שוין וויעדער געבארען געווארען.

אין א געוויסע נאכט, איז ער געזעסען איינער אליין אין זיין צימער אנגעשפארט אז טיש ביי דער שיין פון א ליכט. ער האט געהאט דעם רוקען אויסגערדעהט צום פענס-טער, ער האט ניט געארבייט. שוין וואכען-לאנג ווי ער האט ניט געקענט ארבייטען. אלץ האט זיך איהם געטומעלט אין קאפ, אלעס האט ער גענומען, און אויף איין מאל, נאכפאר-שען, אונטערווכען: רעליגיאן, מאראל, קונסט, דאס גאנצע לעבען. און איז דער נאנצער אויפלעזונג פון זיינע געדאנקען

איז ניט געווען קיין מעטאדע, קיין סדר. ער האט זיך ארויפֿ-געווארפען ליינענע אַ הויפען ביכער וועלכע ער האט צופעליג געפונען אין זיין זיידענ'ס משונהדיגע ביבליאטעק, אדער צווישען פאגעל'ס פון פארשידענע זארטען צוזאמענגעשלעפטע ביכער: איבער טעאלאגיע, וויסענשאפט, פילאזאפיע; ביי כער וואו איינצעלנע בענדער האבען געפעהלט. אזוי ווי איהם האבען געפעהלט ידיעות אין אלץ, האט ער זיי ניט פארשטאנען. ער האט קיין איינעם פון זיי ניט געקאנט פארענדיגען: צווישען זיך פארלארען אין מיטען, צווישען די אויסגעצויגנע, פארדרעהטע אויסדרוקען, די אומענדליך־לאנגע פלפולים פון וועלכע עס איז ביי איהם פארבליבען נאר א מידקייט, א פוסטקייט און א טויט אומעט.

אזוי איז ער יענעם אבענט געווען פארזונקען אין א טעמפער, אויסמאטערענדער באטויבונג. אלע אין הויז זיינען געשלאפען. קיין ווינטעל האט ניט געבלאזען פון'ם הויף. שווערע וואלקענס האבען באדעקט דעם הימעל. קריסטאף אַ פארדולטער האט געקוקט ווי דאס ליכט געהט אויס אין לייכטער. ער האט זיך ניט געקענט לעגען שלאפען. ער האט וועגען קיין זאך ניט געטראכט. ער האט געפיהלט ווי די פוסטקייט, די פינסטערניש ווערט וואס אַ מאל אלץ גרעסער. ער האט זיך אנגעשמרענגט ניט צו זעהן דעם תהום וואס האט איהם אריינגעצויגען: און דאך, ניט ווילענדיג, האט ער זיך אנגעבויגען איבער'ן וואנט און אריינגעקוקט אין דער טיפעניש פון דער נאכט. אין דער פוסטקייט האט זיך באוועגט דער כאאס און וואלקען שאטענס. א שרעק האט איהם ארומגענומען. א קאלטער שוידער איז איהם דורכ'ן רוקען דורכגעלאפען. די הויט האט איהם געציטערט און כרי ניט אנדערצופאלען האט ער זיך אנגעכאפט אַז דעם טיש.

ציטערענדיג האט ער ערווארט אומעגליכע זאכען, א נס.
א גאט... .

פלוצלונג, האט ווי א וואסער-קאנאל זיך געעפענט.
הינטער איהם איז הויף האט א מכול-גום זיך א גאס געטאן:
א שווערער, גרויסער, גלייכער רעגען האט גענומען פאלען.
די אומבאוועגליכע לופט האט אויפגעציטערט. די טרוקענע
און פארהארטעטע ערד האט גענומען קלינגען ווי א גלאק.
און דער שמעקענדיגער ריח פון בלומען, פון פירות פון
קערפערס, פון תאוה האט זיך אופינגעוויבען מיט א שטורם
פון ליידענשאפט און הנאה. קריסטאף איז געשטאנען
ווי א פערכשופטער אנגעשטרענגט מיט אלע כחות און דורכ-
גענומען דורך אלע אברים. ער האט זיך געטרייסעלט...
דער שלייער איז אראפגעפאלען פון זיינע אויגען. א פאר
בלענדערע ליכט דורך דעם שיין פון'ם בליץ האט ער געזעהן
איז דער טיפעניש פון דער נאכט, האט געזעהען— און איז
א גאט געווארען... . גאט איז אין איהם געווען: ער האט
דורכגעבראכען די סטעלע פון'ם צימער, די ווענט פון'ם
הויז: ער האט דורכגעריסען די גרעניצען פון דער עקזיסטענץ
ער האט אנגעפילט דעם הימעל, דאס אלץ, דאס גארנישט.
די וועלט איז צוזאמענגעבראכען ווי אין א קאמאסטראפע
און אויך קריסטאף איז אין שרעק און גליק פון דעם צוזאמענ-
ברוד אוועקגעפאלען. מיטגעריסען געווארען פון דעם שטורם
וואס האט אוועקגעטראגען און פארניכטעט, ווי שטרוי, אלע
נאטור געזעצען. ער האט דעם אטעם ניט געקענט כאפען.
ער איז געווען פארשכור'ט פון דעם אראפזינקען און ארויפ-
הויבען צו גאט. גאט-זוכעניש! גאט-הום! גאט-שטארק!
פייערבאנד פון דער נשמה! שטורם-ווינט פון לעבען! וואהנ-
זין פון לעבען — אהן א צוועק אהן א אפהאלט, אהן א שכל

— נאָר צוליעב דער ווילדער פרייד פון לעבען!
 ווען דער קרויז איז אריבער, איז ער אריינגעפאלען
 אין א טיעפען שלאף און געשלאפען אזוי ווי ער איז שוין
 לאנג ניט געשלאפען. אויף מארגען, ווען ער האט זיך אויפֿ-
 געכאפט, האט זיך איהם דער קאפ געדריעהט: ער האט זיך
 געפיהלט צובראכען אזוי ווי ער וואלט שכור געווען. אבער
 אין דער טיפעניש פון זיין הארצען איז נאך פארבליבען אן
 אפשיין פון יענעם שרעקליכען און מעכטיגען ליכט וואס איז
 געפאלען אויף איהם דעם לעצטען אבענט. ער האט גע-
 פראווט וויעדער עם אנצינדען אין זיך, אבער אומזיסט. וואס
 מעהר ער האט עם פארפאלגט אלץ מעהר איז עם פון איהם
 אנטלאפען. זייט דאמאלט האט ער זיין גאנצע ענערגיע אן
 געווענדעט אויפצולעבען דאס וואס ער האט געזעהען אין
 יענעם מאמענט. אן אומזיסטיגע באמיהונג, עקסטאז קומט
 ניט לויט דעם באפעהל פון וועלען.

דאך איז יענער מיסטישער און דעלירישער אָנפאל
 ניט געווען דער איינציגער: ער האט איהם נאך דורכגעלעבט
 אייניגע מאָל, אבער קיינמאל מעהר ניט אזוי געוואלטיג
 שטארק ווי דאס ערשטע מאָל. ס'איז אלעמאל פארגעקומען
 אין מאמענטען ווען קריסטאף האט גאר ניט ערווארט און דאן
 האט עם בלויז געדויערט א רגע, אן אויגענבליק, פלוצלונג.
 — וויפיעל עם געהמט אויפצוהויבען די אויגען אדער אויס-
 צושטרעקען דעם אָרם — און שוין איז דאס ביז אָוועק
 נאך אידער ער האט צייט געהאט נאכצודענקען וועגען דעם:
 נאכדעם פלעגט זיך איהם די פראגע שטעלען, צו האט ער
 ניט גע'חלום'ט? גאר צו ערשט איז עם געווען א פלאם וואס
 האט פארברענט די נאכט: נאכדעם איז עם געווארען
 דאס אויג האט קוים געקענט דערזעהען אין זייער געלאף.

אבער זיי פלעגען וואס א מאל אלץ עפטער ערשיינען. ביז זיי האבען איהם אין גאנצען ארומגערינגעלט ווי א שטענדיגער קרוין־שיין פון געהיימע חלומות אין וועלכע זיין גייסט איז שוואד און צוגענאנגען געווארען. אלעס וואס האט איהם גע־קענט צעשטרייען איז זיין טונקעל־פארחלומ'טען צושטאנד האט איהם אויפגערעגט. עס איז איהם אומעגליך געווען צו ארכיימען — ער האט אפילו מעהר ניט געטראכט דערפון. ער האט פיינט געקראגען צו קומען צווישען מענשען: איי בערהויפט האט ער געהאסט די געזעלשאפט פון זיינע איינ־טימסטע פריינד, פון זיין מאמען אפילו, ווייל זיי אלע האָרען פֿרעטענדירט צו האָבען מעהר רעכט אויף זיין נשמה.

ער האט פארלאזען דאס הויז און זיך צוגעוואהנט צו פארברענגען זיינע טעג אין דרויסען. ער פלעגט בלויז צוריק־קומען פארנאכט. ער האט געזוכט די איינזאמקייט פון די פעלדער כדי דארט צו פארזינקען. מיט זיין גאנצער קראַנט־קער נשמה, איז די שרעקליכע געדאנקען וואס האבען איהם געקוועלט ווי א מאַניע און האט ניט געוואלט ווערען גע־שמערט פון קיין זאך. — אבער אויף דער פרייער לופט וועלכע לייטערט אלעס אויס, און איז באַריהרונג מיט דער ערד האט איהם זיין אַנגסט וועניגער געדריקט און זיינע געדאַנקען האָרען בען פארלאָרען דעם אויסזעהען פון געשפּענסטער. זיין אויפ־רענונג איז ניט קלענער געוואָרען: זי איז דוקא גרעסער גע־וואָרען: עס איז אבער מעהר ניט געווען דער געפּעהרליכער גייסטיגער דעליריום: עס איז געוואָרען אַ געזונטע באַרוישונג פון זיין גאַנצער עקזיסטענץ. דער גוף און די נשמה פאר־שכור'ט פון קראַפט.

ער האט וויעדער ענטדעקט די וועלט אזוי ווי ער וואַלט איהר קיינמאל ניט געזעהן. עס איז געווען אַ נייע סיגנדהייט.

עם האט אויסגעזעהען. אזוי ווי א פאר'כשוף'ט ווארט וואלט ארויסגעזעהט געווארען און געזאגט: „פעסאם, וואונדער-פלאנץ, עפען זיך אויף!“ — די גאנצע נאטור האט גע-פלאקערט מיט פרייד, די זון האט געקאכט. דער פליסיגער הימעל איז געווען ווי א דורכזיכטיג וואסער. פון דער ערד האט זיך אויפגעהויבען א פארע און א געשריי פון לוסט פרייד. די פלאנצען, די בוימער, די אינזעקטען, די באשע-פענישען אהן א צאהל זיינען געווען ווי בלישצענדיגע צונג-גען פון דעם גרויסען לעבענס-פייער, וואס האט זיך געהויבען און געדערהט אין דער לופטען. אלעס איז געווען א פרייד-געשריי.

און די פרייד איז געווען זיינע, די קראפט איז געווען זיינע. ער האט זיך ניט אונטערשיידט פון די זאכען ארום איהם. ביז איצט, אפילו אין די גליקליכע סינדעריאָהרען ווען ער האט באטראכט די נאטור מיט א פייערליכער און ענטזיקטער נייגעריגקייט, האבען איהם די באשעפענישען אויסגעזעהן ווי קליינע, פארשלאסענע וועלטען. מורא'דיג און קאמיש, אהן א שייכות צו איהם און ער האט זיי ניט גע-קאנט פארשטעהן. צו איז ער דען אפילו געווען זיכער, אז זיי פיהלען, אז זיי לעבען? זיי זיינען געווען מאדנע מאשין-גען: און קריסטאף פלעגט, מאנכעס-מאל, קאנען מיט דער אומבאוואוסטזיניגער גרויזאמקייט וועלכע כאראקטערעזירט די קינדהייט, מוטשען די אומגליקליכע זשוקעס, און עס פלעגט איהם אפילו ניט איינפאלען אז זיי ליידען, בעת ער פלעגט צוועהען ווי זיי ווארפען זיך אין משונה'דיגע קרעמפף. זיין פעטער גאטפריער, וואס פלעגט געוועהנליך זיין אזא ריהיגער, האט, אין א געוויסען מאָג, מיט כעס געמוזט ביי איהם ארויסרייסען אן אומגליקליך פליג, וועלכע ער האט

שרעקליך געמוטשעט. דער אינגעל האט צו ערשט גע-
פרואווט לאכען, געדיהרט פון זיין פעטער'ס אויפרעגונג.
אויסגעבראכען איז א געווייז: ער האט אָנגעהויבען צו
פארשטעהן, אז זיין קרבן לעבט באמת, אזוי גוט ווי ער.
און אז ער איז באַגאַנגען א פארברעכען, אָבער, כאַטש ער
האַט זייט דאמאלט ניט פארטשעפעט קיין אינזעקט, האט
ער פאר זיי דאך ניט געהאט קיין סימפאטיע. ער פלעגט
נעבען זיי פארבייגעהן, ניט זוכענדיג צו פארשטעהן וואס
עס קומט פאר איז דער קלייניגקער מאַשין. ער פלעגט כמעט
מורא האבען צו טראַכטען דערפון: עס האט אויסגעזעהן
ווי א בייזער חלום. — און אַט, פלוצלונג, איז אלעס קלאַר
געוואָרען, די קליינע, נידעריגע, אומבאדייטענדע באַשעפער-
נישען זיינען איצט געוואָרען צענטרען פון ליכט.

אויפ'ן בויך אויסגעצויגען איז גראַז, איז קריסטאָף גע-
לעגען בעת עס האָבען ארום איהם ביים שאַטען פון די בוי-
מער געקישעט פארשידענע מינים פון זשומענדע אינזעקטען
און האַט באַטראַכט די פיבערישע באַוועגונג פון מוראשקעס,
פון שפינען מיט זייערע לאַנגע פיסלעך, וועלכע זעהן אויס
צו טאַנצען בעת זיי געהן, פון שפרינגענדיגע היישעריקען.
פון שווערע און האַסטיגע באַבעלקעס, פון נאַקעטע ווערס,
גלאַטע און ראַזעווע, מיט אַן עלאַסטישער הויט, ווייס גע-
פלעקט. אדער, מיט די הענט אונטערן קאַפּ, די אויגען פאַר-
מאַכט האַט ער זיך צוגעהערט צו דעם אומזיכטבאַרען אַר-
קעסטער, דעם קאַראַהאַד-געזאַנג פון אינזעקטען וואס דרע-
הען זיך לוסטיג ארום די פיין-שמעקענדיגע סאַסענס, דאַס
טראַמפּייטען פון מאַסקיטאַס, די אַרגעל-טענער פון וועספען,
דאַס קלינגענדע זשומען פון ווילדע ביהנען ווי גלעקער אויפ'ן
שפיץ פון די בוימער, דאַס געטליכע מורמלען פון זיך שאַק

לענדיגע כוימער, דאס זיס-אנגענעהמע רוישען פון א ווינטעל צווישען די צווייגען, דאס שטילע פליסערן פון באוועגענדע גראזען, ווי א ווינטעל וואס ברעכט די רוהיג-קלארע אויבער-פלאך פון א טייד ווי דאס רוישען פון א לייכטען קלייד אדער א ליעבהאבער'ס טריט וועלכע דערנעהנעמערן זיך. געהן פארביי און פארשווינדען אין דער לופט.

אלע די קלאנגען, אלע די געשרייען האט ער אין זיך געהערט. פון דעם קלענסטען ביז דעם גרעסטען פון די בא-שעפענישען האט א לעבענס-שטראם זיך אריינגעגאסען אין איהם. ער איז באמת געווען איינער פון זיי, זייער בלוט האט גערונען אין זיינע אדערען: ער האט געהערט דאס ברידערליכע עכא פון זייערע פריידען און זייערע ליידען. זייער קראפט האט זיך פארמישט מיט זיינער, אזוי ווי א טייד אין וועלכען עס פאלען אריין טויזענדער וואסערלעך. ער האט זיך פארלארען אין זיי, זיין ברוסט האט געהאלטען ביים פלאצען אונטער דעם צו שטארקען, צו מעכטיגען לופט-דרוק וואס האט צובראכען די פענסטער, אריינגעדורנגען אין דאס געשלאסענע הויז פון זיין פארשטיקט הארץ. די ענ-דערונג איז געקומען צו שנעל: לאנג האט איהם אלעס אויס-געזעהן ווי א פוסטער תהום, ערשט ניט לאנג האט ער נאר גע'דאנה'עט וועגען זיין אייגענער עקזיסטענץ און געפיחלט ווי זי אנטלויפט און פארגעהט ווי א רעגען, און שוין האט ער איבעראל געפונען דאס אומענדליכע און אומבאגרענעצטע לעבען — איצט האט ער שוין געשטרעכט אז זיך גופא צו פארגעסען, כדי אויפ'ס ניי געבארען צו ווערען אין דעם וועלט'אָל. עס האט זיך איהם געדוכט אז ער קומט ארויס פון קבר. ער האט געשוואומען תאוה'דיג, פריידיג אינ'ם לעבען וואס פליסט פריי און ברייט און מיטגעריסען דערפון;

האט ער געגלויבט אז ער איז אין גאנצען פריי. ער האט
 ניט געוואוסט, אז ער איז איצט וועניגער פריי ווי אמאל.
 ווי פריהער, אז קיין באשעפעניש איז ניט פריי, אז דאס
 געזעץ וואס רעגירט דעם וועלט-אל איז ניט פריי, אז נאר
 דער טויט — אפשר — באפרייט.

אבער דער גאלד-פארביגער אינסעקט, נאר וואס גער
 בארען און באפרייט פון דער שטיקענדער שייד, האט זיך
 פריידג צוצויגען אין זיין נייער פארמע, און האט נאך די
 צייט ניט געהאט צו דערקענען די גרענעצען פון זיין נייער
 תפיסה.

א נייע רייהע טענ האט זיך אנגעהויבען. גאלדענע און פֿיבערישע טעג, געהיימיספולע און פאר'כשופ'טע, ווי ווען ער איז א קינד געווען און פלעגט איינציגווייז אויסגעפינען. ענטדעקען זאכען צום ערשטען מאל. פון פריהמארגען ביז'ן אבענט האט ער געלעבט אין א וואונדער־וועלט. אלע זיינע באשעפטיגונגען האט ער פארנאכלעסיגט. דער עהרליכער בחור'ל וועלכער האט יאהרען־לאנג, אפילו ווען ער איז קראנק געווען, ניט פארפעחלט קיין איינציגע לעקציע אדער ארקעסטער־רעפעטיציע האט איצט אלעמאל געפונען נארישע תירוצים כדי אבצולענען זיין ארבייט. ער האט ניט מורא געהאט א ליגען צו זאגען. ער האט קיין געוויסענסביסע ניט געהאט. די פרינציפען פון א שטרענגען לעבען אונטער וועלכע ער האט ווי מיט פרייד זיך און אפילו זיין ווילען געבויגען: די מאראל, די פליכט האבען איהם איצט אויס־געזעהען ניט אמת, נאריש. די נאטור האט צעשמעטערט זייער אייפריג־שטרענגע הערשאפט. די געזונטע, די שטארקע, די פרייע מענשען־נאטור דאס איז די איינציגע טונענדר. צום טיוועל מיט אלעס איבעריגע! די אלע קליינליכע, שכל'דיגע כללים, וועלכע וועלען אבשליסען דאס לעבען און זוערען באציערט מיט'ן נאמען מאראל, האבען באמת ארויס־גערופען א רחמנות־געלעכטער. לעכערליכע מויל־בערג, א וועלט מיט מוראשקעס! דאס לעבען געהמט שוין אויף זיך זיי צום ציל צו ברענגען. דאס לעבען דארף נאר פארבייגען און אלץ ווערט אפגעראמט...

קריסטאף, פול, איבערפול מיט ענערגיע, האט צייטענד ווייז, געהאט דעם באגעהר צו פארניכטען, פארברענען כדי אין זיך דורך ווילדע און שרעקליכע מעשים איינצושטילען די קראפט, וואס האט איהם געשטימט. די אויסברוכען פלעגען זיך געוועהנליך פלוצלונג אפשטעלען: ער פלעגט וויינען, זיך ווארפען צו דער ערד, וועלן בייסען מיט די ציין, איינגראבען זיינע הענט אין איהר, זיך זעטיגען מיט איהר, זיך איינגראבען אין איהר: ער פלעגט ציטערן פון פיכער און תאוה.

אין א געוויסען אבענט האט ער שפאצירט ביי די ברעגען פון א וואלד. זיינע אויגען זיינען פארשכורט גע- ווען מיט ליכט, דער קאפ האט זיך איהם געדריעהט: ער איז געווען אין יענער מדרגה פון התלהבות וואו אלץ געהמט אז א געטליך-שעהנע געשטאלט, די לאשצענדיגע, אנגענעמע אבענט-ליכט האט פארשעהנערט דאס פאר'כשופ'טע ביך. פורפעל און גאלדענע שטראהלען האבען געשוועבט אונטער די בויער, פון די לאנקעס האט א שימערירענדיגע ליכט ארויסגעשטראמט. דער הימעל האט אויסגעזעהען לוסטיג- פרייליך און זיס-אנגענעם ווי מענשליכע אויגען. אין א דער- ביאייגען פעלך האט א מיידעל צונויפגעלייגט די פריש-גע- שניטענע היי. אין א בלוזע מיט א קורץ קלייד, האט זי צו ערשט צונויפגעשארט דאס גראז און דאן עס ארויפגעוואר- פען אויף דער קופע. זי האט געהאט א קורצע נאז, גרויסע באקען, א רונדען שטערן און מיט א פאטשיילע באדעקט די האר. די אונטערגעהענדיגע זון האט איהר אפגעברענטע הויט גערויטעלט פונקט ווי א ליימענע כלי, וואס זאפט אין זיך איין די לעצטע שטראהלען פונ'ם טאג.

זי האט קריסטאף'ן בא'כישופ'ט. אנגעשפארט אז א

בעריאזע האט ער באטראכט מיט ליידענשאפטליכער אויפֿ-
 מערקזאמקייט ווי זי דערנעהענטערט זיך צום ברעג פון
 וואַלד. אלעס, א הויץ איהר איז פארשוואונדען. זי האט איהם
 ניט באמערקט. איינמאָל האט זי יא אויפגעהויבען איהר
 גלייכגילטיגען בליק. ער האט געזעהען איהרע הארט־בלויע
 אויגען איז דעם אָפגעברענטען פנים. זי איז פארביי, אזוי
 נאהענט פון איהם, דאס ווען זי האט זיך איינגעבויען צונויפֿ-
 צוקלייבען די גראַז, האט ער דערזעהן דורך דער האַלבר־אויפֿ-
 געפענטער בלוזע א בלאַנדען פּוּד אויפֿ'ן אונטערשטען טייל
 פונ'ם האַלז און אויפֿ'ן רוקען. די געהיימע תאוה וועלכע
 האט איז איהם געשטורעמט, האט פּלוצלונג אויסגעבראַכען.
 ער האט זיך אויף איהר, פון הינטען, ארויפגעוואַרפען, זי
 אַנגעכאַפט ביים האַלז און פאַר דער טאליע און, צוריקוואַר-
 פענדיג איהר קאַפ אויף הינטען, האט ער איינגעגראַכען זיינע
 ליפען אין איהר האַלב אָפּענעם מויל. ער האט געקוישט
 איהרע טרוקענע און געשפּאַלטענע ליפען, און דערגרייכט
 איהרע ציין, וועלכע האַבען איהם פון כעס געביסען. זי האט
 זיך מיט איהם געראַנגעלט. ער האט איהר געדריקט אלץ
 שטאַרקער אזוי ווי ער וואַלט איהר וועלען דערווערנען. זי
 האט זיך, ענדליך, ארויסגעריסען, געשריען, געשפיגען, זיך
 אָפּגעווישט די ליפען מיט דער האַנט און באַליידיגט איהם
 אויפֿ'ן ערגסטען אופן. ער האט זי אָפּגעלאָזען און זי איז
 אַנטלאָפּען איבער'ן פעלד. זי האט איהם געוואַרפען שטיינער
 און, צוזאַמען מיט דעם, א הויפען שמוציגע זלזולים. ער איז
 רויט געווארען, ניט אזוי איבער דעם וואס זי האט געזאגט
 און געטראכט, ווי איבער דעם וואס ער האט געדענקט
 וועגען זיך נופא. דער ניט אויסגעכענטער אַנגריף וואס
 ער האט פּלוצלונג געמאַכט, האט אויף איהם א שרעק אַנגע-

ווארפען. וואס האט ער געמאָן? וואס זאָל ער איצט מאָן?
 ער האט ניט פארשטאנען: אויף וואס ער האט י א פאר-
 שטאנען האט אין איהם ארויסגערופען א געפיהל פון עקעל.
 און דאָד איז דער ע ק ע ל געשטאנען פאר איהם ווי א
 נסיון. ער האט געקעמפט געגען זיך גופא און האט ניט
 געוואוסט אויף וועלכער זייט דער אמת/ער קריסטאף גע-
 פינט זיך. א בלינדע קראפט איז איהם באפאלען און אומ-
 זיסט איז ער פון איהר אנטלאפען, וואס וועט ער טאן מאַר-
 גען... אין א שעה ארום... אין דער צייט וואס עס דארף
 איהם געהמען אריבערצוגעהן דאס פאַראַקערטע פעלד אום
 צו קומען צום וועג? וועט ער נאר דערגעהן אהין? וועט ער
 זיך ניט אַפּשטעלען כּדי צוריקצוקומען און נאכלויפּען דער
 מיידעל? און דאָן... ער האט זיך דערמאָהנט אַן דעם מאַר-
 מענט פון שכרות, ווען ער האט זי געהאַלטען ביים האַלז.
 אלעס איז מעגליך. אלע מענשליכע האַנדלונגען האַבען דעמ-
 זעלבען ווערט. א פארברעכען אפילו... יא, אפילו א פאר-
 ברעכען... דאָס רוישיגע האַרץ־קלאַפּען האט איהם אַפּגע-
 שטעלט דעם אַטעם. ווען ער איז צוגעקומען צום וועג, האט
 ער זיך אַפּגעשטעלט כּדי אַפּצואַטעמען. דאָרט, ווייטער,
 האט די מיידעל פארפיהרט א שמועס מיט אן אנדערער,
 וועמען די געשרייען האַבען אַכגעשטעלט: ביידע האַבען
 אויף איהם געקוקט, זיך געהאַלטען מיט די הענט ביי די זיי-
 טען און האַרציג־הילכיג געלאַכט.
 ער איז אהיים געקומען: זיך אַפּגעשלאַסען אויף עט-
 ליכע טעג אין הויז און זיך ניט געריהרט. אפילו אין שטאַט
 אריין איז ער ערשט אַרונטערגעגאַנגען ווען ער איז דערצו
 געצוואַנגען געווען. מיט שרעק האט ער אויסגעמיטען
 אַרויסצוגעהן איבער דעם טויער פון שטאַט, זיך אוועקצולאָ-

לאזען איבער די פעלדער: ער האט מורא נעהאט דארט וויער
דער אנגעגריפען צו ווערען פון דעם משוגע'נעם אנפאל וואס
האט איהם פריהער געטראפען ווי א ווינד-שלאג אין דער
רוהיגקייט פון שטורם. ער האט געגלויבט אז די מויערען
פון דער שטאט קאנען איהם דערפון באשיצען. ער האט
ניט געוואוסט, אז א שפעלטעלע צווישען פארמאכטע נאר-
דינען אזוי קליין אז נאר דאס אויג זאל קאנען אריינבליקען.
אין גענוג פאר'ן שונא זיך אריינצוגליטשען.

II

סאנינע

אויפ'ן גאר אונטערשטען שטאק פון א פליגעל פונ'ם
 הויז, אויף דער אנדערער זייט פון הויף האט געוואהנט
 מיט איהר קליינער מיידעלע א צוואנציג יעהריגע יונגע פרוי.
 וואס איז א אז אלמנה געווען זייט אייניגע מאנאטען. פרוי
 סאבינע פרעהליד האט אויך געהאלטען איילער'ס קראם וואס
 איז געשטאנען ביי דער גאס; זי האט דערצו גאר פארנר
 מען צוויי צימערען אויפ'ן הויף, מיט א קליינעם גארטען
 און איז בלויז אפגעטוילט געווען פון די איילערס מיט א
 דראטענעם פארקאן אויף וועלכען עס האבען זיך געשלענגעלט
 קלעטערענדיגע בלעטער און בלומען. פרוי פרעהליד פלעגט
 מען דארט זעלטען זעהען: אבער דאס מיידעלע פלעגט אין
 גארטען פארברענגען דעם גאנצען טאג שפילענדיג זיך מיט
 בלאטען. דער גארטען איז טאקע זעהר פארנאכלעסיגט גע-
 ווען און דער אלטער יוסטוס, וועלכער האט האלט געהאט צו
 זעהען די אלען און בלומען-בייטען אין בעסטער אָרדנונג,
 איז דערפון שטארק אומצופרידען געווען. אייניגע מאל האט
 ער דער אלמנה א פאר באמערקונגען געמאכט וועגען דעם
 ענין און דערפאר אפשר פלעגט זי אהין אזוי זעלטען קומען,
 און דער גארטען איז געבליבען ווי פריהער.
 פרוי פרעהליד האט געהאלטען א קליין גאלאנטעריי-
 געשעפט, וואוהין עס פלעגען וועניג קונדען אריינקומען. —
 כאטש עס איז געשטאנען אין א לעבעדיגער האנדעלס-גאס
 אין רעכטען מיטען פון שטאט; זי האט זיך וועגען דעם
 געקומערט פונקט אזוי ווייניג ווי וועגען גארטען. אנשטאט

צו טאן אליין איהר הויז־ארבייט, ווי עס פאסט, לויט פרוי פאגעל'ס מיינונג, פאר אן אנשטענדיגע בעל־הבית'ע — איך בערהויפט ווען מען האט ניט קיין פארמעגענס, וואס ערלויבט בעז, כאטש עס בארעכטיגט ניט, צו זיין פויל — האט זי געד האט א ריענסט־מיידעל, פון א יאהר פופצעהן, וועלכע פלעגט קומען אויף א פאר שעה יעדען פריהמארגען, צוצוראמען די צימערען און אויפפאסען אין קראם, בעת די יונגע פרוי פלעגט זיך פוילען אויפצושטעהן פון בעט אדער פלעגט לאנג פארברענגען ביים שפיגעל זיך אנטאענדיג.

קריסטאף האט איהר צומאל דורך זיין פענסטער געזעהן, ארומגעהענדיג אין איהר צימער מיט בארוועסע פיס, אין איהר נאכט־העמד, אדער זיצענדיג שטונדען־לאנג ביים שפיגעל; ווארום זי איז אזוי נאכלעסיג געווען, דאס זי פלעגט אפילו ניט פארציהען די פארהאנגען, און ווען זי פלעגט איהם דערזעהן, פלעגט זי זיך פשוט פוילען צו געהן זיי אראפלאזען. קריסטאף, מעהר באשיידען ווי זי, פלעגט זיך אפרוקען פון פענסטער כדי איהר ניט צו פארשעהמען. דאך איז דער נסיון געווען גרויס, רויט־ווערענדיג, פלעגט ער א בליק טאן אויף איהרע מאגערעליכע, נאקעטע ארימס, וועלכע זי פלעגט אויפהויבען, פארשלאפען און מאט, ארום איהרע צופאלענע האר, און פלעגט פארבלייבען מיט די הענט ארומגענומען הינטער'ן נאקען, זיך פארגעסענדיג וואו זי שמעהט, און זיי ערשט אראפלאזען ווען זי האט געפיהלט אז זיי זיינען שטייף געווארען. קריסטאף האט זיך איינגע־רעדט אז ער זעהט דאס אנגענעמע ביך בלויז צופעליג און אז דאס שטערט ניט זיינע מוזיקאלע שטימונגען און געדאנקען; אבער עס האט איהם אנגעהויבען צו געפעלען און מיט דער צייט פלעגט ער פארלירען אזוי פיעל צייט קוקענדיג

אויף פרוי סאבינע, וויפיעל עס האט איהר גענומען צו מאַך
 כען איהר טואַלעט. ניט דוקא ווייל זי איז געווען קאקעט :
 זי איז גראַד, געוועהנליך, געווען גאַכלעסיג, און האַט זיך
 מיט איהר קלייזונג און אויסזעהן ניט אזוי פיעל אפגעגעבען
 ווי אַמאַליע און ראַזע. זי פלעגט זיך פשוט פאַרנעמען ביי
 איהר טואַלעט־טיש פון איינפאכער פוילקייט : נאָר יעדער
 האַר־נאָרעל וואָס זי האַט אריינגעשטעקט, האַט זי זיך גע־
 מוזט אַפּרוּהען ווי נאָר א גרויסער אנשטרענגונג און געקוקט
 אין שפיגעל מיט א פאַרקלערטען רחמנות־פנים. פאַרנאכט
 אפילו, איז זי נאָר ניט געווען רעכט אַנגעמאָז.

אַפט פלעגט די דיענסט־טוידעל ארויסנעהן איידער
 סאבינע איז פאַרטיג געווארען : און אויב א קונה האַט אַנ־
 געקלונגען ביי דער טיר פון געוועלכ, האַט זי איהם געלאָזט
 קלינגען אדער רופען איינס אדער צוויי מאַל, איידער זי
 האַט זיך באשלאָסען אויפצוהויבען פון שטול. זי פלעגט דאָן
 אראַפּקומען שמייכלענדיג, ניט געאיילט — ניט געאיילט
 זוכען דעם פאַרלאַנגטען ארטיקעל : אויב זי האַט איהם נאָר
 א וויילע ניט געקאָנט געפינען, אדער ווען זי האַט זיך גע־
 דאַרפט געבען אביסעל טרחה כדי עס צו דערגרייכען, ווי
 צום ביישפיעל, איבערשטעלען דעם לייטער פון איין עק צו־
 מער צום אנדערען — האַט זי גאַנץ רוהיג געזאָגט אַז זי האַט
 מעהר ניט דעם ארטיקעל : און אזוי ווי זי האַט זיך ניט גע־
 קימערט צו מאַכען א שטיקעל ארדנונג אין דאָס געשעפט און
 אויפ'ס ניי באַשטעלען די ארטיקלען וואָס זיינען איהר אויס־
 געאָנגען, האַט עס די קונדען דערעסען און זיי זיינען גע־
 גאַנגען אנדערשוואַן. איבעריגענס, עס האַט זיי גאַרניט
 פאַרדראָסען. ווער האַט געקאָנט ברוגז ווערען אויף אַזאַ
 פריינדליכע פרוי, וועלכע האַט גערעדט מיט א זיס־אַנגענע־

מער שטים און איז פון קיין זאך ניט אויפגערעגט געווארען? קיין זאך וואס מען האט איהר דערצעהלט האט איהר ניט געריהרט: און מען האט עס באַלד אזוי דייטליך דערפיהלט אז די וואס פלעגען זיך פאר איהר באַקלאַגען פלעגען פאר-לירען דעם חשק צו פארענדיגען: מען איז אוועקגעגאנגען. שמיכלענדיג אויף איהר אנגענעהמען און שעהנעם שמיכלעל, אבער צוריק איז מען ניט געקומען. עס האט זי ניט געארט. זי האט שטענדיג געשמיכלעלט.

זי האט אויסגעזעהען ווי א קליינע פלאַרענטינישע פיר-גור, און געהאט הויכע, שעהר-רונדע ברעמען, מיט האַלב-אַפענע גרויע אויגען אונטער'ן פאַרהאנג פון איהרע אויגען-ווייען. דאָס אונטערשטע אויגען-זעקעל איז אביסעל געווען אַנגעבלאָזען און אונטער דעם א לייכטער קנייטש. איהר קליי-נע, איידעלע נאָז האָט זיך ביים שפיץ אביסעל רונד אויפגע-הויבען. אז אנדער לייכט-רונדע ליניע האָט די נאָז אַפגע-טיילט פון דער אויבערשטער ליפ, וועלכע האָט זיך ארויפ-געדעהט איבער איהר האַלב-אַפענעם טרויריג-שטיפערישען און שמיכלענדיגען מויל. די אונטערשטע ליפ איז געווען אביסעל גראַב: דער נידעריגער טייל פונ'ם פנים איז געווען רונד און האָט געמראַגען די קינדיש-ערנסטע מיענע פון פיר-ליפּאָ ליפ'ס קליינע יונג-פרויען. איהר געזיכטס-פארב איז געווען ניט קלאַר טונקעל, איהר האַר העל-ברוין, צואוואַרפענע לאַקען, און א פארנאנדערגעפאלענעם פארדרייטען צאַפּ. זי האָט געהאט א דינעם, ניט פעסטען קערפער, קליינע, איי-דעלע ביינער און לאַנגזאמע באוועגונגען. נאָכלעסיג געקליי-דעט, איז א לאַנגען יאַק, איז וועלכען עס האַבען געפעחלט א פאר קעפּלעך. אַבגענוצטע און ניט שעהנע שיד. כאַטש א נאָכלעסיגע איז אויסזעהן, האָט זי דאָך באַצויבערט מיט איהר

יוגענדליכער גראציע, מיט איהר צערטליכקייט און אינס-
טינקטיוו-לאשטמשענרער נאטור. יעדעס מאָל ווען זי פלעגט
צו דער טיר צוקומען אום אביסעל פרישע לופט איינאטע-
מען. איז זי פון די פארבייגעהערע יונגע לייט מיט פאר-
גניגען באטראכט געווארען: און כאטש זי האט זיך וועגען
זיי ניט געקימערט, האט זי עס דאך באמערקט. דאן האט
מען אין איהרע אויגען געקאנט זעהן אן אויסדרוק פון דאנק-
בארקייט און פרייד, אזוי ווי ביי אלע פרויען וועלכע פיהלען
אז מען באטראכט זיי מיט סימפאטיע. עפעס האט זיך גע-
ראכט, אז זי זאגט:

— א שעהנעם דאנק! ... קוקט נאך אמאל! נאך א
מאל! ... דאך ווי גרויס איהר פארגעניגען האט ניט געמעגט
זיין פון דעם, וואס זי געפעלט אלעמען. האט איהר נאטיר-
ליך גלייכגילטיגער כאראקטער איהר קיינמאל ניט געלאזען
מאכען קיין אנשטערנגונג דערצו.

די איילערס-פאגעלס האט זי סקאנדאליזירט, אפגע-
שטויסען. אלץ אין איהר האט זיי פארלעצט: איהר פויל-
קייט, די אומארדנונג אין הויז, איהר נאכלעסיגע קליידונג,
איהר גלייכגילטיגע העפליכקייט צו זייערע באמערקונגען.
איהר שטענדיגער שמייכעל, די חוצפה'דיגע רוהיגקייט מיט
וועלכער זי האט אנגענומען איהר מאנ'ס טויט, איהר קינד'ס
קראנקהייט, דער שלעכטער מצב פון איהרע געשעפטען, די
טאג'טעגליכע צרות, ניט ענדערענדיג אויף א האר איהרע
ליעבלינגס-געוואוינהייטען, איהר שטענדיג חלומ'ען—אלעס
אין איהר האט זיי געקרינקט: און מעהר פון אלץ, דאס וואס
כאטש זי איז געווען אזא, האט מען מיט פארגעניגען אויף
איהר געקוקט. פרוי פאגעל האט עס איהר ניט געקאנט
מוחל זיין. עס האט אויסגעזעהען אזוי ווי סאבינע וואלט

דאס אלעס געטאָן אומיסנע כדי מיט איהר באנעמונג איראָ-
 ניש אַבצולייקענען די שטאַרקע טראַדיציעס. די אמת'ע פרינ-
 ציפען, די האַמעטנע פליכט, די אומאנגענעמע ארבייט, דאָס
 ראַשען, דאָס גוואַלטעווען, די רייסערייען, דאָס קלאַנגען, דעם
 פעסטען פעסימיזם וואָס איז געווען דער לעבענס-מאַטיוו פון
 דער בלאַער פאמיליע ווי פון אלע בעל-הבית'ישע פאמיל-
 ייען און האַט זיי געבען פארויס אן אנצוהערעניש ווי עס
 פיהלט זיך אין גיהנום. אז א פרוי זאָל גאַרנישט טאָן, א
 חוץ דרעהען זיך פאר'ן שפיגעל דעם גאנצען טאָג, און זאָל
 זיי דערצו נאָר רייצען מיט איהר העז'ה'דיגער רוהיגקייט בעת
 זיי פאַלען ביי דער ארבייט ווי קאַטאַרוזשניקעס — און ועל
 כּוֹלם זאָל נאָך די וועלט איהר אַפגעבען רעכט — דאָס געהט
 באמת אריבער אלע גרענעצען, דאָס קען ווירקליך אוועקנע-
 מען דעם מוט צו ערליכקייט, אנשטענדיגקייט! ... צום גליק
 זיינען נאָך פאראן אויף דער ערד גאָט צו דאַנקען אַ פאַר
 מענשען מיט שכל. די פרוי פאַגעל האַט זיך מיט זיי גע-
 טרייסט. יעדען טאָג פלעגט מען זיך דערצעהלען וואָס מען
 האַט באַמערקט ביי דער יונגער אַלמנה, וועלכע מען האַט
 שפּיאַנירט דורך די שפּאַלטען פון די גאַרדינען. מיט די
 ריידערייען און נבל-פה פלעגט מען זיך ביי דער נאַכט איז
 הויז אמוזירען, בעת מען איז געזעסען ארום טיש. קריסטאָף
 האַט זיך וועניג צו דעם צוגעהערט. ער איז שוין אזוי צוגע-
 וואָהנט געווען צו הערען די פאַגעלס רעדען ווי שופטים
 איבער דער באנעמונג פון זייערע שכנים, אז ער האַט קיין
 אויפמערקזאמקייט דערצו ניט געשאַנקען. איבעריגענס,
 האַט ער נאָר געקאָנט פרוי סאַבינע'ס נאַקען און בלויע
 אַרעמס, וועלכע — כאַטש זיי זיינען געווען גענוג שעהן,
 האַבען איהם דאָך ניט באַרעכטיגט צו האַבען וועגען איהר

א באשטימטע מיינונג. ער האט זיך אבער געפיהלט פול
מיט סימפאטיע צו איהר; און אויף להכעים פרוי פאגעל, איז
ער סאבינ'ען געווען באזונדערס דאנקבאר פאר וואס זי גע-
פעלט איהר ניט.

אין אבענט, נאך דעם עסען, ווען עס איז זעהר הייס געווען, האט מען ניט געקאנט בלייבען אינ'ם שטיקענדיגען הויף, וואו די זון האט געברענט דעם נאנצען נאכמיטאג. דער איינציגער פלאץ, וואו מען האט געקאנט אביסל אפאטעמען איז געווען דער טייל פונ'ם הויז וואס איז געשטאנען ביי דער גאס. איילער און זיין איידעם פלענען אפטמאל זיך אוועק-זעצען אויף די טרעפ פאר דער טיר, מיט לאיזעל. פרוי פאך געל און ראזע פלענען בלויז ארויסקומען אויף א מינוט: זיי זיינען שטענדיג געווען פארנומען מיט הויז-ארבייט, מיט דער בעל-הבית/ישקייט: פרוי פאגעל, האט שטאלצירט דער-מיט וואס זי האט ניט קיין צייט צו פארלירען: זי פלעגט עס אויך ארויסווייזען און זאגען הויך, כדי מען זאל זי הערען. אז די אלע לייט, וואס שטעהען דארט ביי זייערע טירען און טוען גארנישט מיט זייערע הענט, מאכען איהר גערווען. אזוי ווי זי האט זיי אבער ניט געקאנט (דאס האט איהר באנג געטאן) צווינגען צו ארבייטען, האט זי באשלאסען זיי ניט צו זעהן און איז אריינגעגאנגען ארבייטען נאך ענער גישער. ראזע האט געפיהלט אויף זיך דעם חוב איהר נאכ-צוטאן. איילער און פאגעל פלענען דערפיהלען אז לופט-צוגען קומען פון אלע זייטען: זיי האבען מורא געהאט זיך צו פארקיהלען און האבען דערפאר באשלאסען ארויפצוגעהן אין הויז, זיי פלענען זיך לעגען פריה שלאפען און וואלטען זיך באטראכט פאר אומגליקליך, ווען זיי וואלטען אויפ'ן מינדסטען געביטען זייער געוואהנהייט. נאך ניין א זייגער

זיינען נאר פארבליבען לואיזע און קריסטאף. לואיזע פלעגט דעם גאנצען טאג פארברענגען אין איהר צימער און איז אבענט האט קריסטאף געזוכט צו פארבלייבען מיט איהר כדי זי זאל שעפען אביסעל פרישע לופט, אהו איהם וואלט זי באזן אופן ניט ארויסגעגאנגען: דער גערויש פון דער גאס פלעגט איהר דערשרעקען. קינדער יאגען זיך איינס נאך דאס אנדערע מיט הילכיגע געשרייען. די הינט פון דער געגענד ענטפערען אפ מיט זייער בילען. דא הערט מען פיאנא-קלאנגען, ווייטער אביסעל א קלארנעט, און איז א דערבייאגער גאס א קארנעט. שטימען פארמישען זיך איינס מיט'ן אנדערען שרייענדיג: מענשען געהן און קומען גרין פען-ווייז פאר זייערע הייזער. לואיזע וואלט זיך פארלאזן רען אליין איז מיטען פון אט דעם גערודער. געבען איהר זוהן אבער, האט עס איהר כמעט פארגעניגען פארשאפט. דער גערויש האט זיך לאנגזאמער איינגעשטילט. די קינדער זיינען געווען די ערשטע צו געהן שלאפען. די מענשען גרופען זיינען זיך צוגאנגען. די לופט איז ריינער געווארען. א שטיקקייט האט די ערד ארומגענומען. לואיזע דערצעהלט מיט איהר שוואכער שטים די שטיקלעך נייעס וואס זי האט געהערט פון אמאליע'ן אדער ראזען. זי האט אין דעם קיין גרויסען אינטערעס ניט געפונען: אבער זי האט ניט געדוואוסט וועגען וואס צו ריידען מיט איהר זוהן און זי האט געפיהלט אז זי מוז זיך פארענטפערען פאר איהם — זאגען איהם עפעס. קריסטאף, וועלכער האט עס געפיהלט, פלעגט זיך כלומרשט פאראינטערעסירען דערמיט וואס זי דער-צעהלט: אבער ער פלעגט זיך באמת ניט צוהערען. ער פלעגט זיך שטיל פאר'חלומ'ען און איבערטראכטען וואס עס איז מיט איהם פארגעקומען דורכ'ן טאג.

אייז אבענט, בעת זיי זיינען אזוי געזעסען און זיין מאמע האט גערערט, האט ער דערזעהן ווי די טיר פונ'ם דערביי-איגען קראם עפענט זיך. א פרויען-געשטאלט איז שטיל ארויסגעגאנגען און זיך אוועקגעזעצט אויף דער גאס. א פאר טריט האבען אפגעטיילט איהר שטול פון לואיזע'ן. זי איז געזעסען אין טיפסטען שאטען. קריסטאף האט ניט געקענט זעהן איהר פנים; אָבער ער האט איהר דערקענט. זיין פאר'חלומ'טע שטימונג איז אוועק. די לופט האט איהם אויסגעזעהן אנגענהמער. לואיזע האט ניט באמערקט סאך בינע'ס אנוועזנהייט און האט שטיל פאָרגעזעצט איהר רוד היגען געשפרעדן. קריסטאף האט זיך בעסער צוגעהערט. און געפיהלט אז עס ווילט זיך איהם זיינע מחשבות מיט איהרע פארבינדען: אז עס ווילט זיך איהם רעדען, און אפשר דעהערט צו ווערען. די קליינע געשטאלט איז געבליבען זי-צען זיך ניט באוועגענדיג, ווי פארזונקען, די פיס איינס איי-בער דאס אנדערע, די הענט פארלעגט איבער די קניע. זי האט געקוקט גלייך פארויס און עס האט אויסגעזעהן ווי זי וואַלט גארניט געהערט. לואיזע איז אנדרעמעלט געווארען. זי איז אריינגעגאנגען. קריסטאף האט געזאגט, אז ער וויל נאך פארבליבען א ווילע.

עס איז געווען באלד צעהן א זייגער. די גאס איז געווען פוסט. די לעצטע פאר שכנים זיינען אריינגעגאנגען איינער נאך דעם אנדערען. מען האט געהערט דעם גערויש פון קראמען וואס ווערן פארמאכט. די באלויכטעטע פענסטער האבען ווי געוואונקען און זיך באלד פארלאשען, אין איינעם אדער צוויי איז נאך געווען ליכטיג. באלד איז אויך דארט טונקעל געווארען. שטיקייט... זיי זיינען געווען אליין; זיי האבען איינע אויף די אנדערע ניט געקוקט, זיי האבען איינ-

געהאלטען זייער אטעם : עס האט אויסגעזעהן ווי זיי וואל-טען פארגעסען, אז זיי זענען איינע, נעבען דער אנדערער. פון די ווייטע פעלדער האט זיך געצויגען אז אנגענעהמער רח פון פריש געשניטענע היי און פון א נאהענטען באלקאן האט זיך געפיהלט דער גערוד פון נעגעלאר-געווירץ. אין דער לופט האט זיך גארניט באוועגט. איבער זייערע קעפ האבען די שטערן פון דעם „מילד-וועג“ שטיל געלויכטען. אין דער רעכטער זייט האט מען געזעהן דעם שטערן יופיטער, בלוט-רויט. איבער א קוימען האט א שטערן-גרופע, עהנליך צו דור'ס רייטוואגען, אנגעבויגען איהרע אקסען : און אין דעם בלייד-גרינעם הימעל האבען זיי געבליהט ווי מארגעריטקעס. איין קירד האט געקלונגען עלף און אלע אנדערע קירבען פון ארום, מיט זייערע קלאהרע אדער הייזעריגע שטימען האבען די קלאנגען ווידערהאלט : און אין די הייזער האבען די וואנד-זייגערס זיך אויך געלאזט הערען מיט זייערע מע-טאל-שטימען אדער מיט זייערע פארושאווערטע, הייזעריגע קוקס.

זיי האבען זיך פלוצלונג אויפגעכאפט פון זייער פאר-חלום'קייט און זיך אויפגעהויבען צו דער זעלבער צייט. און בעת זיי האבען געהאלטען ביים אוועקגעהן, יעדער אין זיין זייט, האבען זיי זיך ביידע באגריסט מיט'ן קאפ, ניט אויסריידענדיג קיין ווארט. קריסטאף איז ארויף געגאנגען אין זיין צימער. ער האט אנגעצונדען זיין ליכט, זיך אוועק-געזעצט ביים טיש, מיט'ן קאפ אין די הענט און אזוי, ניט טראכטענדיג פון קיין זאך, פארבליבען א לאנגע צייט. דאן האט ער אפגעזיפצט און זיך געלעגט שלאפען.

דעם צווייטען אבענט האט קריסטאף פארגעשלאען זיין מאמען. וויעדער זיך צו זעצען פאר דער הויז-טיר. מיט דער צייט איז עס געווארען א געוואהנהייט. לואיזע האט דערפון הנאה געהאט: זי פלעגט פריהער אומרוהיג זיין, זעהענדיג ווי ער שליסט זיך אָפּ אין זיין צימער גלייך נאכ'ן מאלצייט און זיצט מיט אראפגעלאזענע גארדינען און פארמאכטע פענסטער. — די קליינע, שטילע שאטען-געשטאלט פלעגט אויך ניט פארפעהלען צו קומען און זיך זעצען אויף איהר געוויינליכען פלאץ. זיי פלעגען זיך שנעל באגריסען, אזוי אז לואיזע האט עס ניט געקענט באמערקען. קריסטאף האט גערערט מיט זיין מאמען. סאבינע האט געשמייכלט צו איהר מיידעלע, וואס האט זיך געשפיעלט אין גאס. ארום ניין אזויגער פלעגט זי פיהרען דאס קינד שלאפען און דאן שטיל צוריק קומען. אויב זי איז פארבליבען לענגער א ווילע איז הויז, האט שוין קריסטאף מורא געהאט אז זי וועט ניט צוריקקומען. ער פלעגט זיך שטארק צוהערען צום גערויש פונ'ם הויז, צו דעם לאכען פונ'ם מיידעלע, וואס האט ניט געוואלט איינשלאפען און פלעגט דערהערען דאס רוישען פון סאבינע'ס קלייד נאך איידער זי פלעגט זיך באווייזען אויפ'ן שוועל. דאן פלעגט ער אפדערהען די אויגען און געהמען מעהר לעבעדיג רעדען מיט דער מאמע'ן. מאנכעסמאל האט זיך איהם געדוכט אז סאבינע קוקט אויף איהם. ער פלעגט ווארפען אויף איהר זייט פאר'ננב'עטע בליקען: קיינמאל אבער האבען זיך זייערע אויגען ניט באגעגענט.

דאס מיידעל האט געדינט אלס א באנד צווישען זיי. זי איז ארומגעלאפען מיט אנדערע מיידלעך אין גאס. זיי האבען זיך אמוזירט צוזאמען אנרייצענדיג א ניט-בייזען הונט, וואס האט גערעמעלט מיט דער נאז צווישען די לאפעס און האלב אויפגעמאכט א רויט-אויג, ארויסלאזענדיג א פאר-שלאפען-הייזעריגען ברוב. דאן זיינען זיי זיך צולאפען קוויטשענדיג פון שרעק און קינדערשער פרייד. דאס קינד האט געמאכט שרעקליכע קולות און האט געקוקט הינטער זיך, צו דער הונט לויפט איהר ניט נאך, זי האט זיך געוואר-פען צווישען לאויזע'ס פיס וועלכע האט ליעבליך געלאכט. לאויזע האט דאס קינד פארהאלטען כדי זי אויסצופרעגען און פארפיהרען א געשפרעך מיט סאבינ'ען. קריסטאף האט זיך קיינמאל ניט אריינגעמישט. ער האט ניט גערעדט צו סא-בינ'ען. סאבינע האט ניט גערעדט צו איהם. זיי האבען איינע די אנדערע אינגארירט: ווי זיי וואלטען א שטילען. אפמאך צווישען זיך געהאט, צו האנדלען אוי. אבער ער האט קיין ווארט ניט פארפעלט פון די געשפרעכען וואס זיי האבען אנגעפיהרט צווישען זיך. לאויזע'ן פלעגט זיין שוויי-גען אויסזעהען פיינדליך. סאבינע האט ניט געהאט דיוועלבע מיינונג: עס פלעגט מעהר אבער מאכען שעמעדיג און אפט זי צו צומישען אין איהרע רעד. דאן פלעגט זי אויפזוכען א תרוץ און אריינגעהן אין הויז.

לאויזע האט זיך פארקיהלט און איז א גאנצע וואך פארבליבען אין צימער. קריסטאף און סאבינע זיינען גע-בליבען אליין. צום ערשטען מאל האבען זיי זיך געפיהלט דערשראקען. סאבינע האט, אום עפעס וואס צו טאן, געהאל-טען דאס מיידעלע אויף די קניע און זי באדעקט מיט קושען. קריסטאף האט זיך געפונען אין א פארלעגענהייט און ניט גע-

וואוסט, צו דארף ער זיך מאכען ניט וויסענדיג וועגען דעם וואס עס קומט פאר נעבען איהם? די לאגע איז געווארען שווער: ווארום כאטש זיי האבען נאך קיינמאל ניט גערעדט איינער מיט דעם אנדערען, האבען זיי זיך, א דאנק לואיזע'ן דאך שוין געקענט. ער האט געפרובירט ארויסריידען עפעס: אבער די ווערטער זיינען איהם געבליבען שטעקען אין האלץ. דאס מיידעלע האט זיי דאס מאל אויך געהאלפען אין זייער פארלעגענהייט. זי האט זיך געשפילט אין באהעלטעניש און זיך געדערהט ארום קריסטאף'ס שטוהל ביז ער האט זי איינמאל געכאפט ארומלויפענדיג און א קוש געטאן. ער האט ניט שטארק ליעב געהאט קינדער: אבער ער האט געדאמט א זאנדערבארען פארגעניגען צו קוישען סאבינע'עס מיידער לע. זי איז געווען פארקאכט אין איהר שפיעל און זיך ניט געלאזט קוישען. קריסטאף האט איהר גערייצט, זי האט איהם א ביס געטאן אין א האנט: ער האט איהר געלאזט אראפ-פאלען אויף דער ערד. סאבינע האט געלאכט. זיי האבען געקוקט אויף דאס קינד און זיך איבער געווארפען מיט א פאר ווערטער. דאן האט קריסטאף געפרוואווט (ער האט עס באטראכט פאר זיין חוב) צו פארפיהרען א שמועס: אבער ער האט געהאט וועניג וואס צו זאגען: און סאבינע האט איהם נאך ניט צוגעהאלפען אין דער אונטערנעהמונג: זי האט בלויז ווידערהאלט וואס ער האט געזאגט:

— „עס איז א שעהנער אבענט היינט!“

„יא, עס איז א פראכטפולער אבענט.“

— „מען קאן קוים אטעמען אין הויף.“

„יא, דאס הויף איז ווירקליך שטיקענדיג.“

דער געשפרעך איז נאך שווערער געווארען. סאבינע, זעהענדיג אז עס איז שוין צייט צו לעגען שלאפען איהר

מירדעלע, האט שנעל אויסגענוצט די געלעגנהייט, — זי איז אריינגעגאנגען און מעהר ניט ארויסגעקומען.
 קריסטאף האט מורא געהאט אז זי זאל דאסזעלבע ניט טאן די קומענדע אבענטען און אויסמידען צו בלייבען מיט איהם אליין, כל זמן לואיזע איז ניטא. אבער עס איז גראד געווען פארקעהרט: און אויפ'ן צווייטען אבענט האט סאבי-נע ווייטער געפרואווט פארבינדען א געשפרעד. זי האט עס געטאן ניט אזוי צוליעב איהר פארנעניגען ווי צוליעב דאס וועלען זאגען עפעס: מען האט געזעהען אז זי באמיהט זיך שטארק צו געפינען אן ענין איבער וועלכען צו רעדען, און אז די פראגע וואס זי שטעלט האבען איהר געלאנגוויילט: נאך יעדער פראגע און ענטפער איז אריינגעטראטען א פארדריס-ליכער און אומאנגענעהמער שטילשווייגען. קריסטאף האט זיך דערמאנט אן זיינע ערשטע שמועס'ען מיט אטא'ן: אבער מיט סאבינ'ען זיינען די מעגליכקייטען אנצויפהרען א געשפרעד געווען נאך קלענער, און דערצו נאך האט זי ניט געהאט אטא'ס געדולד. ווען זי האט געזעהען דעם קליי-נעם ערפאלג פון איהר פראבע, האט זי עס גענצליך אבגעלא-זען: עס האט זיך געפארערט צופיעל אנשטרענגונג און עס האט איהר מעהר ניט אינטערעסירט. זי איז געבליבען שטיל און ער האט איהר נאכגעטאן.

באלד איז אלץ וויעדער זיס-אנגענעהם געווארען. די נאכט איז געווארען וויעדער רוהיג, דאס געמיט פאר'חלומ'ט. סאבינע האט זיך לאנגזאם געוויגט אויף איהר שטול, חלומ'-ענדיג: און קריסטאף האט ביי איהר זייט דאסזעלבע געטאן. זיי האבען ניט גערעדט צווישען זיך. אין א האלבע שעה ארום האט קריסטאף, באנייטערט און ווי צו זיך רעדענדיג, אויסגעדרוקט זיין ענטציקונג איבער די פיינע רחות, וועלכע

א ווארעם ווינטעל האט מיט זיך געטראגען, פארביפליהענדיג דיג פאר א וועגעל מיט פאזומקעס. סאבינע האט איהם געענטפערט צוויי, דריי ווערטער. זיי זיינען נאכאמאל אנטשוויגען געווארען. זיי האבען פריידיג אין זיך אריינגעשעפט דעם צויבער פון דעם אומענדליכען שטילשווייגען, פון דעם איינפאד-גלייכגילטיגען רעדען. זיי האבען דורכגעלעכט דעם זעלבען חלום, זיי האבען געהאט איין מחשבה: זיי האבען ניט געוואוסט וואס דאס איז און זיך ניט געוואלט אליין מודה זיין אין דעם, ווען דער זייגער האט געשלאגען עלף זיינען זיי זיך, שמייכלענדיג פארנאנדערגעגאנגען.

אויף מארגען האבען זיי שוין אפילו ניט געפרוואווט פארבינדען א געשפרעד: זיי זיינען אריינגעפאלען אין זייער ליבען שטילשווייגען. ווען ניט ווען האבען א פאר איינצעלנע זילבען זיי אנגעוויזען, אז זיי רענקען איבער די זעלבע זאכען.

סאבינע האט אנגעפאנגען לאכען:

— „ווי גוט ס'איז, זיך ניט צו צווינגען ריידען! מען גלויבט אז מען מוז ריידען, און עס איז אזוי לאנגווייליג!“
 „אה! — האט קריסטאף טיף און הארציג אויסגערירט פון, ווען אלע זאלען נאר האבען אייער מיינונג!“
 זיי האבען געלאכט, זיי האבען געטראכט פון פרוי פאגעל.

— „ארעמע פרוי, נעבאד! — האט סאבינע געזאגט, ווי זי מוטשעט עס יעדען אויס!“
 „אליין איז זי אבער קיינמאל ניט אויסגעמוטשעט“, — האט קריסטאף געענטפערט, מיט א טרויעריגער מינע.
 סאבינע האט שטיפעריש געלאכט פון זיינע ווערטער און מינע.

„איהר לאַכט דערפון? — האַט ער געזאָגט — אייד אַרט עס ניט? איהר האַט ניט פון איהר אויסצושטעהן.“
 — „נו אודאי, — האַט סאַבינע געזאָגט, — איד פאַר-
 שלים זיך פשוט ביי זיך אין הויז...“
 זי האַט געהאט, א זיסען, כמעט שטילען געלעכטערעל.
 קריסטאָף האַט זיך, אין דער רוה פון דער נאַכט, מיט ענט-
 ציקונג צו איהר צוגעהערט. ער האַט מיט פרייד איינגע-
 מעמס די פרישע לופט.
 „אה! ווי גוט ס'איז צו שווינגען!“ — האַט ער אויס-
 גערופען זיך אויסציהענדיג.
 — „און ווי אומגויטיג עס איז צו ריידען!“ — האַט זי
 געזאָגט.

„יא, — האַט קריסטאָף געענטפערט, מען פארשטעהט
 זיך אזוי גוט!“ זיי זיינען וויעדער אריינגעפאלען אין זייער
 שטילשווינגען. די נאַכט האַט זיי ניט געלאָזט זיך זעהן
 איינע די אנדערע. זיי האַבען ביידע געשמייכעלט.
 דאָר, כאַטש זיי האַבען געפיהלט דאס זעלבע, ווען זיי
 זיינען געווען צוזאמען — אדער זיי האַבען זיך אזוי פאַרנע-
 שטעלט — האַבען זיי באמת גאַרניט געוואוסט איינער ווע-
 גען דעם אנדערען. סאַבינע'ן האַט עס גאַרניט געאַרט.
 קריסטאָף איז אבער געווען מעהר נייגערדיג. איין אבענט האַט
 ער איהם געפרענט:
 „האַט איהר ליעב מוזיק?“

— „ניין“, — האַט זי איינפאַד געענטפערט. — „מוזיק
 לאַנגווייליגט מיר. איד פארשטעה דערפון גאַרנישט.“
 די פשוטע אפענהערציגקייט האַט איהם דערקוויקט. עס
 האַבען זיך איהם אזוי צוגעגעסען די ליגענס פון מענשען
 וואס פלעגען שרייען אז אהן מוזיק וואלטען זיי משונע נע-

ווארען. און פלעגען כמעט אויסגעהן פון לאנגוויילע, ווען מען האט פאר זיי געשפיעלט. ניט ליעב האבען און עס מודה זיין האט איהם אויסגעזעהן ווי א טונענד, ווי א גרויסע מעלה: ער האט זיך נאכגעפרעגט צו סאבינע ליינענט?

— „ניין.“ דערצו האט זי ניט געהאט קיין ביכער.

ער האט איהר אנגעבאטען זיינע.

— „ערנסטע ביכער?“ האט זי אומרוהיג, געפרעגט.

„קיין ערנסטע ביכער, אויב זי וויל ניט. פאעזיע“...

— „אבער דאס זיינען דאך ערנסטע ביכער!“

— „ראמאנען, אלזא.“

זי האט געמאכט א פארדריסליכע מינע.

„האט איהר דאס ניט פאראינטערעסירט?“

— יא, עס אינטערעסירט איהר, אבער אלעמאל פאר-

ציהט זיך עס צו לאנג, זי האט קיינמאל קיין געדולד ניט

געהאט צו קומען צום סוף. זי פלעגט פארגעסען דעם אנ-

פאנג, איבער שפרינגען נאנצע קאפיטלער און דאן אין גאנ-

צען צעמישט ווערען. סוף כל סוף פלעגט זי אוועקווארפען

דאס בוך.

„א שעה ביסעל אינטערעס!“

— בע! ס'איז גענוג פאר אן אויסגעטראכטער מעשה.

איהר אינטערעס האט זי אויפגעהאלטען מיט אנדערע זאכען.

מיט ניט קיין ביכער.

„מיט'ן טעאטער אפשר?“

— „אה! ניין... ניין...“

„געהט זי ניט אין טעאטער?“

— „ניין. עס איז צו הייס, עס איז דא צופיעל עולם.

עס איז א סך בעסער אין דער היים. דאס ליכט שאדעט

צו די אויגען. און די אקטיארען זיינען אזוי מאוס...“

אויף דעם האבען זיי ביידע איינגעשטימט. אבער עס איז דארט פאראן נאך א זאך : דאס טעאטער־שטיק.
 — „יא, האט זי גלייכגילטיג, געענטפערט. — אבער איד האב ניט קיין צייט.“
 „וואס קאנט איהר דען טאן פון פריהמארגען ביז'ן אבענט?“

זי האט געשמייכעלט :

— „אה, עס איז פאראן אזוי פיעל צו טאן!“
 „יא טאקע, — האט ער געזאגט, — איהר האט די קראם.“

— „אה! — האט זי רוהיג געענאפערט, — איד גיב מיר מיט דעם ניט שטארק אפ.“
 „אייער מיידעלע, אלזא, נעהמט ביי אייך די גאנצע צייט אוועק!“
 — „אה! ניין, די קליינע נעבעך! זי איז אזוי גוט און שטיק, זי שפילט זיך די גאנצע צייט אליון.“
 „אלזא?“

ער האט זיך ענטשולדיגט פאר זיינע צודרינגליכע פראגן געז, איהר אבער האט עס אמוזירט.
 — „פאראן אזוי פיעל, אזוי פיעל זאכען!“
 „וועלכע?“

— „זי קען איהם ניט ערקלעהרען. פאראן פארשידענע זאכען. דאס אויפשטעהן אליון, זיך אנטאן, טראכטען וועגען אנבייסען, דאס אנבייסען אליון, דאגה'ן וועגען אבענט מאל־צייט, צוראמען אביסעל אין צימער... און אט איז שוין דער טאג אוועק... און מען דארף דאך פארט אביסעל צייט האט בעז, נארנישט ניט צו טאן!...“
 „און איהר לאנגווייליגט זיך ניט?“

— „ניין, קיינמאל ניט.“
 „אפילו ווען איהר טוט גארנישט?“
 — „דאן אודאי ניט, דאן וועניגער ווי אלעמאל. פאר-
 קעהרט: ארבייטען, טאן עפעס דאס לאנגלייגט מיר.“
 זיי האבען זיך באטראכט לאכענדיג.
 „ווי גליקליך איהר זייט! — האט קריסטאף זיך אפ-
 גערופען. מיר איז אומעגליך לעדיג צו זיצען.“
 — „און מיר דאכט זיך אז יא.“
 „אה, איד לערן זיך עס צו, לעצטענס.“
 — „נא, איהר וועט זיך שוין אויסלערנען.“
 אויפ'ן הארצען פלעגט איהם רוהיג און פרעהליך ווערען
 רעדענדיג מיט איהר. עס איז איהם גענוג געווען איהר בלויז
 צו זעהן. זיין אומרוהיגקייט פלעגט פארשווינדען און מיט
 דעם אויך זיין אויפרעגונג, זיין נערוועזער אנגסט וואס האט
 איהם געדריקט דאס הארץ. בעת איהר רעדען האט ער קיין
 דאגות ניט געהאט: קיין דאגות ניט — בעת ער האט פון
 איהר געטראכט. ער האט ניט געוואנט עס זיך עס מודה
 צו זיין: אבער דאך ווי ער פלעגט נאר זיין נעבען איהר,
 האט ער געפיהלט אז א זיסע, פאר'חלומ'טע שטימונג געהמט
 איהם ארום. ער פלעגט ווי אנדרעמעלט ווערען. ביי נאכט
 האט ער געשלאפען ווי ער האט נאך קיינמאל ניט געשלא-
 פען.

צוריק קומענדיג פון דער ארבייט פלעגט ער א בליק טאן אין קראם אריין. כמעט שטענדיג האט ער דארט סאכיד נע'ן געזעהן. זיי פלעגען זיך שמייכלענדיג באגריסען. אמאל פלעגט זי שטעהן אויפ'ן שוועל און זיי פלעגען זיך מיט א פאר ווערטער איבערבייטען: אדער ער פלעגט עפענען די טיר, רופען די מיידעלע און איהר אריינרוקען אין האנט א פאקעטעל קאנפעקטען.

איין טאג האט ער זיך באשלאסען אריינצוגעהן. ער האט כלומרשט באדארפט האבען א פאר קנעפלעך פאר זיין זשילעט. זי האט זיך גענומען זוכען: אבער האט נאר ניט געפונען. אלע קנעפלעך זיינען דורכגעמישט געווען: עס איז אומעגליך געווען אויסצוקלייבען א געוויסען זארט. עס האט איהר אביסעל פארדראסען וואס ער זעהט די אומד ארדנונג. איהם האט עס אמוזירט און ער האט זיך נייגעריג איינגעבויען כדי בעסער אריינצוקומען.

— „ניין, ניין! קוקט ניט, — האט זי אויסגערופען פראווענדיג צוצודעקען די קעסטעלעך מיט איהרע הענט — קוקט ניט... ס'איז א גאנצע צומישעניש.“

זי האט זיך וויעדער גענומען זוכען. זי האט זיך אבער געשעהמט פאר קריסטאף'ן. זי איז ווי אין כעס געווארען און אויסגעשריען, צוריקשטופענדיג דעם קעסטעלעך:

— „איד געפין ניט, געהט צו ליזי'ן, דא איז דער דער-בייאגער גאס. זי האט געוויס די קנעפלעך. זי האט אלץ וואס מען וויל.“

ער האָט געלאַכט זעהענדיג ווי זי פיהרט איהרע גע-
שעפטען.

„שיקט איהר אלעמאל אזוי אוועק אייערע קונדען צו
איהר?“

— „נו, יא! איהר זייט ניט דער ערשמער — האָט זי
לויטטיג געענטפערט.

דאָד איז זי אביסעל פארשעהמט געווען.

— „עס איז צו לאַנווייליג, — האָט זי פארגעזעצט.

אלעס איינצואַרדנען, צו צוראַמען. איד לעג דאָס אָפּ פון טאָג
צו טאָג... אבער מאַרגען וועל איד עס שוין אודאי טאָן.“

„וויילט איהר, איד זאָל אייד העלפען?“

זי האָט זיך אָפגעזאָגט, איהר וואָלט אודאי געווען אַנגע-
נומען; אבער זי האָט פשוט ניט געוואַגט, מורא האַבענדיג
בארעדט צו ווערען פון די ארומיגע. אויסער דעם וואָלט זי
זיך געפיהלט ערנידעריגט. זיי האַבען ווייטער גערעדט.

— „נו, און אייערע קנעפלעך? — האָט זי אין א
וויילע ארום געזאָגט צו קריסטאָף'ן. — געהט איהר ניט צו
ליזי'ן?“

„אודאי ניט, — האָט קריסטאָף געענטפערט. איד וועל

וואַרטען ביז איהר וועט אויפראַמען.“

— „אה! — האָט סאָבינע, וועלכע האָט שוין פאָרנע-

סען וואָס זי האָט פריהער געזאָגט, זיך אָפגערוּפּען, — וואַרט
ניט אזוי לאַנג.“

דער נייער אויסרוף האָט זיי ביידען דערפרעהט.

קריסטאָף איז צוגעקומען צום קעסטעל וואָס זי האָט
צוריקגעשטופט:

„לאַזט מיר זוכען, יא?“

זי איז צוגעלאַפען איהם אָפּצושטופּען:

— „ניין, ניין, איד בעט אייד; איד בין זיכער אז איד האב ניט“...

„איד וועט אז איהר האט יא.“

באלד, האט ער ארויסגעשלעפט, טריומפירענדיג, דעם קנעפעל וואס ער האט געזוכט. ער האט נאך געדארפט האט בעזן. ער האט געוואלט ווייטער זוכען, אבער זי האט איהם דאס קעסטעל ארויסגעריסען פון די הענט און מיט א געדויסע שטאלץ אליין גענומען זוכען.

עס איז שוין געווען האלב-מונקעל. זי האט זיך דער געהענטערט צום פענסטער. קריסטאף האט זיך אוועקגעזעצט א פאר טריט ווייטער, דאס מיידעלע איז איהם ארויפגעקראכען אויף די קניע. ער האט זיך כלומרשט צוגעהערט צו איהר פלאפלען און האט קוים געענטפערט. ער האט געקוקט אויף סאבינע'ן, וועלכע האט געוואוסט אז ער קוקט אויף איהר. זי האט זיך אריבער געבויגען איבער'ן קעסטעל. ער האט געזעהן איהר נאקען און א טייל פונ'ם פנים — און בעת ער האט אויף איהר געקוקט, האט ער געזעהען, אז זי ווערט רויט. און ער איז אויך רויט געווארען. דאס קינד האט אלץ גערעדט. קיינער האט איהר ניט געענטפערט. סאך בינע האט זיך ניט געריהרט. קריסטאף האט ניט געזעהען וואס זי טוט: ער איז געווען זיכער אז זי טוט גארנישט, זי האט אפילו ניט געקוקט אויפ'ן קעסטעל וואס זי האט געהאלטען. די שטיקייט האט זיך פארלענגערט — די מיי דלעך, אומרוהיג, האט זיך אראפגעגליטשט פון קריסטאף'ס קניע.

— „פארוואס, זאגסטו גארנישט?“

סאבינע האט זיך פלוצלונג אומגערעהט און איהר געדריקט אין איהרע אַרײַמס. דאס קעסטעל און אלעס האט

זיך איבערגעקעהרט אויף דער ערד: די קליינע האט פרייליך געקויטשעט און איז געלאפען אויף אלע פיער אויפזוכען די קנעפלעך, וואס האבען זיך פארקייקעלט אונטער די מעבעל. סאבינע איז צוריק געקומען צום פענסטער און צוגעדריקט דאס געזיכט. עס האט אויסגעזען ווי זי וואלט שטארק פאר אינטערעסירט געווען מיט דעם, וואס עס קומט פאר אין דרויסען.

„א גוטע נאכט“ — האט קריסטאף, אומרעהיג, געזאגט. זי האט דעם קאפ ניט אומגעדראהט און נאנץ שטיל געענטפערט:

— „גוטע נאכט!“

זונטאג נאכמיטאג איז קיינער אין הויז ניט געווען. די נאנצע פאמיליע איז אין קירך אוועק. סאבינע איז אהין ניט געגאנגען. קריסטאף האט איין מאל אויף שפאס איהר פאר-געווארפען, זעהענדיג ווי זי זיצט פאר דער טיר בעת די שעה-קלינגענדע גלעקער האבען געליארעמט און גערופען. זי האט מיט דעם זעלבען טאן געענטפערט, אז מען מוז נאר צו געהן צום מארגען-געבעט, אבער ניט צו אבענט-געבעט: און עס איז דערפאר ניט נויטיג צו פרום צו זיין. עס האט זיך איהר געוואלט גלויבען, אז אנשטאט אין כעס צו זיין, דארף איהר גאט גאר דאנקבאר זיין דערפאר.

„איהר מאהלט איך גאט ווי איהר זייט אליין“ — האט קריסטאף געזאגט.

— „עס וואלט מיר אזוי געלאנגוויילט ווען איך וואלט זיין אויף זיין פלאץ!“ — האט זי מיט אן איבערצייגטען טאן געענטפערט.

„אלץ וואס איך וואלט פון איהם פארלאנגט איז אז ער זאל מיר צו רוה לאזען. ניט קימערען זיך וועגען מיר.“ „און דער וועלט וואלט עס אפשר ניט געשאדעט“ — האט קריסטאף זיך אבגערופען!

— „שא! האט סאבינע אויסגערופען. מיר דעדען שוין ווי אפיקורסים.“

„איך זעה גאר ניט איין וואו מיין אפיקורסות שטעקט. ווען איך זאג אז גאט איז צו איך עהנליך. איך בין זיכער אז ער מוז זיך פיהלען געשמייכעלט.“

— „נו, שווייגט שוין!“ — האָט סאָבינע געזאָגט, האַלֶב־
לאַכענדיג, האַלֶב אין כעס. זי האָט אָנגעפאָנגען מורא צו
האַבען, און גאָט זאל ניט סקאָנדאָליזירט ווערען פֿון די רייד.
זי האָט זיך געאָיילט צו פאַרפיהרען און אנדער געשפּרעך.
— „אויסער דעם, איז עס די איינציגע צייט אין דער
וואָך, ווען מען קאָן רוהיג הנאה האַבען פֿונ'ם גארטען.“
„יאָ,“ — האָט קריסטאָף צוגעגעבען. — „זיי זיינען
דאָרט נישטאָ.“
זיי האַבען געקוקט איינער אויפ'ן אנדערען.
— „ס'אָראַ שטילקייט! — האָט סאָבינע אויסגערוּפֿען,
— מען איז ניט צוגעוועהנט... מען ווייס גארנישט אויף
וואָס פֿאַר אַ וועלט מען געפינט זיך...“
„אה!“ — האָט קריסטאָף פֿלוצלונג מיט כעס אויס־
געשריען. — עס זיינען פֿאַראַן טעג ווען עס ווילט זיך מיר
זיי דערווערנען!“
עס איז ניט נויטיג געווען צו זאָגען וועמען ער מיינט
דערמיט.
— „און די אנדערע?“ — האָט סאָבינע לוסטיג גע־
פֿרעגט.
„אמת, — האָט קריסטאָף מיט אַן אַראָפּגעלאָזענעם
קאָפּ געענטפֿערט. — פֿאַראַן ראָזע.“
— „אַרעם קינד!“ — האָט סאָבינע געזאָגט.
זיי זיינען שטיל געבליבען.
„ווען עס זאל נאָר שטענדיג זיין אזוי ווי איצט!“ —
האָט קריסטאָף געזיפֿצט.
זי האָט צו איהם אויפֿגעהויבען איהרע לאַכענדיגע אוי־
גען און דאָן זיי וויעדער אַראָפּגעלאָזען. ער האָט זיך אַרומ־
געזעהען, און זי טוט עפעס.

„וואס טוט איהר דארט?“ — האט ער געפרעגט.
 (ער איז פון איהר אפגעטיילט געווען מיט דעם בלע-
 מער-פארקאז וואס האט זיך געצויגען צווישען די צוויי נאר-
 מענס).

— „איהר זעהט דאך, — האט זי געזאגט אויפהוי-
 בענדיג א כלי וואס זי האט געהאלטען אויף איהרע קניע —
 איר שייף אפ ארבעס.

זי האט שווער אפגעזיפצט.

„נו, דאס איז ניט אזוי אומאנגענעהם!“ — האט ער
 לאכענדיג געזאגט.

— „אה! — האט זי געענטפערט, — עס כאפט אן
 אז עקעל. מען קאז שטארבען ביים געדאנק שטענדיג צו טראכ-
 מען ווענען עסען!“

„איר קען וועטען, — האט ער געזאגט, — אז איהר
 וואלט זיך בעסער באגאנגען אהן עסען איידער צו האבען
 די צרות עס פארצובארייטען.“

— „נו, אודאי.“

„אויב אזוי, ווארט א וויילע! איר וועל אייד צוהעל-
 פען.“

ער איז אריבערגעשפרונגען דעם פארקאז און איז צו-
 געקומען צו איהר.

זי איז געזעסען אויף א בענקעל, ביים הויז-אריינגאנג.
 ער האט זיך אוועקגעזעצט אויף א טרעפ ביי איהרע פיס,
 און ארויסגעשלעפט פון איהר שוים גאנצע הויפענס גרינע
 ארבעס, יועלכע ער האט אפגעשיילטערהייט אריינגעוואר-
 פען איז דער כלי, וואס זי האט געהאלטען צווישען קניע.
 ער האט געקוקט אויף דער ערד. ער האט געזעהען סאביר-
 נע'ס שווארצע זאקען, וועלכע האבען ארומגענומען די קנעכ-

לעד פון איהרע פיס, פון וועלכע איינער האט האלב־ארויס־
געשמעקט פון איהרע שיד. ער האט ניט געוואנט אויפצו־
הויבען די אויגען.

די לופט איז געווען שווער, דער הימעל שטארק ווייס,
נידעריג, אהו א שטיקעל ווינטעלע. קיין בלאט האט זיך
ניט באוועגט. ארום דעם גארמען זיינען געשטאנען גרויסע,
הויכע ווענט: די וועלט האט זיך דארט געענדיגט.

דאס קינד איז פריהער אוועק מיט א שכנה, זיי זיינען
געווען גאנץ אליון. זיי האבען גארנישט גערעדט צווישען
זיך. זיי האבען מעהר ניט געקאנט רעדען. ניט קוקענדיג, האט
ער אלץ ארויסגענומען הויפענס ארבעס פון סאבינע'ס שויס:
זיינע פינגער האבען בעת דעם געצימערט. ער האט זיך באַ־
געגענט צווישען די גרינע, גלאטע ארבעסלעד מיט סאבינע'ס
צימערענדיגע פינגער. זיי האבען ניט געקענט אנגעהן וויי־
טער. זיי זיינען געבליבען אומבעוועגליך, ניט קוקענדיג איי־
נע אויף די אנדערע: זי, אַנגעשפארט אויף דעם ארונטער־
געבויגענעם שטול, דאס מויל האלב־אָפּען, די ארמס נאָכהענ־
גענדיג: ער, זיצענדיג ביי איהרע פיס, אַנגעפשארט אַז
איהר אויף דער פלייצע און האט געפיהלט אין זיך
די ווארעמקייט פון סאבינע'ס פוס. זיי זיינען געבליבען אהן
אמעם. קריסטאף האט זיינע הענט צו א שטיין צוגעדריקט,
כדי זיי אפצוקיהלען: באַלד האט איינע פון זיינע הענט באַ־
ריהרט סאבינע'ס פוס וואס האט ארויסגעשמעקט פון שוך
און איז דארט געבליבען: ער האט די האנט פשוט ניט גע־
קאנט אוועקנעהמען. א צימער האט זיי דורכגענומען. זיי
זיינען באַלד געווען ווי פארטומעלט. קריסטאף'ס האנט האט
געדריקט די פינגערלעד פון סאבינע'ס קליינעם פוס. סאבינע,
איהר שטערן באַדעקט מיט שווייס און מיט אַ קעלט אין

איהר קערפער, האט זיך איבער קריסטאף'ן ווי איינגעבויען... דער קלאנג פון באקאנטע שטימען האט זיי פון דער בארוישונג ארויסגעריסען. זיי האבען אויפגעציטערט. קריסטאף איז מיט א שפרונג אויפגעשטאנען און צוריק אריבער דעם פארקען. סאבינע האט די ארבעטשאַלעכץ צונויפגעקליבען אין איהר קלייד און איז אריין אין הויז. פונ'ם הויז האט ער זיך אומגעדריעהט און א קוק געמאז. זי איז געשטאנען אויפ'ן שוועל. זיי האבען זיך אנגעקוקט. מראפענס רעגען האבען אנגעהויבען אפלינגען אויף די בלעך מער פון די בוימער... זי האט פארמאכט די טיר. פרוי פאגל און ראזע זיינען אריינגעגאנגען... ער איז ארויף צו זיך אין צימער אריין...

בעת דער געבליכער טאג, דערטרונקען פון א שלאגס־רעגען, האט געהאלטען ביים פארגעהן, האט ער, ווי געטרי־בען פון אן אומגעהייערער קראפט, זיך אויפגעהויבען פון טיש, איז צוגעלאפען צום פארמאכטען פענסטער און אויס־געשטרעקט זיינע אַרימס צום פענסטער אנטקעגען איהם. אין דער זעלבער רגע, האט ער געזעהען — עס האט זיך איהם געדוכט אז ער זעהט — פון דארט, פון הינטער די פאר־מאכטע פענסטער אין דער האלבער־טונקעלקייט פונ'ם צי־מער, סאבינע'ס אַרימס אויסגעשטרעקט צו איהם.

ער האט זיך ארויסגעריסען פון זיין צימער, ארונטער די טרעפ און געלאפען צום פארקען פון גארטען. ניט אכ־טענדיג אויף דעם אז מען קאן איהם זעהן, האט ער געהאל־טען ביים אריבערשפרינגען. אבער, קוקענדיג אויפ'ן פענס־טער וואו זי האט זיך באוויזען, האט ער געזעהן אז די גאר־דינען זיינען אראפגעלאזען. דאס הויז איז ווי אנטשלאפען געווען. עפעס האט ער מורא געהאט ווייטער צו געהן. דער

אלטער איילער, וועלכער איז אין קעלער געגאנגען, האט איהם דערזעהן און גערופען. ער איז צוריקגעטראמען. עס האט זיך איהם גערעכט, אז ער האט געחלומ'ט.

עס האט ראזען לאנג ניט גענומען, זיך ארומצוזעהן אז עפעס קומט דא פאר. זי איז געווען נאיוו, פארטרויט, און האט נאך ניט געוואוסט וואס אייפערזוכט מיינט. זי איז פארטיג געווען אלעס אוועקצוגעבען און האט קיין זאך ניט פארלאנגט דערפאר. אויב אבער זי איז טרויעריג — בא-שלאסען געווען, ניט געליעבט צו ווערען פון קריסטאף'ן, האט זי דאך בשום אופן זיך ניט געקאנט פארשטעלען אז קריסטאף זאל אן אנדערע ליעב האבען.

אין אבענט, נאכ'ן מאלצייט, האט זי נאך וואס פאר-ענדיגט א שווערע שטיקעריי ביי וועלכער זי האט געארבייט זייט אייניגע מאנאטען. זי האט זיך געפיהלט גליקליך און געוואלט דאס מאל זיך נעמען די פרייהייט און געהן זיך דורכרעדען אביסעל מיט קריסטאף'ן. זי האט זיך באנוצט מיט דעם וואס די מאמע האט זיך אפגעדרעהט און האט שנעל זיך ארויסגעכאפט פון צימער. זי האט זיך ארויסגע-דרעהט פון הויז ווי א שול-קינד וואס אנטלויפט פון קלאס. עס האט איהר הנאה געטאן וואס זי קען איבעראשען קריס-טאף'ן, ווייל ער האט איהר פריהער מיט שפאט געזאגט, אז זי וועט קיינמאל ניט פארענדיגען די ארבייט. דער געדאנק איהם פלוצלונג צו איבראשען, ארויסקומענדיג אין גאס, האט איהר אמוזירט. און כאטש זי האט געוואוסט וואס פאר א געפיהל קריסטאף האט בנוגע צו איהר, דאך איז זי געניינט געווען אפצושאצען דעם פארגעניגען וואס אנדערע

דארפען האבען זי צו באגעגענען לויט דעם פארגעניגען וואס זי האט אליין.

זי איז ארויסגעקומען. קריסטאף און סאבינע זיינען. ווי געוועהנליך, געזעסען פאר'ן הויז. ראזע'ס הארץ האט זיך ווי אפגעשטעלט. דאך האט דער אומפולסיווער איינדרוק זי ניט אפגעהאלטען און זי האט א רוף געטאן קריסטאף'ן. דער קלונג פון איהר שארף-קוויטשעדיגער שטים, איז דער שטיל-קייט פון דער נאכט, האט אויף קריסטאף'ן געמאכט דעם איינדרוק פון א פאלשען מוזיק-טאן. ער איז אויפגעשפרונג גען פון זיין שטול און געמאכט א צארנדיגע מינע. ראזע האט טרוימפירענד אויפגעהויבען די שטיקעריי איבער זיין פנים. קריסטאף האט עס מיט אונגעדולד צוריקגעשטופט. — „אבער עס איז פארענדיגט, פארענדיגט!“ איז זי צוגעשטאנען.

— „נו גוט, געה און הויב אז אן אנדערע!“ האט קריסטאף טרוקען געענטפערט.
ראזע איז געבליבען דערשלאגען. איהר גאנצע פרייד איז אוועק.

קריסטאף האט פארדרוסט פארטגעזעצט:

— „און ווען דו וועסט האבען א דרייסיג שטיק, ווען דו וועסט שוין זיין גוט אלט, וועסטו זיך אמוועניגסטען קאנען טראכטען אז דו האסט ניט אומזיסט אפגעלעבט.“

ראזע'ן האט זיך געוואלט וויינען.

— „אד, גאט מיינער! ווי שלעכט דו ביזט, קריסטאף!“
האט זי געזאגט.

קריסטאף איז פארשעמט געווארען און האט איהר גע-זאגט א פאר פריינדליכע ווערטער. זי האט זיך מיט אזוי וועניג צופרידענגעשטעלט, אז באלד האט זי צוריקגעוואונען

איהר צוטרויען, און אנגעהויבען אויפ'ס ניי און נאך שטאר-
 קער איהר הויך-רוישיג זארט רעדען: זי האט ניט געקאנט רע-
 דען שטיל, זי פלעגט שרייען, ליארמען, ווי מען איז געוואוינט
 געווען אין הויז. כאטש קריסטאף האט זיך אנגעשטרענגט
 ניט ארויסצואווייזן זיין פארדרוס, האט מען עס דאך גע-
 זעהן. צו ערשט האט ער איהר געענטפערט א פאר קורצע
 אויפגערגטע ווערטער: דאן האט ער גארניט ניט גענט-
 פערט, זיך אומגעדריעהט צו איהר מיט'ן רוקען, זיך געהוי-
 בען געווען אויפ'ן שטול און געקריצט מיט די ציין בעת
 זי האט ווייטער געטומעלט. כאטש ראזע האט געזעהן, אז
 קריסטאף איז אומגעדולדיג, אז זי דארף שווייגען, האט זי
 דאך ווייטער גערערט און נאך העכער ווי תמיד. סאבינע,
 זיצענדיג שטיל און אין דער פינסטער, האט זיך צוגעקוקט
 צו דער גאנצער סצענע מיט אן איראנישער גלייכנילטיג-
 קייט. דאן, מיער, און פיהלענדיג אז דער אבענט איז א
 פארפאלענער, האט זי זיך אויפגעהויבען און אריינגעגאנגען
 אין הויז. קריסטאף האט עס ערשט דערזעהן ווען זי איז
 שוין דארט ניט געווען. באלד האט ער זיך אויך אויפגעהויבען
 און ניט בעטענדיג קיין ענטשולדיגונג אפילו, איז ער פאר-
 שוואנדען, זאגענדיג איהר א טרוקענעם גוטע נאכט.
 ווען ראזע איז אליין געבליבען אין גאס, האט זי,
 טרויעריג, דערשלאגען, געקוקט אויף דער טיר דורך וועלכער
 ער איז אריינגעגאנגען. טרערען האבען איהר געשטיקט. זי
 איז האסטויג אריין אין הויז און שטיל, אהן גערויש, ארויף
 צו זיך אין צימער, כדי אויסצומיידען צו רעדען מיט איהר
 מאמען, האט זיך לאנגזאם אויסגעטאן, און ליגענדיג שוין
 אין בעט, גוט איינגעדעקט, האט זי אנגעהויבען צו כליפען.
 זי האט גארניט געפרוואוט זיך פארטראכטען וועגען דעם

וואס איז פארגעקומען: זי האָט ניט געוואלט וויסען צו קריסטאָף האָט ליעב סאַבינ'ען, צו קריסטאָף און סאַבינע האָבען זי פּינט: זי האָט געוואוסט, אז אלץ איז פאַרלאָרען, אז איהר לעבען האָט מעהר קיין זינען ניט, אז אלץ וואס איהר בלייבט איבער צו טאָן איז צו שטאַרבען.

דער צווייטער פּריהמאַרגען האָט מיט זיך געבראַכט מעהר באַדענקונג און מיט איהר אויך די אייביגע, די באַ-נייענדע האַפענונג. פאַרטראַכטענדיג זיך איבער די געשע-הענישען פּונ'ם פּריהעריגען אַבענט, איז זי געקומען צום שלום, אז זי האָט אַ טעות געמאַכט מיט דעם וואס זי האָט זיי באַטראַכט פאַר שטאַרק וויכטיג. קיין צווייפּעל ניט, אז קריסטאָף ליעבט איהר ניט; זי האָט זיך שוין געהאַט באַשלאָסען אויף דעם, כאַטש אין טיפען האַרצען האָט זי נאָר אלץ געהאַט דאָס אומבאַוואוסטע געפּיהל, אז סוף כל סוף וועט זי מיט איהר ליעבע אויך זיין ליעבע געווינען. אַבער פון וואָנען איז איהר דער געדאַנק געקומען, אז עפּעס קומט פאַר צווישען סאַבינע'ן און איהם? ווי אזוי וואַלט ער, מיט זיין אינטעליגענץ, געקאַנט ליעב האָבען אַ קליינע אומ-באדייטענדע פּרוי, וועמעס מיטעלמעסיגקייט איז אלעמען אויפאַלענד געווען? זי האָט זיך געפּיהלט זיכערער — דאָך האָט זי אנגעהויבען האַלטען אַן אויג אויף קריסטאָף'ן. דעם גאַנצען טאַג האָט זי גארניט געזעהן, ווייל עס איז פשוט ניט געווען וואס צו זעהן. קריסטאָף אַבער, זעהענדיג ווי זי דרעהט זיך ארום איהם דעם גאַנצען טאַג, אַהן אַ פאַרוואַס, איז דערפון מאַדנע אויפגערעגט געווארען. דער לעצטער אַקט אַבער איז געווען אין אַבענט, ווען זי איז זויערער אַרויס און זיך פעסט באַזעצט געבען זיי. די סצענע פון פּריהעריגען אַבענט האָט זיך איבער גע'חזר'ט; ראַזע אליין

האט גערעדט. סאבינע אבער האט שוין ניט געווארט אזוי לאנג אום אריינצוגעהן אין הויז, און קריסטאף האט איהר נאכגעטאן. ראזע האט שוין געמוזט איינזעהן, אז איהר אנוועזנהייט איז איבעריג; זי האט זיך אבער ראך גע-וואלט אפנארען. זי האט ניט פארשטאנען, אז די ערגסטע זאך וואס זי קאן טאן, איז זיך ארויפצווינגען: און מיט איהר געוועהנליכער אומגעלומפערקייט האט זי עס ווייטער פארטגעזעצט.

דעם צווייטען אבענט, בעת ראזע איז געזעסען געבען קריסטאף'ן, האט ער געווארט אויף סאבינע'ן: אבער אומ-זיפט.

אויף איבערמארגען אבענט איז ראזע געבליבען אליין. זיי האבען אויפגעגעבען דעם קאמף. זי האט אבער נארניט געוואונען פון דעם — א חוץ דעם פארדרום און נקמה געפיהל פון קריסטאף'ס זייט, וועלכער איז שטארק אין כעס געווען וואס זיינע אנגענעמע, טייערע אבענטען, זיין איינ-ציגער גליק, איז פון איהם אוועקגערויבט געווארען. און נאך שווערער איז איהם געווען איהר מוחל צו זיין דער-פאר, ווייל זייענדיג פארנומען מיט זיינע אייגענע געפיהלען, איז איהם קיינמאל ניט איינגעפאלען אז זי האט איהם לייעב. סאבינע האט עס שוין לאנג געוואוסט: זי האט גע-וואוסט, אז ראזע איז אייפערזיכטיג נאך איידער זי האט זיך ארומגעזעהען אז זי אליין איז פארליעבט: אבער זי האט נארניט געזאגט: און מיט דער נאטירליכער גרויס-זאמקייט פון יעדער שעהנער פרוי, וועלכע פיהלט זיך זיכער מיט א נצחון, האט זי זיך, שטיל און איראניש, צוגעקוקט צו די נוצלאזע אנשטרענגונגען פון איהר אומגעלומפערטער געגערין.

ראזע, בלייבענדיג די הערשעריג איבער'ן שלאכט-פעלד, האט קלענגליך באטראכט דעם רעזולטאט פון איהר מאקטיק. דאס בעסטע פאר איהר איז געווען, פאר א ווילע וועניגס-טענס, צו לאזען קריסטאף'ן צו רוה. דאס האט זי דוקא ניט געטאן: און אזוי ווי דאס ערנסטע איז געווען מיט איהם צו רעדען איבער'ן סאבינע'ן, האט זי דוקא דאס געטאן. מיט א קלאפענדיג הארץ און שעמעוודיג, האט זי איהם געזאגט, כדי צו וויסען וואו עס האלט מיט איהם, אז סאבינע איז שעהן. קריסטאף האט טרוקען געענטפערט, אז זי איז באמת זעהר שעהן, און כאטש ראזע האט פאראויס-געזעהן זיין ענטפער, האט זיך איהר הארץ ווי אפגעשטעלט בעת זי האט עס געהערט. זי האט גאנץ גוט געוואוסט, אז סאבינע איז שעהן: אבער זי האט זיך אויף דעם קיינ-מאל ניט אומגעקוקט: זי האט איהר צום ערשטען מאל אמת דערזעהן דורך קריסטאף'ס אויגען: זי האט געזעהן איהרע איידעלע געזיכטס-ציגען, איהר קורצע נאז, איהר שעהן, קליין מויל, איהר לייעבליך-שלאנקען קערפער, איהרע גראציעזע באוועגונגען... אה! ווי טרויעריג!... וואס וואלט זי ניט געגעבען צו האבען איהר קערפער! זי האט צו גוט פארשטאנען פארוואס יענער קערפער געפעלט בעסער ווי איהרער!... איהרער!... פארוואס איז עס איהר געקומען, מיט וואס האט זי זיך פארזינדיגט? אה! ווי עס איז איהר שווער געווען! ווי האט איהר אייגענער קערפער איהר אויס-געזעהן מיאוס! זי האט איהם געהאסט! און דער געדאנק,

אז נאר דער טויט קאז זי פון דעם באפרייען! ... זי איז געווען צו שטאלץ און צו דערזעלבער צייט צו באשיידען, אום זיך צו באקלאגען פאר וואס זי ווערט ניט געליעבט. זי האט דערצו קיין רעכט ניט געהאט; און זי האט געפרוואווט ווער רען נאך מעהר עניוהדיג. אבער אינסטינקטיוו האט זי זיך געוועהרט... ניון עס איז ניט רעכט!... פארוואס קומט איהר, נאך איהר אזא קערפער און ניט סאבינע'ן? ... און פאר וואס זאל מען סאבינע'ן ליעב האבען? מיט וואס האט זי עס פארדינט? ראזע האט איהר צו שטרענג באטראכט און האט בלויז געזעהן אז זי איז פויל, נאכלעסיג, עגאייסטיש, גלייבליטיג צו אלעמען און קימערט זיך ניט, ניט ווער גען הויז, ניט וועגען קינד, ניט וועגען וועמען עס איז, ליעבד האבענדיג נאך זיך אליין, לעבענדיג נאר אום צו שלאפען, פוילענצען און נארניט טאן... און אט דאס געפעלט... דאס געפעלט קריסטאף'ן... קריסטאף'ן, וועלכער איז אזוי שטרענג, קריסטאף'ן, וועלכער פארשטעהט אלעס אזוי גוט און קאז אורטיילען... קריסטאף'ן, וועלכען זי האט רעספעקטירט און באוואונדערט מעהר ווי אלעמען! אה; די וועלט איז צו גרויזאם, צו נאריש!... ווי אזוי זעהט עס קריסטאף ניט? — און זי פלעגט זיך ניט קאנען איינהאלטען, פון צייט צו צייט, איהם אז אומפריינדליכע באמערקונגן צו מאכען איבער סאבינע'ן. זי האט עס ניט געוואלט טאן, עס איז אבער געווען איבער איהרע כוחות. עס האט איהר תמיד באנג געטאן, ווייל זי איז באמת גוט געווען און האט פיינט געהאט צו באריידען אנדערע. דאס מאל האט איהר נאך מעהר באנג געטאן, ווארום זי פלעגט פון קריסטאף'ן ארויסציהען אזעלכע גרויזאמע ענטפערס, וואס האבען איהר באוויזען ווי שטארק ער איז געווען פארליעבט. קיין זאך פלעגט ער

דאן ניט שאנעווען. ווען זיין ליבעס-געפיהל איז באליי- דיגט, פארלעצט געווארען, האט ער אויך געזוכט צו באליי- דיגען, צו פארלעצען: און עס פלעגט איהם געלינגען. ראזע פלעגט גארניט ענטפערען און אוועקגעהן, מיט אן אראפגעלא- זענעם קאפ און צונויפגעדריקטע ליפען, כדי ניט צו וויינען. זי פלעגט זיך טראכטען, אז עס איז איהר שולד, אז זי האט זיך בעסער ניט פארדינט דערפאר וואס זי זוכט קריסטאף'ן צו פארשאפען שמערצען, אנרירענדיג די וועלכע ער האט לייעב.

זיין מאמע האט יועניגער געדולד געהאט. פרוי פאנעל, און דער אלטער — איילער האבען באלד באמערקט קריס- טאף'ס געשפרעכען מיט דער יונגער שכנה: עס איז ניט שווער געווען צו טרעפען אז א ראמאן וועבט זיך צווישען זיי. די פלענער וועלכע זיי האבען בסוד געמאכט שפעטער-היז צו פארהיירעטען ראזע'ן מיט קריסטאף'ן זיינען דערפון גשעמערט געווארען: און דאס האט זיי אויסגעוויזען ווי א פערזענליכע באליידיגונג פון קריסטאף'ס זייט, כאטש ער האט ניט געדארפט וויסען, אז זיי האבען איהר פארזארגט, ניט פרעגענדיג אפילו זיין מיינונג. אבער אמאליע'ס דעס- פאטיזם האט ניט ערלויבט, אז אנדערע זאלען האבען איי- גענע געדאנקען: און דאס וואס קריסטאף האט ניט אנגע- נומען די פארעכטליכע מיינונג, וואס זי האט מעהרערע מאל אויסגעדריקט איבער סאבינע'ן, האט איהר אויסגעזעהן ווי א סקאנדאל.

זי האט זיך ניט געשעהמט דאס איהם איבערצו'חור'ן. יעדעס מאל ווען ער איז געווען דארט, האט זי שוין גע- פונען א תירוץ צו רעדען פון דער שכנה: זי האט גראד געזוכט די באליידיגענסטע זאכען צו דערצעהלען איבער

איהר, דאס וואס האט קריסטאף'ן מעהר געקאנט וועה מאן, און מיט איהר גראבען, פראסטען קוק אויף אלץ און מיאוס'ען לשון, האט זי עם גרינג געפונען. דער שלעכטער אינס-טוינט פון פרויען, וועלכע צייכענען זיך אויס בעסער ווי דער מאן, בעת זיי טוען שלעכטס אדער גוטס, האט איהר געטריבען זיך אפצושטעלען מעהר אויף סאבינע'ס אומרייג-ליכקייט ווי אויף איהר פוילקייט און מאראלישע פעהלערען. איהר פארשענד און גיפטיג אויג האט געזוכט באווייזען אומעטום: דורכ'ן פענסטער ביז ווייט איז הויז אריין און אפילו איז סאבינע'ס טואלעטיסודות: און אלץ האט זי פארשפרייט, דערצעהלט מיט א גראבען צופרידענהייט, ווען זי האט, אויס אנשטענדיגקייט, ניט געקאנט אלץ דערצעהר לען, פלעגט זי וועגען דאס ניט דערזאגטע געבען נאך מעהר אנצוהערעניש.

קריסטאף פלעגט פון חרפה און כעס ווערען בלאס: ער פלעגט ווייס ווערען ווי א ליילאך און זיינע ליפען פלעגען צימערען. ראזע, וועלכע האט פאראויס געזעהן וואס עם וועט בא'רד פארקומען, פלעגט בעמען איהר מאמען זיך אפ-צושטעלען: זי האט אפילו געפרואווט פארטיידיגען סאבינע'ען, אבער דאס האט אמאליען בלויז בייזער געמאכט.

פלוצלונג איז קריסטאף אויפגעשפרונגען פון זיין שטול. ער האט אנגעהויבען קלאפען אן טיש און שרייען אז עם איז געמיין, נידערטרעכטיג אזוי צו רעדען וועגען א פרוי, איהר צו שפייאנירען ביי זיך איז הויז, און פאר אלעמען ארויס-ווייזען איהרע חסרונות: אז נאר א שלעכטער מענש, אן אכזר קאן זיך אזוי אנוועצען אויף א גוטער, ליעבליכער און פרידליכער כאשעפעניש, וועלכע לעבט אפגעזונדערט, טוט קיינעם קיין שלעכטס ניט, און רעדט קיין ריכלות וועגען

קיינעם ניט. אבער, מען מאַכט א טעות, אויב מען גלויבט מיט דעם איהר צו טאן א רעה: דורך דעם זעהט מען נאך מעהר ווי סימפאטיש און גוט זי איז.

אמאליע האט פארשטאנען אז זי איז צו ווייט אוועק: אבער זי האט זיך געפיהלט באלידיגט פון זיין מוסר: און פארפיהרענדיג די קריגעריי אויף אן אנדערען וועג, האט זי געזאגט אז עס איז זעהר גרינג צו ריידען וועגען גוטסקייט, אז מיט דעם ווארט באדעקט מען אלעס. נו, אודאי, קאן מען אויסווייזען א גוטע, ווען מען טוט קיינמאל ניט קיין אן דער זאך, ווען מען גיט זיך מיט קיינעם ניט אָפּ, ווען מען טוט ניט זיין פליכט.

דארויף האט קריסטאף געענטפערט, אז די ערשטע פליכט איז צו מאַכען דאס לעבען אנגענעם פאר'ן צווייטען: אבער פאראן מענשען וועמעס איינציגע פליכט איז זיך אָפּ צוגעבען מיט דעם מיאוס'ן, לאנגווייליגען, נאליגען טייל פון לעבען און מיט דעם וואס זיי שמערן די פרייהייט פון אן דערע, וואס בריינגען אין כעס, וואס באלידיגען דעם שכן, די דינער, די פאמיליע — און זיך אליין. זאָל אונז נאט אפהיטען פון אזעלכע מענשען און פון אזא פליכט ווי פון א מגפה!...

די קריגעריי איז געווארען נאך גיפטיגער. אמאליע איז געווארען ביטער און ביזן. קריסטאף איז ניט היינטער-שמעליג געבליבען. — און דער סוף איז געווען אז קריסטאף האט זיך באשלאסען דוקא זיך צו באווייזען מיט סאבינע'ן. ער פלעגט געהן אנקלאפען אין איהר טיר. ער פלעגט ריידען מיט איהר פרויליך און לאַכען. ער פלעגט אויסקלייבען יענע מאמענטען ווען אמאליע און ראַזע האָבען איהם געדאָנט זעהן. אמאליע פלעגט זיך נוקם זיין מיט בייזע שטער-

ווערטלעד. אבער דער אונשוולדיגער ראזא'ס הארץ פלעגט צוריסען ווערען פון דער כיטרער גרויזאמקייט. זי האט גע- פיהלט אז ער האסט זי, אז ער וויל זיך נוקס זיין און האט ביטער געוויינט.

אזוי האט קריסטאף, וועלכער האט אזוי פיעל מאל אומד גערעכט געליטען, זיך אויסגעלערענט צו פארשאפען זייטאג אנדערע אויף אן אומגערעכטען אופן.

איז א צייט ארום האט סאבינע'ס ברודער פון לאנדעג, א שטעטלע עטליכע מייל פון שטאט, געמאכט א יום טוב לכבוד דער טויפונג פון א קינד. סאבינע איז געווען די טויף-מוטער. זי האט איינגעלאדען קריסטאף'ן, און כאטש ער האט פון די שמהות ניט געהאלטען, האט ער דאך, כדי צו ערגערען די פאלגעס און צו זיין מיט סאבינע'ן, שנעל אנגענומען די איינלאדונג.

סאבינע האט כלומרשט אויך איינגעלאדען אמאליע'ן און ראזע'ן, וויסענדיג גאנץ זיכער אז זיי וועלען זיך אפזא-גען. און אזוי איז עס טאקע געווען. ראזע'ן האט זיך דוקא שטארק געוואלט פאהרען. זי האט ניט פיינט געהאט סא-בינע'ן; פארקעהרט, צוליעב דעם וואס קריסטאף האט איהר האלט געהאט, איז ראזעס הארץ אפטמאל געווען פול מיט צערטליכקייט צו איהר: עס האט זיך איהר געוואלט אלעס איהר דערצעהלען, און זיך ווארפען אויף איהר האלז. אבער איהר מאמע איז געווען דארט, און איהר מאמע'ס האלמונג האט איהר דערפון אפגעהאלטען. זי האט זיך באפעסטיגט אין איהר שטאלץ און האט זיך אפגעזאגט. דאך, ווען זיי זיינען שוין געווען אוועקגעפאהרען, און זי האט זיך פארנע-שמעלט אז זיי זיינען צוזאמען און פיהלען זיך גליקליך פאר-רענדיג אויף די פעלדער אין אזא שעהנעם יולייטאג, בעת זי איז געבליבען איינגעשלאסען אין איהר צימער, מיט א גרויסען בארג וועש צו פאריכטען נעבען איהר מאמע'ן וואס האט געשריען, האט זיך איהר געדאכט אז זי ווערט דער-

שטיקט: און זי האט פארשאַלטען איהר שטאַלץ. אַה! ווען
עס זאל ניט זיין צו שפעט! ... ווען עס זאל ניט זיין צו שפעט.
אד! וואָלט זי אויך געפאַהרען.

דער מילנער האָט געשיקט זיין וואַנען צו ברענגען
קריסטאָף און סאַבינע'ן. אויפ'ן וועג האָבען זיי מיטגענור-
מען עטליכע איינגעלאָדענע פון שטאָט און פון לאַנד. עס
איז געווען טרוקען און פריש. די רויטע בערען פון די בוימ-
לעד און די קאַרשען אויף די פעלדער האָבען געגלאַנצט פון
דער העלער זון. סאַבינע האָט געשמייכעלט. אויף דער
פרייער, שטאַרקער לופט איז איהר בלייכליכער פנים ראַוע-
ווע געוואָרען. קריסטאָף האָט אויף זיינע קניע געהאַלטען
דאָס מידעלע. זיי האָבען ניט געזוכט צו רעדען צווישען
זיך. זיי האָבען גערעדט צו זייערע שכנים סתם צו וועמען
און סתם וועגען וואָס; זיי זיינען געווען צופרידען צו הערען
איינער דעם אנדערענס שטים, זיי זיינען געווען צופרידען
צו פאַהרען צוזאַמען אין דעם זעלבען וואַנען. זיי האָבען
זיך דורכגעוואָרפען מיט זייערע בליקען מיט אַ קינדערשער
פרייד, אַנווייזענדיג דאָ אויף אַ הויז, דאָ אויף אַ בוימ,
דאָרט אויף אַ מענשען וואָס איז פאַרבוי. סאַבינע האָט ליעב
געהאַט דאָס לאַנד; אבער זי פלעגט כמעט קיינמאָל ניט
פאַהרען אַהין. איהר פוילקייט האָט דאָס געמאַכט אומעגליך
און שוין כמעט אַ יאָהר צייט אַז זי איז ניט געווען אַרויס
פון שטאָט: דערפאַר האָט זי טאַקע הנאה געהאַט פון דער
מינדסטער זאך וואָס זי האָט נאר געזעהען. פאַר קריסטאָף
איז עס ניט געווען קיין נייעס: ער האָט אַבער ליעב געהאַט
סאַבינע'ן: און ווי אַלע די וועלכע ליעבען, האָט ער אַלעס
געזעהן מיט איהרע אויגען: ער האָט געפיהלט זיי זי צימערט
אויף פון פאַרגעניגען, ווי זי ווערט באַגייסטערט פון איהרע

איבערלעבונגען. ער איז איינס מיט זיין געליעבטע און ער האט איהר געגעבען זיין נשמה.

ווען זיי זיינען אנגעקומען איז דער מיל, האבען זיי איז הויף געפונען אלע מענשען פונ'ם פלאץ און די אייני-געלאדענע, וועלכע האבען זיי אויפגענומען מיט א געוואלדי-טיגען גערודער. די הינער, די קאטשקעס און די הינט הא-בען אויך איינטייל גענומען אין כאר. בערטאלד, דער מיל-נער, א מאן מיט בלאנדע האר און א פיער-קאנטיגען קאפ און שולטערן, אזוי גראב און הויד ווי סאבינע איז געווען עדעל, האט אויפגעהויבען זיין קלייניקע שוועסטער אין די ארימס און זי צערטליד, פאמעלאד אראפגעלאזען אויף דער ערד, אזוי ווי ער וואלט מורא געהאט זי צו צעברעכען. קריסטאף האט זיך באלד ארומגעזעהן אז די קליינע שוועס-טער טוט ווי געוועהנליך, וואס זי וויל מיט'ן ריז, און אז כאטש ער רייצט זיך גראב מיט איהר וועגען איהרע קאפ-ריזען, איהר פוילקייט און א סך אנדערע חסרונות, ליגט ער ביי איהרע פיס און איז ממש איהר שקלאף. זי איז גע-ווען צוגעוואהנט צו דעם און עס אנגענומען גאנץ נאטירליך. אלץ איז ביי איהר געווען נאטירליך און זי האט זיך פון קיין זאך ניט געוואונדערט. זי האט זיך ניט די מיה געגעבען מען זאל זי ליעב האבען; עס האט איהר פשוט אויסגעוויזען אז עס דארף אזוי זיין, און אויב ניט האט עס איהר אויך ניט געארט; און דערפאר האט איהר יעדער האלט געהאט, קריסטאף האט שפעטער א ווילע אויסגעפונען א זאך, וואס האט איהם פארשאפט וועניגער פארגעניגען. ער האט אויסגעפונען אז צו דער טויפונג מוז מען האבען א חוץ דער טויף-מוטער, אויך א טויף-פאטער, און אז דער טויף-פאטער האט באזונדערע רעכטע אויף דער טויף-מוטער, וועלכע ער

טאָר ניט פארנאָלעסיגען, איבערהויפט ווען זי איז יונג און שעהן. אָט די ענטדעקונג האָט ער געמאכט, בעת ער האָט פלוצלונג דערזעהען ווי א פויער מיט בלאַנד־געקרויזטע האַר, מיט אוידינגלעך איז די אויערען, קומט צו צו סאַבינען און קושט איהר לאַכענדיג, איז ביידע באַקען. אַנשטאַט אבער זיך צו טראַכטען אז נאָר א נאָר האָט דאָס געקאַנט פאַרנעמען און אז נאָר א נרעסערן נאָר האָט עס געקאַנט מאַכען איז כעס צו ווערן אויף סאַבינע'ן אזוי ווי זי וואַלט איהם אומיש־נע אריינגעצויגען איז דער פאַסטקע, איז זיין שטימונג נאָר ערגער געווארען ווען ער האָט זיך געפונען איז דער צייט פון דער צערעמאָניע אפגעטיילט פון איהר. סאַבינע האָט זיך פון צייט צו צייט אויסגערדעהט צו איהם, בעת זיי האַבען אַלע פאַראַדנע מאַרשירט איבער די לאַנקעס, און איהם צוגע־וואַרפען א פריינדליכען בליק. ער האָט זיך כלומרשט גע־מאַכט אז ער זעהט איהר ניט. זי האָט געפיהלט אז ער איז אין כעס און פאַרשטאַנען פאַרוואָס: עס האָט איהר אבער וועניג געאַרט: זי האָט זיך אמוזירט איבער דעם, ווען זי וואַלט אפילו געהאט א אמת'ע צאנקעריי מיט עמיצען וואָס זי האָט ווירקליך האַלט, און שטאַרק געליטען דערפון, וואַלט זי דאך אויך ניט געמאַכט די מינדסטע אַנשטרענגונג די זאך רעכט צו מאַכען. מען האָט געדאַרפט דערצו זיך נעהמען צו־פיעל מיה, זאָל מען נאָר אַלץ צו רוה לאַזען, וועט עס שוין פון זיך אַלײן רעכט ווערן.

זיצענדיג ביים טיש, צווישען דער מילנעריין און א פע־טע, געזונטע מויד, וועלכע ער האָט באַגלייט צום גאַט־דינסט אין קירך, ניט קוקענדיג אפילו אויף איהר, איז קריסטאָף'ן איינגעפאלען זיך אַרומצוקוקען אויף זיין שכנה: און זעהענדיג אז זי איז נישקשה'דיג שעהן האָט ער גענומען,

כדי זיד נוקם צו זיין, מיט איהר אזוי שטארק קאקעטירען
 און פלירטען, אז סאבינע זאל עס באַלד דערזעהן. עס איז
 איהם געלונגען: אבער סאבינע איז געווען פון די פרויען
 וואס ווערען וועגען קיינעם און קיין זאך ניט אייפערזיכטיג.
 וויבאלד נאָר אז מען האָט איהר ליעב געהאט, האָט איהר
 ניט געאַרט צי מען האָט ליעב אנדערע אויך, אדער ניט.
 קריסטאָפּ'ס אויפיהרונג האָט איהר אלזאָ ניט געקומערט,
 פארקעהרט זי האָט פון דעם הנאה געהאט און פונ'ם אנדער-
 רען עק טיש איהם געגעבען אַ זיסען שמייכעל. קריסטאָפּ
 איז דערפון געבליבען ענטווישט און דערשלאָגען: ער האָט
 שוין מעהר ניט געצווייפעלט אז זי איז גלייכגילטיג צו איהם.
 ער איז ווידער שטיל־טרויריג געבליבען, און ניט די ליעבעס-
 בליקען און ניט דער גוטער ווייז האָבען איהם געקאָנט מעהר
 מאַכען רעדעוודיג. צום סוף, בעת ער האָט געהאלטען ביים
 אנדרעמעלט ווערען און זיד מיט כעס געפרעגט, וואָס ער
 טוט צווישען די אלע פרעסערס, האָט ער גאר ניט געהערט,
 ווי דער מילנער האָט פאָרגעשלאָגען זיד דורכצופאָהרען מיט
 שיפּלעך איבערן טייד, כדי אַפּצופיהרען אהיים מאַנכע פון די
 איינגעלאָדענע פּויערים. ער האָט ניט געזעהן ווי סאָבינע
 ווינקט צו איהם ער זאל געהן מיט איהר און זיד זעצען איז
 דעם זעלבען שיפּעל. ווען ער האָט זיד אָ דעם דערמאָנט,
 איז שוין מעהר ניט געווען קיין פּלאַץ פאר איהם. די נייע
 אַנטווישונג וואָלט נאָך זיין שטימונג פארערגערט, ווען ער
 וואָלט באַלד ניט אויסגעפונען, אז מען וועט די געסט אייני-
 ציגווייז אראַפּלאָזען אויפ'ן וועג. דאָן האָט ער אַפּגעאַטעמט,
 איז פרעהליכער געווארען און אויף אלעמען געקוקט מיט אַ
 לעבעדיגען פנים. איבריגענס, האָט דער שענהער נאָכמיטאָג
 אויפ'ן טייד, דאָס פאָרגעניגען פון רודערען, די פרעהליכ-

קייט פון אט די אלע וואוילע מענשען איהם געהאלפען צו פארגעסען אן זיין שלעכטער שטימונג. סאבינע איז דאך דארט ניט געווען, האט אויף איהם ניט געקוקט און ס'איז מעהר קיין אורזאך ניט געווען זיך ניט צו אמוזירען. אפען און פריי, ווי אלע אנדערע.

עס זיינען געווען דריי שיפלעד. זיי האבען געשווימט איינס נעבען דעם אנדערען און געזוכט פון צייט צו צייט איינס די אנדערע אריבער צו יאגען. זיי האבען זיך אויף שפאם צוגעווארפען ווערטלעד: ווען די לאדקעס פלעגען זיך באַריהרען, אַנשלאַגען, פלעגט קריסטאף זעהן סאבינע'ס שמייכלענדיגע בליק, און ניט געקאנט זיך צוריקהאלטען פון צוריקשמייכלען. זיי האבען געפיהלט אז זיי האבען שלום געמאכט: ווארום ער האט געוואוסט, אז באלד וועלען זיי צוריק קומען צוזאמען.

קווארטעמען האבען גענומען זינגען. איין גרופע האט געזונגען א קופלעט נאכ'ן אנדערען, און דעם צושפיל אלע צוזאמען. פון די שיפלעד, דערווייטערט איינע פון די אַנדערע, האבען די שטימען אפגעקלונגען. די טענער האבען זיך געגליטשט אויפ'ן וואסער ווי פויגלעד. פון צייט צו צייט האט זיך א שיפעל אפגעשמעלט ביים ברעג, א פויער אדער צוויי זיינען אראפגענאנגען און געהויבען די הענט, הילכענדיג, צו די שיפלעד וואס האבען זיך דערווייטערט. דער עולם איז אלץ קלענער געווארען. די שטימען זיינען אייבי ציגוויי פארשוואונדען. צום סוף זיינען זיי געבליבען אליין: קריסטאף, סאבינע און דער מילנער.

זיי זיינען צוריקגעקומען אין דעם זעלבען שיפעל, גע' הענדיג מיט'ן שטראם. קריסטאף און בערטאלד האבען גע' האלטען די וויאסלעס, אבער זיי האבען ניט גערודערט. סא'

בינע, פון הינטען. אנטקעגען קריסטאף'ן. האָט גערעדט מיט איהר ברודער, און געקוקט אויף קריסטאף'ן. דער נעשפרעד האָט זיי ערלויבט צו קוקען אומגעשטערט איינער אויף דעם צווייטען. אָהו די לינגערישע ווערטער וואָלטען זיי עס ניט געקענט טאָן. די ווערטער האָבען ווי געזאָגט: „ניט איד זעה איד, ניט אויף אייך קוק איד.“ די אויגען אבער האָבען געזאָגט: „ווער ביסטו? ווער ביסטו? דו, וועמען איד ליעב!... דו, וועמען איד ליעב, ווער דו זאָלסט ניט זיין!...“ דער הימעל האָט זיך באַדעקט, וואָלקענס האָבען זיך געהויבען פון די פעלדער, א פארע האָט אויפגעשטייגען פון'ס טייר. די זון איז פאַרלאָשען געוואָרען צווישען די וואָלקענס. סאַבינע האָט ציטערענדיג איינגעוויקעלט דעם קאַפּ אין די שולטערען אין איהר קליינעם, שוואַרצען שאַל. זי האָט אויסגעזעהן מיעד. בעת דאָס שיפעל האָט זיך גערוקט ביים ברעג און געגליטשט אונטער די פאַרשפּרייטע צווייגען פון די ווערבען-בוימער, האָט זי פאַרמאכט די אויגען. איהר פנים איז דערשאַקען בלייב געוואָרען, איהרע ליפען האָבען געהאַט אַ שמערצליכען אויסדרוק: זי האָט זיך ניט באַוועגט. און עס האָט אויסגעזעהן אז זי ליידעט, אז זי איז טויט. קריסטאף'ס האַרץ איז ווי צעדריקט געוואָרען. ער האָט זיך איינגעבויען צו איהר. זי האָט אויפגעעפענט די אויגען. געזעהן זיינע אומרוהיגע אויגען, וועלכע האָבען איהר פנים געפאַרשט און האָט איהם צוגעשמייכעלט. עס איז פאַר איהם געווען ווי אַ זון-שטראַהל. ער האָט שטיל געפּרעגט:

— „זייט איהר קראַנק?“

זי האָט געשאַקעלט מיט'ן קאַפּ אויף ניין, און געזאָגט:

— „עס איז מיר קאַלט.“

די צוויי מענער האָבען אויף איהר אויסגעשפּרעכט זייער

רע מאַנטלען: זיי האָבען איינגעוויקעלט איהרע פיס און קניע, ווי מען וויקעלט איין א קינד אין בעט. זי האט זיך ניט געוועהרט און זיי געדאנקט מיט די אויגען. א דינער א קאלטער רעגעז האט גענומען פאלען. זיי האָבען וויעדער גענומען די וויאַסלעס אין די הענט און זיך געאיילט אהיימ' צו קומען. שווערע וואַלקענס האָבען פארדעקט דעם הימעל. די כוואליעס אין טייך זיינען געווארען שווארץ ווי טינט. ליכט האָבען זיך באוויזען אין די פענסטער פון די ארומיגע הייזער, און דא און דארט אויפ'ן פעלד. וועזוי זיינען צו דער מיל אנגעקומען, האט געגאסען א שטאַרקער רעגעז און סאַבינע איז געלעגען ווי א טויטע.

מען האט אנגעצונדען א גרויס פייער אין קיך און מען האט געווארט, אז דער רעגעז זאל אריבער. אבער דער רע-געז און דער ווינט זיינען נאך שטאַרקער געווארען. עס איז געווען דריי מיל צו פאָהרען ביז אין שטאט אריין. דער מילנער האט געזאָגט, אז ער וועט ניט לאָזען סאַבינע'ן פאָהרען אין אזא צייט: און האט זיי ביידען פאָרגעשלאָגען דאַרטען צו נעכטיגען. קריסטאף האט זיך אביסעל גע-קווענקעלט אַנצונעמען דעם פאַרשלאָג און האט מיט די אוי-געז געזוכט סאַבינע'ס עצה: סאַבינע האט אבער מיט איהרע אויגען פאַר'עקשנ'ט געקוקט אויפ'ן פייער, אזוי ווי זי וואַלט מורא געהאט צו קוקען אויף איהם און מיט דעם ווירקען אויף זיין באשלוס. ווען קריסטאף האט אבער געזאָגט יא, האט זי איהר פאַרויטעלטען פנים — איז עס געווען דער אפשיין פון פייער — אויסגערדעהט צו איהם און ער האט געזעהען אז זי איז צופרידען.

טייערער, ליעבליכער אבענט... דער רעגעז האט געשטורמט אין דרויסען, דאס פייער האט געווארפען אין קוימען אריין

בערנ מיט גאלדענע פונקען. זיי האבען זיך געזעצט ארום פייער. זייערע פאנטאסטישע סילועטען האבען זיך געזעהן אויף דער וואנט. דער מילנער האט סאבינע'ס מיידעלע גע- צייגט ווי אזוי מען מאכט א שאטען מיט דער האנט. דאס קינד האט געלאכט און איז עפעס געווען אומרוהיג. סאבינע איז געווען איינגעבויען איבער'ן פייער און עס געשטורכעט מיט א לאנגען אייזען. זי איז געווען מיעד, און האט פאר- חלומ'ט און שמיכלענדיג צוגעשאקעלט מיט'ן קאפ צו דעם וואס איהר שווענערין האט איהר דערצהלט מכה הויזליכע זאכען, כאטש זי האט זיך אפילו ניט צוגעהערט. קריסטאף איז געזעסען איז שאטען געבען מילנער, זיך אנגענהעם גע- שפיעלט מיט דעם קינד'ס האר און געקוקט אויף סאבינע'ס שמיכלעל. ער האט געוואוסט אז זי שמיכלעלט צו איהם. דעם גאנצען אבענט האבען זיי קיין איין מאל ניט געקענט רעדען צווישען זיך, אדער זיך אַנקוקען: זיי האבען דאס ניט גע- זוכט.

זיי האבען זיך פריה צוטיילט. זייערע צימערען זיינען געווען איינס נעבען דעם אנדערען. א טיר פון אינעוועניג האט זיי פארבינדען. קריסטאף האט ניט ווילענדיג זיך צוגע-קוקט צו דער טיר און געזעהן אז דער רינגעל איז אויף סאבינע'ס זייט. ער האט זיך געלעגט און זיך אָנגעשטרענגט צו שלאפען. דער רענען האט געקלאפט אין די פענסטער. דער ווינט האט געוואיעט אין קוימען. אינ'ם אויבערשטען שטאק האט א טיר געקלאפט. א פאפעל-בויים, געשמיסען און געבויגען פונ'ם שטורם, האט געקרעכצט ביים פענסטער. קריסטאף האט ניט געקענט צומאכען אז אויג. ער האט געטראכט אז ער איז אונטער'ן זעלבען דאך. נעבען איהר, א וואנט האט איהם בלויז אָפגעטיילט. ער האט ניט געהערט קיין גערויש אין סאבינע'ס צימער. אבער ס'האט זיך איהם געדאכט אז ער זעהט איהר. זיך אויפגעצענדיג אין בעט, האט ער זי גערופען דורך דער וואנט, מיט א נידעריגען קול. ער האט איהר גע-זאגט צערמליכע און לידענשאפטליכע ווערטער: ער האט צו איהר אויסגעשטרעקט זיינע אַרײַם, און עס האט איהם אויסגעזעהן אז זי שטרעקט אויך אויס איהרע הענט צו איהם. ער האט אין זיך געהערט די ליעבע שטים, וואס האט איהם געענטפערט זיינע ווערטער, און איהם גערופען גאנץ שטיל: און ער האט ניט געוואוסט, צו ער אליין פרעגט זיך און ענט-פערט. אדער זי ענטפערט אין אמת'ן? אט האט ער געהערט א העכערען רוף, ער קאן שוין ניט ווידער שטעהן: ער ווארפט זיך ארויס פון בעט און טאפענדיג אין דער פינס-

טערניש דערנעהנטערט ער זיך צו איהר טיר. ער וויל זי
ניט עפענען — ער פיהלט זיך זיכערער מיט א פארשלאסענ-
נער טיר. און ווען ער האט נאך אמאל געלענט די האנט
אויף דער קליאמקע האט ער געזעהן אז די טיר עפענט זיך...
ער איז אויפ'ן ארט איבעראשט שטעהן געבליבען. ער
האט די טיר שטיל פארמאכט. זי וויעדער אויפגעמאכט, און
וויעדער נאך אמאל פארמאכט. איז זי ניט ערשט פריהער
געווען פארשלאסען? יא, ער איז גאנץ זיכער אז דעם- ווער-
זשע האט איהר אויפגעמאכט? זיין הארץ האט געקלאפט
דערשטיקט צו ווערן. ער האט זיך אנגעשפארט אז זיין בעט.
ער האט זיך אוועקגעזעצט כדי אפצואטעמען. די תאוה האט
איהם דערשלאגען: עפעס האט ער מעהר ניט געקאנט זעהן.
הערען אָרער באַווענען זיך. זיין גאַנצער קערפער איז דורכ-
גענומען געווארען פון א ציטער. עפעס האט ער מורא גע-
האט פאר דער אומבאקאנטער פרייד, נאך וועלכע ער האט
געבענקט שוין פון מאנאטען-לאנג, און וועלכע איז געווען
אט דארט, נאָהענט פון איהם, שוין דורך גארנישט אפגע-
טיילט. פלוצלונג האט דער יונגער בחור, איז וועלכען די ליעד
בע האט געשטורמט און גוואלטהעוועט. דערפיהלט, בעת זיין
באגעהר האט שוין געהאלטען ביים פארווירקליכט ווערן, א
מורא און א געפיהל פון אפשוין. ער האט זיך געשעהמט מיט
דעם באַגעהר, זיך געשעהמט מיט דעם וואס ער האט גע-
האלטען ביים טאן. ער האט איהר צו שטארק געליעבט
כדי דערפון צו געניסען, הנאה צו האבען: ער האט מורא
געהאט דערפאר און וואלט אלץ געטאן כדי אויסצומיידען
דעם גליקליכען מאמענט. אה! ליעבען, שוין-זשע איז עס
ווירקליך אומגעליך צו ליעבען ניט פארשוועכענדיג די וועמען
מען ליעבט? ...

ער איז וויעדער געווען נעבען דער טיר און ציטערענ-
דיג פון ליעבע און שרעק. מיט דער האנט אויפ'ן שלאס,
האט ער זיך ניט געקענט באשליסען צו עפענען.
און אויף דער אנדערער זייט טיר, מיט די בארוועסע
פיס אויפ'ן שטיינערנעם דיל און ציטערענדיג פון קעלט, איז
סאכינע געשטאנען.

אזוי זיינען זיי געשטאנען, געציטערט... וויפיעל צייט ?
מינוטען ? שעה? ... זיי האבען ניט געוואוסט אז זיי זיינען
דארט; און דאך האבען זיי עס יא געוואוסט. זיי האבען
אויסגעשטרעקט די ארעמס, — ער, דערשלאנגען פון אזא
מעכטיגער ליעבע, אז ער האט ניט געהאט דעם מוט אריין-
צוגעהן — זי, איהם רופענדיג, ערווארטענדיג און ציטערענ-
דיג טאמער קומט ער אריין... און ווען ער האט זיך שוין
באשלאסען אריינצוגעהן, האט זי נאר-וואס געהאט באשלא-
סען צו פאריגלען די טיר.

דאז האט ער געזידעלט און געשריען אויף זיך ווי אויף
א נאך. ער האט זיך אנגעשפארט אן דער טיר מיט זיין נאנ-
צען כח. מיט'ן מויל צוגעקלעפט צום שלאס, האט ער גע-
בעטען:

— „עפען אויף!“

ער האט סאכינע'ן גערופען זעהר שטיל; זי האט גע-
קאנט הערען זיין שווערען אטעם. זי איז שטעהן געבליבען
נעבען דער טיר, אומבאוועגליך, פארפרארען, מיט קלאפענדע
ציין. אהן כח צו עפענען אדער זיך צוריקצולייגען...
דער שטורעם האט ווייטער געבראכען די בוימער, גע-
קלאפט אין די טירען פונ'ם הויז... זיי זיינען צוריק געגאנג-
גען, יעדער צו זיין בעט, מיט צובראכענע קערפערס און מיט
הערצער פול פון טרויער. די העהנער האבען געקרייט מיט זיך

ערע הייזעריגע שטימען. דאס ערשטע ליכט פון פארטאג האט זיך באוויזען דורך די פענסטער באדעקט מיט פייער. א קלענ-ליכער, בלאס-טונקעלער. איז-רענען-פארטרונקענער באנינען... ווי ער האט נאָר געקאָנט. איז קריסטאָף אויפגעשטאַנען: ער איז אראָפּ איז קיך און גערעדט מיט'ן עולם. ער האט זיך געאייגלט אוועקצופאַהרען און זיך געשראַקען ווידער אליין זיך צו געפינען מיט סאַבינען. עס איז כמעט אן ערלייכ-טערונג פאר איהם געווען צו הערען ווי דעם מילנער'ס ווייב דערצעהלט אז סאַבינע איז ניט געזונט, אז זי האט זיך פאַר-קיהלט בעת'ן נעכטיגען דורכפאַהר, און אז זי וועט דעם פריהמאַרען ניט אוועקפאַהרען.

דאס אהיים געהן איז געווען שטאַרק אומעטיג. ער האט זיך אפגעזאגט פונ'ם וואַנען און איז צוריקגעגאַנגען צו פום דורך די פארנעצטע פעלדער, איז דעם געלבלעכען טומאן וואָס האט באדעקט די ערד. די בוימער, די הייזער ווי מיט תכריר-כים. אזוי ווי דאס ליכט האט אויך דאס לעבען אויסגעזעהן. — פארמעקט, פארלאָשען. אלעס האט אויסגעזעהן ווי שאַ-טענס. ער אליין איז אויך געווען ווי א שטן.

איז דער היים האט ער געפונען אויפגערעגטע פנים'ער. אלע זיינען סקאַנדאַליזירט געווען פון דעם, וואָס ער האט פאַרבראַכט, גאט ווייסט וואו מיט סאַבינען. ער האט זיך אפגעשלאָסען איז זיין צימער, און גענומען ארבייטען. סאַ-בינע איז צוריקגעקומען דעם צווייטען טאָג און זיך אויך אפגעשלאָסען זיי האבען אויסגעמיטען זיך צו באגעגענען. די צייט איז געווען רעגענדיג און קאַלט און קיינער פון זיי איז ניט ארויסגעגאַנגען. זיי האבען זיך געזעהן פון הינ-טער זייערע פאַרמאַכטע פענסטער. סאַבינע איז געזעסען איינגעוויקעלט ביים פייער און געחלומ'ט. קריסטאָף האט

זיך געגריבעלט אין זיינע פאפירען. זיי האבען זיך ניט אפֿ געגעבען קיין חשבון איבער זייערע געפיהלען: זיי זיינען אין כעס געווען איינער אויפ'ן אנדערען, זיי זיינען אין כעס געווען אויף זיך אליין, און אויף אלץ ארום זיי. די נאכט אינ'ם מילנער'ס הויז האט זיי אפגעשטויסען פון זייער שכרות, זיי האבען זיך געשעהמט מיט דעם, און ניט געדוואוסט צו זיי שעהמען זיך מעהר מיט זייער תאוה־אנפאל אדער מיט דעם וואס זיי האבען איהם ניט נאכגעגעבען. עס איז זיי געווען שמערצליך זיך צו זעהן: ווארים דאס וואלט זיי צוריקגעבראכט עדינגערונגען וואס זיי האבען געוואלט פארגעסען: און איינשטימיג האבען זיי זיך צוריקגעצויגען טיעף אין זייערע צימערען כדי אין גאנצען צו פארגעסען. אבער דאס איז געווען אומגעגליך און זיי האבען געליטען פון דער באהאלטענער פיינדליכקייט וועלכע זיי האבען געפיהלט אז זי שטעהט צווישען זיי. קריסטאָף האט פארפאלגט דער אויסדרוק פון ביטערער פיינדשאפט, וואס ער האט איינמאל דערזעהן אין סאבינע'ס אייז־קאלטע בליקען.

זי, האט ניט וועניגער געליטען פון די געדאנקען: און ווי זי האט ניט זיך באמיהט זיי צו באקעמפען און אפצו־לייקענען, האט זי דאך פון זיי ניט געקאנט פריי ווערען. דער צו איז נאך צוגעקומען די שאנד וואס ער האט אפשר פאר־שטאנען וואס עס קומט פאר אין איהר — און די שאנד וואס זי האט זיך אנגעכאטען... זיך אנגעכאטען און דאך זיך ניט איבערגעגעבען...

קריסטאָף האט גערן אויסגענוצט די געלעגענהייט וואס האט זיך איהם געמאכט צו פאחרען אויף עטליכע קאנצער־מען קיין קעלן און דיסעלאַרף. עס האט איהם הנאה געטאן צו פארברענגען צוויי, דריי וואכען ווייט פון דער היים. די

פארבערייטונגען צו די קאנצערטען און די קאמפאנירונג פון א נייעם ווערק וואס ער האט געוואלט דארט שפילען האבען איהם אין גאנצען פארנומען און עס איז איהם געלונגען צו פארגעסען אז די אומאנגענעמע ערינערונגען. זיי זיינען אויך פארשוואונדען פון סאבינע'ס מח און זי איז וויעדער אריין אין דעם פארשלאפען-פארהלומ'טען צושטאנד פון איהר גע-וועהליכען לעבען. זיי האבען שוין כמעט ווי געקאנט טראכט-טען איינער פונ'ם אנדערען מיט גלייכגילטיגקייט. צו האבען זיי זיך ווירקליך געליעבט? זיי האבען געצווייפעלט אין דעם. קריסטאף האט שוין געהאלטען ביים אוועקפאהרען קיין קעלן זיך ניט געזעגענעדיג מיט סאבינע'ן.

איז אבענט פאר זיין אפפאהרען האט זיך עפעס דער-פיהלט, וואס האט זיי דערנעהענטערט. עס איז געווען א זונ-טאג נאכמיטאג, ווען אלע זיינען געווען אין קירך. קריסטאף איז אויך געווען ארויסגעגאנגען צו מאכען זיינע לעצטע הכנות צו דער רייזע. סאבינע איז געזעסען אין איהר קליי-ניקען גארטען און זיך געווארעמט ביי די לעצטע שטראהלען פון דער זון. קריסטאף איז אהיים געקומען: ער האט זיך געאיילט און זיין ערשטער געדאנק בעת ער האט איהר דערזעהן, איז געווען איהר צו געריסען און פארבייצונעהן. אבער עפעס האט איהם צוריק געהאלטען אין דעם מאמענט וואס ער איז פארביי: איז עס געווען סאבינע'ס בלאסקייט אדער עפעס אז אומקלארער געפיהל? געוויסענביסען, מורא, צערמליכקייט? ... ער האט זיך אפגעשטעלט, זיך אומגע-געקעהרט צו סאבינע'ן, איז זיך אָנגעשפארט אָן פארקען פון גארטען און איהר געזאגט גוטען אבענט. ניט ענטפערענדיג האט זי איהם געגעבען די האנט. איהר שמייכעל האט אויס-געדריקט די סאמע גוטסקייט — א גוטסקייט וועלכע ער האט

איז איהר נאך קיינמאל ניט געזעהן. איהר זשעסט האט ווי געזאגט: „שלום צווישען אונז...“ ער האט אנגענומען איהר האנט איבער'ן צאם, זיך איינגעבויגען איבער איהר, און איהר געקויפט. זי האט גאר ניט געפרואווט זי צוריקצוציהען. עס האט זיך איהם געוואלט פאלען אויף די קניע און איהר זאגן: „איך האב דיר ליעב.“ זיי האבען זיך שטיל אָנגעקוקט. אבער זיי האבען גארניט געזאגט אדער קלאר געמאכט... איז א ווילע ארום האט זי אוועקגענומען די האנט און אפגעדרעהט דעם קאפ. ער האט זיך אויך אפגעדרעהט, כדי צו באהאלטען זיין אויפגענונג. דאן האבען זיי זיך אויף דאס ניי אָנגעקוקט, אבער שוין מיט אויסגעקלארטע אויגען. די זון האט זיך געהאלטען ביים זעצען. לייכטע קאליר-שאטיר-רונגען, וויאלעט, רויט-וויאלעט און רויט-געל האבען גע-שפרייזט איבער'ן קאלט-קלארען הימעל. ציטערענדיג האט זי מיט א זשעסט וואס איז איהם גוט באקאנט געווען ענגער ארומגענומען דעם שאל אויף איהרע שולטערן. ער האט איהר געפרעגט:

„נו, וואס מאכט איהר?“

זי האט אביסעל אנגעבלאזען די ליפען. אזוי ווי די פראגע וואלט ניט געהאט דעם ווערט פון אן ענטפער. זיי האבען זיך ווייטער אנגעקוקט און געפיהלט גליקליך. עס האט זיי אויסגעוויזען אז זיי האבען זיך פארלארען, און זיך נאר וואס וויעדער געפונען...

ער האט געבראכען די שטילקייט און געזאגט:

„איך פאהר אפ מארגען.“

סאבינע'ס פנים איז דערשראקען געווארען:
— „דו פאהרסט אוועק?“ האט זי איבערגעזאגט.
ער האט שנעל צוגעלעגט:

„א! נאר אויף צוויי אדער דריי וואַכען.“
 ער האָט איהר ערקלעהרט, אז ער איז אַנגעשטעלט אויף
 עמליכע קאַנצערטען, אָבער ווי נאר ער וועט צוריקקומען.
 וועט ער זיך שוין ניט ריהרען דעם גאַנצען ווינטער.
 — „דער ווינטער, — האָט זי געזאָגט, — ער איז נאָר
 ווייט“..

„א! ניין — אַט קומט ער באלד אָן.“
 זי האָט טרויעריג געשאַקעלט מיט'ן קאַפּ, ניט קוקענדיג
 אויף איהם.

— „ווען וועלען מיר זיך נאַכאַמאָל זעהן?“ — האָט
 זי אַזוי אַ וויילע ארום געפרעגט.
 ער האָט ניט פאַרשטאַנען די פּראַגע: ער האָט שוין
 פריהער אויף דעם געענטפערט.
 „ווי נאר איד וועל צוריקקומען: אין צוויי וואַכען ארום,
 אדער העכסטענס אין דריי וואַכען.“
 זי האָט אויסגעזעהן שטאַרק דערשלאָגען. ער האָט גע-
 פּרונאווט זיך וויצלען...
 „איהר וועט איד אָן דער צייט גאַרניט אַרומזעהן“

— האָט ער געזאָגט. — „איהר וועט שלאָפען.“
 — יאָ, — האָט סאַבינע געענטפערט.
 זי האָט געקוקט אויף אַראַפּ און געפרונאווט שמייכלען:
 אָבער, איהר אונטערשטע ליפּ האָט געצימערט.
 — „קריסטאָף!...“ האָט זי פּלוצלונג אויסגערופען, זיך
 וויעדער אומדרעהענדיג צי איהם.
 אין איהר שטימע איז געווען אַן אַפּקלאַנג פון אַנגסט,
 פון פייז. זי האָט ווי געזאָגט.
 — „בלייבט! פאַהרט ניט אוועק!“...
 ער האָט אַנגעכאַפט איהר האַנט, איהר אַנגעקוקט און

ניט פארשטאנען די וויכטיגקייט מיט וועלכע זי קוקט אויף
זיין צוויירוואכיגע רייזע: אבער ער האט גאר געווארט אויף
א ווארט פון איהר כדי איהר צו זאגען:
— „איד בלייב...“

אין דער רגע וואס ער האט געהאלטען ביים רעדען האט
זיך די מיר וואס פיהרט צו דער גאס געעפענט און ראזע
האט זיך באוויזען. סאבינע האט צוריקגעצויגען איהר האנט
פון קריסטאף'ס און איז שנעל אריינגעגאנגען אין הויז. אויף
דעם שוועל האט זי נאך איין מאל אויף איהם געקוקט — און
איז פארשוואונדען.

קריסטאף האט ברעה געהאט נאך אמאל איהר צו זעהן
איז אבענט, אבער די פאגעלס האבען איהם שטרענג נאכגע-
קוקט, די מאמע איז איהם אומעטום נאכגעגאנגען, ער אליין
איז נאך ניט געווען פארטיג צוגעגרייט צו דער רייזע — און
ער האט ניט געקאנט אויף א רגע זיך ארויסדרעהען פון הויז.

אויף מארגען איז ער גאנץ פריה אוועקגעגאנגען. פאר-
בייגעהענדיג סאבינע'ס טיר, האט זיך איהם געוואלט אריינג-
געהן. אנקלאפען און פענסטער: עס איז איהם שווער געווען
איהר צו פארלאזען זיך ניט געזענענדיג מיט איהר, ווייל
ראזע האט איהם געהאט אונטערבראכען דעם פריהעריגען
אבענט איידער ער האט צייט געהאט דאס צו טאן, אבער
ער האט גערעכענט אז זי שלאפט נאך, און אז זי וועט אויף
איהם איז כעס ווערן פאר וואס ער האט איהר אויפגעוועקט.
א חויז דעם — וואס קאן ער איהר זאגען? עס איז איצט צו
שפעט געווען חרטה צו האבען אויף דער רייזע; און ווען זי
וועט דאס פון איהם בעמען? ... ער האט זיך ניט מודה גע-
ווען אז עס וואלט איהם ניט געארט אויסצופרואווען זיין כח
איבער איהר — אויב נויטיג, אפילו אביסעל יסורים איהר
פארשאפען... ער האט ניט ערנסט גענומען דעם צער וואס
זיין אפפאהרען האט פארשאפט סאבינע'ן: ער האט געדענקט
אז די קורצע אבוועזענהייט וועט פארגרעסערען די צערט-
ליכקייט וועלכע זי האט אפשר געפיהלט פאר איהם.

עס איז געלאפען צום באהז-הויף. ניט קוקענדיג אויף
דעם אלעמען האט ער געהאט אביסעל געוויסענביסע. אבער
ווי דער צוג האט זיך נאך געריהרט פון ארט איז אלץ פאר-
געסען געווארען. זיין הארץ איז פול געווען מיט יוגענדלוסט.
ער האט פרייליך באגריסט די אלטע שטאט איבער וועמעס

דעכער און טורמשפיצען די זון האָט געשלאָגען, און מונטער-
נאַכלעסיג, ווי אלע וואָס פּאַהרען אוועק, האָט ער א זיי-געזונט
געזאָגט צו אלעמען וואָס פאַרבלייבען; און מעהר פון זיי ניט
געטראַכט.

אין דער גאַנצער צייט וואָס ער איז געווען אין דיסעל-
דאַרף און אין קעלן, איז איהם סאַבינע קיין איין מאָל ניט
געקומען אויפ'ן געדאַנק. פאַרטאָן פון פריהמאַרגען ביז'ן
אַבענט מיט די רעפּעטיציעס און קאַנצערטען, מיט מאָלציי-
טען און געשפרעכען, פאַרנומען מיט טויזענדער נייע זאַכען,
מיט דער שטאַלצער צופרידענקייט פון זיינע ערפּאָלגען, האָט
ער ניט געהאַט די צייט אַז דעם זיד צו דערמאַנען. בלויז איין
מאַל, אויף דער פינפטער נאַכט, נאָך זיין אַפּפּאַהרען בעת
ער האָט זיד פּלוצלונג אויפגעכאַפט פון א קאַשמאַר, האָט ער
זיד דערמאַנט אז ער האָט געטראַכט פון א י ה ר איין
שלאַף און אז דער געדאַנק האָט איהם אויפגעוועקט; אבער
ער האָט זיד ניט געקענט ערינערען ו ו י א ז ו י ער האָט
פון איהר געטראַכט, ער איז געווען אומרוהיג און איז
אַנגסט. עס איז קיין וואונדער ניט געווען: איין אבענט האָט
ער געשפּילט ביי א קאַנצערט און ביים אוועקגעהן פון זאַל
האַט מען איהם פאַרשלאַפט צו א וועטשעריןקע וואו ער האָט
געטרונקען א פאַר גלעזלאַך שאַמפּאַניער. ניט קענענדיג שלאַ-
פען איז ער אויפגעשטאַנען. א מוזיקאַלישע אידעע האָט איהם
געפּלאַנט. ער האָט געטראַכט אז דאַס מוז זיין וואָס האָט
איהם געמוטשעט אין שלאַף, און ער האָט עס אַראַפּגעשריבען
אויף פּאַפיר. איבערלעזענדיג עס, איז ער אנטוישט געבלי-
בען ווי אומעמינ עס איז. ביים שרייבען האָט ער ניט געהאַט
קיין טרויער-געפיהל: אזוי וועניגסטענס האָט זיד איהם גע-
דאַכט. אבער ער האָט זיד דערמאַנט אז אן אנדער מאָל פרי-

הער, ווען ער פלעגט ווערן אומעטיג, פלעגט ער נאָר קענען שרייבען פרעהליכע מוזיק, וועמעס לוסטיגקייט האָט איהם געדערענט. ער האָט זיך אויף דעם מעהר ניט אָפגעשטעלט. ער איז שוין געווען צוגעוואוינט צו די איבעראַשונגען פון זיין אייגערליכע לעבען, כאַטש ער האָט עס ניט פארשטאַנען. ער איז באַלד וויעדער אנטשלאַפען געווארען, און זיך און נאַרניט דערמאָנט ביים צווייטען פריהמאַרגען.

ער האָט זיין רייזע פארלענגערט אויף דרייפיר טעג. עס האָט איהם גראַד אמוזירט דאָס צו פארלענגערען, וויסענדיג אז צו יעדער צייט, ווען ער וויל קאָן ער צוריקקומען: ער האָט זיך ניט געאייגלט אהיים צו קומען. ערשט אין וואַך נאָך אויפ'ן וועג צוריק, איז איהם סאַביגע וויעדער געקומען אויפ'ן געדאַנק. ער האָט איהר ניט געשריבען. ער איז אזוי נאַכלעסיג געווען אז ער איז אפילו אויף פאַסט ניט געווען. זיך נאַכצופרעגען: צו עס זיינען איהם אנגעקומען וועלכע בריעף? ער האָט עפעס א באהאַלטענע הנאה געהאַט פון דעם שטיל־שווייגען, וויסענדיג אז דאָרט, אין דער היים, וואָרט מען אויף איהם, דאָרט ליעבט מען איהם... אז מען ליעבט איהם? קיינמאַל האָט זי עס איהם נאָך ניט געזאָגט, קיינמאַל האָט ער איהר עס נאָך ניט געזאָגט. זיי האָבען עס געוואוסט, אַזאָ א שום ספק, און עס ניט געדאַרפט זאָגען. דאָך, עס איז ניט פאַראַן קיין בעסערס, קיין זיכערערס ווי זיך אָפען מודה צו זיין. פאַרוואָס האָבען זיי אויף דעם אזוי לאַנג געווארט? שטענדיג, ווען זיי האָבען געהאַלטען ביים רעדען, האָט זיי עפעס — א צופאַל, די שעמעוודיגקייט — דערפון אָפגעהאַלטען. פאַרוואָס? פאַרוואָס? וויפיעל פאַרלאָרענע צייט! ... עס האָט איהם געדורשט צו הערען די טייערע ווערטער פון איהר געליעבט מיין. עס האָט איהם געברענגט איהר צו זאָגען אַט

די ווערטער — ער האט זיי הויד פאר זיך איבערגעזאגט אין
ליידיגען וואגאז. וואס מעהר ער האט זיך דערנעהענטערט,
אלץ מעהר האט איהם די אומגעדולד געשטיקט, א מין
אנגסט... שנעלער! נו, שנעלער! אה! דער געדאנק אז אין
א שעה ארום וועט ער איהר וויעדער זעהן!...

עס איז געווען זעקס א זייגער, פריהמארגען, ווען ער איז אהיים אנגעקומען. קיינער איז נאָד ניט געווען אויפגע- שטאַנען. סאבינעס פענסטער זיינען געווען פארמאכט. ער איז אין הויף פארבייגעגאנגען כדי ער זאל איהר ניט אויפ- וועקען. ער האט געלאכט פון דעם, ווי ער וועט זי פלוצלונג איבעראשען. ער איז ארויף צו זיך איז צימער. זיין מאמע איז געשלאפען. ער האט זיך שטיל ארומגעוואשען און צוגע- קאמט. ער איז געווען הונגעריג, אבער ער האט מורא גע- האט אויפצואוועקען לואיזען, בעת ער וועט זוכען עפעס צום עסען אין שפייז-שראנק. אין הויף האבען זיך געהערט טריט: ער האט שטיל אויפגעפענט דאס פענסטער און געזעהן דא- זע'ן, וועלכע איז ווי געוועהנליך פריהער פאר אלעמען אויפ- געשטאַנען, און האט אנגעפאנגען צו קרענען. ער האט איהר גערופען מיט א האלבען קול, מיט א פריידיגער איבעראשונג איז זי אויפגעשפרונגען בעת זי האט איהם געזעהן: באלד אבער איז זי פארבליבען מיט א שטרענגער מינע. ער האט זיך געטראכט אז זי איז נאָד אלץ אין כעס אויף איהם. ער איז אבער געווען גוט אויפגעלייגט און איז צו איהר ארויף- טערנעקומען.

— „ראזע, ראזע, האָט ער מיט א פרעהליכער שטימע געזאָגט, ניב מיר עפעס צו עסען, אדער איד עס דיר אויף! איד געה אויס פון הונגער!“

ראזע האָט געשמיכעלט און איהם אריינגענומען אין קיך אויפ'ן גאר אונטערשטען עטאזש. און בעת זי האָט

איהם אָנגעגאַסען א שיסעלע מיט מילך, האָט זי זיך ניט גע-
קענט צוריקהאלטען ניט צו שטעלען איהם א הויפען מיט
פראַגען מכה זיין רייזע און מכה די קאַנצערטען. אָבער כאַטש
ער איז געווען אויפגעלייגט אויף דעם צו ענטפערען — (איז
דעם גליק פונ'ם צוריקקעהר איז ער געווען כמעט גליקליך,
וויעדער צו הערען ראזע'ס פלאַפּלען) — האָט זיך ראַזע
פּלוצלונג אפגעשטעלט אין מיטען אויספרענען: איהר פנים
האָט זיך אויסגעצויגען, זי האָט אפגעדריעהט די אויגען און
האָט אויסגעזעהען פארזאָרנט, דאן האָט זי וויעדער אָנגעהוי-
בען צו פּלאַפּלען: אָבער ווי עס האָט אויסגעוויזען האָט זי
זיך דאָס פאַרגעוואַרפען, און האָט וויעדער זיך פּלוצלונג
אפגעשטעלט, ער האָט עס צולעצט כאַמערקט און געזאָגט:
„נו, וואָס איז מיט דיר, ראַזע? ביזט נאָד אלץ אין כעס

אויף מיר?”

זי האָט שטאַרק געשאַקעלט מיט'ן קאַפּ, אויף ניין:
און זיך אומקעהרענדיג צו איהם האָט זי מיט איהר געוועהנ-
ליכער האַסטיגקייט איהם אָנגעכאַפט פאַר'ן אַרם:

— „א! קריסטאָף?!“ — האָט זי געזאָגט.

ער האָט אויפגעציטערט, ער האָט געלאָזען אראַפּפּאלען
דאָס שטיקעל ברויט וואָס ער האָט געהאלטען אין האַנט.

„וואָס? וואָס איז געשעהען?“ — האָט ער אויסגערוד-
פען.

זי האָט איבערגע'חזר'ט:

— „א! קריסטאָף! ס'איז אזא אומגליק געשעהן!...“

ער האָט א שטופ געמאַז דעם טיש און געשטאַמעלט:

— „דאָ?“

זי האָט איהם אָנגעוויזען אויף דאָס הויז פון יענער זייט

ער האט אויסגעשריען :

— „סאבינע!“

זי האט געוויינט :

„זי איז טויט!“

קריסטאף האט מעהר נאָרניט געזעהן, ער האט זיך אויפגעהויבען, ער האט געפיהלט אז ער פאלט, ער האט זיך אָנגעכאַפּט אָן טיש, און האָט איבערגעקערט וואס איז געווען דערויף, ער האט געוואלט שרייען. ער האט געליטען גרויזא-מע שמערצען. ער האט געהאלטען ביים ברעכען.

ראַזע, א דערשראקענע איז שנעל צוגעלאפען צו איהם:

זי האט איהם געהאלטען ביים קאפ און געוויינט.

ווי ער האט נאָר געקענט רעדען, האט ער געזאגט :

— „עס איז ניט אמת!“

ער האט געוואוסט אז עס איז אמת ; אבער ער האט עס געוואלט לייקענען. ער האט זיך געוואלט מאַכען אזוי ווי דאס וואלט ניט געשעהן. ווען ער האט אבער געזעהן ראזע'ס פנים מיט טרערען רינענדיג, האט ער שוין קיין ספק ניט געהאט און האט אויסגעבראַכען איז א געוויין.

ראַזע האט אויפגעהויבען דעם קאפ :

— „קריסטאף!“ — האט זי אויסגערופען.

אויסגעצויגען אויפ'ן טיש, האט ער זיך פארדעקט דעם

פנים. זי האט זיך צו איהם צוגעבויגען :

— „קריסטאף! ... די מאמע קומט! ...“

קריסטאף האט זיך אויפגעשטעלט.

זי האט איהם אָנגענומען ביי דער האנט. ער האט זיך

געטרייסעלט, געווען פארבלענדט פון די טרערען. זי האט

איהם צוגעפיהרט ביז צו א האַלדקאַמער וואס איז געשטאַנען

איין הויף און האט צוגעמאכט די טיר. זיי האבען זיך געד-
פונען איין דער פינסטערניש. ער האט זיך, ווי עס איז,
אוועקגעזעצט אויף א קלעצעל אויף וועלכען מען פלעגט
שפאלטען האלץ, און זי אויף די שפענער. דער גערויש פון
דרויסען איז צו זיי דערנאנגען ווי פון ווייטען אפגעטעמפט.
דארט האבען זיי געקאנט וויינען אהן א שום מורא אז מען
וועט זיי דערהערען. דארט האט ער זיך געלאזט וויינען
שטארק און אהן א שיער. ראזע האט איהם קיינמאל ניט
געזעהען וויינענדיג. זי האט אפילו ניט געטראכט אז ער
קאן וויינען; זי האט נאר געוואוסט פון איהרע אייגענע
מיידעלשע טרערען און אזא יאויש ביי א מאן האט זי אכ-
געפילט מיט שרעק און רחמנות. זי האט צו קריסטאפ'ן גע-
האט א ליידענשאפטליכע לייעבע. די לייעבע האט אין זיך
ניט געהאט קיין ברעקעל ענאיום: עס איז געווען אז אומ-
געהייערע באדערפעניש פון זעלבסט-אפפער, פון מוטערליכע
זעלבסט-פארלייקענונג, א דורשט צו ליידען פאר זיינעטווע-
גען, אויף זיך צו נעמען זיין צער. זי האט איהר ארים ארויפ-
געלייגט אויף זיין פלייצע.

— „טייערער קריסטאף! — האט זי געזאגט, — וויין
ניט!“

קריסטאף האט זיך אומגעדריעהט:

— „איד וויל שטארבען.“

ראזע האט פארבראכען מיט די הענט.

— „זאג דאס ניט קריסטאף!“

— „איד וויל שטארבען. איד קאן ניט מעהר... איד

קאן ניט מעהר לעבען... צו וואס זאל איד לעבען?“

— „קריסטאף, מיין לייעבענקער קריסטאף! דו ביסט

ניט אליין. מען האט דיר לייעב...“

..וואס אַרט עס מיר ? כ'האַב קיינעם מעהר ניט ליעב.
מען די גאַנצע וועלט לעבען אדער שטאַרבען. איד האַב קיין
נעם ניט ליעב, איד האַב נאָר איהר געליעבט, איד האַב נאָר
איהר געליעבט."

ער האַט נאָד שטאַרקער געכליפּעט, דעם קאַפּ באהאַל-
טען אין די הענט. ראַזע האַט מעהר גארנישט ניט געקאַנט
זאָגען. קריסטאָפּ'ס עגאָאיסטישע ליעבע האַט איהר ווי מיט
א מעסער אין האַרצען געשניטען. אין דער מינוט וואָס זי
האַט געגלויבט אז ער דערנעהענטערט זיך צו איהר, האַט זי
זיך געפיהלט איינזאַמער, אומגליקליכער ווי ווען עס אין
פריהער. דער וועהטאַג, אַנשטאַט זיי צו דערנעהענטערען,
האַט זיי נאָד מעהר דערווייטערט. זי האַט ביטער געוויינט.
אין א וויילע אַרום האַט קריסטאָפּ אויפגעהערט צו וויר-
נען און געפרעגט :

„אַבער ווי אזוי ? ווי אזוי ?“

ראַזע האַט פאַרשטאַנען :

— „זי האַט געקראַגען די אינפּלוענציע, יענעם אַבענט
ווען דו ביסט אוועקגעפאַהרען. באַלד אין זי געשטאַרבען...“
ער האַט געקעכצט :
— „מיינ גאַט ! ... פאַרוואָס האַט מען מיר ניט גע-
שריבען ?“

זי האַט געענטפערט :

— „איד האַב געשריבען. איד האַב ניט געוואוסט דיין
אַדרעס. דו האַסט אונז גארניט געזאָגט. איד בין געגאַנגען
פרעגען אין טעאַטער, קיינער האַט ניט געוואוסט.“
ער האַט געוואוסט ווי שעמעוודיג זי איז, און ווי שווער
דער גאַנג האַט פאַר איהר געמוזט זיין. ער האַט געפרעגט :
„האַט זי... האַט זי דיר געהייסען דאַס טאָן ?“

זי האט געשאקעלט מיט'ן קאפ.

— „ניין. איד האב אליין געטראכט...“

ער האט איהר מיט די אויגען אפגעראנקט. ראזע'ס הארץ איז ווי צוגאנגען געווארען.

— „מיון ארעמער... אומגליקליכער קריסטאף!“ האט זי אויסגערופען.

זי האט זיך אויף זיין האלץ געווארפען און געוויינט. קריסטאף האט געפיהלט דעם ווערט פון דער ריינער צערט-ליכקייט. ער האט זיך אזוי גענויטיגט אין טרייסט! ער האט איהר געקוישט:

„דו ביסט גוט. — האט ער געזאגט, האסטו איהר אויך ליעב געהאט?“

זי האט זיך פון איהם אפגעריסען, איהם צוגעווארפען א בליק פול מיט ליעבע, גארניט געענטפערט און וויעדער אנגעהויבען צו וויינען.

דער בליק איז פאר איהם אן אנטפלעקונג געווען. דער בליק האט זיי געזאגט:

— „ניט איהר האב איד געליעבט...“

קריסטאף האט שוין פארשטאנען דאס וואס ער האט פריהער ניט געוואוסט — דאס וואס ער האט פריהער, זייט מאנאטען ניט געוואלט פארשמעהן: ער האט פארשטאנען אז זי ליעבט איהם.

— „שא! — האט זי אויסגערופען, — מען רופט מיר.“ מען האט געהערט אמאליע'ס קול.

ראזע האט געפרעגט:

— „וויילסטו אריינגעהן צו זיך איז צימער אריין?“ ער האט געענטפערט:

„זיין, איד וועל נאך ניט קאנען, איד וועל נאך ניט קא-
נען דערען מיט דער מאמע... שפעטער...“
זי האט געזאגט:

— „בלייב, איד וועל באַלד צוריק קומען...“

ער איז געבליבען אין דעם טונקלען קאמער, וואו א דיר-
נער שטראהל ליכט האט זיך אריינגעכאפט דורך א שמאלען
פענסטערל, פארדעקט מיט שפינוועב. מען האט געהערט
דעם געשריי פון א הענדלערין אין גאס; געבען וואנט, אין
א דערבייאגען שטאל, האט א פערד געסאָפּעט און געבריי-
קעט. די אנטפלעקונג וואס ער האט נאך וואס געמאכט.
האט איהם קיין פארגעניגען ניט פארשאפט; זי איז איהם
בלויז אריין אין דער מחשבה אויף א וויילע. א סך זאכען
וועלכע ער האט פריהער ניט פארשטאנען, זיינען איצט פאר
איהם ערקלעהרט געווארען. א מאסע קלייניקע זאכען, אויף
וועלכע ער האט זיך פריהער ניט אפגעשטעלט, זיינען איהם
איצט אויפ'ן זכרון געקומען און זיינען איהם קלאַר געוואר-
ען. עס האט איהם געוואונדערט וואס ער טראכט וועגען
דעם: ער איז אין כעס געווען וואס ער קאן אויף איין מינוט
אפילו פארגעסען אן זיין אומגליק. אבער דער אומגליק איז
געווען אזוי שרעקליך, אזוי טויטענדיג, אז דער אינסטינקט
פון זעלבסט-ערהאלטונג, וואס איז שטארקער פונ'ם ווילען,
פון מוט, פון ליעבע, האט איהם געצוואונגען דערפון אָפּצו-
קעהרען די אויגען: ער האט זיך אָנגעכאפט אן דעם נייען
געדאנק, ווי א פארצווייפעלטער וואס טרינקט זיך, כאַפט זיך
אן, געגען זיין ווילען, אן דער מינדסטער זאך וואס קאן
איהם העלפען, ניט כדי זיך צו ראַטעווען, נאך כדי זיך אויפ-
צוהאלטען נאך א וויילע אויפ'ן וואסער. און ווייל ער האט
געליטען, האט ער אויך געפיהלט וואס אן אנדערער ליי-

דעם — ליידעט דורך איהם. ער האט פארשטאנען די טרערען וואס זי האט ערשט פארגאסען איבער איהם. ער האט רחמנות געהאט אויף ראזע'ן. ער האט זיך דערמאנהנט ווי גרויזאם ער איז געווען צו איהר — ווי גרויזאם ער וועט נאך זיין, ווארום ער האט איהר ניט געליעבט. צו וואס זאל זי איהם לייעב האבען? אומגליקליך מיידעל! ... אומזיסט האט ער זיך געטראכט אז זי איז גוט (זי האט עס נאר וואס באוויזען). וואס געהט איהם אז איהר גוטסקייט? וואס געהט איהם אז איהר לעבען? ... ער האט געטראכט: — „פארוואס איז זי בעסער ניט טויט און די אנדערע לע- בעדיג?“.

ער האט געטראכט:

„זי לעבט, זי האט מיר לייעב, זי קאן דאס מיר זאגען, היינט, מארגען, מיין גאנצען לעבען לאנג: — און די אנדערע, די איינציגע וועלכע איר האב לייעב, זי איז געשטארבען אפילו מיר ניט זאגענדיג, אז זי האט מיר געליעבט: איר האב איהר קיינמאל ניט געזאגט, אז איר האב איהר גע- לייעבט און קיינמאל וועל איר ניט הערען, אז זי זאל עס מיר זאגען, קיינמאל וועט זי ניט וויסען...“

און פלוצלונג האט ער זיך דערמאנהנט אז דעם לעצטען אבענט: ער האט זיך דערמאנהנט, ווי זיי האבען געהאלטען ביים רעדען, ווען ראזע איז פלוצלונג אנגעקומען און זיי געשמערט אין דעם, און ער האט ראזע'ן געהאסט.

די מיר פון דער קאמער האט זיך וויעדער געעפענט. ראזע האט קריסטאף'ן גערופען מיט א נידעריגער שטיי. איהם געזוכט טאפענדיג: זי האט איהם אנגענומען פאר די האנט. ער האט דערפיהלט א ווידערווילען געגען איהר.

פאר וואס זי איז אזוי נאהענט צו איהם : ער האט זיך דאס פארגעווארפען, אבער דער געפיהל איז געווען שטארקער פון איהם.

ראזע האט געשוויגען : די טיפקייט פון איהר רחמנות געפיהל האט איהר אויסגעלערנט צו שווייגען. קריסטאף איז איהר דאנקבאר געווען וואס זי שטערט ניט זיין שמערץ מיט איבעריגע רעד. דאך האט ער געוואלט וויסען... זי איז גע-ווען די איינציגע וואס האט צו איהם געקאנט רעדען וועגען א י ה ר.

„ווען איז זי...?“

(ער האט ניט געוואנט צו זאגען : געשטארבען).

זי האט געענטפערט :

— „לעצטען שבת איז א וואך געווארען...“

אז ערינערונג איז איהם אויף דער מחשבה געקומען. ער האט געפרעגט : „ביי נאכט?“

ראזע האט איהם אָנגעקוקט ערשטוינט, און געענט-פערט :

— „יא, ביי נאכט, צווישען צוויי און דריי א זייגער.“

די טרויעריגע מעלאדיע האט זיך פאר איהם וויע-דער באוויזען. ער האט, צימערענדיג געפרעגט :

„האט זי א סך געלימען?“

— „ניין, ניין, גאט צו דאנקען, ליעבער קריסטאף, זי האט כמעט גאר ניט געלימען. זי איז געווען אזוי שוואך, זי האט ניט געקאנט בייקומען די קראנקהייט. מען האט

גלייך געזעהן, אז זי איז פארלארען.“

„און זי, האט זי עס אויך פארשטאנען?“

— „איד ווייס ניט, איד גלויב...“

„האט זי עפעס געזאגט?“

— „ניין, גארנישט. זי האט זיך בלויז באקלאגט, ווי א קליין קינד.“

„דו ביסט דארט געווען?“

— „יא, די ערשטע צוויי טעג. איד בין דארט גאנץ אליין געווען איידער דער ברודער איז געקומען.“

ער האט איהר געדריקט די האנט, מיט דאנקבארקייט. „א דאנק!“

זי האט געפיהלט ווי דאס בלוט קומט איהר צו צום הארצען.

נאר א וויילע פון שטילשווייגען האט ער ארויסגעמור- מעלט די פראגע וואס האט איהם געשטיקט.

„זי האט גארנישט געזאגט — פאר מיינטוועגען?“

ראזע האט אומעטיג געשאקעלט מיט דעם קאפ. זי וואלט א סך געווען געגעבען איהם צו קאנען ענטפערן דאס וואס ער האט ערווארט: זי האט זיך כמעט ווי פארגענוואר פען וואס זי קאן ניט זאגען קיין ליגען. זי האט געפרואווט איהם טרייסטען:

— „זי איז שוין מעהר ניט געווען ביים זינען.“

„האט זי גערעדט?“

— „מען האט ניט גוט פארשטאנען. זי האט גערעדט אזוי שטיל.“

„וואו איז איהר מיידעלע?“

— „דער ברודער האט איהר מיטגענומען מיט זיך. אויפ'ן לאנד.“

„און זי?“

— „זי איז דארט. מען האט איהר אוועקגענומען פאר אכטאגען מאנטאג.“

זי האבען וויעדער אנגעהויבען וויינען.

פרוי פאגעל'ס קול האט ווייטער אוועקגערופען ראזע'ן.
 קריסטאף, וויעדער אליין, האט אין זיך איבערגעלעבט די
 טעג פון איהר טויט. „אכט טעג, שוין אכט טעג... א, גאט!
 וואס איז פון איהר געווארען? ווי שטארק עס האט גערע-
 גענט, די וואך, אויף דער ערד!... און ער, בעת דעם אלע-
 מען, האט געלאכט, איז געווען גליקליך!“

ער האט דערפיהלט אין זיין קעשענע א פאקעמעל
 איינגעוויקעלט אין זייד-פאפיר: דאס זיינען די זילבערנע
 שפראנטשקעס וואס ער האט מיטגעבראכט פאר איהרע שיד.
 ער האט זיך דערמאהנט אן דעם אבענט, ווען ער האט די
 האנט געלעגט אויף איהר מיט זייד-באצויגענער פוס, „איהרע
 קלייניקע פיס, — וואו זיינען זיי איצט? ווי עס מוז זיי
 קאלט זיין!“ ער האט געטראכט, אז אט יענע ווארעמע
 באריהרונג, איז דער איינציגער אנדענקען פון איהר געליעב-
 טען קערפער. קיינמאל האט ער ניט געוואגט איהר צו בא-
 ריהרען, איהר נעהמען אין זיינע ארימס, איהר צודריקען
 צו זיך. זי איז אוועק, איידער ער האט איהר דערקענט, אויף
 אייביג. ער האט גארנישט געוואוסט פון איהר, פון איהר
 נשמה, פון איהר גוף. ער האט ניט געהאט קיין אנדענקונג
 פון איהר געשטאלט, פון איהר לעבען, פון איהר לייעבע...
 איהר לייעבע? ... וואס פאר א באווייז האט ער וועגען דעם
 געהאט? ... ער האט אפילו ניט געהאט קיין בריעף-אנדענ-
 קען פון איהר — גארנישט. וואו זאל ער איהר זוכען, אריי-
 ציהען אין זיך, אויסער זיך? ... א! פינסטערער תהום! עס
 איז איהם נאר געבליבען פון איהר די לייעבע וואס ער האט
 געהאט פאר איהר. ער אליין איז נאר פארבליבען... און ניט
 קוקענדיג אויף דאס אלץ, האט זיין ווילדער באגעהר איהר
 ארויסצורייסען פון די פערניכטונג-הינט, זיין באדירפניש

אפצולייקענען דעם טויט, זיך איינגעקלאמערט אין דער לעצ-
טער חורבה, אין א פאעטישען גלויבען :

“...ne son già morto; e ben c'albergo cangi, resto
in te vivo, c'or me vedi e piangi. So l'un nell'altro,
amante se transforma.”

„איך בין ניט טויט, כ'האב געביטען מין היים, איד
בלייב לעבעדיג אין דיר, וועלכער זעהט מיך און וויינט. אין
דעם געליעכטענ'ס נשמה פארוואנדעלט זיך דער געליעב-
טע'ס נשמה.”

ער האט קיינמאל ניט געליענט די נייסטיג-אידעלע
ווערטער: אבער זיי זיינען געווען אין איהם. יעדער מוז
וועדער ארויפקלעטערן דעם קרייציגונג-בארג פון יאהרהונד-
דערטע. יעדער געפינט אויפ'סניי דעם פיון, די יסורים, די
פארצווייפעלטע האפענונג פון יאהרהונדערטע צוריק. יעדער
געהט אין די טריט פון די וואס זיינען געווען, פון די וואס
האבען געקעמפט געגען טויט, אפגעלייקענט דעם טויט —
און זיינען טויט.

ער האט זיך איינגעמויערט אין זיין צימער. די גאר דינען זיינען געבליבען פארמאכט דעם גאנצען טאג, כדי ניט צו זעהן די פענסטער פון אנטקעגען. ער פלעגט אנטלויפען פון די פאגעלס; ער האט זיי געהאסט. ער האט זיי גאר ניט געהאט וואס פארצוואוארפען: זיי זיינען געווען צו וואילע און צו פרומע מענשען ניט צו אונטערדריקען זייערע געפיהלען אין געגענווארט פון טויט. זיי האבען געוואוסט פון קריסטאף'ס צער, און דאס האט זיי געמאכט ניט צו קוקען אויף זייערע אייגענע געדאנקען. זיי פלעגען פאר איהם אויסמיידען צו דערמאנען סאבינע'ס נאמען. אבער זיי זיינען געווען איהרע שונאים ווען זי האט געלעבט: דאס איז גענוג געווען פאר איהם, איצט ווען זי האט שוין ניט געלעבט, צו ווערען זייער שונא.

זיי פלעגען זיך טומלען און ליארמען ווי פריהער: און כאטש זיי האבען געפיהלט אז אמת'ען, אבער פארבייגע-הענדען, רחמנות, איז קלאר געווען, אז אין תוך האט זיי דער אומגליק ניט געריהרט (דאס איז געווען גאנץ נאטיר-ליך):— בסוד האבען זיי אפשר געפיהלט, אז זיי זיינען פטור געווארען פון איהר, קריסטאף, וועניגסטענס, האט זיך אזוי פארגעשטעלט. איצט, ווען דער מיין פון די פאגעלס' בונגע איהם איז איהם קלאר געווארען, איז ער געניינט גע-ווען אלץ מגום צו זיין. איז אמת'ז האבען זיי וועניג געהאלט-טען פון איהם, בעת ער האט זיך באטראכט פאר זעהר וויכטיג. אבער ער האט ניט געצווייפעלט, אז סאבינע'ס

טויט, וועלכער האט אפגעראמט די הויפט שמערונג פון זיי-
 ערע פלענער, וועט אין זייערע אויגען האבען געלאזען א
 פרייען וועג פאר ראזע'ן. ער האט איהר דערפאר טאקע
 געהאסט. דאס וואס זיי — (די פאנעלס, לואיזע און ראזע
 אליין) האבען איהם שטילערהייט געוואלט פארזארגען, איהם
 אפילו ניט אנפרעגענדיג, איז שוין גענוג געווען, אין יעדען
 פאל, ביי איהם אוועקצונעהמען יעדען ווארעמען נעפיהל צו
 דער וועלכע זיי האבען געוואלט, אז ער זאל ליבע האבען.
 ער פלעגט שטייף און שטאלץ ווערען יעדעס מאל ווען עס
 האט זיך איהם געדאכט, אז מען וויל אנריהרען זיין טייערע
 פרייהייט. אבער דא האט זיך געהאנדעלט ניט נאר פון
 איהם אליין. די רעכטע וואס מען האט זיך איבער איהם גע-
 נומען, האבען ניט נאר פארלעצט זיינע רעכטע, נאר אויך
 די פון דער פארשטארבענער, וועמען ער האט זיין הארץ
 אוועקגעשאנקען. דערפאר האט ער די רעכטע טאקע שמערענע
 באשיצט, כאטש קיינער האט זיי ניט אנגעגריפען. ער האט
 פארדעכטיגט ראזע'ס גוטסקייט, וועלכע האט געלימען זע-
 הענדיג ווי ער ליידט, און איז אפט געקומען אנקלאפען אין
 זיין טיר, כדי איהם צו טרייסטען און מיט איהם צו רעדען
 וועגען דער אנדערער. ער פלעגט זי ניט אפשטופען: ער
 האט געמוזט רעדען פון סאבינע'ן מיט אימיצען וואס האט
 זי געקענט: ער האט געוואלט וויסען די קלענסטע איינצעל-
 הייטען פון דעם וואס איז פארגעקומען אין דער צייט פון
 דער קראנקהייט. אבער ער איז ראזע'ן דערפאר ניט דאנק
 באר געווען: ער האט איהר צוגערעכענט זייטיגע אינטערע-
 סען. האט ער דען ניט געזעהן ווי די פאמיליע, ווי אמאליע
 ערלויבט די באזוכען און די לאנגע געשפרעכען, צו וועלכע
 זי וואלט קיינמאל ניט צוגעשטימט, ווען זי זאל דערביי ניט

האָבען איהר אייגענעם השבון? איז ראַזע ניט געווען איינ- פאַרשטאַנען מיט איהר? ער האָט ניט געקאַנט גלויבען, אז איהר מיטגעפיהל איז אַן אמת אויפריכטיגער, אַהן קיין אייגענוציגע מאַטיווען.

און דאָס איז עס טאַקע, בלי ספק, ניט געווען. ראַזע האָט רחמנות געהאַט אויף קריסטאָף' מיט'ן נאַנצען האַרצען. זי האָט זיך אַנגעשטרענגט צו זעהן סאַבינ'ען מיט קריסטאָף'ס אויגען, איהר ליעב צו האָבען ווי דורך איהם; זי האָט זיך שטרענג פאַרנעוואַרפען די אומפריינדליכע געפיהלען וואָס זי האָט פריהער געהאַט צו איהר, און איהר געבעטען איז איהרע תפלות, אז זי זאל איהרמוחל זיין. אָבער האָט זי דען געקאַנט פאַרנעסען, אז זי אליין ליעבט, אַז זי זעהט קריסטאָף'ן יעדע שעה איז טאַג, אַז זי ליעבט איהם, אַז זי האָט שוין ניט וואָס מורא צו האָבען פאַר די אַנדערע, אַז די אַנדערע ווערט פאַרנעסען, אז אפילו איהר אַנדענקען וועט באלד אויך פאַרנעסען ווערען, אז זי אליין בלייבט, אז שפעטער, אפשר...? האָט זי דען ניט געקאַנט אונטערדריקען אין מיר טען פון איהרע ליידען, פון איהר פריינד'ס ליידען (וועלכע זיינען מעהר געווען זיינע ווי איהרע) — האָט זי דען גע- קאַנט אונטערדריקען א פלוצלונגע פרייד, אַן אויסבאַרע- כענטע האַפענונג? זי פלעגט זיך דאָס פאַרוואַרפען דער- נאָך. עס איז בלויז געווען אַ בליץ. עס איז אָבער געווען גענוג, ער האָט עס דערזעהן. ער פלעגט איהר צוואוואַרפען אַ בליק, וואָס האָט איהר פאַרפראַרען דאָס האַרץ: זי האָט איז דעם געזעהן פיינדליכע געדאַנקען; ער איז אויף איהר איז כעס געוואָרען, וואָס זי ליעבט בעת די אַנדערע איז טויט. דער מילנער איז מיט זיין וואַגען געקומען אַפּנעמען סאַבינע'ס ביסעל מעבעל. צוריק קומענדיג פון אַ שטונדע.

האט קריסטאף געזעהן ווי דאס בעט, די שאפע, די מאטראַ-
צען, די וועש און אלעס וואס איז פון איהר געבליבען, ליגען
צעשפרייט אויף דער גאס ביי דער טיר. דאס איז פאר
איהם געווען א שרעקליך בילד. ער איז האסטיג פארבייגע-
גאנגען. פאר דער טיר האט ער זיך אָנגעשלאָגען מיט בער-
טאלד'ן, וועלכער האט איהם אָפגעשטעלט:

— „א! מיין טייערער הער! — האט ער אויסגערור-
פּען, איהם וואָרם דריקענדיג די האַנט, — נו, ווער וואָלט
דאָס געטראַכט, בעת מיר זיינען אַלע געווען צוואַמען?
ווי גוט מיר האָבען זיך אַלע געפיהלט! דאָך, עס האָט איהר
זייט יענעם טאָג, זייט דעם פאַרדאַמטען שיפען זיך אויפ'ן
טייך, גענומען געהן שלעכט. נו, וואָס העלפט באַקלאָגען זיך!
זי איז געשטאַרבען. נאָך איהר וועט אונזער רייה קומען.
אַזוי איז דאָס לעבען... און איד, ווי געהט עס עפעס? מיר,
גאַנץ גוט, דאַנקען גאָט!“

ער איז געווען רויט, פאַרשוויצט און עס האָט געשמעקט
פון איהם מיט וויין. דער געדאַנק, אז דאָס איז איהר ברוד-
דער, אָז ער האָט אַ רעכט איבער איהר אַנדענקען, האָט
באַליידיגט קריסטאָף'ן. עס האָט איהם געקרענקט צו הער-
רען ווי אַט דער מענש רעדט איבער דער, וואָס ער האָט גע-
ליעבט. דעם מילנער, פאַרקעהרט, האָט הנאה געטאָן צו גע-
פינען אַ פריינד מיט וועמען צו קאָנען רעדען איבער סאָ-
בינע'ן. ער האָט ניט פאַרשטאַנען קריסטאָף'ס קאַלטקייט. עס
איז איהם גאַרנישט איינגעפאַלען, אָז זיין אַנוועזענהייט,
זיין פּלוצלונגער דערמאָנען יענעם טאָג אויפ'ן לאַנד, די
גליקליכע ערינערונגען, וועלכע ער האָט אַזוי פּראַסט אין
זיין זכרון געבראַכט, די אַרעמע איבערבלייבענישען פון סאָ-
בינע'ן, וועלכע זיינען געלעגען צעשפרייט אויף דער ערד,

און וועלכע ער האט, רעדענדיג, אפגעשטופט מיט'ן פוס, האט בען אויפגעריהרט די ליידען אין קריסטאף'ס נשמה. ער האט געזוכט עפעס א תירוץ אפצושטעלען בערטאלד'ס פלאפלעריי. ער איז ארויף די טרעפ; אבער דער אנדערער האט זיך אן איהם אנגעהאלטען, איהם אפגעשטעלט אויף די שטיגען און ווייטער גערעדט; צום סוף, בעת דער מילנער האט איהם געהאלטען אין דערצעהלען איבער סאבינע'ס קראנקהייט, מיט דעם מאדנעם פארגעניגען וואס געוויסע לייט, איבער-הויפט פראסטע מענשען, האבען צו רעדען איבער א קראנק-הייט, מיט דער גאנצער רייהע שמערצליך-אומאנגענעה-מע איינצעהלייטען, האט שוין קריסטאף מעהר ניט געקאנט אויסהאלטען: (ער האט זיך געשטארקט כדי ניט אויסצו-שרייען פון שמערץ). ער האט איהם שארף אונטערבראכען: „ענטשולדיגט, האט ער, טרוקען און קאלט, געזאגט, — איד מוז מיר מיט אייך צעשיידען.“

ער איז פון איהם אוועק, אהן א גוטען טאג.

די הארטקייט האט דעם מילנער שטארק פארדראסען. עפעס האט ער שוין פריהער געפיהלט מכח דער באהאלטער-נער ליעבע צווישען זיין שוועסטער און קריסטאף'ן. אז אט דערזעלבער זאל ארויסווייזען אזא קאלטקייט, האט איהם אויסגעזעהן שרעקליך, אוממענשליך: ער האט קריסטאף'ן כאטראכט פאר אן אכזר.

קריסטאף איז אנטלאפען אין זיין צימער; עס האט איהם געשטיקט. כל זמן דאס איבערציהען האט געדויערט איז ער פון דארט ניט ארויס. ער האט זיך געשווארען ניט צו קוקען דורכ'ן פענסטער, אבער ער האט זיך ניט געקאנט צו-ריקהאלטען; און, פארשמעקט אין א ווינקעל, הינטער די פארהאנגען, האט ער מיט א שמערצליכער אויפמערקזאמ-

קייט צוגעקוקט ווי מען פיהרט אוועק איהרע ליעבע חפצים. זעהנדיג ווי זיי פארשווינדען פון איהם אויף אייביג, איז ער שיער ניט ארויס אויפ'ן גאס שרייען: „ניין! ניין! לאזט זיי מיר, נעהמט זיי ניט אוועק פון מיר!“ ער האט געוואלט מען זאל איהם כאטש עפעס געבען, אן איינציגע זאך, מען זאל איהר ניט אין גאנצען פון איהם אוועק נעה-מען, אבער ווי אזוי וואלט ער געוואגט דאס צו בעמען ביים מילנער? און, ווי ער וואלט נאך געפרובירט אויס-רעדען א ווארט, וואלט ער דאך אויסגעבראכען אין א גע-וויין... ניין, ניין, ער מוז שווייגען, ער מוז צוזהן ווי אלץ פארשווינדעט, ניט קאנענדיג, — ניט וואנענדיג צו ראטע-ווען א שטיקעל פון דעם שיה-ברוד...

און ווען אלץ איז שוין געווען צו ענד, ווען דאס הויז איז שוין געווען לעדיג, ווען דער טויער איז שוין פארמאכט געווארען הינטער'ן מילנער, ווען די רעדער פונ'ם וואגען הא-בען זיך דערווייטערט, צעטרייסלענדיג די פענסטער, ווען דער גערויש האט זיך מעהר ניט געהערט, האט ער זיך אויפ'ן פאדלאגע געווארפען, שוין אהן א טרער אין די אויגען, אהן א שום געדאנק פון לייך אדער קאמף, פארפראען ווי א טויטער.

מען האט אָנגעקלאַפט אין טיר. ער האט זיך ניט גע-ריהרט, מען האט נאך אמאל אָנגעקלאַפט. ער האט פריהער פארנעמען צו פארשליסען. ראזע איז אריינגעקומען. זי האט פון שרעק אויסגעשריען, זעהנדיג איהם אויסגעצויגען אויפ'ן פאדלאגע און זיך אָפגעשטעלט. ער האט צארנדיג אויפגעהויבען דעם קאפ:

„וואס? וואס ווילסטו? געה אוועק!“

זי איז ניט אַוועקגעגאַנגען, זי איז געבליבען, אומענט-

שלאסען, אָנגעשפּאַרט אָן דער טיר און איבערגעזאָגט:
 — „קריסטאָף!...“

ער האָט זיך שטיל אויפגעהויבען. ער האָט זיך נישט
 פיהלט פארשעהמט וואָס זי האָט איהם אַזוי געזעהן. זיך
 אַפּווישענדיג די האַנט, האָט ער שטרענג געפרעגט:
 „נו, וואָס ווילסטו?“

ראַזע, אַ דערשראָקענע, האָט געענטפּערט:
 — „זיי מיר מוחל... קריסטאָף... איד בין אַריינגעגאַנגן
 גע... איד האָב דיר געבראַכט...“

ער האָט געזעהען, אַז זי האָלט אַ זאך אין דער האַנט.
 — „אַט, זעה, — האָט זי געזאָגט, איהם דאַס דער-
 לאַנגענדיג, — איד האָב געבעטען בערטאַלדען ער זאל מיר
 געבען אַן אַנדענקען און איהר. איד האָב געדענקט, אַז דאַס
 וועט דיר פאַרשאַפּען פאַרגעניגען...“

עס איז געווען אַ קליין זילבערנעם שפיגעלע, אַ טאַך
 שען-שפיגעלע, אין וועלכען זי פלעגט אַריינקוקען שמונדענדיג
 לאַנג ניט אַזוי אַזוי אַזוי קאַקעטסמוואַ, ווי אַזוי צייט-פאַרטרייב.
 קריסטאָף האָט עס צוגעכאַפּט צוזאַמען מיט דער האַנט וואָס
 האָט עס איהם דערלאַנגט.

„אַ! ראַזע...“ האָט ער אויסגערופּען.

איהר גוטסקייט האָט איהם דורכגענומען און ער האָט
 דערפיהלט זיין שולד געגען איהר. מיט אַ ליידענשאַפּטליכען
 אימפּולס האָט ער זיך געוואַרפען אויף די קניע פאַר איהר
 און איהר געקוישט די האַנט:

„זיי מיר מוחל!... מוחל!...“ — האָט ער אויסגעשריען.
 ראַזע האָט אין אַנהויב ניט פאַרשטאַנען: דאַן האָט זי
 צו גוט פאַרשטאַנען: זי איז רויט געוואַרען, געציטערט און

גענומען וויינען. זי האט פארשטאנען וואס ער האט געוואלט זאגען...

— „זיי מיר מוחל, אויב איד בין אומגערעכט צו דיר... זיי מיר מוחל וואס איד האב דיר ניט ליעב... מוחל וואס איד קאן ניט... וואס איד קאן דיר ניט ליעב האבען, וואס איד וועל דיר קיינמאל ניט קאנען ליעב האבען!...“

זי האט ניט צוריקגעצויגען איהר האנט: זי האט גע-וואוסט, אז ניט איהר קושט ער. און מיט דעם פנים אָנגע-שפארט אויף איהר האנט, האט ער ווארעמע טרערען פאר-גאסען, וויסענדיג, אז זי קוקט אין זיין נשמה אריין: ער האט געפיהלט אַ ביטערען טרויער פאר וואס ער קען זי ניט ליעבען, וואס ער פארשאפט איהר שמערצען.

זיי זיינען אזוי געבליבען, ביידע וויינענדיג אין דער האלבער טונקעלקייט פונ'ם צימער. ענדליך האט זי אוועק-גענומען די האנט. ער האט ווייטער געמורמעלט:

— „זיי מיר מוחל!...“

זי האט ליעבליך געלעגט די האנט אויף זיין קאפ. ער האט זיך אויפגעהויבען. זיי האבען זיך אין דער שטיל גע-קושט: זיי האבען געפיהלט אויף זייערע ליפען דעם ביטער-זאלציגען טעם פון זייערע טרערען.

— „מיר וועלען תמיד זיין פריינד“ — האט ער זעהר שטיל געזאגט.

זי האט איינגעבויגען דעם קאפ, און איהם איבערגע-לאזען, זיך פיהלענדיג צו אומעמיג צו רעדען.

זיי האבען געטראכט, אז די וועלט איז שלעכט באשאד-פען געווארען. די וואס ליעבען, ווערען ניט געליעבט: די וואס ווערען געליעבט, ליעבען ניט: די וואס ליעבען און

ווערען געליעבט, ווערען, פריהער אדער שפעטער, אפענריי-
סען איינער פון אנדערען... מען ליידט, מען מאכט אנדערע
צו ליידען, און דער אומגליקליכסטער איז ניט אלע מאל דער
וואס ליידעט.

קריסטאף האט וויעדער אנגעהויבען אויסצואווייכען די היים. ער האט דארט מעהר ניט געקאנט לעבען. ער האט ניט געקאנט זעהן אנטקעגען זיך די פענסטער אהן פאר האנגען, דאס הויז לעדיג.

א טיפערער שמערץ איז איהם באפאלען. דער אלטער איילער האט שנעל וויעדער פארדונגען דעם אונטערשטען עמאזש, און איז א געוויסען טאג האט קריסטאף געזעהן איז סאבינע'ס צימער פרעמדע פנימ'ער. נייע לעבענס האבען אפגעווישט די לעצטע שפורען פון דעם פארשוואונדענעם לעבען.

עס איז איהם אוממעגליך געווארען צו בלייבען אין דער היים. גאנצע טעג האט ער פארבראכט אין דרויסען. צוריקקומענדיג ערשט איז אבענט, ווען אלץ איז שוין געווען פינסטער ארום איהם. ער האט וויעדער גענומען ווייט ארויס געהען פון דער שטאט. און אלע מאל פלעגט עס איהם, ניט ווילענדיג, פארפיהרען צו בערטאלד'ס הויז: אבער ער פלעגט ניט אריין געהען. ער פלעגט ניט וואגען נאָהענט צו צוקומען און בלויז ארומגעהען ארום הויז פון ווייטענס. ער האט אויסגעפונען א פלאץ אויף א בערגעל, פון וועלכען מען האט געקאנט זעהן די מיהל, דעם טאל און דעם טייך: אהין פלעגט ער שטענדיג געהען, דאס איז געווען דער צייל-פונקט. פון דארט פלעגט ער נאכפאלגען מיט די אויגען ווי דאס וואסער שלענגעלט זיך ביז צו די קוסטען פון ווער-בעיבומער, אונטער וועלכע ער האט פריהער געזעהען דעם

טויט־שאַמען פאַרביילויפּענדיג איבער סאַבינע'ס פנים. פון דאָרט פּלעגט ער דערקאָנען די צוויי פענסטער פון די צוויי צימערען, וואו זיי האָבען פאַרבראַכט די נאַכט, איינער נע־בען דעם אַנדערען, אזוי נאָהענט און אזוי ווייט, אַפּגעטיילט דורך אַ טיר — די טיר פון דער אייביגקייט. פון דאָרט פּלעגט ער אַראַפּקוקען אויפ'ן בית־עולם. ער האָט זיך קיינ־מאַל ניט געקאַנט באַשליסען אַהין אַריינצוגעהן: פון קינד־ווייז אַז האָט ער אַז אַפּשטויסענדע מורא געהאַט פאַר די פּעלדער וואו אַלץ ווערט פאַרפּוילט: און ער האָט בשום אופן ניט געקאַנט געפינען קיין שייכות צווישען זיי און דער געשטאַלט פון די, וועלכע ער האָט האַלט געהאַט. אבער פון אויבען, פון ווייטענס, האָט דאָס קליינע טויטען־פּעלד ניט אויסגעזעהן שרעקליך. עס האָט אויסגעזעהן רוהיג, ווי שלאָפענדיג... שלאָפען! ... זי האָט ליעב געהאַט צו שלאָפען! דאָרט וועט זי פֿון גאַרנישט געשטערט ווערען. די טרייהענ־דע העהנער האָבען זיך איינער דעם אַנדערען געענטפּערט אי־בער'ן טאַל. פון דער מיהל האָט זיך געהערט דאָס זשומען פון די רעדער, דאָס קוואַקטשען פון די הויז־עופות, דאָס שרייען פון קינדער וואָס האָבען זיך געשפּילט. ער האָט דאָרט געזעהן סאַבינע'ס מיידעלע. ער האָט זי געזעהן לויפּענדיג און האָט דערקענט איהר געלעכטער. איינמאַל האָט ער איהר אַפּגעהיט אַריינגעהענדיג פון אַ זייטיגען וועג: ער האָט איהר אַנגעכאַפּט בעת זי איז פאַרבייגעלאָפּען און איהר ווילד געקושט. דאָס קינד האָט זיך דערשראָקען און אַנגעהויבען וויינען. זי האָט איהם שוין כמעט פאַר־געסען. ער האָט זי געפרעגט:

„ביסט צופרידען דאָ?“

— „יא, איד שפּיל זיך, בין פּרעהליך.“

„וויילסט ניט צוריק קומען?“

— „ניין!“

ער האט זי אפגעלאזען. דאס קינד'ס גלייכנילטיג-
 קייט האט איהם שטארק פארטרויערט. אומגליקליכע סא-
 בינע! ... דאס קינד איז דאך געווען זי. א טייל פון איהר...
 נאר וועניג! זי איז ניט עהנליך געווען צו איהר מאמע'ן:
 זי איז איז איהר פארביי, אבער איז ניט געווען זי. פון
 דעם געהימען דורכגאנג האט זי קוים אויפגעהאלטען א
 לייכטען פארפיום פון דער פארשוואונדענער באשעפעניש:
 א מאדעלירונג אין דער שטימ, א קליינינקען קנייטש מיט
 די ליפען, א בויג מיט'ן קאפ. דאס איבריגע איז איהר איז
 געווען אן אנדער באשעפעניש; און די פארמישונג פון אט
 דער באשעפעניש מיט סאבינע האט קריסטאף'ן אפגע-
 שטויסען, כאטש ער האט זיך איז דעם ניט מודה געווען.
 בלויז איז זיך האט קריסטאף געפונען סאבינע'ס בילד.
 אומעטום איז איהם דאס בילד נאכגעגאנגען און געשוועבט
 ארום איהם; אבער ער האט זיך ניט אין גאנצען געפיהלט
 מיט איהר, סידען ער איז געווען גאנץ אליין. איז ערנעץ
 איז זי ניט געווען געהענטער צו איהם ווי אויף דעם רוה-
 ארט, אויף דעם בערגעל, ווייט פון מענשליכע בליקען, איז
 מיטען פון די פעלדער וועלכע זיינען פול געווען מיט איהר
 אנדענקען. מייילענלאנג פלעגט ער געהן אהין צוצוקומען,
 און ארויפגעהן לויפענדיג מיט א קלאפענדיג הארץ ווי צו
 א באגעגניש מיט א געליעבטער; עס איז ווירקליך געווען
 אזא באגעגניש-פלאץ. ווי נאר ער פלעגט אַנקומען, פלעגט ער
 זיך לעגען אויף דער ערד, — די זעלבע ערד איז וועלכער
 זי איז געלעגען — צומאכען די אויגען און באַלד פלעגט זי
 ערשיינען. ער פלעגט איהר פנים ניט זעהן, איהר קול ניט

הערען: עם איז ניט נויטיג געווען; זי פלעגט אין איהם אריין, איהם האלטען פעסט; ער פלעגט זי באזיצען אין גאנצן צען. איז דעם צושטאנד פון ליידענשאפטליכער האלוצינא-ציע פלעגט ער אפילו ניט האבען דעם כח צו טראכטען. ניט וויסען וואס עם געשעהט, ניט וויסען גארנישט, א חויג, אז ער איז מיט איהר.

דער גייסטיגער מצב האט אבער לאנג ניט אנגעהאלטען. אין אמת'ען איז ער נאר איין מאל געווען אויפריכט-טיג. פון דעם צווייטען טאג אז האט איהם דער ווילען צו געהאלפען, און זייט יעמאלט האט קריסטאף אומזיסט גע-פרואווט עם אויפצולעבען. ערשט דאן איז איהם איינגע-פאלען ארויסצורופען אין זיך דעם פנים און די גאנצע גע-שטאלט פון סאבינע'ן; ביז דאן האט ער קיינמאל דערפון ניט געטראכט, דאס פלעגט זיך איהם איינגעבען צייטענווייז, און ער פלעגט אריינפאלען אין א ברענענדער התלהבות. אבער ער האט געמוזט ווארטען שטונדען-לאנג אין דער נאכט אריין.

— אומגליקליכע סאבינע! פלעגט ער טראכטען. זיי אלע פארגעסען דיך, נאר איד אליין האב דיך האלט, ביי מיר בלבייסטו אויף אייביג, א, מיין טיערער אוצר! איד האב דיך, איד האלט דיך, איד וועל דיך קיינמאל ניט לאזען פארשווינדען פון מיר!...

אזוי פלעגט ער ריידען: זוייל שוין פלעגט זי פון איהם אוועקפליהען, פארשווינדען פון זיין מחשבה אזוי ווי ווא-סער פון צווישען די פינגער. זי פלעגט צוריקקומען ווי א טרייע געליעכטע צום באגענגניש-ארט. ער פלעגט וועלען טראכטען פון איהר, און פלעגט פארמאכען די אויגען. עם פלעגט אבער אוועק א האלבע שעה, א שעה און צומאל צוויי

שעה, און ער פלעגט זיך ארומזעהן, אז ער האט פון גאר נישט געטראכט. דער גערויש פונ'ם טאל, דאס קלאפען פונ'ם וואסער אין דער מיל-דאמבע, דער גלעקע-קלאנג פון צוויי ציגען וואס האבען זיך געפאשעט אויפ'ן בערגעל, דאס ווער-הען פונ'ם ווינט צווישען די בוימלעך, אונטער וועלכע ער איז געלעגען, האבען אריינגעצויגען אין זיך זיינע ווייכע און לעכערדיגע געדאנקען ווי א שוואם. ער פלעגט אין כעס ווערען אויף זיינע געדאנקען: זיי האבען איהם געפרוואווט פאלגען און מאלען די געשטאלט פון דער פארשוואונדענער, אז וועלכער ער האט געוואלט צובינדען זיין לעבען: די געדאנקען פלעגען אבער באלד אראפזינקען מיט און אויסגע-מאטערט, און זיך אויף דאס ניי אוועקלאזען אויפ'ן שטילען שטראם פון איינדרוקען און געפיהלען. ער האט פון זיך אפגעטרייסעלט דיזע שווערע פאר'חלומ'טקייט. ער איז דורכגעלאפען די פעלדער, היז און צוריק, זוכענדיג סאבי-נע'ן. ער האט איהר געזוכט אין שפיגעל, וואו איהר שמיי-כעל איז אמאל פארביי. ער האט איהר געזוכט ביים ברעג פונ'ם טייך וואו זי האט אמאל איהרע הענט איינגענעצט. אבער דער שפיגעל און דאס וואסער האבען איהם בלויז גע-וויזען דעם אייגענעם אפשיין. די אויפרעגונג פונ'ם געהן, די פרישע לופט, דאס שטארקע בלוט וואס האט אין איהם געקלאפט האבען אין איהם ערוועקט מוזיק-מאטיווען. ער האט געוואלט עפעס אז ענדערונג.

— „א, סאבינע!...“ — האט ער געזיפט.

ער האט איהר געווידמעט זיינע ליעדער און גענומען אין זיין מוזיק אויפלעבען זיין ליעבע, זיין צער... עס איז געווען אומזיסט: ליעבע און צער האבען אויפגעלעבט, אבער מען האט אין דעם ניט געפיהלט די אומגליקליכע סאבינע.

זיין לעבע און צער האבען געקוקט ווייטער, אין דער צור-
 קונפט, אבער ניט אויף צוריק. קריסטאף'ס יוגענד איז גע-
 ווען שטארקער ווי זיין ווילען. די זאפט און קראפט האט אין
 איהם אויפגעשטורמט מיט א נייעם כח. זיינע יסורים, זיין
 קומער, זיין צנועה'דיגע און ברענענדיגע לעבע, זיינע פאר-
 שטיקטע פארלאנגען האבען זיין פיבער נאך שטארקער גע-
 מאכט. טראץ זיינע שמערצען האט דאס הארץ געקלאפט
 מיט ריטמישער קראפט און פרייד; לעדער האבען שטור-
 מיש געשפרונגען און זיינען געווארען שכור-לוסטונגע מא-
 טיווען; אלץ האט געפייערט דאס לעבע, דער אומעט אפילו
 איז עפעס געווארען יום-טובדיג. קריסטאף איז געווען א צו
 אפענער מענש זיד צו לאזען אליין לאנג אפנארען, אויפצו-
 האלמען אילוזיעס; און ער האט זיד פאראכטעט. אבער דאס
 לעבען איז געווען שטארקער; אומעטיג, מיט א נשמה וואו
 דער טויט האט געשוועבט, און מיט א קערפער פול מיט לע-
 בען, האט ער זיד געלאזט מיטרייסען און ווערען געפיהרט פון
 זיין נייער-וועדערנעבארענער קראפט צו דער דעלירישער
 און נארישער לעבענס-פרייד, וועלכע ווערט, דורך רחמנות,
 יאוש, בלוטיגע וואונדען פון אן אייביגען פארלוסט און אלע
 טויט-מאמערנישען, נאר נאך שטארקער און טיפער ביי דעם
 שטארקען, און שניידען זיד אריין אין זיינע זייטען מיט
 שארף-שפיציגע שפארען.

קריסטאף האט דערצו נאך געוואוסט, אז ער באהאלט
 אין די פארבראנגענע טיפענישען פון זיין נשמה, א זיכערן
 רוח-אָרט, צו וועלכען קיינער קאן ניט צוקומען אדער איבער-
 טרעמען. וואו סאבינע'ס שאמען איז אפגעשלאסען געווארען.
 דער לעבענס-שטראם האט עס ניט געקאנט מיטרייסען. יע-

דער איינער טראגט אין זיין נשמה א קליינעם בית-עולם פון די וואס ער האט געליעבט. זיי שלאפען דארט יאהרען-לאנג און קיינער שטערט זיי ניט. א צייט קומט אבער — מען ווייסט עס — ווען דער קבר עפענט זיך. זיי קומען פון דארט ארויס און שמויכלען מיט זייערע בלאסע ליפען — שטענדיג ליעבענדיג — צום געליעבטען. צום ליעהאבער, אין וועמעס בוזעם זייער אנדענקען לעבט, און רוהט אזוי ווי דאס קינד וואס שלאפט אין מוטער-לייב.

III.

§ 78

נאכ'ן רעגענדיגען זומער איז געקומען דער שיינלענדער הערבסט. איז די אויבסט-גארטענס זיינען די פריט שווער געהאנגען אויף די בוימער. די רויטע עפעל האבען געגלאנצט ווי ביליארד-באלען. מאנכע בוימער האבען זיך שוין שנעל אויסגעפוצט מיט די בלישטשענדיגשעהנע קליידער פונ'ם סעזאן: פייער-פארב, אויבסט-פארב, פארבען פון צייטיגע קאווענעס, פון מאראנצען, פון לעמענעס, פון געשמאקע קור כענס, פון ברוין געבראטענע פליישען. טונקעל-געלבע ליכי טער האבען זיך אנגעצונדען אומעטום אין די וועלדער; און פון די לאנקעס האבען זיך אויפגעהויבען קליינע, ראזעווע פלאמען פון זאפרעז-פלאנצען.

ער איז אַרונטער פון א בערנעל. עס איז געווען א זוני טאג נאכמיטאג. ער האט געמאכט גרויסע טריט, איז כמעט געלאפען בארג אראפ. ער האט געזונגען א סטראף, א מוזיק קאלישען ריטם. וועלכער האט איהם געפלאגט און אין איהם געלעגען זינט'ער האט אנגעהויבען זיין שפאציר. ער איז גע- גאנגען ווארפענדיג די הענט, איז געווען רויט, מיט אן אפע- נער ברוסט און האט גערדעהט די אויגען ווי א משוגע'נער. פלוצלונג, וואו דער וועג האט זיך פארדרעהט, האט ער פאר זיך דערזעהען א הויכע, בלאנדע מיידעל, וואס איז געזע- סען אויף א שפיץ וואנט און געשלעפט מיט אלע כחות א גראבען צווייג פון א בויס און דערביי שטארק געשמאק גע- געסען די קלייניקע טונקעל-רויטע פלוימען. זיי זיינען ביי- דע געבליבען איבעראשט. זי האט איהם, מיט א פול מויל,

ווי דערשטאקען, אָנגעקוקט. דאָז האָט זי אויסגעבראַכען איז אַ געלעכטער — און ער אויך. עס איז געווען אַ פֿרייד צו קוקען אויף איהר מיט איהר רונדען פנים איינגעראַהמט און פֿלאַטערענדע בלאַנדע האַר, וואָס האָבען אויסגעזעהן אַרום איהר ווי זונשטויב, איהרע פֿולע, ראַזעווע באַקען, איהרע גרויסע, בלויע אויגען, איהר נישטקשה'דיג גרויסע נאָז העזעה'דיג פֿאַררעהט. איהר קליין און שטאַרק רויט מויל פון וועלכען עס האָבען זיך געזעהן ווייסע ציינער (ווי די אויגען זיינען אויך די ציינער געווען שטאַרק און שפּיר ציג) אַ פעסטע רונדע מאַרדעטשקע, און איהר גאַנצער קער-פער, גרויס, פֿריש, שטאַרק און פעסט־געבויט. ער האָט צו איהר אַרױפֿגעשריען:

— „עסט, עסט און האָט הנאה!“.

ער האָט געוואָלט ווייטער געהן זיין וועג. אבער זי האָט איהם גערופֿען:

— ע. הערט נאָר. מיין הער! ווילט איהר זיין אַ וואַוילער, גוטער מענש? טאָ העלפט מיר אַראַפֿריכען, איד קאָז שוין מעהר ניט...!

ער איז צוריקגעקומען און איהר געפרעגט, ווי אזוי זי איז אהין ארויף.

— „אַט מיט די הענט און פֿיס... עס איז תמיד גערינג אַרױפֿצוקלעטערען.“

„באַזונדערס ווען עס איז פֿאַראַן געשמאַקע פֿרוכט וואָס הענגט איבער'ן קאַפּ?“

— „יא, אבער ווען מען עסט זיך אַן אַ סך, הויבט מען אַן מורא צו האָבען, און מען קען מעהר ניט געפינען דעם וועג.“

ער האָט צו איהר אַרױפֿגעקוקט און געזאָגט:

„עס איז אייד דארט ניט שלעכט. בלייבט רוהיג. איד וועל אייד קומען זעהן מארגען. א גוטע נאכט!“
אבער ער האט זיך ניט גערירט פונ'ם ארט און איז געבליבען שטעהען נעבען איהר.
זי האט זיך כלומרשט געמאכט ווי זי האט מורא און איהם געבעטען מיט ליעבליכע מינעס איהר ניט איבערצו-לאזען. זיי זייגען געשמאנען און לאכענדיג זיך אנגעקוקט. און איהם אנווייזענדיג אויף דעם צווייג, אן וועלכען זי האט זיך אנגעהאלטען, האט זי געפרעגט:
„וויילט איהר עטליכע?“

דער געפיהל פון אכטונג פאר אייגענטום איז ניט גע-ווען ענטוויקעלט ביי קריסטאף'ן זינט די צייטען וואס ער פלעגט אומשפאצירען מיט אטא'ן: ער האט באלד אנגע-נומען. זי האט זיך אמוזירט איהם באווארפענדיג מיט פלויר-מען. נאכדעם ווי ער האט שוין גענוג געגעסען, האט זי גע-פרעגט:

„נו, יעצט!...“ ער האט כיטרע הנאה געהאט פון דעם וואס ער מאכט איהר שווער צו ווארטען. זי איז אומגעדול-דיג געווארן זיצענדיג אויפ'ן וואנט. ענדליך האט ער געזאגט:
— „נו, שוין!...“

און אויסגעשטרעקט צו איהם זיינע ארימס.
נאר בעת זי האט געהאלטען ביים אראפשפרינגען, האט זי זיך בארעכענט:

— „ווארט! מען מוז אביסעל צוגריימען אויף שפע-טער!“

זי האט אנגעקליבען די שעהנסטע פלוימען וואס יי האט געקאנט דערגרייכען, און אנגעפילט מיט זיי א פולען בוזעם.
„ניט אכטונג! צוקוועשט זיי ניט!“

עס האט זיך איהם דוקא געוואלט דאס טאן.
 זי האט זיך אראפגעלאזען פונ'ם וואנט און אריינגע-
 שפרונגען אין זיינע ארימס. כאטש ער איז געווען א שטאר-
 קער, פעסטער בחור, דאך האט איהם איהר געוויכט איינ-
 געבויען און איהם שעור ניט אראפגעשלעפט. זיי זיינען
 געווען פון איין הויך. זייערע פנימ'ער האבען זיך אנגעהירט.
 ער האט געקושט איהרע ליפען וואס זיינען געווען נאס און
 זיס פון דער פלוימען-זאפט, און זי האט איהם גאנץ פשוט
 צוריקגעגעבן א קוש.

„וואו אהין געהט איהר?“ האט ער געפרעגט.

— „כ'ווייס ניט.“

„איהר שפאצירט ארום גאנץ אליין?“

— „ניין. כ'בין דא מיט פריינד. אבער כ'האב זיי פאר-
 לארען... הע, הא!“ האט זי פלוצלונג אויסגעשריען, רופענ-
 דיג זיי מיט אלע כחות. קיינער האט ניט געענטפערט.

זיי האבען זיך מעהר וועגען דעם ניט געזארגט. זיי
 האבען זיך גענומען געהן, גלאט אין דער וועלט אריין.

— „און איהר, וואו געהט איהר?“ האט זי געפרעגט.

„כ'ווייס אויך ניט.“

— „נו, טאקע גוט. וועלען מיר געהען צוזאמען.“

זי האט ארויסגענומען פלוימען פון איהר אנגעבלאזע-
 זענעם בוזים און גענומען עסען מיט'ן פולען מויל.

„עס וועט אייך פארשאדען“ — האט ער געזאגט.

— „קיינמאל נישט! איד עס זיי דעם גאנצען טאג.“

דורכ'ן שפאלט פון דער בלוזע האט ער געזעהן דאס
 העמד.

„זיי זיינען יעצט גאנץ ווארים,“ האט זי זיך אפגערופען.

— „לאזט נאר זעהו!“

זי האט איהם דערלאָנגט איינע און געלאַכט. ער האָט
עם געגעסען. זי האָט אויף איהם געקוקט פון דער זייט און
געווינען די אויבסט ווי אַ קינד. ער האָט ניט געוואוסט ווי
אָזוי די אומערווארטע באגעגניש וועט זיך ענדיגען. זי, ווע-
ניגסטענס, האָט אפשר יא עפעס געוואוסט. זי האָט גע-
ווארט.

— „הע, הא!“ האָט מען געשריען אין וואַלד.

„הע, הא!“ — האָט זי צוריק געענטפערט — אה! אַט
זיינען זיי! — האָט זי געזאָגט צו קריסטאָף? — עס איז
שוין צייט געווען!“

און געטראַכט האָט זי פארקעהרט, אז עס איז צו פריה
געווען. אבער דער לָשון איז ניט געשאַפען געוואָרען פאר
דער פרוי צו זאָגען וואָס זי מיינט... א דאנק גאָט, אז ניט
וואַלט שוין גאר קיין מאַראַל ניט געקאָנט זיין אויף דער
וועלט...

די שטימען האָבען זיך דערנעהענטערט. איהרע חברים
האָבען באלד געדאַרפט זיין ביים וועג. זי איז אַריינגעשפרונג-
גען אין א גראָבען, אריבערגעקראַכען דעם צאָם און זיך בא-
האַלטען הינטער די בוימער. ער האָט פארוואונדערט איהר
נאַכגעקוקט, זי האָט איהם באַפעהלעריש מיט דער האַנט גע-
רופען צו זיך. ער איז איהר נאַכגעגאָנגען. זי האָט זיך בא-
האַלטען אין מיטען וואַלד.

— „הע, הא!“ — האָט זי נאַכאַמאָל געשריען, ווען זיי
זיינען געווען ווייט גענוג. — „זיי דאַרפען דאָר מיד זוכען!“
— האָט זי דערקלעהרט קריסטאָף?.

איהרע פריינד האָבען זיך אַפגעשטעלט ביים וועג צו
הערען פון וואָנען די שטים קומט. זיי האָבען געענטפערט
און אויך אריין אין וואַלד. אבער זי האָט ניט געוואָרט. זי

האט זיך אמוזירט, געהענדיג רעכטס און לינקס. זיי האבען געהאלטען אין איין שרייען און רופען. זי האט זיי געלאזט שרייען און האט דאס זעלבע געמאן פון גראד א פארקעהרר טער זייט. צום סוף זיינען זיי מיער געווארען און טראכט טענדיג, אז דאס בעסטע כדי זי זאל קומען צו זיי אין מעהר ניט צו זוכען, האבען זיי אויסגעשריען:

„בלייבט געזונט, גליקליכע רייזע!“

און זיי זיינען אוועקגעגאנגען זינגענדיג.

זי איז געווען שטארק אין כעס וואס זיי האבען זיך ניט געזארגט וועגען איהר. אמת, זי האט געוואלט פטור ווער דען פון זיי, אבער זי האט ניט גערעכענט, אז דאס וועט זיי אזוי וועניג ארען. קריסטאף האט אויסגעזעהן נאריש: דער שפיעל אין באהעלטנעיש מיט א מיידעל, וועלכע ער קען ניט, האט איהם וועניג וואס אמוזירט, און ער האט גאר ניט גער טראכט אויסצונוצען זייער איינזאמקייט. זי האט אויך דער פון ניט געמראכט. פון פארדרום האט זי גאר פארגעסען אז קריסטאף'ן.

— „ס'א העזה“ — האט זי געזאגט, קלאפענדיג מיט

די הענט. — „זיי לאזען מיר גאר איבער!“

„נו,“ — האט קריסטאף געזאגט, — „איהר האט דאך

אזוי געוואלט.“

— „עס הויבט זיך גאר נישט אן!“

„איהר זייט פון זיי אנטלאפען.“

— „אויב איד אנטלויף, איז דאס מין עסק, ניט זיך

ערער. זיי דארפען מיר זוכען, און ווען איד וואלט פארבלאנד

דזשעט? ...“

און זי האט אנגעהויבען זיך צו קלאגען מיט א רחמנות

דיג קול אויף דעם וואס עס האט איהר געקאנט געשעהן,

ווען... ווען פארקעהרט: דאס וואס איז געשעהן, זאל ניט געווען געשעהן.

— „אה! כ'וועל זיי געבען א גאב!“ — האט זי אויס- גערופען.

זי האט זיך אומגעקעהרט און געשפאנט ווייטער. אויפ'ן וועג האט זי זיך דערמאנט אז קריסטאף'ן און איהם נאכאמאל אנגעקוקט. — אבער עס איז שוין געווען צו שפעט. זי האט אנגעהויבען לאכען. דער קליינער טייוועל וואס איז אין איהר געווען מיט א מינוט פריהער איז פאר- שוואונדען. דערווייל, ביז א צווייטער וועט אנקומען, האט זי אויף קריסטאף'ן געקוקט מיט גלייכניגליגע בליקען. א חוץ דעם, איז זי געווען הונגעריג. דער מאגען האט איהר דערמאנט, אז עס איז שוין צייט צו עסען אבענט-ברויט: זי האט זיך געאיילט וויעדער צו טרעפען איהרע פריינד אין אכסניא.

זי האט אנגענומען קריסטאף'ס ארימס, זיך אויף איהם אנגעשפארט מיט'ן גאנצען כח, געזיפצט און געזאגט, אז זי איז אויסגעמאטערט. דאס האט איהר אבער ניט אפגעהאלטען פון מיטשלעפען קריסטאף'ן בארנ-אראפ, און קוויטשען און לאכען בשעת'ן לויפען, ווי א ווילדע.

זיי האבען צווישען זיך גערעדט. זי האט זיך דער- וואוסט ווער ער איז, — זיין נאמען אבער איז איהר ניט געווען באקענט און פאר דעם טיטל פון מוזיקאנט האט זי קיין גרויס דרד-ארץ ניט געהאט. ער האט אויסגעפונען אז זי איז אנגעשמעלט אלס פארקויפערין ביי א מאדיסקע אויף דער קייזער-שטראסע (די שעהנסטע גאס פון שטאט) און אז איהר נאמען איז ארעלחייך — פאר פריינד — אדא. איהרע קאמפאניאנען, מיט וועלכע זי איז געק-
—

מען, זיינען געווען איינע פון איהרע פריינדינס, אן אנגע-
שטעלטען פון זעלבען געשעפט וואו זי, און צוויי וואוילע יונגע
לייט, אן אנגעשטעלטער אין וויילער'ס באנק און אן אנדערער
פון א לייזענט-געשעפט. אזוי ווי עס איז געווען זונטאג
האבען זיי באשלאסען צו קומען עסען אין בראשע'ס רעסטא-
ראן, פון וואנען מען קען כאפען א שעהנעם אנבליק איבער'ן
ריין און דאן אהיים צו קומען מיט דער שיף.

די אנדערע פריינד איהרע זיינען שוין געזעסען אין
רעסטאראן, ווען זיי זיינען אריינגעקומען. אדא האט ניט
פארפעלט זיי אפצושפילען א סצענע: זי האט זיך בא-
קלאגט וואס זיי האבען איהר אזוי פארלאזען, און זיי, דער-
ביי, פארגעשטעלט קריסטאף'ן, וועלכער האט איהר לויט
איהרע ווערטער, געראטעוועט. זיי האבען זיך וועניג צוגע-
הערט צו איהרע רעד און קלאגען: קריסטאף'ן אבער האט
בען זיי געקענט: דער באנק-אנגעשטעלטער — פונ'ס נאמען
וואס ער האט זיך געשאפען, דער אנדערער — פון דעם
וואס ער האט געהערט א פאר פון זיינע מוזיקקאמפאזי-
ציעס — (ער האט עס באטראכט פאר א חוב באלד אונטער-
צוזינגען א ליעדעל) — און דער דרך ארץ וואס זיי האבען
איהם ארויסגעוויזען האט אן איינדרוק געמאכט אויף אדא'ן.
באזונדערס ווייל מירא, די אנדערע יונגע פרוי — (אין
אמת'ען האט זי געהייסען האנסי אדער יאהאנא) — א ברוד-
נעטקע מיט ווינקענדיגע אויגען, א רונדען שטערן, צונויפ-
געצויגענע האר און א פנים פון א כינעזעריין, מיט וועלכען
זי האט געמאכט א ביסעל העויות, וואס איז אבער געווען
ביטרע-קלוג און ניט אהן חן, מיט א ציגענער נעזעל און א
נאלד-נעלע הויט-קאליר, — האט אנגעהויבען זיך צוצורד-
קען און מאכען חנ'דלעך צום הערן הויף-מוזיק.

ק ע ר. זיי האבען איהם געבעטען ער זאל אזוי גוט זיין
און באשעהנען מיט זיך זייער מאלצייט.

ער איז נאך קיינמאל ניט געווען ביי אזא סעודה. פון
אלע זייטען האט מען זיך באנומען צו איהם מיט באזונדער-
דער העפליכקייט, און די צוויי פרויען, ווי אמת'ע גוטע
פריינדינס, האבען געזוכט איהם אוועקצוגנב'ענען איינע
ביי דער אנדערער. ביידע האבען מיט איהם קאקעטירט:
מירא, מיט פאראנדע מאניערען און כיטרע אויגען, איהם
אנריהערענדיג דעם פוס מיט איהרען פון צייט צו צייט —
אדא, דרעהענדיג, מיט העזה, איהרע שעהנע אויגען, איהר
שעהן מויל און אויסנוצענדיג אלע באצויבערענדע מיטלען
פון איהר שעהן געשטאלט. אזא גראבליכע און א ביסעל
אומגעלומפערטע קאקעטסווא האט קריסטאף'ן פאר-
שעהמט און געשמערט. די צוויי לעבעדיגע און געוואגטע
פרויען זיינען פאר איהם, וואס האט שמענדיג געהאט ארום
זיך אין דער היים, אומפריינדליכע פנימ'ער, געווען אז אנט-
פלעקונג. מירא האט איהם אינטערעסירט און ער האט פאר-
שטאנען, אז זי איז אינטעליגענטער ווי אדא; איהרע
הכנעה'דיגע באנעמונגען אבער און איהר צוויידייטיגער
שמייכל האבען איהם אי צוגעצויגען, אי אפגעשטויסען.
אדא'ס לעבענסקראפט וואס האט זוניג און פריידיג גע-
שטראהלט, איז אבער געווען שטארקער. מירא האט ניט
געקאנט קעמפען גענען דעם און זי האט עס אויך געוואוסט.
ווען זי האט געזעהן אז זי האט פארלארען דעם שפיעל, איז זי
אפגעשטאנען, האט זיך אין זיך אפגעשלאסען, ווייטער גע-
שמייכלט און געדולדיג געווארט אויף דעם טאג ווען איהר
צייט וועט קומען. אדא, זעהענדיג, אז זי בלייבט הערשעדיג
אויף'ן פעלד, האט ניט געזוכט צו פארגרעסערען איהרע גע-

ווינסען. וואָס זי האָט געמאָל, איז געווען באַזונדערס צו ער-
נערען איהר פריינדין. דאָס האָט זיך איהר איינגעגעבען און
זי איז געווען צופרידען. זי האָט זיך אבער אָפגעבריהט מיט
איהר אייגענעם פייער-שפיעל. זי האָט געפיהלט אין קריסט-
טאָפ'ס אויגען די לידענשאפט וואָס זי האָט אָנגעצונדען,
און די זעלבע לידענשאפט האָט זיך אין איהר אָנגעצונדען.
זי איז שטיל געבליבען און אויפגעהערט איהר גראָבען ריי-
צען זיך מיט איהם: זיי האָבען זיך שטיל אָנגעקוקט: זיי
האָבען אויף זייערע ליפען נאָך געהאט דעם טעם פון זייער
קוש. פון צייט צו צייט, פלעגען זיי, פלוצלונג, רוישיג אנט-
טייל נעמען אין די שטיפערייען און אין דעם וויצלען זיך
פון די אַנדערע: דאָ וויעדער אַריינגעפאלען אין זייער שטיל-
שווייגען און קוקען איינער אויפ'ן אַנדערען מיט פאר'גנב'ע-
טע בליקען. צום סוף האָבען זיי מעהר ניט געקוקט איינע
אויף די אַנדערע, אַזוי ווי זיי וואָלטען מורא געהאָט מיט
דעם זיך ארויסצוגעבען. פארטיפט איז זיך האָבען זיי אויס-
געבריהט זייער תאוה-באגעהר.

ווען דער מאַלצייט איז אַריבער, האָבען זיי זיך גענו-
מען צוגרייטען אוועקצוגעהן. זיי האָבען באַדארפט געהן אַ
צוויי מייל כּדי צוצוקומען צום שיף. אַדאָ איז די ערשטע
אויפגעשטאַנען און קריסטאָף האָט איהר נאָכגעטאָן. זיי האָ-
בען ביידע געוואָרט אויף די טרעפּ, ביז די אַנדערע וועלען
פארטיג ווערען: — אַהן איין וואָרט, זייט ביי זייט, איז
דעם שווערען טומאָן וואָס איז קוים דורכגעריסען געוואָרען
פון דער איינציגער לאַמטערנע, וואָס האָט געברענט פאר
דער טיר פונ'ם גאַסט-הויז. — מיראָ האָט זיך פאַרגעסען
ביים שפיגעל.

אַדאָ האָט אָנגעכאַפט קריסטאָפ'ס האַנט און האָט איהם

מיטגעשלעפט ארום'ן הויז צום גארמען צו, איז דער טונקעל.
 אונטער א באלקאן וואס איז פארדעקט געווען מיט א גאנץ
 צען פארהאנג פון וויין-בלעמער האבען זיי זיך איינע די אנ-
 דערען ניט געזעהן. דער ווינט האט געוועהט אויף די שפיץ
 סאסנעס. ער האט געפיהלט אדא'ס ווארעמע פינגער צוויי-
 שען זיינע און דעם אנגענעהמען ריח פון א העליאטראפ-
 בלום, וואס זי האט געהאט פארשמעקט נעבען איהר בוזים.
 פלוצלונג, האט זי איהם צו זיך צוגעצויגען: קריס-
 מאה'ס מויל האט אנגעטראפען אדא'ס פון טומאד-פארנעצ-
 טע האר. ער האט נעקושט איהרע אויגען, איהרע אויגען-ברע-
 מען, איהרע נאזלעכער, איהרע געזונטע באקען, דעם וויי-
 קעל פון מויל, און ווייטער זוכענדיג, איהרע ליפען, צו וועל-
 כע זיינע ליפען זיינען געבליבען צוגעקלעפט.
 די אנדערע זיינען ארויסגעקומען. מען האט געשריען:
 — „אדא! אדא!“

זיי האבען זיך ניט געריהרט, קוים געאטעמט און צוגע-
 דריקט איינער צום אנדערען זייערע קערפערס, זייערע לוי-
 פען.

מירא האט געזאגט:

— „זיי זיינען אוועקגעגאנגען פאראויס.“

די טריט פון זייערע חברים האבען זיך דערווייטערט
 איז דער פינסטערניש פון דער נאכט. זיי האבען זיך נאך
 שטארקער צוגעדריקט, אין דער שטיף, דערשטיקענדיג אויף
 זייערע ליפען דאס ליידענשאפטליכע מורמלען.
 א שטאט-זייגער האט געקלונגען אין דער ווייטענס. זיי
 האבען זיך אפגעריסען איינער פונ'ם אנדערען. זיי האבען
 געמוזט שנעל לויפען צום שיף. אהן א ווארט האבען זיי
 גענומען געהן. מיט די הענט און ארימס צוזאמענגעבונדען,
 האלמענדיג טריט איינער נאכ'ן אנדערען — א שנעלען און

פעסטען טריט ווי זיי אליין. דער וועג איז געווען פוסט און אויף דער לאַנדשאַפּט — קיינע באשעפענישען. זיי האָבען ניט געזעהן קיין צעהן טריט פאר זיך: זיי זיינען געגאַנגען רוהיג און זיכער, אין דער הייס־געליעבטער נאַכט. זיי האָבען זיך ניט פארמשעפעט אָן די שטיינדלאַך פון וועג, און אזוי ווי זיי האָבען זיך פארשפעטיגט האָבען זיי גענומען אַ קורצען וועג. די שמעזשקע וואָס האָט זיי צוערשט אַראַפּגעפיהרט צווישען וויי־גאַרטענס, האָט זיך נאַכדעם אויפּגעהויבען און געשלאַענגעלט דורך דער לענג, אויף דער זייט פּונ'ם בערגעל. זיי האָבען, דורכ'ן טומאָן, געהערט דעם מורמעל־גערויש פּונ'ם וואַסער און דאָס קלאַפען פון די רודער־לאַפעטקעס פון שיה וואָס איז אַנגעקומען. זיי זיינען אוועק פון דער שמעזשקע און געלאַפען איבער די פעלדער. צום סוף האָבען זיי דערגרייכט דעם בערג פון ריין, אָבער פון דער סטאַנציע זיינען זיי נאָך געווען ווייט גענוג. זייער רור היגקייט איז דורך דעם ניט געשמערט געוואָרען. אדאָ האָט גאָר פאַרגעסען איהר פריהעריגע מיעדקייט. עס האָט זיי זיך אויסגעדוכט, אָן זיי וואָלטען געהען די גאַנצע נאַכט, אזוי אויפ'ן שטילען גראַז אין דעם שוועכענדען טומאָן, וואָס איז אַלץ נאַסער און געדיכטער געוואָרען נעבען וואַסער, און איז איינגעוויקעלט געווען אין אַ לבנה־ווייסקייט. די סיג־נאַל־טרובע האָט געברומט, די אומזיכטבאַרע חיה האָט זיך שווער דערווייטערט. זיי האָבען געלאַכט, און געזאָגט:

— „מיר וועלען נעהמען די צווייטע שיה.“

אויפ'ן בערג פּונ'ם וואַסער האָבען זיך שטי־קלאַפענ־דע כוואַליעס צובראַכען ביי זייערע פיס. אויף דער סטאַנציע האָט מען זיי געזאָגט:

— „די לעצטע שיה איז נאַר־וואָס אוועק.“

קריסטאף'ס הארץ האט געקלאפט. אדא'ס האנט האט שטארקער געדריקט איהר באגלייטער'ס אַרים.

— „בע! עם וועט דאך זיין אַז אנדער שיף מאַרגען.“
 אַ פאַר טריט ווייטער אין אַפּשיון פּונ'ם טומאַז האט זיך געזעהן די שוואַד-טונקלע ליכט פון אַ לאַמטערנע, אויפֿ-
 געהאַנגען אויף אַ סלופּ וואָס איז געשטאַנען אויף אַ הויז-
 כעז און פאַרלאָרען אַרט ביים ברעג פּונ'ם וואַסער. אַביסעל
 ווייטער — אַ פאַר באַליכטעטע פענסטער — אַ קליינע
 אַכסניאַ.

זיי זיינען אַריינגעגאַנגען אין קליינעם גאַרטען. דאָס
 זאַמד האט געקערעכצט אונטער זייערע פיס. טאַפענדיג, האָר-
 בעז זיי געפונען די טרעפּ פון הויז. ווען זיי זיינען אַריינגע-
 נאַנגען, האט מען געהאַלטען ביים פאַרלעשען די לאַמפּען.
 אדא, געאַרומט מיט קריסטאָף'ען, האט פאַרלאָנגט אַ צי-
 מער. דער חדר וואוהיז מען האט זיי אַריינגעפיהרט אין גע-
 שטאַנען ביים גאַרטענ'דעל. קריסטאָף האט, זיך אַנבלייגענדיג
 ביים פענסטער, געזעהן די טונקעל-שיינענדע ליכט פּונ'ם
 וואַסער און די שויב פון דער לאַמטערנע, אויף וועלכער עס
 זיינען געלעגען צוקוועטשטע פליגאלאך מיט זייערע גרויסע
 פליגלען. די טיר האט זיך פאַרמאַכט. אדא איז שמעהן גע-
 בליבען נעבען בעט און געשמייכעלט. ער האט ווי מוראַ גע-
 האט אויף איהר צו קוקען. זי האט אויף איהם אויך ניט גע-
 קוקט. אבער צווישען איהרע פאַרמאַכטע אויגען האט זי
 נאַכגעקוקט קריסטאָף'ס יעדע באוועגונג. די פאַרלאָנגע האט
 געסקריפעט ביי יעדען טריט. מ'האט געהערט דעם מינדעס-
 מען גערויש אין הויז. זיי האבען זיך אַוועקגעזעצט אויפֿ'ן
 בעט און אַרומגענומען אין דער שטיב.

די ציטערענדיגע ליכט פונ'ם גארטען האט זיך אויס-
געלאשען. אלץ האט זיך אויסגעלאשען...
די נאכט, דער תהום... קיין ליכט, קיין באוואוסטזיין...
דאס זיי זי, די קראפט פונ'ם זיי זי, טונקעל און
פארצעהרענד. די אלמעכטיגע פרייד, די שניידענדע פרייד.
פרייד וואס ציהט אריין דעם וועזען, ווי דער תהום דעם
שטיין. דער אויסגוס-רעהר פונ'ם תאוה-באגעהר וואס זויגט
אויס דעם געדאנק, דאס נארישע און דעליריש-פריידיגע גע-
זעץ פון די בלינדע און שכור'ע וועלטען וואס רעהען זיך
אין דער נאכט...

די נאכט... זייער געמישטער אטעם, די שטראהלענדע
ווארעמקייט פון צוויי קערפערס, וועלכע שמעלצען זיך צו-
זאמען אין די באטויבונגס-טיפענישען וואו זיי פאלען
אריין... די נאכט וואס איז ווי נעכט, די שעה'ן וואס זיינען
ווי יאהרהונדערטע. די רגע'ס וואס זיינען ווי דער טויט...
די אייגענע חלומות, רייד מיט געשלאסענע אויגען, די זיס-
אנגענעהמע און פאר'נגב'טע באריהונגען פון די נאקעטע
פיס וואס זוכען זיך האלב-פארשלאפען, די טרערען און דאס
געלעכטער, דאס גליק זיך צו ליעכען ווען אלץ ארום איז
פוסט, דאס אנטויל-נעהמען אין דער תהום-טיפעניש פון
שלאף, די רוישיג-טומלענדיגע בילדער וואס שוועבען אין
מח, די ווילדע חלומות פון דער ברומענרער נאכט... דער
ריין מורמעלט און קלאפט אין א טייכעל ביים הויז; אין
דער ווייטענס קלאפען די כוואליעס איבער די האפענדראמ-

בעס ווי א לייכטער רעגען וואס פאלט אויפ'ן זאמד. דער קערפער פון דער שיף קראכט און זיפצט אונטער'ן דרוק פון וואסער. די קייט מיט וועלכער זי איז צוגעבונדען ציהט זיך אויס און ווערט לויז אַפּקלינגענדיג ווי אַלטע אייזען. די שטים פונ'ם ריזן הויבט זיך אויף און פילט אַז דאָס צימער. דאָס בעמעל איז ווי א שופעל. זיי ווערען מיטגעשלעפט, איי-נער נעבען דעם אנדערען, פון א גוואלטיגען שטראם—בלויז בענדיג הענגען איז דער לופטען ווי א פויגעל וואָס שוועבט. די נאכט ווערט נאָד טונקעלער און דער פוסטער רוים נאָד פוסטער. זיי דריקען זיך נאָד שטארקער איינער צום אַנ-דערען. אדאָ וויינט, קריסטאף פארלירט דאָס באוואוסטזיין. זיי פארשווינדען ביידע אונטער די כוואליעס פון דער נאכט...

די נאכט... דער טויט... פארוואס וויעדער אויפשטעהן, וויעדער לעבען? ... דאָס ליכט פון באגינען קלאפט אַז אין די פארנעצטע שויבען. דאָס ליכט פון לעבען צינדט זיך וויע-דער אַז אין די אויסגעשמאכטע קערפערס. ער כאפט זיך אויף דער זעלבער קישען. זייערע אַרימס זיינען דורכגע-אויף דער זעלבער קישען. זייערע אַרימס זיינען דורכגע-בונדען. זייערע ליפען ריהרען זיך אַז. א גאַנץ לעבען נעהט פארביי אין א פאַר מינוטען: טעג פון זון-שיין, פון גרויס-קייט, פון רוה...

„וואו בין איד? און בין איד צוויי? לעב איד נאָד?
איד פיהל מיר לײַט איין וועזען. די אומענדליכקייט דינגעלט
מיד ארום: איד האָב די נשמה פון א סטאַטוע מיט גרויסע,
רוהיגע אויגען. פול מיט אַז אַלימפישען פרידען...“
זיי פאלען וויעדער אריין אין אַז אומענדליכען שלאָף.
די געוועהנליכע קלאנגען און גערוישען פון פארטאג: די

גלאַקען אין דער ווייט, א שיפעל וואָס געהט פאַרבײַ, צוויי
וויאַסלעס פון וועלכע דאָס וואסער טריפט אַראָפּ, די טריט
אויפ'ן וועג, גלעטען, לאַשטשען, און צערשטערען דאָר ניט
זייער שלאָפענדיג גליק, דערמאַנענדיג זיי, אַז זיי לעבען און
אַז זיי קאַנען דערפון הנאה האָבען...

די שיף וואס האט שווער געסאָפּעט פאר'ן פענסטער
האט קריסטאָף'ן אָפּגעריסען פון זיין באַטויבונג. זיי האָבען
געהאַט באַשטימט מיט אָפּצופאַהרען זיבען אזויגער, כדי אין
צייט צוריקצוקומען אין שטאָט צו זייערע געוועהנליכע באַ-
שעפטיגונגען. ער האט געמורמעלט:
„הערסטו?“

זי האט ניט אויפגעמאכט די אויגען, האט געשמייכעלט.
איהם געגעבען די ליפען, זיך אָנגעשטרענגט איהם צו קר-
שען און דאָן געלאָזט איהר קאָפּ פאַלען אויף קריסטאָף'ס
פלייצעס... דורך די שויבען פון פענסטער האט ער געזעהן
די אַנקומענדיגע שיף זיך פאַרבלייגליטשען קעגען הימעל:
ער האט אויך געזעהן דעם לעדיגען דעק און די כוואַליעס
רויך. ער איז וויעדער פאַרזונקען געוואָרען אין אַ פאַר-
הלומ'טען שלאָף...

אַ שעה איז אַוועק און ער האט זיך ניט אַרומגעזעהן.
הערענדיג אבער דעם זייגער קלינגען. איז ער איבעראשט
אויפגעשפרונגען:

„אדאָ!...! האט ער זיס געמורמעלט אין זיין פרויני-
דינ'ס אויער אריין.

„העדי! — האט ער איבערגע'חזר'ט, — ס'איז אכט
אזויגער.“ נאך אלץ מיט פאַרמאכטע אויגען, האט זי גע-
קנייטשט דעם שטערן, געמאכט העויות און געבלאָזען די
ליפען אומצופרידען-שטיפּעריש.

— „אָה! לאַז מיר שלאָפען!“ האט זי געזאָגט.
און אַרויסדרעהענדיג זיך פון זיינע אַרימס, זיפּצענ-

דיג מיעד, איז זי מיט'ן רוקען צו איהם, וויעדער אנמשלאַ-
פען געווארען אויף דער אַנדערער זייט.

ער איז געבליבען אויסגעצויגען נעבען איהר. אַ גלייכע
ווארעמקייט האָט געשטראָמט אין זייערע קערפערס. ער
האָט אָנגעפאנגען חלומ'ען. זיין בלוט האָט געפלאָסען אין
גרויסע און רוהיגע כוואַליעס. זיינע קלאַרע חושים האָבען
פריש און איינפאד געפיהלט דעם קלענסטען איינדרוק. ער
האָט הנאה געהאט פון זיינע קרעפטען און פון זיין יוגענד.
ער איז, ניט ווילענדיג שטאַלץ געווען מיט דעם וואָס ער
איז אַ מאן. ער האָט געשמייכעלט צו זיין גליק, און זיך געד-
פיהלט אַליין: אַליין, ווי ער איז עס תמיד געווען, נאָד
מעהר אַליין אפשר, אבער אַהן אַ שום אומעט — אין אַ
געטליכער איינזאמקייט. ניטאָ מעהר קיין פיבער. ניטאָ
מעהר קיין לעבעזשאַטענס. די נאַטור האָט זיך פריי געד-
קאנט אַפּשפיגלען אין זיין רוהיגער נשמה. אויסגעצויגען
אויפ'ן רוקען, מיט'ן פנים צום פענסטער, און די אויגען
פארטיפט אין דער העלער לופט פון די לייכטערע נעבלען,
האָט ער געשמייכעלט.

— „אהא! ווי גוט עס איז צו לעבען!...“

לעבען... אַ שיפעל איז פארביי... פלוצלונג האָט ער געד-
נומען טראַכטען פון די וואָס לעבען שוין ניט מעהר, פון אַ
שיפעל וואָס איז פארביי, אין וועלכען זיי זיינען ביידע
געווען: ער — זי — זי... זי? ניט אָט די וועלכע שלאָפט געד-
בען איהם. — זי, די איינציגע, די געליעבטע, די אַרימע.
אומגליקליכע טויטע. — אָבער, ווער איז אָט די? ווי אַזוי
איז זי נעבען איהם? ווי אַזוי זיינען זיי געקומען אין דעם
צימער, אין דעם בעט? ער קוקט אויף איהר, ער קען זי
ניט. זי איז אַ פרעמדע; נעכטען אין דער פריה האָט זי נאָד

פאר איהם ניט געלעבט. וואס ווייס ער פון איהר? — ער ווייס, אז זי איז ניט קלוג. ער ווייס, אז זי איז ניט גוט. ער ווייס, אז זי איז, אין דער רגע, מיט איהר בלייכען און פון-שלאף-אנגעבלאזענעם פנים, איהר אפען אטעמענדיג מויל, איהרע פולע און אויסגעצויגענע ליפען וואס מאכען די מינע פון א פיש, ניט שעהן. ער ווייס, אז זי האט איהם ניט לייעב. און א שארפער וועהטאג געהאט איהם דורך בעת ער טראכט, אז ער האט פון דער ערשטער מינוט געקוישט אט די פרעמדע ליפען, אז ער האט אין דער ערשטער נאכט וואס זיי האבען זיך געזעהן, געהאט דעם שעהנעם, איהם גלייכניגליגען, קערפער, — און אז די וואס ער האט אמת לייעב געהאט, האט ער נאר געזעהן לעבענדיג און שטארק בענדיג נעבען איהם; אז ער האט קיינמאל ניט געוואגט צו באהירען איהרע האר, אז ער וועט קיינמאל ניט ווייסען דעם דופטיגען ריח פון איהר וועזען. ניטא מעהר גארנישט. אלץ איז פארשוואונדען, די ערד האט אלץ צוגענומען. ער האט איהר ניט געשעצט...

און בעת ער איז געווען איינגעבויגען איבער דער אומד שולדיגער, שלאפענדער און שארף באטראכט איהר פנים, האט ער אויף איהר געקוקט מיט בייזע אויגען. זי האט עס געפיהלט, און, ווערענדיג אומרוהיג, וואס ער קוקט אזוי אויף איהר, זיך שטארק אנגעשטרענגט אויפצוהויבען איהרע אויגען-דעקלעך און שמייכלען. מיט אן אומזיכערען קול, ווי א קינד וואס כאפט זיך אויף, האט זי געזאגט:

— „קוק ניט אויף מיר, — איך בין מיאוס!...“

זי איז באלד צוריקגעפאלען, ווי דער'הרג'עט פון שלאף, האט ווידער אומאל געשמייכלעט און געמורמעלט:

— „א! איך בין אזוי... אזוי שלעפעריג!...“

און זי איז וויעדער אריינגעפאלען אין איהרע חלומות. ער האט געמוזט לאכען: ער האט צערטליך געקושט איהר קינדערשע מויל און נאז. דאן, קוקענדיג נאך א וויילע, אויף די שלאפענדע גרויסע — און דאך קליינע, — מיידעל, האט ער איבער איהר אריבערגעשפאנט און איז שטיל אויפגעשטאנען. זי האט שווער און מיט ערליכטערונג אפגעזיפצט, ווען ער איז אַוועק, און זיך גוט אויסגעשטרעקט אויף דער ברייט פונ'ם לעדיגען בעט. ער האט געפרואווט איהר אויפוועקען בעת ער האט זיך אָנגעטאן, כאַטש עס איז געווען אומזיסט. ווען ער איז שוין פארטיג געווען, האט ער זיך אַוועקגעזעצט אויף אַ שטול, געקוקט אויפ'ן וואסער פון וועלכען עס האט זיך געהויבען אַ געדיכטע פארע און האט אויסגעזעהן ווי באדעקט מיט אייז. ער איז ווי אַנדערע מעלט, פארטיפט געווארען אין אַ חלום, וואו ער האט געהערט שטילע, רוהיגע, מעלאַנכאלישע דאָרף-מוזיק.

פון צייט צו צייט האט זי האלב-אויפגעפעענט די אויגען, געקוקט שוואך אויף איהם, גענומען אַ רגע, צוויי איהם צו דערקענען, איהם צוגעשמייכלט און וויעדער אַריבער פון איין שלאף אין אַן אַנדערען. זי האט איהם געפרעגט: וויפעל דער זייגער איז?

„אַ פערטעל צו ניין.“

זי האט געטראַכט, האלב אַנטשלאַפען:

— „וואס קאן דאָס מיינען, אַ פערטעל צו ניין?“

האלב צעהן האט זי זיך גענומען אויסציהען, זיפצען

און געזאגט אז זי שטעהט אויף.

צעהן אַ זייגער האט געקלונגען איידער זי האט זיך

געריהרט. זי איז אין כעס געווארען.

— „עס קלינגט שוין ווייטער!... דער זייגער רוקט זיך

צו, שטענדיג, שטענדיג! ...

ער האט געלאכט און איז צוגעקומען זיך אוועקצווע-
צען אויפ'ן בעט נעבען איהר. זי האט איהם ארומגענומען
דעם האלץ, און דערצעהלט איהרע חלומות. ער האט זיך ניט
שטארק צוגעהערט, און האט איהר פון צייט צו צייט אונ-
טערבראכען מיט צערטליכע ווערטער. אבער זי האט איהם
געמאכט שווייגען, און אויפ'ס ניי אנגעהויבען מיט א גרוי-
סען ערנסט, אזוי ווי דאס וואלטען געווען זאכען פון דער
העכסטער וויכטיגקייט:

— „זי איז געווען ביי א מאלצייט: דער גרויספירשט
איז דארט געווען, א ניופאונדלענדער הונט... נין, א שאף
מיט געקרייזעלטע וואל, וואס האט באדינט דעם טיש...
ארא האט געפונען עפעס א מיטעל ווי זיך אויפצוהייבען
פון דער ערד, און צו געהן טאנצען, זיך לעגען אין דער
לופטען, אט אזוי. עס איז געווען נאנץ איינפאד, מען האט
עס נאר באדארפט טאן... אזוי... אזוי... און עס איז שוין
געטאן...“

קריסטאף האט פון איהר געלאכט. זי האט אויך גע-
לאכט און איז געווען א ביסעל ברוגן וואס ער לאכט. זי
האט געהויבען די אקסלען:

— „א, דו פארשטעהסט גארנישט!...“

זיי האבען געפרישטיקט אויפ'ן בעט, פון דער זעלבער
טאם און מיט'ן זעלבען לעפעל.

ענדליך איז זי אויפגעשטאנען: זי האט אראפגעוואר-
פען די קאלדרע, ארויסגעשטעקט איהרע שעהנע, גרויסע,
ווייסע פיס און זיך אראפגעלאזען אויפ'ן בעט. נאכדעם האט
זי זיך אוועקגעזעצט אויפ'ן בעט אפצואטעמען, און באקור
קען איהרע פיס. צולעבט האט זי א קלאפ געטאן מיט די

הענט און איהם געהייסען ארויסנעהן: און אזוי ווי ער האט זיך ניט געאיילט, האט זי איהם אנגענומען פאר די אקסלען, איהם צוגעשטופט צו דער טיר און פארשלאסען. נאכדעם ווי זי האט זיך גוט אנגעשפילט, כאקוט און אויסגעצויגען יעדען פון איהרע שעהנע גלירער, געזונגען בעת'ן וואשען זיך א סענטימענטאל ליעד פון פערזעהן קופלעמען, גענאסען וואסער קריסטאף'ן אין פנים אריין (ער איז געשטאנען ביים פענסטער און צוגעקלאפט נאכ'ן טאקט און אפגעפליקט די לעצטע רויו פונ'ם גארטען) האט בעז זיי גענומען די שיר. דער טומאז איז נאך ניט געווען צוגאנגען, אבער די זון האט דורך איהם געשיינט. אדא איז נאכגעגאנגען קריסטאף'ן פון הינטען דרעמלענדיג און אנגעבלאזען און האט זיך באקלאגט, אז דאס ליכט קומט איהר אין די אויגען אריין אז דעם גאנצען טאג וועט זי שוין האבען א קאפ'וועהטאג. און אזוי ווי קריסטאף האט ניט גענוג ערנסט גענומען איהר קלאגען, איז זי אריינגעפאלען אין א מרה שחור'דיגען שטילשווייגען. איהרע אויגען זייגען געווען קוים אפען, און דערביי האט זי געהאט די קאמיש-שטיפערישע ערנסטקייט פון קינדער וואס האבען זיך נאך וואס אויפגעכאפט פון שלאף, און עלעגאנטע פרוי האט זיך ניט ווייט פון זיי אוועקגעזעצט. נאך דער ערשטער שיר-סטאנציע איז זי באלד לעבעדיג געווארען און זי האט זיך אנגעשמרענגט צו רעדען מיט קריסטאף'ן איבער סענטי-מענטאלע און געהויבענע ענינים. זי האט ווידער אנגע-הויבען איהם צו רופען מיט'ן צערעמאניערען „איהר“.

קריסטאף האט זיך פארטראכט וועגען דעם וואס זי זאל זאגען איהר בעל-הבית'טע, אלס א גוטען תירוץ פאר איהר פארשפעטיגען. זי האט וועגען דעם וועניג גע'דאנה'ט:

— „בע! עם איז ניט דאָס ערשטע מאָל“.

„דאָס ערשטע מאָל, וואָס? ...“

— „וואָס איד פארשפעטיג זיך,“ האָט זי געזאָגט, אויפגערעגט פון דער פראַגע.
ער האָט ניט געוואַנט זי צו פרעגען, פארוואָס זי קומט שפעט.

„וואָס וועסטו איהר זאָגען?“

— „אַז מײן מאַמע איז קראַנק, טויט... איד ווייס

וואָס?“

עס האָט איהם וועה געטאָן וואָס זי רעדט אזוי לייכט-

זיניג.

„איד וואָלט וועלען, אז דו זאָלסט ניט זאָגען קיין

ליגען.“

זי האָט זיך געפיהלט באַליידיגט.

— „ערשטענס, זאָג איד קיין מאָל ניט קיין ליגען... און

ווייטער... איד קאָן דאָר איהר ניט זאָגען...“

ער האָט געפרעגט האַלב אויף שפּאַנס, האַלב-ערנסט:

— „פארוואָס ניט?“

זי האָט געלאַכט, געהויבען די אַקסלען, איהם געזאָגט

אַז ער איז גראַב און שלעכט ערצויגען, און אז זי האָט איהם

געבעטען ער זאָל איהר מעהר ניט דו'צען.

„האַב איד דען דערצו ניט קיין רעכט?“

— „אודאי ניט!“

„נאַכדעם וואָס עס איז פאַרגעקומען.“

זי האָט אויף איהם געקוקט, לאַכענדיג מיט אַ ווידער-

שטאַנד אין די אויגען, און כאַטש זי האָט געשפּאַסט, האָט

ער געפיהלט אז עס וואָלט איהר ניט שווער געווען דאָס צו

זאָגען ערנסט און כמעט גלויבען אין דעם. אבער עפעס אַ

קאמישע געשעהעניש איז איהר אהן צווייפעל אויפ'ן זכרון
געקומען און איהר אויפגעמונטערט: ווארום זי האט אויס-
געבראכען איז א געלעכטער, אנגעקוקט קריסטאף און
איהם שטורמיש געקושט, זיך ניט קימערענדיג וועגען איהרע
שכנים, וועלכע האבען, איבריגענס, גארנישט אויסגעוויזען
זיך צו וואונדערען וועגען דעם.

איז אלע זיינע לוסטרייען און שפאצירגענג, איז ער שוין איצט געווען באגלייט פון מיידלאך און אַנגעשטעלטע. וועלכע זיינען מיט זייער גראבקייט איהם ניט געווען אנגע-
 נעהם און ער פלעגט פרואווען פון זיי פטור ווערען אויפ'ן וועג; אדא אבער איז דוקא מעהר ניט געווען אויפגעלעגט זיך צו פארבלאנדזשען איז וואלד. ווען עס פלעגט רעגנען גען אדער מען איז דורך עפעס אן אנדער סבה ניט ארויס-
 געפאהרען פון שטאט, פלעגט ער איהר פיהרען איז טעאט טער, איז מוזעאום אדער איז טיר גארטען; ווארום זי האט געוואלט מען זאל איהר זעהן מיט איהם. עס האט זיך איהר אפילו געוואלט ער זאל איהר באגלייטען צום גאטדינסט; אבער ער איז געווען אזוי נאריש אויפגערעגט, אז ער האט מעהר ניט געוואלט אריינשטעלען א פוס איז א קירך זייט ער איז אן אומגלויביגער געווארען — (ער האט זיך אפגע'פטר'ט מיט א תירוץ וועגען זיין שמעל, אלס ארגעל-שפילער) — און צו דער זעלבער צייט, איז ער געבליבען, ניט וויסענדיג, צו שטארק רעליגיעז ניט צו בא-
 טראכטען אדא'ס פארשלאגן פאר א פארשוועכונג.

איז אבענט פלעגט ער געהען צו איהר. ער פלעגט דארט טרעפען מירא, וועלכע האט געוואוינט אין זעלבען הויז. מירא איז אויף איהם ניט געבליבען אין כעס; זי פלעגט איהם דערלאנגען איהר גלאט-ווייכע האנט, ריידען מיט איהם וועגען לייכטע אדער גלייכגילטיגע ענינים און פלעגט

פלינג זיך ארויסדרעהן פון צימער. עס האט אויסגעזעהן אז קיינמאל זיינען די יונגע פרויען ניט געווען קיין בעסער רע פריינדינס ווי זינט זיי האבען פאר דעם וואס וועניגער אורזאך געהאט. זיי זיינען שטענדיג געווען צוזאמען. ארא האט קיין סוד ניט געהאט פאר מירא'ן, איהר אלץ דער צעהלט, און מירא האט זיך צו אלץ צוגעהערט. עס האט אויסגעזעהן, אז זיי האבען ביידע הנאה פון דער זעלבאל זאך.

קריסטאף פלעגט זיך פיהלען אומרוהיג אין דער געזעלשאפט פון די צוויי פרויען. זייער פריינדשאפט, זייערע מאדנע געשפרעכען, זייער צו פרויע בענעהמונג, זייער רוי הער קוק אויף יעדער זאך, און דער שטייגער ווי זיי פלעגען — איבערהויפט ארא — איבער דעם רעדען, (פונד דעסטוועגען ווייניגער בעת ער איז דארט געווען; אבער ארא פלעגט עס איהם איבעררעצעהלען) — זייער משונה דיגע און פלאפערישע נייגעריגקייט, וועלכע פלעגט זיך שטענדיג דרעהן ארום נארישע און נידעריג-תאוה'דיגע ענינים, די גאנצע צוויידייטיגע און אביסעל חיה'שע סביבה, איז איהם שרעקליך שווער געווען, און האט איהם דאך איניטערעסירט, ווארום ס'איז פאר איהם געווען א נייעס. ער פלעגט ניט וויסען וואו ער געפינט זיך בשעת דעם געשפרעד צווישען די צוויי חיה'לעך, וואס פלעגען רעדען איבער מאדעס, זיך דערצעהלען וויצען, לאכען אויף א נארישען אופן, און אויפבליצען מיט זייערע אויגען בעת זיי זיינען געווען אויפ'ן שפור פון עפעס א מיאוסע, געפעפערטע מעשה'לע. א שטיין פלעגט איהם אראפפאלען פון'ם הארצען ווען מירא פלעגט אוועקגעהן. ווען די צוויי פרויען פלעגען זיין צוזאמען, איז ער געווען ווי אין א פרעמד לאנד.

מיט א פרעמדען לשון, אוממעגליך מען זאל איהם פאר-
שטעהן: זיי האבען זיך אפילו ניט צוגעהערט און האבען
אפגעלאכט פונ'ם פרעמדען.

ווען ער פלעגט אליין זיין מיט אדא'ן, פלעגען זיי אויך
רעדען צוויי פארשיידענע לשונות: אבער זיי האבען זיך
דאך אנגעשטרענגט צו פארשטעהן איינער דעם אנדערן. דעם
אמת געזאגט, וואס מעהר ער האט איהר פארשטאנען, אלץ
וועניגער האט ער איהו פארשטאנען. זי איז געווען די ערש-
טע פרוי וואס ער האט געקענט, ווייל אויב ער האט אפילו
די אומגליקליכע סאבינע יא געקענט, האט ער דאך וועגען
איהר וועניג געוואוסט: זי איז פאר איהם אלע מאל פאר-
בליבען ווי א הארץ־פאנטאם. אדא האט אויף זיך גענומען
ער זאל צוריק געווינען די פארלארענע צייט, ער, פון זיין
זייט, האט געפרוואוּט אויפקלעהרען דאס פרויער־רעמע-
ניש: — וואס איז אפשר נאר א רעמעניש דערפאר ווייל
מען זוכט א זין, א מיין אין דעם.

אדא האט ניט געהאט קיין אינטעליגענץ: און דאס
איז געווען איהר קלענסטער חסרון. קריסטאף'ן וואלט עס
סוף כל סוף, שוין מעהר ניט געארט, ווען זי וואלט איהר
חסרון פארשטאנען. אבער כאטש זי איז שטענדיג געווען
פארנומען מיט נארישקייטען, פלעגט זי מאכען אן אַנשטעל
אז זי פארשטעהט גייסטיגע זאכען און אַרויסזאגען א מיר-
נונג איבער אלץ מיט זיכערהייט. זי פלעגט רעדען איבער
מוזיק, דערקלעהרען קריסטאף'ן זאכען וואס ער האט גע-
וואוסט בעסער פון אלץ, און אַרויסגעבען אן אבסאָלוצען
פסק אויף יא אָדער אויף ניין. עס איז איבעריג געווען צו
פרוואַוען איהר איבערצייגען: זי האט געהאט איהרע פרע-

טענזיעס און געפיהלען איבער אלץ: האט זיך געגרויסט, איז געווען איינגע'עקשנ'ט, און מיט א פוסטען שטאלץ. זי האט ניט געוואלט — ניט געקאנט גארנישט פארשטעהן, פארוואס האט זי טאקע ניט מסכים געווען גארנישט ניט צו פארשטעהן? ווי פיעל ליעבער ער פלעגט זי האבען ווען זי פלעגט זיך צופרידענשמעלען מיט וואס זי איז, גאנץ איינפאר, מיט איהרע מעלות און חסרונות, אנשטאט זיך צו גרויסען פאר אנדערע און פאר זיך אליין.

אין אמת'ן האט זי זיך זעהר וועניג אפגעגעבען מיט מארד'זאכען. זי האט זיך אפגעגעבען מיט עסען, טרינקען, זינגען, טאנצען, שרייען, לאכען, שלאפען: זי האט גע'וואלט זיין גליקליך, און ווען דאס זאל זיך נאר איהר געווען איינגעבען, וואלט איהר שוין גאנץ נוט געווען. אבער כאטש זי איז פאר דעם געווען ווי געשאפען, זייענדיג א פרעסערקע, פויל, תאוה'דיג, איינפאר עגאייטיש אויף אזוי ווייט, אז קריסטאף פלעגט דערפון אי אויפגעבראכט ווערען, אי זיך אמוזירען: כאטש זי האט געהאט כמעט אלע פעהלערען וואס מאכען דאס לעבען אנגענעהם פאר די, — אויב ניט פאר זייערע פריינד, — וואס האבען דאס גליק זיי צו בא'זיצען, (און אפילו אזוי, שיינט דען ניט אראפ דאס גליק פון א גליקליכען פנים אויף אלע וואס דערנעהענטערען זיך צו איהם?) — כאטש דאס אלץ האט איהר באדארפט צו פרידענשמעלען מיט'ן לעבען און מיט זיך, האט אדא אבער ניט געהאט אפילו אויף דעם גענוג אינטעליגענץ. אט די שעהנע און שטארקע מידעל, וואס איז געווען אזוי פריש, לעבעדיג, געזונט, פול מיט לוסט און מיט א שרעקליכען אפעטיט, פלעגט זיך באאומרוהיגען וועגען איהר געזונט. זי פלעגט, עסענדיג פאר דרייען, קרעכצען איבער איהר

שוואַכקייט. זי פלעגט זיך אויף אלץ באקלאַגען: אַז זי קאַן זיך שוין מעהר ניט אַרומשלעפּען, אַז זי קאַן מעהר ניט אַטעמען, אַז זי האָט קאַפּווייטאַג, אַז די פּיס, דער מאַגען די אויגען, די נשמה טוען איהר וועה. זי פלעגט מורא האבען פאר אלץ, איז געווען ווילד אבערגלויביש, געזעהן איז יעדער זאך און אומעטום עפעס א סימן: ביים עסען— די מעסערס און גאפּלען, אויב זיי זיינען גראד געלעגען ווי א צלם, די צאהל געסט, דאָס איבערנעקערטע זאַלץ-מעס— טעל: דאָס פלעגט מען מוזען מאכען א גאַנצע צערעמאָניע, כדי אויסצומיידען אַן אומגליק. ביים שפּאַצירען פלעגט זי ניט פאַרנעסען איבערצוצעהלען די וואַראַנעס און קוקען אויף וועלכער זייט זיי פליהען אוועק. זי פלעגט שאַרף קור קען אויפ'ן וועג בעת'ן געהן, און זיך באקלאַגען, אויב זי האָט פאַר מיטאַג געזעהען אַ שפּין פאַרבייקריכענדיג: דאָס פלעגט זי וועלען צוריקגעהן און מען האָט אַנדערש איהר ניט געקאַנט צורעדען ווייטער צו געהן, סיידען מען האָט איהר געזאָגט און איהר פאַרזיכערט, אַז ס'איז שוין נאַכמיטאַג, און אויב אזוי איז דער סימן שוין אַ גוטער, ניט קיין שלעכטער. זי פלעגט מורא האבען פאר איהרע חלומות: זי פלעגט זיי אויסציהען בעת זי האָט זיי דערצעהלט קריס-טאַר'ן, זוכען שעה-ווייז א קלייניגקייט, אַ פרט, וואָס זי האָט פאַרנעסען. קיין איינציגען פלעגט זי ניט פאַרפעהלען: ס'איז געווען אַ רייהע פון גרויסע נאַרישקייטען, מיט משונה'דיגע חתונות, מיט טויטע, מיט שניידערקעס, מיט פרינצען, מיט פרעהליכע, און צומאָל שמוציגע סצענעס. ער האָט זיך געמוזט צוהערען און געבען זיין מיינונג. אַפט פלעגט זי גאַנצע טעג בלייבען פאַרמוטשעט און פאַר'מרה-שחוכה'ט פון די נאַרישע פאַנטאַזיעס. דאָס לעבען פלעגט

איהר אויסווייזען שלעכט: אויף אלץ און אלעמען האט זי געקוקט גראב און קרום און האט קריסטאף'ען געפלאגט מיט איהרע יללות. עס האט זיך ווירקליך ניט געלוינט צו פארלאזען די אנגעכמורעטע קליין-בירגער, כדי דא אויף דאס ניי צו געפינען דעם אייביגען שונא: דעם „ט ר ו י ע-ר י נ ע ז, נ י ט ג ר י כ י ש ע ז ה י פ א כ א נ ד ר י ק ע ר.“

אבער איז מיטען פון איהרע יללות און תערומות פלעגט זי ווערער ווערען פרעהליך, טומעלדיג, צו רוישיג: מען האט דאס ניט געקאנט בעסער דערקלעהרען ווי נאך דורך איהר פריהעריגע מרה-שחורה. אט האט זי אויסגעבראָכען אין א געלעכטער, אהן אז אורזאד און אהן א סוף, און אט האט זי אנגעהויבען לויפען איבער די פעלדער, ווילך, זיך שפיר-לענדיג מיט די קינדער, הנאה האַבענדיג פון אַפּטאַן נאריש-קייטען: פון אויפגראבען ערד, ארומגעהן און זיך שפילען מיט היה'לעך, מיט שפינען, מיט מוראשקעס, מיט ווערים, זיי צו טשעפען, רייצען, זיי צווינגען אויפצועסען איינע די אנדערע: די פויגעלעך — פון די קעץ, די ווערעס פון די היהנער: די שפינען — פון די מודאשקעס, ניט פון ביין וועלען, און פילייכט טאקע פון אז אומבאוואוסטזיני-גען שלעכטען אינסטינקט, פון נייגעריגקייט, צוליעב צו-שמרייטונג. עס איז געווען ווי א שטענדיגע באדערפעניש צו זאגען נארישקייטען, איבערצו'הור'ען פופציג מאל א ווארט, וואס האט ניט קיין זינען: טשעפען, אויפרענען, פלאגען און זיך ארויסברענגען פון די כלים, און איהר קאקעמירען — ווי עס פלעגט זיך נאך ווייזען עמיצער — סיי ווער — אויפ'ן וועג! ... באַלד פלעגט זי אָנהייבען לעבעדיג צו רע-דען, צו לאכען, צו טומלען, צו מאכען העויות, כדי צו ציהען

אויף זיך די אויפמערקזאמקייט און געהען מיט א פארטאד-
 נעם און געמאכטען גאנג. קריסטאף פלעגט דערביי מיט
 מורא פיהלען אז באלד וועט זי אנהויבען זאגען ערנסטע
 זאכען. און אזוי פלעגט עס טאקע זיין. אט האט זי גענומען
 ווערען סענטימענטאל, — אהן א שיעור, ווי אין אלץ —
 און אט האט זי זיך אפגערעדט פון הארצען, פון ליעבע
 אזוי ווי א גלאס וואלט געקלונגען. קריסטאף פלעגט לוי-
 דען, עס האט זיך איהם געוואלט איהר שלאגען. וועניגער
 ווי אלץ, האט ער איהר געקאנט מוחל זיין דאס וואס זי איז
 ניט אויפריכטיג, ער האט נאך ניט געוואוסט, אז אויפריכ-
 טיגקייט איז אזא זעלטענע מתנה ווי אינטעליגענץ, ווי
 שעהנקייט און אז מ'קאן עס ניט מיט רעכט פארדערען פון
 אלעמען. ער האט ניט געקאנט פארליידען קיין ליגען: און
 אדא האט איהם דערפון געגעבן א נישט-קשה'דיגע פאר-
 ציע, זי פלעגט שמענדיג, און רוהיג ליגען זאגען, כאטש דער
 היפוד דערפון איז מעהר ווי קלאר געווען. זי האט געהאט
 די ערשטוינענדיגע פעהיגקייט צו פארגעסען וואס איהר
 געפעלט ניט — אדער וואס איז איהר פריהער געפעלען —
 וואס עס האבען אלע פרויען וועלכע געהען מיט'ן שטראם
 פון דער שעה אדער פונ'ם טאג.

און דאך נישט קוקענדיג אויף אלץ, האבען זיי זיך גע-
 ליעבט, זיך געליעבט מיט'ן גאנצען הארצען. אדא איז אזוי
 אויפריכטיג געווען און איהר ליעבע ווי קריסטאף. כאטש
 זייער ליעבע האט פאר א יסוד ניט געהאט קיין גייסטיגע
 קרובה'שאפט, איז זי דאך געווען אז אמת'ע: זי האט ניט
 געהאט קיין זאך געמיינשאפטליך מיט דער נידעריגער
 תאוה. עס איז געווען די שעהנע יוגענדליעבע. און ווי
 זיידענשאפטליך זי איז ניט געווען, האט זי דאך אין זיך

ניט געהאט קיין גראבקיט, ווארום אלץ איז אין דעם גע-
 ווען יונג, נאיוו, כמעט צנועה'דיג גערייניגט דורכ'ן אמת'ען
 ברען פון לוסט-פרייד. כאטש אדא איז ווייט ניט געווען
 אזוי אומשולדיג-אומוויסענד ווי קריסטאף, האט זי נאך איז
 זיך געהאט די געטליכע פרווילעגיע פון א יונג הארץ און
 א יונגען קערפער, די פרישקייט פון די חושים, די קלאר-
 קייט און שטארקייט פון א שטורמיש וואסערעל, וואס גיט
 כמעט די אילוזיע פון אומשולד — און דעם פלאץ דערפון
 קאן קיין זאך אין לעבען ניט פארנעהמען. עגאייסטיש, מיר
 מעלמעסיג, ניט אויפריכטיג אינ'ם געוועהנליכען לעבען, —
 האט די ליעבע איהר געמאכט איינפאד, טריי, כמעט גוט:
 זי האט גענומען פארשטעהן די פרייד וואס מען קאן געפיר-
 נען, פארגעסענדיג אז זיך צוליב אז אנדערען. קריסטאף
 פלעגט איהר באטראכטען מיט אנטציקונג און וואלט גע-
 ווען פאר איהר אוועקגעגעבען זיין לעבען. ווער קאן זאגען
 וואס פאר א נארישע און ריהרענדע אילוזיעס א פארליעבטע
 נשמה ברענגט מיט איהר ליעבע! און די נאטירליכע איל-
 זיע פונ'ם פארליעבטען איז, דורך דעם כח פון אילוזיע וואס
 איז איינגעבארען אין יעדען קינסטלער, נאך הונדערט מאל
 גרעסער געווארען אין קריסטאף'ן. א שמיכעל פון אדא'ן
 האט פאר איהם געהאט א טיפע באדייטונג: א ליעבליך
 ווארט האט איהם באוויזען וואס פאר א גוט הארץ זי האט.
 ער האט אין איהר ליעב געהאט אל'דאס גוטע און שעהנע
 וואס די וועלט פארמאגט. ער האט זי גערופען, זיין א י ד,
 זיין נשמה, זיין לעבען. זיי פלעגען פון ליעבע וויינען צו-
 זאמען.

פארבונדען האט זיי ניט נאר די לידענשאפט, נאר
 אויך אז אומבאשטימטע פאעזיע פון ערינערונגען און

חלומות — זייערע חלומות? אדער אפשר די חלומות פון מענשען, וואס האבען געליעבט פאר זיי, וואס האבען געלעבט פאר זיי — אין זיי? ... זיי האבען אין זיך אויפגע- האלטען, ניט זאגענדיג, ניט וויסענדיג אפשר די באצויבע- רונג פון די ערשטע מינוטען ווען זיי האבען זיך באגעגענט אין וואלד, פון די ערשטע טעג, די ערשטע נעכט וואס זיי האבען פארבראכט צוזאמען, די שטונדען פון שלאף איינער אין דעם אנדערענס ארעמס, שטיף, אהן געדאנקען, פאר- טרונקען אין א שטורם פון ליעבע און שטילשווייגענדער פרייד. דאס פליצלונגע ארויסרופען פון בילדער, פון שטום- ברומענדע געדאנקען, האט זיי לייכט באריהרט, בלאס גע- מאכט, אנגעצונדען מיט לוסטפרייד און זיי ארומגערינגעלט זוי דאס זשומען פון ביהנען. א ברענענדע און צארטע לייכט... דאס הארץ שמעלט זי אפ און שוויינט, ווי פון א צו גרויסער, זיסער פרייד. די שטילקייט, פיבער-מאטקייט, דער געהיימניספולער און מידער שמייכל פון דער ערד וואס ציטערט אויף ביי די ערשטע זוד-שטראהלען פונ'ם פריהלינג... די פרישע ליעבע פון צוויי יונגע גופים אין זיי אן אפרייל-פריהמארגען, ווי אפרייל געהט עס פארביי... די יוגענד פון הארצען אין זיי א זונען-פריהשטיק.

קייזר זאך האט ניט אזוי געקאנט פארשטארקען קריסטאָפּ'ס ליעבע צו אַדאַם, ווי די מיינונג וואָס אַנדערע האָבען געהאט איבער איהר.

דעם צווייטען טאָג נאָך זייער ערשטער באַגעגניש האָט דער גאַנצער קוואַרטאַל דערפון געוואוסט. אַדאַם האָט זיך גאָר ניט באַמיהט צו באַהאַלטען זייערע באַציהונגען; זי האָט זיך גענויסט און שטאַלצירט מיט איהר עראַבערונג. קריסטאָפּ'ס וואַלט מעהר געפּעלען געווען אַביסעל באַשייִ-דענהייט, אבער אזוי ווי ער האָט געפּיהלט, אז ער ווערט פאַרפּאַלנט פון אלעמענ'ס נייגעריגקייט, און ער האָט ניט געוואַלט געבען דעם איינדרוק אַז ער מיינט איהר אויס, איז ער אַפט און אומעטום אויסגעגאַנגען מיט איהר. די גאַנצע שטעטעל האָט וועגען דעם געפּלאַפּעלט. קריסטאָפּ'ס אַרבעט-טער-קאַמאַראַדען האָבען איהם געמאַכט וויציגע קאַמפּלי-מענטען, אויף וועלכע ער האָט גאַרנישט געענטפּערט, ווייל ער האָט קיינעם ניט ערלויבט זיך צו מישען אין זיינע עסקים. אין שלאָס האָט מען איהם באַשולדיגט פאַר זיין ניט-פּאַסיגער באַנעהמונג. די פאַרמעגליכע קליין-בירגער האָבען איהם שטרענג געאַורטיילט. ער האָט פאַרלאָרען זיינע מוזיק-לעקציעס אין געוויסע פאַמיליען. אין אַנדערע פאַמיליען האָבען די מאַמעס גענומען גלויבען אַז עס איז זייער חוב בייצואוואָהנען ביי די שטונדען און קוקען מיט חשד, אזוי ווי קריסטאָפּ וואַלט ברעה געהאַט פון זיי אַוועק-צורויבען זייערע טייערע קינדער. די מיידלאַך האָבען

כלומרשט פון גארנישט ניט געדארפט וויסען. נאמירליך אבער האבען זיי פון אלץ געוואוסט, און כאטש זיי האבען זיך פארהאלטען קאלט צו קריסטאף'ן, צוליב זיין אויפ־פיהרונג האט זיך זיי דאך שטארק געוואלט וויסען וואס מעהר איינצעלהייטען. קריסטאף איז געווען פאפולער נאך צווישען די קליינע קרעמערס און קראם־אנגעשטעלטע: אבער צווישען זיי אויך ניט אויף קיין לאנגע צייט: זייער פריינדשאפט איז איהם געווען גראד אזוי פארדריסליך ווי די באשולדיגונג פון די אנדערע; און ניט קאנענדיג טאן גארנישט געגען דער באשולדיגונג, האט ער זיך אנגעהויבען אויפצופיהרען אנדערש, כדי ניט אנצוהאלטען די פריינד־שאפט. דאס איז ניט געווען זעהר שווער. און ער איז אין כעס געווען אויף די אלגעמיינע גראבקיט.

די אויפגערענטסטע פון אלע געגען איהם זיינען געווען יוסטוס איילער און די פאמיליע פאגעל. קריסטאף'ס שלעכטע אויפפיהרונג האט זיי אויסגעוויזען ווי א פערזענ־ליכע באלידיגונג. כאטש זיי האבען אויף איהם ניט גער בויט קיין פלענער — זיי האבען ניט געהאט קיין צוטרויען (באזונדערס פרוי פאגעל) צום כאראקטער פון קיין קינסט־לער — זיינען זיי אבער געווען פון א ניט צופרידענער נא־טור, האבען געגלויבט אז די השגחה פארפאלגט זיי און האבען זיך איצט איינגערעדט, ווען פון דעם שידוך מיט קריסטאף'ן איז גאר ניט געווארען, אז זיי האבען יא גע־האלטען פון דער הייראט צווישען איהם און ראזע'ן: און האבען וויעדער געזעהן אין דעם א סימן פון זייער שלים־מזל. לאנגיש וואלט עס געמיינט, אז אויב דער שיקזאל איז שולדיג אין זייער ענטווישונג, איז קריסטאף פאר דעם ניט פאראנטווארטליך: אבער די לאניק איז ביי די פאגעלס

געווען אזא, וואס האט זיי ערלויבט צו געפינען וואס מעהר אורזאכען זיך צו באקלאַגען. זיי זיינען דערפאר געקומען צום שלום, אז קריסטאף פיהרט זיך אויף שלעכט ניט נאר צו ליב זיין פארגעניגען, נאר אויך כדי זיי וועה צו טאן. אַ הויז רעם האבען זיי עס באטראכט פאר אַ סקאנדאל. זיי ענדיגן שטארק רעליגיעז, מאַראַליש און פול מיט פאַמיליען־טונגענד, האבען זיי, ווי אסך אנדערע, באטראכט די זינד פון קערפערליכער תאוה פאר די שענדליכסטע און ערגסטע פון אלע זינד, כמעט פאר די איינציגע זינד, ווארום זי איז די איינציגע, פאר וועלכע מען האט מורא, (עס איז זעלבסט פארשטענדליך, אז אנשטנעדיגע מענשען וועלען קיינמאל ניט האבען דעם נסיון צו גנב'ענען אדער צו טויטען). דער פאר טאקע האט קריסטאף אין זייערע אויגען אויסגעזעהן ווי אין גאנצען א פארדאָרבענער מענש, און זיי האבען גע־ביטען זייער באנעהמונג צו איהם. זיי פלעגען איהם באַ־וויזען אן אייזקאַלמען פנים און זיך אַפּדרעהן פון איהם אויפ'ן וועג. קריסטאף, וואס האט זיך ניט אינטערעסירט מיט זיי צו רעדען, פלעגט הויבען די אקסלען אויף זייערע אַלע העוויות. ער פלעגט כלומרשט ניט באמערקען די הוצפה־דיגע באנעהמונג פון אַמאַליע'ן, וועלכע האט, כאַטש זי פלעגט זיך מאכען אז זי מיידעט איהם אויס מיט פאראכ־טונג, אַנגעווענדט אַלע מיטלען אז ער זאל זיך צו איהר דערנעהענטערן, כדי איהם צו קאנען זאגען אלץ וואס זי האט אויפ'ן הארצען.

קריסטאף איז בלויז געריהרט געווען פון ראָזע'ס האַל־טונג. זי האט איהם נאָך שטרענגער באשולדיגט ווי אַלע אַנדערע פון דער פאַמיליע. ניט ווייל קריסטאָף'ס נייע ליע־בע האט איהר אויסגעוויזען צו פארניכטען די לעצטע מעג־

ליכטימען וואס זיינען איהר פארבליבען צו ווערען פון איהם געליעבט; זי האט געוואוסט, אז זי האט ניט קיין מעגליכקייטען — (כאטש זי האט אפשר ווייטער געהאפט... זי האט שטענדיג געהאפט!) — אבער זי האט געהאט גע- מאכט פון קריסטאף'ן אז אפגאט, און דער אפגאט איז אזוי געפאלען. עס איז געווען דער ערגסטער ווייטאג... יא, איז דער אומשולד און עהרליכקייט פון איהר הארצען איז דאס געווען א גרויזאמערער שמערץ, ווי צו ווערען פון איהם פאר- אכטעט און פארגעסען. זייענדיג ערצויגען אויף א פוריי טאנישען אופן, מיט א שמאלער מאראל אין וועלכען זי האט געגלויבט מיט'ן גאנצען הארצען, האט איהר דאס וואס זי האט געהערט איבער קריסטאף'ן. ניט נאר געבראכט פארצווייפלונג, נאר איהר אויך אפגעקעלט. זי האט שוין פריהער געליטען, ווען ער האט ליעב געהאט סאבינע'ן: שוין דאן האט זי פארלארען געוויסע אילוזיעס וועגען איהר העלד. דאס וואס קריסטאף האט דאן געקאנט ליעב האבען אזא געווענהליכע פרוי, איז פאר איהר געווען אומדער- קלעהרליך און כמעט שענדליך. אבער יענע ליעבע איז, וועניגסטענס, געווען ריין און סאבינע איז דערצו ניט גע- ווען אומוירדיג. צום סוף איז דער טייט געקומען, האט עס פארדעקט, פארהייליגט... אבער אז גלייך נאך דעם זאל קריסטאף ליעב קריגען אז אנדערע — און וואס פאר אז אנדערע! — דאס איז געווען נידעריג, מיאוס, העסליך! זי האט גענומען באשיצען די טויטע געגען איהם. זי האט איהם ניט געקאנט מוחל זיין וואס ער האט איהר פארגע- סען...—אך! ער האט ניט מעהר געטראכט פון איהר ווי זי. אבער זי האט ניט פארשטאנען, אז צוויי געפיהלען קא- נען געפינען פלאץ צו דער זעלבער צייט אין א ליידענ-

שאפטליכען הארץ; זי האט געגלויבט, אז מען קאן ניט זיין טריי צו דער פארגאנגענהייט, ניט זייענדיג מקריב די געגענווארט. זייענדיג אומשולדיגדיין און קאלט, האט זי ניט געהאט קיין באגריף ניט פון לעבען, ניט פון קריסטאף': עס האט איהר אויסגעראכט, אז אלץ דארף זיין דיין, שמאל און אונטערווארפען דער פליכט, ווי זי אליין. זייענדיג באשיידען מיט איהר נאנצער נשמה און נאנצען וועזען, האט זי בלויז געהאט איין שטאלץ: דעם שטאלץ פון דער ריינער אומשולד; זי האט עס געפאדערט פון זיך און פון אנדער רע. דאס וואס קריסטאף האט זיך אזוי דערנדרעגט, האט זי איהם איצט, און וואלט איהם קיינמאל, ניט געקאנט מוחל זיין.

קריסטאף האט געפרוואוט מיט איהר רעדען, אויב ניט ערקלעהרען. — (וואס וואלט ער איהר געזאגט? וואס וואלט ער געקאנט זאגען אזא שטרענג רעליגיעז-מאראלישער און נאיווער מיידעל ווי זי?) — ער האט איהר געוואלט פאר זיכערען אז ער איז איהר פריינד, אז ער וויל איהר אכטונג, אז ער האט נאך דערצו א רעכט. ער האט איהר געוואלט אפהאלטען פון איהר דערווייטערען זיך פון איהם אזוי נאך ריש. אבער ראזע פלעגט איהם אויסמיידען מיט א שטרענג גען שטילשווייגען, און ער האט געפיהלט אז זי פאראכטעט איהם.

ער האט דערפון געליטען, און איז אויך געווען אין כעס. ער האט געפיהלט, אז עס קומט איהם ניט די פאראכט טונג. אבער סוף כל סוף איז ער דאך פארבליבען ווי צורמישט — דערשראקען: און זיך באטראכט פאר שולדיג. די ביטערסטע פארווארפען פלעגט ער זיך אליין מאכען, טראכט

טענדיג פון סאבינע'ן. ער פלעגט זיך מאטערען:
 „א! נאט מיינער! ווי איז עס מעגליך? ווי בין איך

ראם?...”

אבער ער האט זיך ניט געקאנט שטעלען קענען דעם
 שטראם וואס האט איהם מיטגעשלעפט. ער האט געדענקט,
 אז דאס לעבען איז פארברעכעריש; און ער האט צוגעמאכט
 די אויגען כדי עס ניט צו זעהן, און לעבען. ער האט גע-
 פיהלט אזא גרויסע באדערפעניש צו לעבען, צו זיין גליק-
 ליך, צו לעבען, צו גלויבען!... ניין, עס איז גארנישט גע-
 ווען וואס צו פאראכטען אין זיין לעבע! ער האט געוואוסט
 אז עס קאן זיין ניט קלוג, ניט געשיקט, ניט גליקליך צו
 לעבען אדא'! אבער איז דען אין דעם פאראן נידעריגס?
 אנעהמענדיג — ער האט זיך אנגעשטרענגט צו צווייפלען
 אין דעם, — אז אדא האט אין זיך ניט קיין גרויסען מא-
 ראלישען ווערט, איז דען דערפאר די לעבע וואס ער האט
 צו איהר ווייניגער ריין? די לעבע באשטעהט אין דעם
 ווער עס לעבט, ניט אין דעם וואס ווערט געלעבט. אויף
 ווי פיל דער וואס לעבט האט א ווערט, אויף אזוי פיל האט
 זיין לעבע א ווערט. אלץ איז ריין ביי די ריינע. אלץ איז
 ריין ביי די שטארקע, ביי די גייסטיגגעזונטע. די לעבע,
 וואס באצירט מאנכע פויגלען מיט זייערע שעהנסטע פאר-
 בען, בריינגט ארויס פון עהרליכע נשמות דאס איידעלסטע
 וואס זיי פארמאגען. דער פארלאנג ארויסצואווייזען דעם
 אנדערען נאר דאס ווירדיגע אין זיך, ברענגט דערצו, אז מען
 האט בלויז פארגעניגען פון די געדאנקען און האנדלונגען
 וועלכע זיינען אין הארמאניע מיט'ן שעהנעם בילד וואס די
 לעבע האט אויסגעשטאלטעט, און די יוגענד-וואסערן וואו
 די נשמה קריגט צו נייע כחות, די הייליגע ארויסשטראה-
 נג

לונג פון קראפט און פרייד זיינען שעהן און דערקוויקענדר.
 און מאכען דאס הארץ גרעסער.
 דאס וואס זיינע פריינד פארשטעהען איהם ניט, האט
 איהם אָנגעפילט מיט ביטערקייט, אָבער דאס ערנסטע אין
 געווען וואס זיין מאַמע אליין האט אָנגעהויבען צו האַבען
 יסורים.

די גוטע פרוי האָט ווייט ניט געהאט די שמאַלע באַ-
 גריפען פון די פּאָנעלס. זי האָט שוין צו גוט געזעהן די
 אמת'ע לעבענס-צרות אום צו זוכען נייע. זייענדיג עניוות-
 דיג, צעבראַכען פונ'ם לעבען, וואָס האָט איהר וועניג פריינד
 געגעבען. און נאָר וועניגער פארלאנגט, אָנעהמענדיג מיט
 לייענע אלץ וואָס האָט געטראַפען, און ניט פּרוואַוענדיג
 אפילו דאָס צו פארשטעהן, וואָלט זי זיך אוראי אָפּגעהיט
 פון באַרעכענען אַדער נאַכקוקען אַנדערע. עס האָט זיך איהר
 ניט געגלויבט, אז זי האָט דערצו אַ רעכט. זי האָט זיך גע-
 האַלטען פאר צו נאָריש אויף צו מאַכען אַן אַנשטעל, אז
 זיי מאַכען א טעות מיט דעם וואָס זיי דענקען ניט ווי זי:
 עס וואָלט איהר אויסגעזעהן לעכערליך ארויפצווינגען
 איהרע שטרענגע כללים וועגען מאַראַל און גלויבען. א הויז
 דעם זיינען איהר מאַראַל און גלויבען געווען אינסטינקטיוו-
 ריין: כאַטש זי איז פאר זיך געווען פרום און צנועה-
 דיג, האָט זי זיך געמאַכט ניט קוקענדיג אויף יענעם אויפ-
 פיהרונג מיט דעם איידעלען פאַלקס-געפיהל וואָס איז מוה'ס
 געוויסע חסרונות אַדער שוואַכקייטען. דאָס איז געווען
 איינע פון די קלאַגעס וואָס זשאַז-מישעל, איהר שווער,
 פלעגט אמאָל האַבען קעגען איהר: זי פלעגט ניט מאַכען
 קיין גרויסען אונטערשייד צווישען בכבוד'יגע מענשען און
 אַנדערע: זי פלעגט ניט מורא האַבען זיך אָפּצושטעלען

אויפ'ן גאס, אדער אויפ'ן מארק כדי צו געבען די האנט און פרינדליך צו ריידען מיט געוויסע פרויען, וועלכע אן אנשמענדיגע פרוי האט כלומרשט ניט באדארפט קענען. זי האט זיך פארלאזט אויף גאט צו אונטערשיידען דאס גוטע פונ'ם שלעכטען און צו באשטראפען אדער מוחל צו זיין. זי האט בלויז פארלאנגט פון א צווייטען אביסעל פון דעם הארציגען מיטגעפיהל וואס איז אזוי נויטיג כדי צו דער-לייכטערען איינער דעם אנדערען דאס לעבען. אבי א מענש איז גוט — דאס איז געווען פאר איהר די הויפטזאך.

אבער זינט זי האט געוואוינט מיט די פאגעלס, האט טער פון יענער פאמיליע צו ערנדיקריגען אלץ וואס האט פון איהר געמאכט א לייכטען קרבן גראד ווייל זי איז גע-ווען דערשלאגען און צו שוואד ווידערצושטעהן. אמאליע האט זיך פאר איהר גענומען; און פון פריהמארגען ביז'ן אבענט, איז די לאנגע אינטימע געשפרעכען, בעת די צוויי פרויען האבען געארבייט צוזאמען און אמאליע אליין האט גערעדט, האט לואיזע, וואס איז געווען צעבראכען און גע-דולדיג, זיך צוגעוואהנט, אהן איהר וויסען, צו בארעדען און קריטיקירען אלצדינג. פרוי פאגעל האט ניט פארפעהלט איהר צו זאגען וואס זי דענקט וועגען קריסטאף'ס אויפפיהרונג. לואיזע'ס רוהיגקייט האט איהר אויפגערעגט. זי האט גע-האלטען פאר ניט-אנשמענדיג פאר וואס לואיזע ניט זיך אזוי וועניג אפ מיט דעם וואס האט אלעמען אזוי אויפגע-בראכט; זי איז ניט צופרידען געווען ביז עס האט זיך איהר ניט איינגעגעבען זי אינגאנצען צו רואינירען. קריסטאף האט עס באמערקט. לואיזע האט ניט געוואנט איהם צו מאכען פארוואורפען, אבער יעדען טאג האט זי געמאכט שטיל-שעמעוודיגע, אומרוהיגע, באמערקונגען, און

אזוי ווי ער האט איהר אומרוהיג, שארף אפגעענטפערט, האט זי באלד אויפגעהערט. ער פלעגט אבער ווייטער זעהן די יסורים אין איהרע אויגען, און אהיימקומענדיג פלעגט ער, צומאל, באמערקען אז זי האט געוויינט. ער האט צו גוט געקענט זיין מאמע'ן אום ניט צו צווייפלען אז די אומד-רוהיגקייט קומט ניט פון איהר אליין. — און ער האט גע-וואוסט פון וואנען עס קומט.

ער האט באשלאסען דערפון צו מאכען א סוף. אין אז אבענט, בעת לואיזע האט שוין מעהר ניט געקאנט צוריק-האלטען איהרע טרערען און זיך אויפגעהויבען פונ'ם טיש אין מיטען עסען, און קריסטאף האט ניט געקאנט דערגעהן פאר וואס זי איז אזוי פארצווייפלעט, איז ער אראפ די טרעפ, צו פיער אויף אמאל, און אָנגעקלאפט אין טיר ביי די פאנעל'ס. ער האט געקאכט מיט כעס. ער איז ניט נאר אויפגערענט געווען אויף די פרוי פאנעל איבער דעם וואס זי באנעהט זיך אזוי מיט זיין מאמען: ער האט זיך גע-וואלט נוקם זיין פאר דאס וואס זי האט ראזע'ן אָנגערייצט געגען איהם, פאר דעם וואס זי האט אמאל אָנגערעדט אויף סאָבינ'ען, פאר אלץ וואס ער האט געהאט אויסצושטעהן פון איהר זייט חדשים. זייט חדשים, האט זיך אין איהם אָנגעזאמעלט, געגען איהר, א גאנצע מאסע מיט נקמה-גע-פיהל און יעצט האט ער געוואלט דערפון לויז ווערען.

ער האט אריינגעשטורעמט צו פרוי פאנעל אין צימער און מיט א שטים וועלכע ער האט געפרוואווט האלטען דר-היג, אָבער וואס האט געציטערט, האט ער איהר געפערענט וואס זי האט געקאנט זאגען זיין מאמען, כדי זי צו בריינג-גען צו אַזא מצב.

אמאליע איז שטארק אויפגעקאכט געווארען: זי האט איהם געענטפערט, אז זי זאגט וואס איהר געפעלט, אז זי דארף וועגען איהר אויפפיהרונג קיינעם ניט אָפּגעבען קיין חשבון, — איהם וועניגער ווי וועמען עס איז — און אַנד כאפענדיג די געלענענהייט צו האַלטען די דרשה, וואס זי האט געהאט צוגעגרייט, האט זי צוגעלעגט, אז אויב לואיזע פהילט זיך אומגליקליך, דארף ער ניט זוכען קיין אַנדער אורזאך ווי נאָר זיין אייגענע אויפפיהרונג, וואס איז א שאַנדע פאר איהם און א סקאַנדאַל פאר אַלעמען.

קריסטאָף האט נאָר געווארט אויפ'ן אַנגריף, כדי פון זיין זייט אַנצוגרייפען. ער האט מיט כעס געשריען, אז זיין אויפפיהרונג געהט נאָר איהם אָן, אז עס אַרט איהם נאָר וועניג, צי עס געפעלט אַדער עס געפעלט ניט פרוי פאגעל, אז אויב זי וויל זיך קלאַגען אויף איהם, זאָל זי זיך קלאַגען צו איהם, אז איהם קאן זי זאגען וואָס זי וויל: עס וועט איהם אַרען ווי דער פאַר-אַי-אַהריגער שניי, אבער ער פ א ר ו ע ה ר ט איהר — (פאַרשטעהט זי גוט?) — ער פ א ר ו ע ה ר ט איהר צו זאגען וואָס עס איז זיין מאַמען, און אז עס איז א געמיינהייט צו פאַרמאַטערען און אומגליקליכע, אַלטע, קראַנקע פרוי.

פרוי פאגעל האט גענומען הויך שרייען. קיינמאָל האט נאָר קיינער ניט געוואגט מיט איהר צו רעדען אין אַזאַ טאָן. זי האט געזאָגט, אז זי וועט זיך ניט לאַזען לערנען פֿון אַן אויסוואַרף — און אין איהר אייגען הויז! און איהם אַנגעזיידעלט אויף אַ שענדליכען אופן.

הערענדיג די געוואלטען, זיינען אַנגעקומען די אַנדער רע — אַ חוי, פאגעל'ן וואָס פֿלעגט אויסמידען אלץ וואָס

האַט איהם געקאַנט שאַרען צום געזונט. דער אַלטער איי-
לער, וואס איז אַרויסגעשטעלט געוואָרען פון דער אויפגע-
רעגטער אַמאָליע פאַר אַן ערות, האָט שטרענג געבעטען
קריסטאָף'ן זיך ווייטער ניט צו געהמען די טרחה מיט
זיי צו רעדען אָדער זיי צו באַזוכען. ער האָט געזאָגט, אז זיי
באַדאַרפען איהם ניט כדי צו וויסען וואָס זיי דאַרפען טאָן,
אז זיי טוען זייער פליכט, אז זיי וועלען עס שטענדיג טאָן.
קריסטאָף האָט ערקלעהרט, אַז ער געהט אַוועק און
וועט מעהר ניט אַרײַנטרעטען אין זייער הויז. ער איז
אַבער ניט אַוועקגעגאַנגען אײדער ער האָט זיך ניט דער-
לייכטערט דורך אַלץ וואָס ער האָט זיי נאָך געהאַט צו זאָ-
גען מכח דער גרויסער פֿיליכט, וואָס איז איהם גע-
וואָרען ווי אַ בייזער שונאָ. ער האָט זיי געזאָגט אַז אַט די
פֿיליכט קאָן איהם מאַכען לייעב האַבען פאַרדאַרבענ-
קייט; אַז אַזעלכע מענשען ווי זיי פיהרען אַראָפּ פונ'ם דרך
הישר מיט דעם וואָס זיי מאַכען פאַר מיאוס די עהרליכ-
קייט; אַז ס'איז זייער שוֹלד, וואָס מען האָט, להיפּוד צו
זיי, שטאַרק הנאה אין דער געזעלשאַפט פון ניט־אַנשמענ-
דיגע אבער פריינדליכע און לעבעדיגע מענשען; אַז מען
פאַרשוועכט די פליכט, אַנווענדענדיג איהר אויף אַלץ, אויף
יעדע נאַרישע אַרבייט, אויף יעדע גלייכגילטיגע האַנדלונג,
מיט אַ שטייפער און גאַוה'דיגער שטרענגקייט, ביז עס פאַר-
פינסטערט און פאַר'סמ'ט דאָס לעבען... די פליכט איז אַן
אויסנאַהם־זאַד: מען דאַרף איהר האַלטען פאַר צייטען פון
אַמת'ען אָפּפער און ניט צודעקען מיט דעם נאַמען די איי-
גענע שלעכטע שטימונג און דעם פאַרקאַנג, וואָס מען האָט
באַליידיגענדיג אַנדערע. עס האָט ניט קיין זינען דערפאַר,
ווייל מען האָט אַלײן די נאַרישקייט און גראַבקייט צו זיין

אומעדיג, צו וועלען אז אלע זאלען אזוי זיין, און ארויפ־
 צווינגען אויף אלע א קראנקהאפטע לעבענס־פיהרונג. די
 ערשטע מעלה איז פרייד, די טוגענד מוז האבען א גליקליכען
 אויסזעהן, א פרייען, א ניט־געצוואונגענעם. דער וואס טוט
 גוטס מוז אליין דערפון הנאה האבען. אבער די אייביג־אני־
 געשטעלמע פליכט, די טיראניי פון א וועגווייזער, דער שריי־
 ענדיגער טאן, די פוסטע וכוכים, דאָס פארביטערטע און
 קינדערישע זיד שפילען מיט ווערטער, דער געטומעל, די
 גראב־קייט, דאָס לעבען וואו עס פעהלט יעדער חזן, יעדע
 העפליכקייט, יעדע שטילקייט, דער קליינליכער פעסימיום
 וואס לאַזט גארנישט דורך פון דעם וואס מאכט דאָס לעבען
 נאָך דלות־דיגער ווי עס איז, די גדלות־דיגע אומפארשטענ־
 דעניש, וועלכער עס איז גרינגער צו פארזאכטען אנדערע ווי
 זיי צו פארשטעהן, די גאנצע קליינ־בירגערליכע מאַראַל.
 אהן גרויסמוט, אהן גליק, אהן שעהנקייט, דאָס אלץ איז
 העסליך און שעדליך: דאָס אלץ מאכט די פארדארבענהייט
 אויסצוזעהן מעהר מענשליך ווי די טוגענד.

אזוי האָט געדענקט קריסטאָף, און איז זיין באַנעהר
 וועה צו טאן די וואס האָבען איהם וועה געטאן, האָט ער
 זיך ניט אַרומגעזעהען, אז ער איז אזוי אומגערעכט ווי די
 פון וועלכע ער רעדט.

קייז ספק ניט, אז די אומגליקליכע מענשען זיינען גע־
 ווען כמעט אזוי ווי ער האָט זיי געזעהן. אבער דאָס איז
 ניט געווען זייער שולד: עס איז געווען די שולד פון דעם
 אומדאנקבאר־מיאוס'ען לעבען וואָס האָט געמאכט זייערע
 פנימ'ער, זייערע באַנעהמונגען, זייערע געדאנקען אומדאנק־
 באַר־מיאוס. זיי זיינען פארקריפעלט געוואָרען פונ'ם עלענד
 — ניט פונ'ם גרויסען עלענד וואָס קומט פלוצלונג, וואָס

מוימעט אדער שמידט אויפ'ס ניי — נאָר פון די צרות, וואָס
קומען נאָך אמאָל און וויעדער אמאָל: פון דעם קליינעם
עלענד וואָס פארשפרייט זיך טראַפענווייז, פונ'ם ערשטען
טאָג אָן ביז'ן לעצטען... אַ! דער גרויסער טרויער! וואָרום
אונטער זיין צעקנייטשמען צודעס ליגען באַהאַלטען פיעל
אוצרות פון עהרליכקייט, פון גוטסקייט, פון שטילער העל-
דישקייט!... די גאנצע קראַפט פון אַ פאַלק, אלע זאַפטיגע
כחות פון דער צוקונפֿט...

קריסטאף איז ניט געווען אומגערעכט, גלויבענדיג, און די פליכט איז אן אויסנאָמוואָד. אָבער די ליעבע איז ניט ווע-ניגער אן אויסנאָם, אַלץ איז אַזוי. אַלץ וואָס האָט עפּעס אַ ווערט, האָט זיין ערגסטען שונאָ — ניט אין דאָס שלעכטע (זינד האָבען זייער ווערט), נאָר אין דאָס געוואוינליכע... דער טויטליכער שונאָ פון דער נשמה איז דאָס טאָג-טעגליכע אַפּנוצען פּונ'ם לעבען.

אדאָ האָט אָנגעהויבען מיעד צו ווערען. זי איז ניט גע-ווען גענוג קלוג צו וויסען ווי צו באַנייען איהר ליעבע אין אַזאַ רייכער נשמה ווי קריסטאָף'ס. איהרע חושים און איהר נאָרישע גאָה האָבען אַרויסגעצויגען פון דער ליעבע דעם גאַנצען גענוס וואָס זי האָט געקאַנט געפינען. עס איז איהר בלוין פאַרבליבען עס צו פאַרניכטען. זי האָט געהאַט דעם געהיימען אינסטינקט, ווי פיעלע פרויען, אפילו גוטע, ווי פיעלע מענער, אפילו קלוגע, וואָס שאַפען ניט קיין ווערק, קיין קינדער, קיין טאַט, קיין אַרבייט — קיין זאד ניט פּונ'ם לעבען — און האָבען דאָד צופיעל לעבען צו טראָגען און דערליידען, גלייכגילטיג און אנטשלאָסען זייער נוצלאַזיג-קייט. זיי וואַלטען וועלען אַז אַנדערע זאַלען אויך זיין אומ-נוצליך ווי זיי, און זיי טוען דערצו אַלץ וואָס מעגליך. צו-מאַל איז עס געגען זייער אייגענעם ווילען, און ווען זיי דער-פיהלען דעם פאַרברעכערישען באַגעהר, טרייבען זיי איהם אַפּ צאַרנדיג. אבער אַפּט אומאַרמען זיי איהם; און זיי נעהמען זיך לויט זייערע כחות — אייניגע אויף אַ באַשיידענעם

אופן אין זייער ענג-אינטימען קרייז — אַנדערע אויף אַ גרויסען שטייגער צווישען די פּאַלקס-מאסען — צו פארניכטן טען אלץ וואָס לעבט, אלץ וואָס האָט ליעב צו לעבען, אלץ וואָס האָט ווערט צו לעבען. דער קריטיקער וואָס וואַרפט זיך ביטער אויף גרויסע מענשען און גרויסע געדאַנקען און רייסט זיי צו זיך אַרונטער — און די פרוי וואָס האָט הנאה פונ'ם ערנידעריגען איהרע לעבשאַפער, זיינען צוויי בייזע חיות פון דעם זעלבען מין. אבער די צווייטע איז לייער.

אַרץ האָט אלזאָ געוואַלט פארשמוצען אביסעל קריסטאָף, כדי איהם צו ערנידעריגען. אין אמת'ן איז זי דער צו ניט געווען גענוג שטארק. מען האָט באַדאַרפט האַבען מעהר פארשטאַנד אפילו פאר דעם מיאוסען מיטעל. זי האָט עס געפיהלט. זי האָט געהאַט אַ פאַרבאַרגענעם פאַר-דרום אויף קריסטאָף פאַר וואָס איהר ליעבע קאַן איהם קיין שלעכטס ניט טאָן. זי האָט זיך ניט מודה געווען, און זי וויל איהם טאָן שלעכטס: זי וואַלט עס איהם אפּשר ניט געטאָן, ווען זי וואַלט דאָס געקאַנט. אַבער זי האָט באַ-טראַכט פאַר אַ חוצפּה, עס ניט צו קאַנען. מען ליעבט שוואַך אַ פרוי ווען מען לאָזט איהר ניט די אילוויע, און זי האָט אַ גוטען אַדער שלעכטען איינפלוס אויף איהר געליעבטען: און מען טרייבט זי מיט געוואַלט דורך דעם, עס אויסצו-פרוואווען. קריסטאָף האָט ניט אכטונג געגעבען, ווען אַרץ פלעגט פרעגען אין אַ געלעכטער: וואַלסטו אָפּגעלאָזען די מוזיק צוליעב מיר? (כאַטש זי האָט דאָס גאַר ניט גע-וואַלט).

פלעגט ער אפּען ענטפּערען:

— אַה! דאָס, מיין מיינערע, ניט דו, ניט קיין אַנדער-

דער, קאנען מיד ניט דערפון אפהאלטען. שפיעלען וועל איר אלע מאל."

„און דו זאנסט נאך, אז דו האסט מיד ליעב?" פלעגט זי מיט פארדרום אויסשרייען.

זי האט געהאסט זיין מוזיק — נאך מעהר דערפאר וואס זי האט דערפון גארנישט פארשטאנען. און עס איז איהר ניט מעגליך געווען צו געפינען א מיטעל צו טרעפען אט דעם אומזיכטבארען שונא און דערמיט פארוואונדען קריסטאף'ן איז זיין מוזיק-ליעבשאפט. אויב זי האט גע-פרוואווט רעדען דערפון מיט פאראכטונג, אדער אפלאכענ-דיג, מבינות ארויסזאגען וועגען קריסטאף'ס קאמפאזיציעס, פלעגט ער לאכען אויפ'ן קול, און ניט קוקענדיג אויף איהר כעס, פלעגט ארא זיך באשליסען צו שווייגען שטייל: ווא-רום זי האט פארשטאנען, אז זי איז לעכערליך.

אויב אבער זי האט גארנישט געקאנט טאן אויף דעם אופן, האט זי אויסגעפונען ביי קריסטאף'ן אז אנדער שוואכע זייט וואו עס איז איהר גרינג געווען צו טרעפען: דאס איז געווען זיין מאראלישער געפיהל. טראץ זיין רוגזא אויף די פאגעלס, און טראץ זיין יוגענד-כארוישונג, האט קריסטאף אויפגעהאלטען אז אינסטינקטיווע צניעות, אז אומ-שולד-כאדירפעניש, פון וועלכע ער האט ניט געוואוסט, וועל-כע האבען אבער צוערשט געמוזט אדא'ן זיין אויפפאלענדיג. איהר צוציהען און באצויבערען, דאן אמוזירען, דאן מאכען אומגעדולדיג, דאן אויפרעגען און טרייבען צו שנאה א פרוי ווי אדא. זי פלעגט איהם מיט א הינטערנעדראק פרעגען:

„האסטו מיד ליעב?"

„אדאי!"

„ווי שטארק האסטו מיד ליעב?"

„אויף צוויי פיעל מען קאז ליעב האבען.“
 — „עס איז נישט קיין סך... נו! וואס וואלסטו טאן
 פאר מיינעטוועגען?“
 „אלץ וואס דו ווילסט!“
 — „וואלסטו געטאן עפעס אומעהרליכעס?“
 „דאס וואלט געווען א מאַדנע מין ליעבע!“
 — „עס איז ניט דאס! אבער וואלסטו עס געטאן?“
 „עס איז קיינמאל ניט נויטיג.“
 — „אבער, ווען איד זאל עס וועלען?“
 „עס וואלט געווען ניט רעכט.“
 — „אפשר... וואלסטו עס געטאן?“
 ער האט איהר געוואלט קושען, אבער זי האט איהם
 אפגעשטופט.
 — „וואלסטו עס געטאן, יא דער ניין?“
 „ניין, ליעבענקע מיינע!“
 זי האט צו איהם אויסגערעדעהט דעם רוקען, שרעקליך
 איז כעס.
 — „דו האסט מיר ניט ליעב, דו ווייסט ניט וואס עס
 הייסט ליעב האבען.“
 „אפשר“ — האט ער גוטמוטיג געענטפערט.
 ער האט גאנץ גוט געוואוסט, אז ער וואלט אימשטאַנד
 געווען, ווי יעדער איינער, צו טאן א נאַרישקייט, אין א
 מאמענט פון ליידענשאפט, עפעס אומעהרליכס אפשר און—
 ווער ווייסט? נאך מעהר: אבער עס וואלט איהם אויסגע-
 זעהן שענדליך זיך צו באריהמען מיט דעם קאַלטבלוטיג,
 און געפעהרליך דאָס מודה צו זיין אַדאָלף. און אינסטינקט
 האט איהם געווארנט אז זי, אט דער ליעבער שונא זיינער,
 ליגט באהאלטען און פארנעהמט יעדעס ווארט זיינס: ער

האט איהר ניט געוואלט געבען קיין וואפען געגען זיד.
 זי האט איהם געלאזט איהר געהמען אין די אַרימס,
 האט איהם געפרעגט :

— „האכטו מיד ליעב, ווייל דו האסט מיד ליעב, אדער
 ווייל איד האב דיד ליעב?“

„ווייל איד האב דיד ליעב.“

— „אויב אזוי, ווען איד זאל דיד ניט ליעב האבען,
 וואלסטו מיד אלץ ליעב געהאט?“

„יא!“

— „און ווען איד זאל ליעב האבען אן אנדערען,
 וואלסטו מיד נאך אלץ ליעב געהאט?“

„א, דאס, דאס ווייס איד ניט... איד גלויב ניט... ווי
 עס זאל ניט זיין, וואלסטו געווען דער לעצטער מענש ווע-
 מען איד וואלט עס דערצעהלט.“

— „וואס וואלט דען געווען אנדערש ווי יעצט?“

„א סך זאכען, איד, אפשר, דו אודאי.“

— „וואס מאכט עס אויס, אויב איד זאל זיין אַנ-
 דערש?“

„ס'וואלט אין גאַנצען אנדערש געווארען, איד האב
 דיד ליעב ווי דו ביזט, אויב דו ווערסט אן אנדערע, ווייס
 איד ניט צו איד וועל דיד נאך ליעב האבען.“

— „דו האסט מיד ניט ליעב, האסט מיד ניט ליעב!
 וואס טויגען די אלע פארדרעהטע רייד ? מען האט ליעב,
 אדער מען האט ניט ליעב, אויב דו האסט מיד ליעב,
 דארפסטו מיד ליעב האבען ווי איד בין, וואס איד זאל ניט
 טאן — אלעמאל.“

„דאס וואלט געהייסען דיד ליעב האבען ווי אַ חיה.“

— „אזוי טאקע וויל איד געליעבט ווערען.“

„אויב אזוי, האסטו זיך אפגענארט, — האט ער איהר געזאגט אויף קאטאוועס, — איד בין ניט דער, וועמען דו זוכסט. ווען איד זאל עס אפילו וועלען, וואלט איד עס אויך ניט געקאנט זיין. — און איד וויל דאס ניט.“
 — „דו ביסט גאנץ שטאלץ מיט דיין פארשטאנד. דו האסט דיין פארשטאנד ליעבער ווי מיר.“
 „אבער, א י ד האב דיר ליעב, דו אומדאנקבארע איינע, מעהר ווי דו אליין. איד האב דיר ליעב וואס מעהר, גראד ווען דו ביסט בעסער און שעהנער.“
 — „דו ביסט א שולדערהער, — האט זי געזאגט מיט פארדרוס.“

„נו, וואס קאן מען טאן. איד האב ליעב וואס איז שעהן. דאס מיאוסע עקעלט מיר אפ.“
 — „אפילו אין מיר?“
 „כאזונדערס אין דיר.“
 זי האט געקלאפט צארנדיג מיט'ן פוס.
 — „איד וויל ניט אפגעמאסטען ווערען.“
 „נו, יא, קלאג דיר טאקע וואס איד דענק אזוי וועגען דיר און האב דיר ליעב, — האט ער צארט געזאגט, ווי איהר צו בארוהיגען.
 זי האט איהם געלאזט איהר נעהמען אין די ארימס. א טובה געטאן מיט א שמייכעל און איהם ערלויבט איהר צו קושען. אבער אין א וויילע ארום, ווען ער האט געגלויבט, אז זי האט שוין פארגעסען, האט זי וויעדער געפרעגט, אומד רוחיג:

— „וואס געפינסטו מיאוס אין מיר?“
 ער האט זיך אפגעהאלטען פון זאגען און ווי א טרום געענטפערט:

„איד נעפין גאר ניט אזוינס וואס זאל זיין מיאוס.“
 זי האט זיך פארטראכט א מינוט, געשמייכלט און גע-
 זאגט :

— „הער נאך א ווילע, קריסטלי, דו זאגסט, אז דו
 האסט פיינט א ליגען?“
 „איד פארטראכט דאס!“

— „דו האסט רעכט, — האט זי געזאגט, — איד פאר-
 אכט דאס אודאני. יא, איד בין מיר נאנץ רוהיג — איד זאג
 קיינמאל ניט קיין ליגען.“
 ער האט איהר אנגעקוקט : זי איז געווען אויפריכטיג.
 איהר איינפאכקייט האט ביי איהם אוועקגענומען דאס גע-
 וועהר.

— „אויב אזוי, — האט זי ווייטער געזאגט, ארומנעהר
 מענדיג זיין האלז מיט איהרע ארימס, — פארוואס וואלסטו
 אין כעס געווען אויף מיר, ווען איד זאל ליעב האבען אז
 אנדערען און זאל עס דיר זאגען?“
 „א! מוטשע מיד ניט שטענדיג!“

— „איד מוטשע דיר ניט : איד זאג דיר ניט, אז איד
 האב ליעב אז אנדערען : איד זאג דיר גראד אז ניו... אבער
 שפעטער, אויב איד זאל ליעב האבען...“
 „נו, לאמיר דערפון ניט טראכטען.“

— „איד וועל יא דארפען טראכטען... וועסט ניט דער-
 פאר אין כעס זיין אויף מיר? דו קענסט ניט אין כעס זיין
 אויף מיר?“

„ניין, איד וועל ניט אין כעס זיין, איד וועל דיר פאר-
 לאזען — און שוין.“

— „מיר פארלאזען? און פארוואס? און ווען איד זאל
 דיר נאך ליעב האבען?...“

„בעת דו האסט ליעב אן אנדערען?“

— „אודאי... עם מאכט זיך.“

„נו, דאס וועט זי ניט מאכען מיט אונז.“

— „פארוואס?“

„ווייל ווי דו וועסט נאך ליעב האבען א צווייטען, וועל איד דיד מעהר ניט ליעב האבען, מיין ליעבענקע, גארנישט, גארנישט ניט ליעב האבען.“

— „ערשט האסטו געזאגט אפשר... א! דו זעהסט דו

האסט מיד ניט ליעב!“

„זאל זיין אזוי: עם איז נאך בעסער פאר דיר.“

— „ווייל? ...“

„ווייל, ווען איד זאל דיד ליעב האבען בעת דו האסט ליעב אן אנדערען, וואלט עם געקאנט בריינגען צו א מיאוס'ען סוף — פאר דיר, פאר מיר און פאר דעם אן אנדערען.“

— „נו... יעצט רעדסטו ווי א משוגע'נער. הייסט עם

שוין, אז איד בין פארארטיילט צו בלייבען מיט דיר מיין גאנצען לעבען?“

„זיי רוהיג, דו ביזט פריי, דו וועסט מיד איבערלאזען

ווען דו וועסט וועלען. עם וועט אבער ניט זיין „צום וויער דערזעהן“, עם וועט זיין „אדיע“ אויף אייביג.“

— „און אויב איד האב דיד נאך ווייטער ליעב, איד?“

„ווען מען האט זיך ליעב, איז מען זיך מקרב איינער

פאר'ן אנדערען.“

„נו, נוט, זיין דו דיד מקרב!“

ער האט זיך ניט געקאנט צוריקהאלטען פון לאכען איר

בער איהר ענאזים: און זי האט אויך געלאכט.

„ווען איינער אליין איז זיך מקרב — האָט ער געדאַגט — הייסט דאָס, אַז ער אליין האָט ליעב.“

— „ניין, ניין, דאָס הייסט אז ביידע האָבען זיך ליעב. איד וועל דיך ליעב האָבען א סך מעהר ווען דו וועסט דיך מקרב זיין פון מיינעטוועגען. און באַטראַכט נאָר, קריסטלי, ווי שטאַרק דו אליין וועסט מיך ליעב האָבען, ווען דו וועסט דיך מקרב זיין, — דו וועסט זיין זעהר גליקליך.“

זיי האָבען געלאַכט, צופרידען צו בייטען דעם ערנסטען טאָן פון זייער שטרייט.

ער האָט געלאַכט און אויף איהר געקוקט. אין אמת'ן האָט זיך איהר גארנישט געוואַלט איהם איבערלאָזען. אויב ער האָט איהר אַפט אויפגערעגט און געלאַנגוויילט, האָט זי אבער געוואוסט דעם ווערט פון אַזאַ איבערגעבענהייט ווי זיינע: און זי האָט דערצו קיין אַנדערען ניט ליעב געהאַט. עס איז פאר איהר א שפיעל געווען אַזוי צו רעדען: טייל' ווייז, ווייל זי האָט געוואוסט אז דאָס איז איהם ניט אַנגעדעם, און טיילווייז, ווייל זי האָט הנאָה געהאַט זיך צו שפיעלען מיט צוויידייטיגע און ניטריינע געדאַנקען אַזוי ווי א קינד וואָס איז זיך מחיה צו שפיעלען מיט שמוציג וואַסער. ער האָט עס געוואוסט און איז ניט געווען אין כעס. אבער ער איז מיעד געווען פון די קרענקליכע געשפרעכען, פון דעם באַהאַלטענעם קאַמף געגען דער אומזיכערער און אומרוהיגער באַשעפעניש וואָס ער האָט געליעבט, וואָס האָט איהם, אפּשר, אויך ליעב געהאַט. ער איז מיעד געווען פון דער אַנשטרענגונג וואָס ער האָט געמוזט מאַכען כדי זיך צו שאַפען איבער איהר אַן אילוויע, מיעד געווען צומאָל פון וויינען. ער פלעגט טראַכטען: „פארוואָס, פארוואָס איז זי אַזאַ? ווי מיטעלמעסיג דאָס לעבען איז!“... צו דער זעלבער

צייט פלעגט ער שמייכלען קוקענדיג אויף איהר שעהנעם פנים וואס האט זיך צו איהם צוגעבויען, אויף איהרע בלויע אויגען, איהר בלומען־הויטפארב, איהר לאכענדיג, פלאַפּלענדיג און אביסעל נאַריש מויל, וואס איז געווען האַלב אַפּען און געוויזען דעם פּרישען גלאַנץ פון איהר צונג און פון איהרע פייכטע ציין. זייערע ליפען האָבען זיך כמעט אַנגעריהרט; און ער האָט געקוקט אויף איהר ווי פון וויי־טען, פון זעהר ווייט, פון אַן אנדער וועלט; ער האָט איהר געזעהן זיך דערווייטערען אלץ מעהר און מעהר, זיך פאַר־לירען אין א טומאן... און דאַן האָט ער איהר מעהר שוין ניט געזעהן. ער האָט איהר מעהר ניט געהערט. ער איז אריינגעפאלען אין א מין שמייכלענדיגע פאַרגעסענהייט, וואו ער האָט געטראַכט פון זיין מוזיק, פון זיינע חלומות. פון טויזענד אנדערע זאכען וואס זיינען געווען פּרעמד אַדאַ'ן. ער האָט געהערט א ליעד. ער האָט רוהיג קאמפּאָנירט... א, די שעהנע מוזיק!... אזוי אומעטיג, טויט־אומע־טיג! און דאָך אזוי גוט, אזוי ליעבליך... א! ווי גוט עס פיהלט זיך אויפ'ן הארצען!... יא, דאָס איז עס, דאָס איז עס... דאָס איבריגע איז ניט אמת.

זי האָט איהם א טרייסעל געטאָן פאַר'ן אַרם; א שטיים האָט געשריען:

— נו, נו, וואָס איז מיט דיר? ביזטו טאַקע משוגע?
פאַרוואָס קוקסטו אזוי אויף מיר? פאַרוואָס ענטפּערסטו
ניט?"

ער האָט נאָך אמאָל געזעהן די זעלבע אויגען וואָס האָ־
בען געקוקט אויף איהם. „ווער איז דאָס? ... א! יאָ...“ —
ער האָט אָפּגעזיפּט.

זי האָט איהם באקוקט. זי האָט געוואַלט וויסען פון

וואס ער האט געטראכט. זי האט ניט פארשטאנען: אבער זי האט געפיהלט, אז וואס זי זאל ניט טאן, קאן זי איהם ניט אינגאנצען צוהאלטען, אז עס איז שטענדיג פאראן א טיר דורך וועלכע ער קאן אנטלויפען. זי איז בסוד דערפון געווען אויפגערעגט.

— „פארוואס וויינסטו?“ — האט זי איהם איין מאל געפרעגט, בעת ער איז ארויס פון איינע פון די זאנדערבארע רייזעס דורך אן אנדער לעבען. ער האט פארבייגעפיהרט די האנט איבער די אויגען. ער האט געפיהלט, אז זיי זיינען פייכט.

„איד ווייס ניט“ — האט ער געזאגט.

— „פארוואס ענטפערסטו ניט? שוין דריי מאל, אז איד פרגען דיך די זעלבע זאד.“

„וואס ווילסטו?“ — האט ער זיס-שטיל געפרעגט.

און זי האט וויעדער אנגעהויבען איהרע מאדנע רייד. ער האט געמאכט א מיעדען זשעסט.

— „יא, איד זאג שוין מעהר גארנישט. נאר איין ווארט!“

און זי האט פון דאס ניי אנגעהויבען.

קריסטאף האט זיך געטרייסעלט פון כעס.

„ווילסטו מיר אפלאזען מיט דינע שמוציגע דבורים?“

— „איד רעד אויף קאטאוועס.“

„געפין ריינערע ענינים.“

— „רייד, וועניגסטענס, זאג, פארוואס דאס געפעלט

דיך ניט?“

„ניין! עס איז ניטא וואס צו ריידען פאר וואס א הויך

פען מיסט האט א מיאוסען ריח. ער האט אזא ריח און

גענוג! איד פארשטאפ די נאז און געה מיר אוועק.“

און ער איז שטארק צאָרנדיג אוועקגעגאנגען: ער האט אוועקגעשפרייזט מיט גרויסע טריט, איינזאמעמענדיג די קאלטע לופט.

אבער זי פלעגט וויעדער אָנהויבען, איין מאל, צוויי מאל, צעהן מאל. זי פלעגט פארבריינגען אלע ענינים וואס האבען געקאנט אויפטרייסלען און וועה טאן זיין געוויסען. ער פלעגט טראכטען, אז דאס איז בלויז אַ קרענקליך כער שפיעל פון א נערוועז־שוואַכער פרוי, וואס האט הנאה איהם צו פארטשעפען. ער פלעגט הויבען די אַקסלען אויף דעם, אָדער זיך מאכען, אז ער הערט ניט; ער האט איהר ניט גענומען ערנסט. און דאָר האָט זיך איהם צומאָל גע־וואַלט איהר אַרויסוואַרפען דורכ'ן פענסטער; ווארום נער־וועז־שוואַכקייט און נערוועז־שוואַכע זיינען איהם זועניג וואס געווען געפעלען...

אבער עס איז פאר איהם געווען גענוג זיך צו דערוויי־טערען אויף צעהן מינוט פון איהר, כדי צו פארגעסען אַלץ וואס איז איהם געווען ניט געפעלען. ער פלעגט צוריק קור מען צו אַדאָן מיט א נייעם קוואַל פון האפענונגען און אי־לִויעס. ער האט איהר ליעב געהאט. די ליעבע איז א שטענדיג־דינדירענדיגער גלויבען. צי גאָט עקזיסטירט אָדער ניט, איז ניט וויכטיג; מען גלויבט, ווייל מען גלויבט; מען ליעבט, ווייל מען ליעבט; מען דאַרף דערצו ניט האַבען קיין אויסרעכנונגען!...

נאך דער סצענע, וואס קריסטאף האט אפגעשפיעלט די פאנעלס, איז איהם אוממעגליך געווארען צו פארבלייבען אין זעלבען הויז, און לואיזע האט געמוזט זוכען אן אנדער דירה פאר איהר זוהן און פאר זיך.

אין א געוויסען טאג איז קריסטאף'ס יונגסטער ברודער, ערנעסט, פון וועמען זיי האבען שוין א לאנגע צייט ניט געהאט קיין נייעס, פלוצלונג אריינגעפאלען צו זיי. ער האט ניט געהאט קיין שטעל, ווייל מען האט איהם אפגעזאגט פון אומעטום, וואו ער האט געארבייט; זיין בייטעל איז געווען לעדיג און דאס געזונט געבראכען: דערפאר האט ער זיך בארעכענט צו קומען אין דער מאמעס הויז אריין, כדי דארט זיך וויעדער צו שטעלען אויף די פיס.

ערנעסט איז ניט צוקריגט געווען מיט קיינעם פון זיינע צוויי ברודער: זיי האבען פאר איהם ביידע געהאט וועניג וואס דרך ארץ, און ער האט עס געוואוסט: אבער ער איז אויף זיי ניט געווען אין כעס, ווייל עס איז איהם געווען גלייכניילטיג. זיי זיינען אויף איהם אויך ניט געווען ברוגז. עס וואלט געווען אן אומזיסטע מיה. אלץ וואס מען האט איהם געזאגט האט זיך פון איהם אראפגעגליטשט און ניט איבערגעלאזען קיין שפור. ער פלעגט שמויכלען מיט זיינע לאשטשענדע אויגען, אַנשטעלען א מינע פון א בעל-תשובה, האט געטראכט פון עפעס אנדערש, צוגעשאקעלט, געדאנקט, און סוף כל סוף אויסגעפרעסט אביסעל געלט פון איינעם אדער דעם אנדערען פון זיינע ברודער. גענען זיין אייגענעם

וויילען. האט קריסטאף האלט געהאט אט דעם גוטמוטיגען
ליידאק, וועמעס פנים איז עהנליך געווען, ווי זיינס, מעהר
ווי זיינס, צו זייער פאטער'ס מעלכיאר. ער איז געווען הויד
און שטארק ווי קריסטאף, האט געהאט רעגעלמעסיגע גע-
זיכטסצוגען, אן אפענעם אויסדרוק, קלארע אויגען, א גליי-
כע נאז, א לאכענדיג מויל, שעהנע ציין און לאשטשענדיגע
מאניערען. ווען קריסטאף פלעגט איהם זעהן, פלעגט ער
פארלירען דעם כעס און איהם ניט מאכען א העלפט פון די
פארוואורפען וואס ער האט געהאט צוגעגרייט: איז האר-
צען האט ער געהאט א מין מוטערליך געפיהל צו דעם שעה-
נעם בחור, וואס איז געווען פון זיין אייגען בלוט און האט
איהם, פיזיש וועניגסטענס, פארשאפט כבוד. ער האט איהם
ניט געהאלטען פאר שלעכט; און ערנעסט איז ניט געווען
קיין נאר. כאטש אהן בילדונג, האט איהם דאך ניט גע-
פעלט קיין שכל; ער האט זיך אפילו געקאנט אינטערע-
סירען מיט גייסיטגע זאכען. ער האט גרויס הנאה געהאט
הערענדיג מוזיק; און כאטש ער האט ניט פארשטאנען זיין
ברודער'ס מוזיק, האט ער זיך נייגעריג צוגעהערט. קריס-
טאף, וואס איז ניט געווען פארצויגען מיט ליעבשאפט פון
זיין משפחה, האט געהאט פארגעניגען איהם דערזעהענדיג
ביי געוויסע קאנצערטען זיינע.

אבער ערנעסט'ס הויפט טאלאנט איז געווען צו פאר-
שטעהן דעם כאראקטער פון ביידע ברידער און קונציג אויף
דעם צו שפיעלען. קריסטאף האט געמעגט וויסען פון זיין
ענאזים, פון זיין גלייכנילטיגקייט; ער האט געמעגט זעהן
אן ערנעסט טראכט נאר פון זיין מאמען, און פון איהם
ווען ער האט זיי נויטיג. פונדעסטוועגען האט ער זיך
דאך געלאזט פארנארען פון זיינע ליעבליכע מאניערען, און

איהם זעלטען ווען עפעס וואס אפגעזאגט. ער האט איהם א סך האלטער געהאט ווי דעם אנדערען ברודער, רודאלף, וואס איז געווען געזעצט און פינקטליך, פארטאן אין זיינע געשעפטען, שטארק מאראליש, וואס האט ניט פארלאנגט קיין געלט, און וואלט אויך ניט געגעבען, און וואס פלעגט קומען זעהן זיין מאמע'ן רעגעלמעסיג, יעדען זונטאג, אויף א שעה, ניט ריידענדיג פון קיינעם א חוץ פון זיך, און לויב בענדיג זיך, זיין געשעפט און אלץ וואס איז שייך איהם און זיך ניט נאכפרעגען אויף אנדערע, זיך מיט דעם ניט אינטערעסירען, און אוועקגעהן ווען דער זייגער פלעגט קלייבן גען, צופרידען מיט זיין אפגעטוענער פליכט. יענעם האט קריסטאף ניט געקאנט פארליידען. ער פלעגט מאכען אזוי, ניט צו זיין אין דער היים אין דער שעה וואס רודאלף פלעגט קומען. רודאלף האט געפיהלט קנאה צו איהם: ער האט פאראכטעט קינסטלער; קריסטאף'ס ערפאלגען זיי גען איהם געווען שמערצליך, און דאך האט ער זיך באמיהט אויסצונוצען קריסטאף'ס ערפאלג אין די הענדלערישע קרייזען וואו ער איז געקומען; קיינמאל האט ער אבער זענען דעם א ווארט ניט געזאגט צו זיין מאמע'ן אדער צו קריסטאף'ן: ער האט זיך כלומרשט געמאכט אזוי ווי ער ווייס גארנישט. פארקעהרט אבער, פלעגט ער שטענדיג ווי סען די מינדסטע אומאנגענעהמע זאך וואס פלעגט פארקער מען ביי קריסטאף'ן. קריסטאף פלעגט פאראכטען די קלייבן ליכטיטען, און זיך מאכען ווי ער באמערקט זיי ניט; אבער עס וואלט איהם אמת וועה געטאן צו וויסען — און ער האט פון דעם קיינמאל ניט געטראכט — אז א טייל פון די בייזוויליגע ידיעות וואס רודאלף האט איבער איהם גע- האט, קומען פון ערנעסט'ן. דער קליינער לומפ האט גוט

פארשטאנען דעם אונטערשייד צווישען קריסטאף'ן און דר-
 דאלף'ן: קיין ספק ניט, אז ער האט אנערקענט, אז קריס-
 טאף שטעהט העכער, און ער האט אפשר געהאט סימפא-
 טיע, א ביסעל אן איראנישע, מיט זיין אויפריכטיגקייט. אבער
 ער האט גוט אכטונג געגעבען דערפון צו פראפיטירען: און
 כאטש ער האט פאראכטעט רודאלף'ס מיאוסע געפיהלען, האט
 ער זיי שענדליך אויסגענוצט. ער פלעגט חנפ'ענען זיין פוס-
 טע גאווה, זיין קנאה, מיט דרד-אריץ אנהמען זיינע פאר-
 ווארפען און פון צייט צו צייט דערצעהלען אלע סקאנדאל-
 מעשה'לעך פון שטאט און באזונדערס אלץ בנוגע קריס-
 טאף'ן — וואס ער האט תמיד מערקווירדיג גוט געוואוסט.
 אזוי פלעגט ער דערגרייבען זיין צוועק: און רודאלף, ניט
 קוקענדיג אויף זיין קארנשאפט, פלעגט זיך לאזען אפשערען
 פון ערענסמען גראד ווי קריסטאף.

אזוי פלעגט ערנעסט זיך לאזען וואויל געהן און אפ-
 לאכען פון ביידע גלייד. און ביידע טאקע האבען איהם
 ליעב געהאט.

ניט קוקענדיג אויף אלע זיינע שווינדלערישע קונצען, איז ערנעסט געווען אין א קלעגליכען מצב, ווען ער איז ער שינען פאר זיין מאמען. ער איז נאר וואס געקומען פון מינ-כען, וואו ער האט געפונען און, ווי געוועהנליך, באלד פאר-לארען זיין לעצטע שטעל. ער האט געמוזט צופוס מאכען דעם גרעסטען טייל פונ'ם מחלד, דורך גרויסע שלאגס-דעגענס און איז געשלאפען גאט ווייס וואו. ער איז געווען באדעקט מיט בלאטע, אפגעריסען, עהנליך צו א בעטלער און האט רחמנות'דיג געהוסט; ווארום ער האט, אויפ'ן וועג, געקרא-גען א שווערען בראנכיט. לואיזע איז מבולבל געווארען און קריסטאף איז א דערשראקענער צו איהם צוגעלאפען, ווען זיי האבען איהם געזעהן אריינקומענדיג. ערנעסט, וואס האט גרינג געקאנט וויינען, האט ניט פארפעהלט אויסצונוצען דעם איינדרוק. אלע זיינען געריהרט געווארען און אלע דריי האבען געוויינט איינער אין דעם אנדערענ'ם ארימס.

קריסטאף האט אפגעגעבען זיין צימער: מען האט אנט-געווארמט דאס בעט און געלעגט דעם קראנקען, וואס האט אויסגעוויזען ווי ער וואלט האלטען ביים אויסאטעמען די נשמה. לואיזע און קריסטאף האבען זיך אוועקגעזעצט צו קאפענס און פארבליבען, איינער נאכ'ן אנדערען, נעבען איהם. מען האט געדארפט א דאקטאר, מעדיצינען, א גוטען פייער אין צימער און באזונדערע שפייז.

מען האט נאכדעם געדארפט טראכטען איהם צו בא-קליידען פון קאפ ביז די פיס; וועש, שיד, קליידער, אלץ

ניי. ערנעסט האט זיך אויף זיי פארלאזט. לאויזע און קריסטאף האבען זיך געבלומיגט ארויסצוקוועטשען פון זיך אויף די אלע הוצאות. זיי זיינען גראד געווען שטארק גע-ענגט צו יענער צייט: דאס אריבערציהען אין א טייערערע דירה, כאטש ניט קיין באקוועמערע, קריסטאף'ס וועניגערע שטונדען, און נאך אנדערע הוצאות. זיי זיינען קוים אויסגע-קומען. זיי האבען זיך גענומען צו די לעצטע מיטלען. קריסטאף האט געקאנט, אהן צווייפעל, זיך ווענדען צו רודאף'ן, וואס איז געווען אין א בעסערער לאגע צו העלפען ערנעסט'ן: אבער ער האט ניט געוואלט. עס איז ביי איהם געווען אן עהרען-געפיהל אליון צו העלפען זיין ברודער. ער האט דאס געהאלטען פאר א חוב, אלס עלטערער ברודער — און ווייל ער איז געווען קריסטאף. רויט ווערענדיג פון שאנד, האט ער אלזא געמוזט אויפזוכען און אנעהמען אן אנבאט וואס ער האט צארנדיג צוריקגעוויזען מיט צוויי וואכען פריהער, — א פארשלאג, דורך א פארמיטלער, פון א רייכען אומבאקאנט-טען אמאטאד וואס האט געוואלט קויפען א מוזיקאליש ווערק און עס פארעפענטליכען אונטער זיין נאמען. לאויזע האט זיך פארדונגען אויפ'ן טאג צו פאריכטען וועש. זיי האבען זייערע קרבנות באהאלטען איינער פונ'ם אנדערען: זיי האבען ליגען געזאגט וועגען דאס געלט וואס זיי האבען אהיים געבראכט.

ווען ערנעסט האט אָנגעהויבען געזונט צו ווערען און פלעגט זיצען איינגעוויקעלט ביים פייער, האט ער איינמאל נאך אן אָנפאל פון הוסט מודה געווען, אז ער האט א פאר חובות — מען האט זיי באצאלט. קיינער האט איהם ניט געמאכט קיין פארווארפען. דאס וואלט ניט געווען גרויס-מוטיג צו א קראנקען, צו א זעהן, אן אויסבריינגער, וואס

איז ווי א בעל־תשובה אהוימגעקומען. און עס האט אויס־געוויזען ווי ערנעסט וואלט זיך גאר געענדערט דורך די צרות און פון דער קראנקהייט. ער פלעגט רעדען מיט א וויינענדיגער שטים פון זיינע פריהעריגע מעשים; און לויט איזע פלעגט איהם קושענדיג בעמען מעהר דערפון ניט צו טראכטען. ער איז געווען ליעבליך: ער האט אלעמאל געדוואוסט ווי צו פאר'כשופ'ען זיין מאמען מיט שטארק ארויסגעוויזענער צערטליכקייט. — קריסטאף איז אמאל פריהער וועגען דעם געווען אייפערזיכטיג. יעצט האט ער געהאלטען פאר נאטירליך, אז דער יונגסטער און שוואכסטער זעהן זאל אויך זיין דער באליעבטעסטער. ער אליין, כאטש עס איז געווען צווישען זיי א קליינער אונטערשייד איז יאהרען. האט איהם כמעט מעהר באטראכט פאר א זעהן. איידער פאר א ברודער. ערנעסט האט איהם ארויסגעווייזען גרויס דרך ארץ; ער פלעגט צומאל אנווייזען אויף דעם יאך וואס ליגט אויף קריסטאף'ן, אויף די געלט־הוצאות; אבער קריסטאף פלעגט איהם ניט לאזען ווייטער רעדען און ערנעסט פלעגט עס שטייל אפשטצען מיט אן עניות'דיגען און צערטליכען בליק. ער פלעגט מסכים זיין צו קריסטאף'ס עצות; עס האט אויסגעוויזען אז ער האט ברעה צו ענדערען דאס אמאליגע לעבען און זיך צו נעהמען ערנסט ארבייטען אזוי שנעל ווי ער וועט רעכט געזונט ווערען.

ער האט זיך געבעסערט; אבער דאס געזונט ווערען האט געדויערט לאנג. דער דאקטאר האט דערקלעהרט, אז זיין געזונט, וואס ער האט אונטערגעגראבען, מוז ווערען גוט אויפגעפאסט. ער איז אלזא ווייטער פארבליבען ביי זיין מאמען; געטיילט זיך מיט קריסטאף'ס בעט, געגעסען מיט א גוטען אפעטיט דאס ברויט וואס זיין ברודער האט פאר-

דיענט און די פיינע מאכלים וואס לואיזע האט זיך די מיה גענומען איהם צוצוגרייטען. ער האט גאר ניט גערעדט וועגן אונגעקעהן. לואיזע און קריסטאף האבען מיט איהם אויך ניט גערעדט וועגען דעם. זיי האבען זיך געפיהלט צו גליקליך וואס זיי האבען וויעדער געפונען דעם באליעכטען זוהן און ברודער.

ביסלעכווייז, אין די לאנגע אַבענטען וואס ער פלעגט פארבריינגען מיט ערנעסט'ן, האט קריסטאף אָנגעהויבען צו רעדען מיט איהם אויף א מעהר אינטימען שטייגער. ער האט געפיהלט דאָס באַדערפעניש זיך צו פארטרויען עמיר צען. ערנעסט איז געווען קלוג. ער האט געהאט א שארפען פארשטאנד און פארשטאנען — אָדער האט אויסגעזעהען צו פארשטעהן — מיט'ן האלבען וואָרט. ס'איז אנגענעהם געווען מיט איהם צו רעדען. דאָך האט קריסטאף גאַרנישט געוואגט צו זאגען וועגען דעם וואס איז איהם אזוי טיעף געלעגען אין הארצען: וועגען זיין לייעבע. א מין צניעות האט איהם צוריקגעהאלטען. ערנעסט, וואס האט אלץ געוואוסט, האט איהם נארנישט ארויסגעוויזען.

איז א געוויסען טאג האט ערנעסט, וואס איז שוין געשטאנען פעסט אויף די פיס, אויסגענוצט דעם זוניגען נאכמיטאג פאר א שפאציר ביים ריין. פארבייגעהענדיג א ליארמדיגע נאסט-הויז, א ביסעל ארויס פון שטאָט, וואו מ'פלעגט קומען זונטאג טאנצען און טרינקען, האט ער דער זעהן ווי קריסטאף, אַדא און מיראַ זיצען ביי א טיש און מאכען א גרויסען טומעל. קריסטאף האט איהם אויך געזעהן און איז רויט געווארען. ערנעסט האט געשפיעלט די ראַלע פונ'ם ערעל־פארויכטיגען מענשען און איז פארביי־געגאנגען ניט צוקומענדיג.

קריסטאף האט זיך געפיהלט שטארק פארשעמט דורך דער באגעגניש: ס'האט איהם בעסער געמאכט פארשטעהן אין וואס פאר א געזעלשאפט ער געפינט זיך: און ס'איז איהם אומאנגענעהם געווען וואס זיין ברודער האט איהם דארט געזעהן. ניט נאר ווייל ער האט דערמיט אויף ווייטער פאר-לארען דאס רעכט א דעה צו זאגען איבער ערנעסט'ס אויפ-פיהרונג, נאר אויך ווייל ער האט געהאט וועגען זיינע פליכט-טען אלס עלטערער ברודער א זעהר הויכען, א נאיווען, עט וואס אלטען באגריף וואס וואלט אויסגעזעהן לעכערליך פאר א סך מענשען. ער האט געדענקט אז פארפעלענדיג זיינע פליכטען, ווי איצט, דערנידעריגט ער זיך אין זיינע אייגענע אויגען.

אין אבענט, ווען זיי זיינען זיך וויעדער צוזאמען-געקומען אין צימער, האט ער געווארט אז ערנעסט זאל גע-בען עפעס אז אנצוהערעניש אויף דאס געשעהנע. ערנעסט האט פארזיכטיג געשוויגען און אויך געווארט. נאר בעת'ן אויסטאן זיך האט קריסטאף זיך באשלאסען צו רעדען ווע-גען זיין ליבע. ער איז געווען אזוי צורודערט, אז ער האט ניט געוואנט צו קוקען אויף ערנעסט'ן: און פון שעמעוודיג-קייט האט ער כלומרשט גערעדט מיט א הארט-שטרענגליך-כען טאן. ערנעסט האט איהם ניט אונטערגעהאלפען, אין געבליבען שטיל, האט אויף איהם אפילו ניט געקוקט — און דאך איהם געזעהן: ער האט אויך ניט פארזעהן דאס קאמישע אין קריסטאף'ס אומגעלומפערטער האלטינג און אין זיינע אומגעשיקטע רייד. קריסטאף האט קוים געוואנט צו דערמאנען דא'ס נאמען און דאס בילד וואס ער האט פון איהר געגעבען, האט זיך געקאנט צופאסען צו יעדער געליעבטער, אבער ער האט גערעדט וועגען זיין ליבע.

דער שטראם פון צערטליכקייט מיט וועלכען זיין הארץ איז געווען פול, האט איהם, ביסלעכווייז, מיטגעריסען. ער האט איהם דערצעהלט ס'ארא גליק ס'איז צו ליעבען, ווי עלענד ער איז געווען איידער ער האט באגעגענט דאס ליכט אין דער פינסטערניש, און ווי דאס לעבען איז גארנישט אהן א הארציגער און טיפער ליעבע. דער אנדערער האט זיך זעהר ערנסט צוגעהערט, טאקטפול געענטפערט און ניט געענטפערט און ניט געפרעגט קיין פראגע; אבער א הארציג געפיהלפולער האנט-דרוק האט געוויזען, אז ער פיהלט אזוי ווי קריסטאף. זיי האבען אויסגעמוישט זייערע געדאנקען איבער ליעבע און לעבען. קריסטאף איז געווען גליקליך וואס ער פארשטעהט אזוי גוט, זיי האבען זיך ברידערליך געקושט פאר'ן אנטשלאפען ווערען.

קריסטאף האט זיך צוגעוואוינט, כאטש אלעמאל אויף א שעמעדיגען און איינגעהאלטענעם שטייגער, צו פארטרויען זיין ליעבע ערנעסט'ען, וועמעס איידעלע האלטונג האט איהם ערמוטיגט. ער האט איהם דערצעהלט זיין אומרוהיגקייט וועגען אדא'ן; ער האט זי אבער ניט באשולדיגט; ער האט זיך אליין באשולדיגט. מיט טרערען איז די אויגען פלעגט ער איהם דערקלעהרען, אז ער וואלט ניט געקאנט לעבען ווען ער זאל זי פארלירען.

ער האט ניט פארגעסען צו רעדען וועגען ערנעסט'ן צו אדא'ן; ער האט געלויבט זיין פארשטאנד און שעהנקייט. ערנעסט האט קריסטאף'ן ניט געבעטען פארגעשטעלט צו ווערען צו אדא'ן; ער פלעגט זיך אבער מעלאנכאליש אפזונדערען אין זיין צימער און ניט געוואלט ארויסגעהן זאך גענדיג אז ער קאן קיינעם ניט. קריסטאף פלעגט האבען געוויסענסביסען וואס ער פאהרט יעדען זונטאג ארויס פון

שטאָט מיט אַדאָ'ן, אין דער צייט וואָס זיין ברודער בלייבט אין דער היים. ס'איז איהם דאָך געווען אומאַנגענעהם ניט צו זיין אַליין מיט זיין געליעבטער; ער האָט זיך אָבער באַ שולדיגט אין עגאָיזם און פאַרגעשלאָגען ערנעסט'ן מיטצור־קומען מיט זיי.

די באַקאַנטשאַפט צווישען זיי איז געמאַכט געוואָרען פאַר אַדאָ'ס טיר, נעבען די טרעפּ. ערנעסט און אַדאָ האָבען זיך פאַרמאַל פאַרנייגט. אַדאָ איז אַרויסגעקומען מיט איהר שטענדיגער באַגלייטערין, מיראַ, וואָס האָט, דערזעהענדיג ערנעסט'ן, געגעבען אַ לייכטען געשריי פון איבערראַשונג. ערנעסט האָט געשמייכלט, איז צוגעקומען און געקושט מיר אַדאָ'ן, וואָס האָט, ווי עס האָט אויסגעזעהן, דאָס באַטראַכט פאַר גאַנץ נאַטירליך.

— „וואָס, איהר קענט זיך?“ — האָט קריסטאַף גערעגט, אַנטוישט.

— אורדאי! — האָט מיראַ געזאָגט, לאַכענדיג.

— „זייט ווען?“

„אַה! שוין אַ לאַנגע צייט!“

— „און דו האָסט עס געוואוסט?“ — האָט קריסטאַף

געפרעגט אַדאָ'ן, — „פאַרוואָס האָסטו עס מיר ניט דער־צעהלט?“

„דו דענקסט באַמת, אז איר קען מיראַ'ס אַלע געד־

ליעבטע!“ — האָט אַדאָ געזאָגט הויבענדיג די אַקסלען.

מיראַ האָט זיך אָפּגעשטעלט אויפ'ן וואָרט אַלע, און איז כלומרשט אויף קאַטאַוועס ברונז געוואָרען. מעהר האָט קריסטאַף ניט געקאַנט אויסגעפינען. ער איז געוואָרען אַר־מעטיג. ס'האָט זיך איהם אויסגערוכט, אז ערנעסט, מיראַ און אַדאָ זיינען ניט געווען גענוג אָפּגעהערציג, כאַטש באַמת

האָט ער זיי ניט געקאָנט אויפֿוואַרפען קיין ליגען. ס'איז איהם אַבער שווער געווען צו גלויבען, אַז מיראַ וואָס האָט אַלץ דערצעהלט אַדאַ'ן, זאָל דאָס געווען האַלטען בסוד און אַז ערנעסט און אַדאַ האָבען זיך ניט געקענט פֿון פֿריהער. ער האָט זיי נאַכגעקוקט. זיי האָבען אַבער בלוזן זיך איר בערגעוואַרפען מיט אַ פֿאַר געוועהנליכע ווערטער, און ער נעסט האָט זיך ווייטער נאָר אָפֿגעגעבען מיט מיראַ'ן. אַדאַ, פֿאַרקעהרט, האָט נאָר גערעדט מיט קריסטאָף'ן; זי איז גע- ווען פֿיעל ליבעליכער צו איהם ווי געוועהנליך.

זייט דעמאָלט איז ערנעסט מיט זיי אומעטום מיט- גענאַנגען. קריסטאָף וואָלט זיך אַז איהם בעסער באַנאַנגען. ער האָט אַבער ניט געוואַנט דאָס צו זאָגען. ער האָט ניט געהאַט קיין אַנדער אַרזאָד איהם צו דערווייטערען, ווי די בושע איהם צו האָבען אַלס לוסטיגען חבר. ער האָט ניט גע- האָט קיין חשד. ערנעסט האָט איהם דערצו ניט געגעבען קיין גרונד. ער האָט אויסגעזעהן פֿאַרליעבט אין מיראַ'ן. האָט זיך צו אַדאַ'ן פֿאַרהאַלטען מיט גרויס העפֿליכקייט, מיט אַ צו גרויסער העפֿליכקייט וואָס איז כמעט געווען ווי איבעריג; ס'האָט אויסגעוויזען אזוי ווי ער וואָלט וועלען אַרויסצייגען זיין ברודער'ס געליעבטע אַ ביסעל פֿון דעם דרך ארץ וואָס ער האָט געהאַט פֿאַר איהם אַליין. אַדאַ'ן האָט דאָס ניט געוואַנדערט; זי איז פֿונדעסטוועגען געווען נאַנץ פֿאַרזיכטיג.

זיי פֿלעגען אַלע דריי אַרויסגעהן ווייט פֿון דער שטאַט. די צוויי ברידער פֿלעגען געהן פֿאַראַוויס; אַדאַ און מיראַ, לאַר- בענדיג און שעפֿטשענדיג, פֿלעגען נאַכגעהן אַ פֿאַר טריט הינטער זיי. זיי פֿלעגען זיך לאַנג אָפֿשטעלען אין מיטען וועג, זיך דורכערדען. קריסטאָף און ערנעסט פֿלעגען זיך

אויך אָפּשטעלען און וואַרמען אויף זיי. קריסטאָף פֿלעגט שנעל אומגעדולדיג ווערען און ווייטער געהן: באַלד פֿלעגט ער זיך אבער פאַרדרוסיג אומרעהען. הערענדיג ווי ערנעסט לאַכט און רעדט מיט די צוויי פֿלוידערקעס. עס פֿלעגט זיך איהם וועלען וויסען וואָס זיי זאָגען; ווי זיי פֿלעגען אַבער צו איהם צוקומען, פֿלעגט זיך דער געשפּרעך אָפּשטעלען.

— „וואָס פאַר קאַנספּיראַציעס מאַכט איהר דאָס אַלע מאַל צוזאַמען?“ — פֿלעגט ער פֿרעגען.

זיי פֿלעגען ענטפּערען מיט אַ שפּאַם. זיי האַבען זיך אַלע דריי אײנפאַרשטאַנען ווי שווינדלערס אויפֿ'ן מאַרק. קריסטאָף האָט געהאַט אַ שאַרפען קריג מיט אַדאַ'ן. זיי זיינען געווען פאַרבייזט זייט'ן פֿריהמאַרגען. דעם מאַל האָט אַדאַ ניט געהאַט די שטאַלצע און באַליידיגטע האַלד־טונג וואָס זי פֿלעגט געוועהנליך אָנעהמען אין אַזאַ פּאַל. כּדי דורך אַן אומערטרעגליכער לאַנגווייליגקייט, זיך נוקם צו זיין. איצט האָט זי זיך פּשוט געמאַכט ניט וויסענדיג, אַז קריסטאָף עקזיסטירט און זיך געפּיהלט אויסגעצייכענט מיט די אַנדערע צוויי קאַמפּאַניאָנען. ס'האַט אויסגעזעהן, אַז אין האַרצען אַרט זי ניט דער גאַנצער רונג.

קריסטאָף'ן פאַרקעהרט, האָט זיך שטאַרק געוואַלט מאַכען שלום; ער איז געווען מעהר פאַרליעבט ווי שטענ־דיג. צו זיין צערטליכקייט איז צוגעקומען אַ געפּיהל פון דאַנקבאַרקייט פאַר אַל דאָס גוטע און שעהנע וואָס זייער לייעבע האָט איהם געבראַכט און אַ פאַרדרוס וואָס זיי פאַר־שווענדען די צייט מיט נאַרישע קריגערייען און בייזע מחשבות — און אויך די אומבאַרעכענטע מורא, דער גע־היימער געדאַנק אַז מיט זייער לייעבע האַלט עס ביים סוף ער האָט מעלאַנכאָליש געקוקט אויף אַדאַ'ס שעהן געזיכט.

בעת זי האט אלץ געמאכט דעם אַנשטעל, אַז זי זעהט איהם נאַרנישט און געלאכט מיט די אנדערע. איהר געזיכט האט אין איהם ערוועקט אזוי פיעל זיסע ערינערונגען פון טיעפער ליבע, פון אויפריכטיגער נאַהענטקייט — דאָס באַח'טע געזיכט האט אפילו אויסגעדריקט צייטענווייז — און גראד אין דער מינוט — אזוי פיעל גוטסקייט, האט געהאט אַזא אומשולדיגען שמיכל, אַז קרויסטאָף האט זיך געפרעגט: פארוואס זיי קומען ניט בעסער אויס? פארוואס זיי פאר שטערען, ווי אומיסנע, זייער גליק? פארוואס זי וויל דוקא פארגעסען די ליכטיגע מאַמענטען, אפליקענען אדער באַ קעמפען דאָס גוטע און עהרליכע אין איהר? — וואָס פאר אַ מאַדלע צופרידענהייט קאָן זי האָבען פון שטערען, פון באַ שמוצען, אפילו נאָר אין דער מחשבה, די ריינקייט פון זייער ליכעשאפט? ער האט אין זיך געפיהלט אַ גרויסע באַדער פּעניש צו גלויבען אין דעם וואָס ער ליכט, און ער האט נאָר אמאָל געפרואוּט זיך שאפען אַן אילוויע. ער האט זיך פאַרגעווארפען אַז ער איז אומגערעכט, ער האט חרטה גע־ האט אויף די געדאַנקען וואָס ער רעכענט איהר צו און אויף זיין האַרט־האַרציגקייט.

ער האט זיך דערנעהענטערט צו איהר און געפרואוּט מיט איהר ריידען: זי האט איהם געענטפערט אַ פאַר טריר קענע ווערטער: זי האט קיין פאַרלאַנג ניט געהאַט זיך איר בערצובעטען מיט איהם. ער איז צוגעשטאַנען: ער האט זי געבעטען אין אויער, אויף אַ רגע איהם צוצוהערען גאַנץ אַליין. זי איז מיט פאַרדרוס איהם נאַכגעגאַנגען. ווען זיי זיינען אַ פאַר טריט אַוועק און ניט מירא און ניט ערנעסט האָבען זיי געקאַנט זעהן, האט ער זי פּלוצלונג אַנגענומען פאַר די הענט, זי געבעטען זי זאל איהם מוחל זיין, און פאַר

איהר געקניהט, אין וואלד, אין מיטען די פארוויאנעטע בלעך
 טער, ער האט איהר געזאגט, אז ער קאן מעהר ניט לעבען
 אזוי, זייענדיג ברוגז מיט איהר; אז ער קאן ניט הנאה האבן
 בען פונ'ם שפאציער, פונ'ם שעהנעם טאג, אז ער קאן פון
 גארנישט הנאה האבען, ניט אטעמען אפילו, וויסענדיג, אז
 זי האסט איהם; אז ער מוז האבען איהר ליעבע. יא, ער איז
 אפט אומגערעכט, צארנדיג, שלעכט, פארדרוסיג; ער בעט
 זי אבער זי זאל איהם מוחל זיין; אין דעם איז שולדיג טאקע
 זיין ליעבע; אז ער קאן ניט פארטראגען קיין מיטעלמע-
 סינקייט אין איהר, קיין זאך וואס איז ניט ווירדיג פאר איהר
 און וואס פארמיאוסט די ערינערונגען און זייער ליעבער
 פארנאנגענהייט. ער האט איהר אן דעם דערמאנט, ער האט
 איהר דערמאנט זייער ערשמע באגעגניש, זייערע ערשמע
 טעג צוזאמען. ער האט איהר געזאגט, אז ער האט זי אלץ
 אזוי ליעב; אז ער וועט זי שטענדיג ליעב האבען. זאל זי
 זיך ניט דערווייטערען פון איהם! זי איז אלץ פאר איהם...
 אדא האט איהם צוגעהערט, שמייכלענדיג, אומרעהיג,
 כמעט געריהרט. זי האט אויף איהם געקוקט מיט איהרע
 גוטע אויגען — די אויגען וואס זאגען, אז מ'האט זיך ליעב
 און מ'איז מעהר ניט אין כעס. זיי האבען זיך געקוישט, און
 געגאנגען צוגעטוליעט איינער צום אנדערען, אין דעם אנט-
 בלוזטען וואלד. קריסטאף האט איהר אויסגעוויזען זעהר
 גוט און זי איז איהם דאנקבאר געווען פאר זיינע צערטליכע
 רייד; זי האט אבער ניט אויפגעגעבען די מיאוס-שלעכטע
 קאפרייען וואס זי האט געהאט אין קאפ. עפעס האט זי זיך
 געקווינקעלט, און שוין ניט אזוי געהאלטען פון זיי. דאך,
 האט זי אויסגעפיהרט וואס זי האט געפלאנט. פארוואס?
 ווער קאן עס זאגען? ווייל זי האט זיך, פריהער, דאס ווארט

געגעבען. אז זי וועט עס טאן? ... ווער ווייסט? ס'האט איהר אפשר אויסגעזעהן מעהר פיקאנט צו פארשטען איהר געליעבטען, גראד דעם טאג, כדי איהם צו באווייזען, כדי זיך אליין צו דערווייזען אז זי איז פריי. זי האט ניט געטראכט איהם צו פארלירען: זי האט דאס ניט געוואלט. זי האט זיך געפיהלט מיט איהם זיכערער ווי אלעמאל.

זיי זיינען צוגעקומען אין וואלד צו אן ארט אהן בויד מער. צוויי שטעשקעס זיינען פון דארט געגאנגען. קריסטאף האט גענומען איינע. ערנעסט האט גע'טענה'ט, אז מיט דער אנדערער קומט מען גיכער און צום שפיץ בערגעל, וואו זיי האבען געוואלט געהען. אדא האט זיך געהאלטען און זיין מיינונג. קריסטאף, וויערער, וואס האט גוט געקענט דעם וועג, ווייל ער איז דארט אפט געווען, האט גע'טענה'עט, אז אז זיי מאכען א טעות. זיי האבען ניט געוואלט נאכגעבען. מ'האט דאן באשטימט אויסצופרוואוען: און יעדער האט געוועט, אז ער וועט אנקומען צוערשט. אדא איז אוועק מיט ערנעסט'ן. מירא האט באגלייט קריסטאף'ן. זי איז כלומרשט געווען איבערצייגט אז ער האט רעכט: און האט צוגעלעגט: „ווי אלע מאל“. קריסטאף האט דעם שפיעל אנגענומען ערנסט, און אזוי ווי ער האט ניט לייעב געהאט צו פארלירען, איז ער שנעל געגאנגען, צו שנעל פאר מירא'ן, וואס האט זיך וועניגער געאיילט ווי ער.

— „אייל דיד ניט אזוי, גוט ברודער“ — האט זי איהם געזאגט מיט איהר איראנישען און רוהיגען קול — „מיר וועל לען סיי ווי סיי אנקומען פריהער.“

ער האט ווי געפיהלט זיך אביסעל שולדיג:

— אמת, — האט ער געזאגט, — מיר דוכט, אז איך

געה טאקע אביסעל צו שנעל: ס'איז ניט רעכט.

ער האט נאכגעלאזען די טריט.
 — „איד קען זיי אבער — האט ער ווייטער געזאגט. —
 כ'ביז זיכער, אז זיי לויפען, כדי דארט צו זיין פריהער פאר
 אונז.“

מירא האט אויסגעבראכען אין א געלעכטער.
 — „ניין, זאג איד דיר, ניין, זיי נאר ניט אומרוהיג!“
 זי האט זיך אָנגעהאנגען אויף זיין אַרײַם און זיך
 שטאַרק געמוליעט צו איהם. זייענדיג קלענער ווי קריסטאָף
 האט זי, בעת'ן געהען, אויפגעהויבען צו איהם איהרע קלוגע
 און לאשטשענדע אויגען. זי איז געווען אמת שעהן און רייר
 צענד. ער האט זי קוים דערקענט, אזוי אנדערש האט זי
 אויסגעזעהן. געוועהנליך איז איהר פנים געווען בלאסליך און
 אַ ביסעל אָנגעבלאָזען; אבער די קלענסטע אויפרעגונג, א
 לוסטיגע מחשבה אָדער דער באַגעהר עמיצען צו געפעלען
 איז גענוג געווען אומצובייטען איהר פארעלטערטען אויס-
 זעהן, ראַזיג מאכען איהרע באַקען, אויסגלעטען די קנייטשען
 פון די אויגען־דעקלעך ארום און אונטער די אויגען, אַנצור
 צינדען איהר בליק און צו געבען איהר געזיכט אזוי פיעל
 יוגענד, לעבען און גייסט, וואָס אַדאָ האט קיינמאל ניט גע-
 האט. קריסטאָף איז נשתומם געוואָרען פון דער אומענדע-
 רונג און אוועקגעדערעהט זיינע אויגען פון איהרע: ער איז
 אַביסעל אומרוהיג געווען זייענדיג מיט איהר אליין: זי
 האט איהם געמאכט אומרוהיג און ניט געלאָזט הלומ'ען אומ-
 געשמערט; ער האט זיך ניט צוגעהערט וואָס זי זאָגט, האט
 איהר ניט געענטפערט, און אויב יא, גאנץ פארקעהרט: ער
 האט געטראַכט — ער האט געוואלט בלויז טראַכטען פון
 אַדאָ'ן. ער האט געטראַכט פון די גוטע אויגען איהרע וואָס
 זי האט רשט געהאט, פון איהר שמייכלעך, פון איהר קוש;

און דאס הארץ איז איהם געווען איבערגעפילט מיט ליעבע, מירא האט איהם געוואלט מאכען באוואונדערען די שעהנ- קייט פונ'ם וואלד, מיט די פיינע צווייגעלעך וואס לויפען ביז צום קלארען הימעל... יא, אלץ איז געווען שעהן: די כמארע איז זיך צוגאנגען. ער האט וויעדער געהאט אדא'ן. ס'האט זיך איהם איינגעגעבען צו ברעכען דאס אייז וואס איז געווען צווישען זיי: זיי האבען זיך אויפ'ס ניי ליעב גע- האט. נאהענט אדער ווייט איינער פונ'ם אנדערען זיינען זיי געווען ווי איינס. ער האט געאטעמט מיט דערלייכטערונג: ווי לייכט, ווי פריש די לופט איז! אדא איז איהם וויעדער צוריקגעקומען... אלץ האט איהם אן איהר דערמאנט... ס'איז גראד אביסעל פייכט: וועט איהר ניט קאלט זיין? ... די שעהנע בוימער זיינען באשפרינקעלט געווען מיט גע- פרארענער טוי: ס'ארא שאד וואס זי זעהט עס ניט! ... אבער ער האט זיך דערמאנט אן זייער וועט און צוגעאיילט זיינע טריט: ער האט זיך פארטראכט כדי ניט צו מאכען קיין טעות מיט'ן וועג. ער האט מיט נצחון אויסגעשריען. ביים אַנקומען צום ציעל: — מיר זיינען די ערשטע!

ער האט לוסטיג געווארפען דעם קאפעלוש. מירא האט איהם אַנגעקוקט שמייכלענדיג.

דער אַרט וואו זיי האבען זיך אַפגעשטעלט איז געווען אַ לאַנגער אַפגעריסענער פעלז אין מיטען וואַלד. פון דעם פלאַכען שפּילן, אַרומגערינגעלט מיט ניס-בוימלעך און קליי- נע, אויסגעבויגענע דעמבעס האַבען זיי געזעהן דעם גאַנצען באַוואַלדעטען באַרג-אַראַפּ, די שפּיצען פון די סאַסנעס איינגעטונקט אין אַ בלויליכען נעבעל און דעם לאַנגען פאַס פונ'ם ריין איז דעם וויאַלעט-פאַרביגען טאַל. קיין פיינעל- געשריי, קיין ווינטעלע. אַ גאַר-שטילער, רוהיגער ווינטער-

טאג וואס ווארעמט זיך צימערענדיג אין די בלייכע שטראה-
לען פון א שוואכער זון. ציימענווייז, האט פון ווייטען גע-
פויפט א באהן אין טאג. קריסטאף האט, שמעהענדיג ביים
ברעג פעלז, באטראכט די לאנדשאפט, מירא האט בא-
טראכט קריסטאף'ן.

ער האט זיך צו איהר אומגערדעהט, און גוטמוטיג גע-
זאגט :

— „עה! די פוילענצערס, כ'האב זיי אבער געזאגט!...“

„נו, ס'איז ניטא קיין ברירה: מען מוז אויף זיי וואר-

טען...“

ער האט זיך אויסגעשטרעקט צו דער זון אויף דער גע-
שפאלטענער ערד.

— „יא, יא, לאמיר ווארטען...“ — האט מירא גע-
זאגט, אראפגעהמענדיג דעם הוט.

איהר קול האט געהאט עפעס אזא חוזק'דיגען אפקלאנג.

אז ער האט זיך אויפגעהויבען און זי אנגעקוקט.

— „וואס איז?“ — האט זי רוהיג געפרעגט.

„וואס האסטו געזאגט?“

— „איד זאג: לאמיר ווארטען, האסט אודאי ניט בא-
דארפט מיר מאכען אזוי לויפען.“

„אמת?“

זיי האבען געווארט, ליגענדיג ביידע אויף דער האר-
טער ערד. מירא האט אונטערגעזונגען א ליעדעל. קריסטאף

האט אויך אונטערגעהאלפען א פאר שטראפען. אבער ער

פלעגט זיך אפשטעלען יעדע רגע, מיט פארשפיצטע אויערען.

— „מיר דוכט, איך הער זיי.“

מירא האט ווייטער געזונגען.

„שווייג נאר א רגע, שווייג!“

מירא איז שטיל געבליבען.

— „ניין, ס'איז גאר נישט.“

קריסטאף האט מעהר ניט געקאנט איינליגען:

„זיי האבען זיך אפשר פארבלאנדזשעט.“

— „פארבלאנדזשעט? מ'קאן זיך ניט פארבלאנדזשען.

ערנעסט קען אלע שטעזשקעס.“

א משונה'דיגער געדאנק איז דורך קריסטאף'ס קאפ:

„אפשר זיינען זיי אנגעקומען ערשט און אוועקגעגאנגן

גען פאר אונזער אנקומען!“

מירא, אויסגעצויגען אויפ'ן רוקען און קוקענדיג אויפ'ן

הימעל האט זיך אזוי ווילד צעלאכט אין מיטען זינגען. אז

זי האט זיך גענומען שטיקען. קריסטאף האט זיך איינגע-

עקשנ'ט. ער האט געוואלט אראפ געהען צו דער סטאנציע,

זאגענדיג אז זייערע פריינד מוזען שוין זיין דארט. מירא

האט זיך סוף כל סוף באשלאסען א ריהר צו טאן.

— „דאס וועט זיין דער בעסטער מיטעל זיי צו פאר-

לירען! ... ס'איז גאר קיין פראגע ניט געווען פון דער

סטאנציע. אט דא, דארף מען זיך באגעגען.“

ער האט זיך וויעדער אוועקגעזעצט נעבען איהר. זי

האט הנאה געהאט פון זיין ווארטען. ער האט געפיהלט

ווי איהר איראנישער בליק קוקט אויף איהם. ער האט אנט-

געהויבען ווערען ערנסט-אומרוהיג — געווארען אומרוהיג

איבער זיי: ער האט אויף זיי ניט געהאט קיין חשד. ער

האט זיך וויעדער אויפגעהויבען. ער האט געוואלט צוריק-

געהען אין וואלד, זיי זוכען, זיי רופען. מירא האט געטאן

אז איינגעהאלטענעם לאד. זי האט פון איהר קעשענע ארויס-

גענומען א גארעל, א שערעל און פאדים; זי האט צוגענומען

און רהיג צונויפגעשטאכען די פערערען פון איהר הוט: זי האט זיך, ווי באזעצט אויפ'ן גאנצען טאג.

— „ניין, ניין, נארעלע איינער!“ — האט זי געזאגט — „ווען זיי זאלען וועלען קומען, דענקסטו, אז זיי וואלמען אליין ניט געטראפען?“

דאס האט איהם א שטאך געטאן אין הארצען. ער האט זיך אומגעדעהט צו איהר: זי האט אויף איהם ניט געקוקט: זי איז פארנומען געווען מיט איהר ארבייט. ער איז צוגעקומען:

„מירא!“ — האט ער געזאגט.

— „הע?“ — האט זי געענטפערט, זיך ניט אפשטעלענדיג.

ער האט זיך אראפגעלאזט אויף די קניע, כדי זי געהענטער אנצוקוקען.

„מירא!“ — האט ער איבערגע'חזר'ט.

— „נא, וואס איז?“ — האט זי געפרעגט אויפהויבענדיג די אויגען פון איהר ארבייט און געקוקט אויף איהם מיט א שמייכלעך. — „וואס איז אזוינס?“

זי האט געהאט אז אפלאכענדיגען אויסדרוק, זעהענדיג די זיין דערשראקען פנים.

„מירא?“ האט ער געפרעגט מיט א דערשטיקט קול, — „זאג מיר וואס דו דענקסט...“

זי האט געהויבען די אקסלען, געשמייכלעט און זיך וויעדער גענומען ארבייטען.

ער האט זי אנגענומען ביי די הענט, איהר ארויסגענומען מען דעם הוט וואס זי האט באנייט:

— „לאז נאך שטעהן, לאז שטעהן און זאג מיר...“

זי האט איהם אנגעקוקט גלייך אין פנים אריין און

געווארט. זי האט געזעהן ווי קריסטאף'ס ליפען ציטערען.
„דו דענקסט, — האט ער גאנץ שטיל געזאגט, — אז

ערנעסט און אדא...?”

זי האט געשמייכלט.

— „נו, אודאי...”

ער איז אויפגעשרונגען מיט כעס.

„ניין! ניין! ס'קאן ניט זיין! דו דענקסט ניט דאס! ...

ניין! ניין!”

זי האט איהם געלענט די הענט אויף די אקסלען און

זיך געקאמטשעט פון געלעכטער.

— „ווי נאריש, ווי נאריש דו ביסט, מיין ליעבינקער!”

ער האט זי שטארק געטרייסעלט:

„לאך ניט! פארוואס לאכסטו? וואלסט ניט געלאכט

ווען עס זאל אמת זיין. דו האסט ליעב ערנעסט'ן? ...”

זי האט ווייטער געלאכט, איהם צוגעצויגען צו זיך

און געקושט. ניט ווילענדיג האט ער זי אויך געקושט. ווען

ער האט אבער דערפיהלט איהרע ליפען, די ליפען וואס זיך

נען נאך ווארם געווען פון דעם ברודער'ס קושען, האט ער

זיך צוריק געווארפען, געהאלטען איהר קאפ ווייט פון זיך

נעם: ער האט זי געפרעגט:

„דו האסט עס געוואסט? עס איז געווען אפגעמאכט

צווישען אייך?”

זי האט געזאגט:

— „יא, — לאכענדיג.”

קריסטאף האט ניט געשריען, ער איז ניט אויפגע-

שפרונגען פון כעס. ער האט אויפגעעפענט דאס מויל, אזוי

ווי ער וואלט ניט קאנען אטעמען: ער האט פארמאכט די

אויגען און זיך אנגעכאפט די ברוסט מיט די הענט: זיין

הארץ האט געהאלטען ביים צעפלאצען. דאן האט ער זיך אוועקגעלעגט אויף דער ערד, דעם קאפ איינגעגראבען אין די הענט, און איז אויפגעטרייסעלט געווארען פון א שרעקליכען געפיהל פון עקעל און פארצווייפלונג, ווי ווען ער איז געווען א קינד.

מירא, וואס האט ניט געהאט קיין צארטע נשמה, האט אויף איהם דאך רחמנות געקראגען: זי האט אין זיך דער-פיהלט, ניט וועלענדיג, א דראנג פון מוטערליכען מיטגע-פיהל, זי האט זיך צוגעבויגען צו איהם, צו איהם גערעדט ליבעליך, זי האט איהם צוגערוקט א פלעשעלע מיט טראד-פענס, ער האט עס אבער אפגעשטויסען מיט א ציטער און זיך אויפגעהויבען אזוי פלוצלונג, אז זי האט זיך דערשראד-קען. ער האט ניט געהאט דעם כח און ניט דעם פארלאנג זיך נוקם צו זיין. ער האט זי אנגעקוקט מיט א פנים פאר-קרימט פון שמערץ.

„דו, גאסען-פרוי איינע, — האט ער, א דערשלאגע-נער אויסגערופען, — דו ווייסט גאר ניט דעם וויטאג וואס דו פארשאפטסט...“

זי האט איהם געוואלט צוריקהאלטען. ער איז אנטלאד-פען דורכ'ן וואלד, אויסשפייענדיג זיין עקעל פון דער שאנד, פון זי בלאמיגע הערצער און פון דעם בלוט-שענדע-רישען פארקעהר צו וועלכען זיי האבען איהם געוואלט פיה-רען. ער האט געוויינט, געציטערט, געכליפעט פון עקעל. ס'האט איהם אפגעשוידערט פון איהר, פון זיי אלע, פון זיך אליין, פון זיין קערפער און פון זיין הארץ. א שרעקליך-כער שטורם פון פאראכטונג האט זיך אין איהם אויפגע-ריסען: שוין לאנג, אז דער שטורם האט זיך געגרייט: פריהער אדער שפעטער האט די געגענווירקונג געמוזט קו-

מען איבער דער געדאנקען-נידעריגקייט, די מיאוסע, געמיי-
נע פשרות, די שווערע פארפעסטעטע לופט אין וועלכער
ער האט געלעבט זייט עטליכע חדשים; אבער דער פאר-
לאנג נאך ליעבע, דער פארלאנג זיך אפצונארען איבער דעם
וואס מ'האט ליעב האט אפגעהאלטען דעם קריזיס ווי פיעל
ס'איז נאר געווען מעגליך. דער קריזיס האט פלוצלונג אויס-
געבראכען: און ס'איז בעסער געווען אזוי. ס'איז געווען א
גרויסער לופט-שטורם, א שמערצענדע ריינקייט, אן אייז-
קאלטער ווינד וואס האט אוועקגעשמיסען די גיפטיגע
ריחות. דער עקעל האט געטויט אויף איין מאל זיין ליעבע
צו ארא'ן.

אויב אַרדא האט געגלויבט מיט דער טאט פּעס-
טער צו מאכען איהר הערשאפט איבער קריסטאָף, האט
דאָס נאָר אמאל באַוווּזען ווי וועניג און ווי גראָב זי האַט
פאַרשטאַנען דעם וואָס האַט זי ליעב געהאַט. די אייפער-
זוכט וואָס פאַרקניפּט באַפלעקטע הערצער, האַט נאָר גע-
קאַנט אויפּקאַכען, אַפּעקלען א יונגע, שטאַלצע און ריינע
נאַטור ווי קריסטאָף'ס. אַבער, וואָס ער האַט, דער עיקר,
ניט מוחל געווען, וואָס ער זואַלט קיינמאַל ניט מוחל גע-
זוען, איז דאָס וואָס אַרדא'ס פאַראַט איז ניט געווען דער
אויסברוד פון א ליידענשאפט, כמעט אפילו ניט איינער פון
די נאַרישע און דערנידעריגענדע, אַפט אַבער אומווידער-
שטעהענדע קאַפּריזען, וועלכע דער פּרויען-פאַרשטאַנד האַט
צומאַל ניט דעם כח ניט נאַכצוגעבען. ניין — ער האַט יעצט
פאַרשטאַנען — ס'איז אין איהר געווען א פאַרבאַרגענער
באַגעהר איהם צו באַשמוצען, איהם צו דערנידעריגען,
איהם צו באַשטראַפען פאַר זיין מאַראַלישען ווידערשטאַנד.
זיין פיינליכער אמונה, איהם צו מאכען פאַלען צו דער

נידעריגער מדרגה פון אלע פראסטע, איהם צו לעגען צו איהרע פיס, זיך אליין צו דערווייזען איהר כח שלעכטס צו טאן, און מיט א שוידער האט ער זיך געפרעגט: וואס איז עס דער פארלאנג צו באשמוצען, וואס געפינט זיך ביי דעם גרעסטען טייל — צו באשמוצען דאס ריינע אין זיי און אין אנדערע — וואס איז דאס פאר א חזירים-נשמות וואס האבען אזא ווילדע הנאה זיך צו וואלגערען אין שמוץ, און זיינען גליקליך ווען עס פארבלייבט ניט אויף זייער גאנצער הויט קיין איין ריין ארט!...

אדא האט געווארט צוויי מעג אויף קריסטאף'ס צור ריק קומען. דאן האט זי אנגעהויבען ווערען אומרוהיג, און איהם געשיקט א זיס בריוועל, וואו זי האט גאר ניט דער-מאהנט דאס געשעהענע. קריסטאף האט אפילו ניט געענט-פערט. ער האט אדא'ן פיינט געקראגען מיט אזא טיעפער שנאה, אז ער האט ניט געהאט קיין ווערטער דאס אויסצו-דריקען. ער האט זי אויסגעשטראכען פון זיין לעבען. זי האט פאר איהם מעהר ניט עקזיסטירט.

קריסטאף איז באפרייט געוואָרען פון אַדאָלף, אַבער
 ניט פון זיך אליין. אומזיסט האָט ער געפרוּאוּט זיך צו
 שאַפֿען אַן אילוזיע און צוריקצוקומען צו דער צנועה'דיגער
 און שטארקער רוהיגקייט פון אמאל. מ'קאָז זיך ניט אומד
 קעהרען צו דער פארגאנגענהייט. מען מוז ווייטער געהען
 דעם אייגענעם וועג: און עס נוצט ניט זיך אומצוקעהרען.
 סיידען כדי צו זעהן די ערטער וואו מ'איז פארבייגעגאנג
 גען, דעם ווייטען רויך פונ'ם דאך, אונטער וועלכען מ'איז
 איינגעשלאָסען, ווי ער פארלירט זיך ביים האַרזיאַנט אינ'ם
 לייכטען נעבעל פונ'ם זכרון. אבער גארנישט דערווייטערט
 אונז אזוי שטארק פון אונזערע אמאָליגע נשמות, ווי די לייך
 דענשאפט פון עטליכע חדשים. דער וועג דרעהט זיך פלוצ
 לונג אוועק, די לאַנדשאפט בייט זיך; עס דוכט זיך אז מען
 געזעגענט זיך צום לעצטען מאָל מיט אלץ וואָס מען לאָזט
 הינטער זיך.

קריסטאף האָט דערצו ניט געקאָנט מסכים זיין. ער
 האָט אויסגעשטרעקט די אַרימס צו דער פארגאנגענהייט:
 ער האָט דוקא געוואַלט אויפלעבען און באַנייען זיין
 אמאָליגע נשמה. אַבער זי האָט שוין ניט געלעבט. די
 תּאווה איז ניט אזוי געפעהרליך ווי די חורבות וואָס זי
 קלייבט אַז. קריסטאף האָט געמעגט אויפהערען ליעב האַ
 בען, ער האָט געמעגט — אויף אַ וויילע — פאראַכמען די
 ליעבע. האָט ער דאך איז זיך געטראָגען די שפורען פון איהר
 רע שאַרפע נגעל, זיין גאַנצער וועזען איז דערפון אויסגע-

קנאמען געווארען. אנשטאט דער שרעקליכער באדרעפער
 ניש צו צערטליכקייט און גענוס, וואס פארצעהרט די וואס
 האבען דערפון פארזוכט, האט ער געמוזט האבען עפעס
 אן אנדער ליידענשאפט (אפילו א היפוכ'דיגע ליידענ-
 שאפט): א ליידענשאפט צו פאראכטונג, צו שטאלצער
 ריינקייט, צום גלויבען אין צניעות. דאס איז אבער ניט
 גענוג געווען, דאס האט מעהר ניט גענוג געזעטיגט זיין
 הונגער; דאס איז נאר געווען שפיין אויף א רגע. זיין לע-
 בען איז געווען א רייהע פון גוואלדיגע געגענווירקונגען—אומד
 געהייערע שפרונגען. אט האט עס געוואלט איינברעכען און
 צופאסען צו אן אומענשליכען אסקעטיזם: ניט עסענדיג, ניט
 טרינקענדיג גארנישט א חוץ וואסער, זיך אויסמאטערען פון
 געהן, פון מיעדקייט, פון ניט שלאפען, זיך אפזאגען פון
 יעדען פארגעניגען: און אט איז ער געווען איבערצייגט אז
 נאר קראפט איז די אמת'ע מאראל פון מענשען ווי ער.
 און זיך אוועקגעלאזט אויף דער יאנד נאך פארגעניגענס.
 אין איין פאל און איז אנדערען האט ער זיך געפיהלט אומד
 גליקליך. ער האט מעהר ניט געקאנט זיין אליין. ער האט
 שוין מעהר ניט געקאנט זיין ווי נאר אליין.

די איינציגע רעטונג זיינע וואלט געקאנט זיין צו גע-
 פינען אן אמת'ע פריינדשאפט — ראזע'ס פריינדשאפט
 אפשר וואלט איהם געשיצט. אבער די רוגז איז געווען
 שטארק גרויס צווישען די ביידע פאמיליען. זיי פלעגען זיך
 מעהר ניט זעהען. בלויז איין מאל האט קריסטאף באגע-
 גענט ראזע'ן. זי איז ארויסגעקומען פון קירד. ער האט זיך
 ווי אפגעשטעלט פאר'ן צוגעהן, און זי האט זיך א דרעה גע-
 טאן ווי איהם צו באגעגענען: ווען ער האט אבער געוואלט
 צוקומען צו איהר, דורך א גאנצען שטראם גאט'בעטערס.

וואס זיינען אראפגעגאנגען די טרעפ, האט זי אוועקגעדרעהט די אויגען: און ווען ער איז געהענט געווען נעבען איהר האט זי איהם קאלט באגריסט, און פארבייגעגאנגען. ער האט דערפיהלט אין דעם מיידעל'ס הארץ אן אומגעהייערע און קאלטע פאראכטונג. ער האט ניט געפיהלט אז זי האט איהם אלץ ליעב און וואלט עס איהם געוואלט זאגען: אבער זי האט זיך דאס פארגעווארפען ווי א שולד, ווי א נאריש-קייט: זי האט קריסטאף'ן באטראכט פאר שלעכט און פארדארבען — מעהר דערווייטערט פון איהר ווי ווען עס איז פריהער. אזוי זיינען זיי פארלארען געגאנגען איינער פון דעם אנדערען אויף תמיד. און ס'איז אפשר גוט געווען פאר ביי-דען. טראץ איהר גוטסקייט האט זי ניט געהאט גענוג לעבען אין זיך איהם צו פארשטעהן. טראץ זיין באדערפעניש נאך ליעבע און אכטונג, וואלט ער דערשטיקט געווארען אין א מיטעלמעסיג און אפגעשלאסען לעבען. אהן פרייד, אהן לייד און אהן לופט. זיי וואלמען ביידע געלימען. דער שלעכטער צופאל וואס האט זיי צוטיילט אין אפשר, סוף כל סוף, געווען א גוטער צופאל, ווי עס געשעהט אפט, — זיי עס געשעהט אלעמאל — מיט די וואס זיינען שטארק און אויסדוירענד.

אבער, דערווייל, איז דאס געווען א גרויס צער און אומגליק פאר זיי, פאר קריסטאף'ן באזונדערס. די צנועהל-דיגע אומטאלערעניש, די ענגהארציגקייט וואס געהט דוכט זיך צומאל גענצליך אוועק דעם שכל פון די קלוגסטע און די גוטסקייט פון די בעסטע, האט איהם אויפגערגט, איהם פארלעצט, איהם צוריק אריינגעווארפען אין א פרייען לע-בען.

בעת זיין ארוםגעהן מיט אדא'ן איז די ביער-שענ-

קען ארום דער שטאט, האט ער זיך באקענט מיט א פאר וואוילע יונגען — שכה, וועמעס פריי און ניט פאר-דאגה'ט לעבען איז איהם אביסעל געפעלען. איינער פון זיי, פריעדעמאן, א מוזיקער ווי ער, אז ארגעל'שפיעלער פון א יאהר דרייסיג, איז געווען שארף און וויציג, און האט גוט געקאנט זיין פאך. ער איז אבער געווען אומגעהייער פויל און וואלט ניכער געשטארבען פאר הונגער (אויב ניט, אפשר, פאר דורשט) איידער צו מאכען די מינדסטע אנשטרענגונג צו פארבעסערען זיין מיטעלמעסיגען שטאנד. ער פלעגט זיך טרייסטען מיט זיין פוילקייט, בארעדענדיג די וואס צאפלען זיך אין לעבען, גאט ווייסט פארוואס; און זיין שטעכיג אפלאכען, כאטש פראסטליך, האט דעם עולם אמזירט. זייער ענדיג פרייער, ווי זיינע קאלעגען, האט ער ניט מורא גע-האט — כאטש שטיל, מיט א וואונק און אז אנצוהערעניש — א שטאך געבען די גאנץ חשוב'ע לייט; ער האט אפילו געקאנט פועל'ען ביי זיך ניט צו האבען קיין גאנץ בא-שטימטע באגריפען איבער מוזיק אבי הינטערוויילעכטס צו געבען א גוטען קלאפ די העלדען פונ'ם טאג, וועמעס בא-ריהמקייט איז געווען אז אומפארדיענטע. די פרויען האבען ביי איהם אויך קיין גרעסערען חז ניט געפונען; ער פלעגט האלט האבען. שפאסענדיג, איבערצוזאגען וועגען זיי אז אלט פרויען-פיינטליך ווערטעל וואס איז איצט, קריסטאף'ז מעהר געפעלען ווי סיי וועמען, צוליעב דער ביטערקייט:

— די פרוי טויט די ליעבע. *Femina mors anime.*

אין זיין צומישטען מצב פלעגט קריסטאף געפינען א מין צעשטרייאונג רעדענדיג מיט פריעדמאן'ען. ער פלעגט איהם אפעקלען און ער האט ניט געקאנט לאנג הנאה האבען

פון דעם גראבען, שפאטישען שארפזין: דער אפלאכענדער און שמענדיג מבטל'דיגער טאן, האט איהם באלד גענומען אויפרעגען, ער האט דערפיהלט די שאפונגס-אומפעהיגקייט: ער האט אבער בארוהיגט זיין געפיהל געגען דער נארישער זעלבסט-צופרידענהייט פון די באלעבאטעמלעד. כאטש ער האט אין הארצען פארזאכט דעם קאמפאניאן זיינעם, דאך האט זיך קריסטאף ניט געקאנט באגעהן אהן איהם. מען פלעגט זיי אלעמאל זעהן בינאנד ביים טיש מיט פארדעכטיגע און צו קיין קלאס-געהרענדע מענשען פון פריעדמאנ'ס חברותא, וואס האבען נאך וועניגער ווערט געהאט ווי ער. זיי פלעגען שפיעלען, קנאקענדיג ריידען און טרינקען גאנצע נעכט. קריסטאף פלעגט זיך ווי פלוצלונג אויפכאפען אין מיטען פון דעם אפעקלענדיגען גערוד פון געזאלצענע פליישען און טאבאק: ער פלעגט קוקען אויף די חברה ארום איהם מיט פארבלאנדזשעטע אויגען: ער פלעגט זיי ניט דערקאדנען, און מיט אנגסט טראכטען:

„וואו ביז איד? ווער זיינען אט די אלע לייט? וואס פאר א שייכות האב איד מיט זיי?“

זייערע רייד און לאכען האבען איהם געעקעלט. אבער ער איז ניט געווען שטארק גענוג פון זיי אוועקצוגעהן: ער האט מורא געהאט אהיים צו געהן, צו בלייבען אליין, פנים על פנים מיט זיין נשמה, מיט זיינע פארלאנגען, מיט זיינע געוויסענדיגען. ער האט זיך הרב געמאכט, ער האט געוואוסט אז ער מאכט זיך הרב: ער האט עס ווי אומיסנע געזוכט — ער האט אין פריעדמאנ'ען געזעהן, מיט א גרויזאמער קלארקייט, זיין איצטיג אויגען דערנידעריגט געשטאלט, — דאס געשטאלט וואס ער וועט שפעטער האבען: ער האט דורכגעלעבט אזא מין יאוש און עקעל, דאס אנשטאט דער-

וואכט צו ווערען פון דער געפאהר, איז ער נאך מעהר דער-
 שלאגען געבליבען. ער וואלט זיך רואינירט, ווען עס זאל
 איהם געווען מעגליך זיין. צום גליק האט ער געהאט אין
 זיך, ווי אלע מענשען פון זיין מין, אן עלאסטישע ספרד
 זשינקע, א מיטעל געגען דער פארניכטונג וואס אנדערע
 האבען ניט: זיין לעבענס-קראפט ערשט, זיין לעבענס-אינס-
 טינקט וואס האט איהם ניט געלאזט אפשטארבען, און איז
 געווען טיעפער ווי זיין פארשטאנד, שטארקער ווי זיין וויר-
 לען. ער האט אויך געהאט, אהן זיין וויסען, די זאנדערבארע
 נייגעריגקייט פונ'ם קינסטלער, די ליידענשאפטליכע אביעקט-
 טיוויטעט, וועלכע עס טראגט אין זיך יעדע באשעפעניש וואס
 איז אמת'דיג באשאנקען מיט שעפפערישער מאכט: ער
 האט געמעגט ליעבען, ליידען און אלע זיינע כחות אוועקגע-
 בען צו אלע ליידענשאפטען: ער האט זיי אבער געזעהן. זיי
 זיינען געווען אין איהם, זיי זיינען אבער ניט געווען ער.
 אומצעהליגע מיליאנען נשמה'לעך האבען זיך פארבארגען גע-
 דרעהט אין איהם צו א באשטימטען פונקט צו, אן אומבא-
 קאנטען און זיכערען: אזוי ווי די פלאנעטען וועלט וואס
 ווערט אריינגעצויגען דורכ'ן רוים אין א געהיימיספולען
 תהום, דער שמענדיגער מצב פון זיין אומבאוואוסטער, צוויי-
 זייטיגער נאטור, האט זיך באזונדערס אנטפלעקט אין די
 שווינדלענד-טומלענדיגע רגעות ווען דאס טאג-טעגליכע לע-
 בען שלאפט איין און עס הויבען זיך אויף פון די טיעפעניש
 פון שלאף און פון דער נאכט דער ספינקס'ישער בליק, דער
 פיעל-פארמיגער פנים פונ'ם זיי. דער עיקר, זייט א
 יאהר, איז קריסטאף פארפאלגט געווען פון חלומות, וואו ער
 האט קלאר געפיהלט אין דער זעלבער רגע און מיט א פאל-
 קאמער אילווייז, אז ער איז מעהרערע, פארשיעדענע

באשעפענישען, וואס זיינען אפט ווייט פון איהם, אפגעזונדערט פון לענדער, פון וועלטען, פון יאהרהונדערטע. בעת ער איז וואך געווען, פלעגט קריסטאף אויפהאלטען אין זיך דעם משונה'דיגען חלום-אומרוה, כאטש ער האט זיך ניט געקאנט דערמאנען די סבה. ס'איז געווען אזוי ווי מיעד-קייט פון א „פיקסער“ אידעע, וואס לאזט שפורען, וועלכע מ'פיהלט, כאטש מ'קאן עס ניט פארשמעהן. אבער בעת זיין נשמה האט זיך שמערצליך געראנגעלט אין דעם לעבענס-נעץ, האט אן אנדער נשמה, אויפמערקזאם און רוהיג, ביי געוואוינט אין איהם די פארצווייפעלטע אנשטרענגונגען. ער האט אט די נשמה ניט געזעהן: אבער זי האט אויף איהם אפגעשיינט איהר פארבארגענע ליכט. די נשמה איז געדווען לוסטיג און זשעדנע אלץ צו דערפיהלען, אלץ צו דער-ליידען, נאך צו קוקען און פארשמעהן די מענער, די פרויען, די ערד, דאס לעבען, די באגעהרען, די ליידענשאפטען, די געדאנקען, די מאטערונגען, מיטעלמעסיגע אדער נידעריגע: און דאס איז גענוג געווען צו ווארפען אויף דעם אלעמען אביסעל פון איהר ליכט, צו רעמען קריסטאף'ן פונ'ם פינס-טערען תהום. ס'האט איהם געמאכט פיהלען — ער האט ניט געוואוסט ווי אזוי — אז ער איז ניט נאנץ אליין. די ליעבע צו זיין אלץ, צו וויסען אלץ, די צווייטע פעסטונג האט אויפגעשטעלט א פעסטע וואנד געגען אלע פארניכטענרע ליידענשאפטען.

אויב אבער דאס איז גענוג געווען אויפצוהאלטען זיין קאפ אויפ'ן וואסער, האט עס איהם דאך ניט געלאזט ארויס-גען מיט זיינע אייגענע כחות. עס האט זיך איהם ניט איינגעגעבען זיך קלאר צו פארשמעהן, זיך צו באהערשען, זיך צו בארוהיגען. יעדע ארבייט איז איהם געווען אומגעליך. ער איז

דורכגעגאנגען א גייסטיגען קריזיס: די פרוכטבארסטע איז זיין לעבען: — זיין גאנץ צוקונפטיג לעבען האט שוין איז איהם געשפראצט: — אבער די אינערליכע רייכקייט האט זיך, דערווייל, נאך אויסגעדריקט אין צולאזענקייט: און די באלדיגע אפוויקונג פון דעם איבערפלוס האט זיך ניט אונטערשיידעט פון די פאלגען פון דער טרוקענסטער גייסטיגער ארימקייט. דאס לעבען האט קריסטאף'ן פארזונקען. אלע זיינע כחות האבען צו שטארק אויסגעבראכען, צו שנעל געוואקסען, אלע אויף איין מאָל, פלוצלונג. נאך זיין ווילען האט ניט אזוי שנעל געוואקסען און איז פארווילדעט געווארען פון דער מאַסע שרעקליכע כחות. זיין וועזען האט געקראכט פון אלע זיימען. פון אַט דער ערד־ציטערניש, פון אַט דער אינערליכער דערשיטערונג האבען אנדערע נאך נישט געזעהן. קריסטאף אליין האט בלוין געזעהן זיין אַהן מאַכט צו שאַפּען, צו וועלען, צו זי י זי. פארלאנגען, אינסטינקט־מען, געדאנקען זיינען ארויס איינע נאך די אנדערע אזוי ווי כמאָרעם שוועבעל פון די שפאלמען פון אַ פייערשפיייענדען באַרג, און ער האט זיך אלעמאָל געפרעגט:

„און איצט, וואָס וועט נאָך אַרויסקומען? וואָס וועט פון מיר ווערען? וועט עס שטענדיג אזוי זיין, אָדער וועט עס זיין דער סוף פון אַלעמען? וועל איך גאַרנישט ווערען, קיינמאָל ניט?“

און אַט האבען זיך אויפגעהויבען די גע'ירש'עטע אינסטינקטען, די זינד פון די וואָס זיינען געווען פאַר איהם. — ער האט זיך אָנגע'שכור'ט.

ער פלעגט אהיים קומען, שמעקענדיג פון וויין, דער-
 שלאגען. לואיזע נעבאד פלעגט איהם אַנקוקען, זיפצען,
 ניט זאגען גארנישט און תפלה טאן.
 איין אבענט אבער, בעת ער איז אַרויסגעגאנגען פון אַ
 וויין־שענק ביים עק שטאט, האט ער דערזעהן אופ'ן וועג,
 אַ פאר טריט פאר זיך, דאס משונה'דיגע געשטאלט פונ'ם
 פעטער גאטפריעד מיט זיין פאק אויפ'ן רוקען. חדשים־לאַנג
 איז שוין דאס מענשעלע ניט געווען אין דער געגענד, און
 וואס אמאל איז ער אלץ וועניגער געקומען. קריסטאף האט
 איהם צוגעשריען גאנץ דערפֿרעהט. גאטפריעד, איינגעבוי-
 גען אונטער דער משא, האט זיך אומגעדֿרעהט: ער האט
 אַנגעקוקט קריסטאף'ן וואס האט געמאכט שכור'ע העוויר,
 און זיך אוועקגעזעצט אויף א שטיין צו ווארטען אויף איהם.
 קריסטאף איז צו איהם צוגעקומען, טענצלענדיג און האט גע-
 טרייסעלט דעם אַנקעל'ס האנט מיט אַ שרייענדער ליעב-
 שאַפט. גאטפריעד האט איהם לאַנג אַנגעקוקט, און דאן
 געזאגט:

„גוט'ן אבענט, מעלכיאד.“

קריסטאף'ן האט זיך געגלויבט, אַז דער פעטער מאַכט
 אַ טעות און ער האט אויסגעבראַכען אין א געלעכטער:
 — „דער אלטער ווערט נעבאד עובר בטל, האט ער זיך
 געטראַכט, ער פארליערט זיין זכרון.“
 גאטפריעד האט ווירקליך אויסגעזעהען שטארק געעל-
 זערט, פארנעלט, איינגעשרומפט, איינגעהויקערט; ער האט

געהאט א שווערען און קורצען אטעם. קריסטאף האט וויי-
טער קנאקענדיג גערעדט. גאטפריעד האט וויעדער ארויפגע-
לעגט דעם פאק אויף די אקסלען, און איז שטיל ווייטער גע-
נאנגען. זיי האבען אנגעפאנגען געהען איינער נעבען אנ-
דערען. קריסטאף, זיך ווארפענדיג און רעדענדיג אויפ'ן
קול, גאטפריעד צוהוסטענדיג און שווייגענדיג. ווען קריס-
טאף האט זיך צו איהם געווענדט, האט ער איהם וויעדער
גערופען מעלכיאַר. דעם מאַל האט איהם שוין קריסטאף גע-
פרעגט:

„הער נאַר! וואָס רופסטו מיך עפעס מעלכיאַר? איד
היים קריסטאף, דו ווייסט עס גאנץ גוט. האסטו פארגע-
סען מיין נאָמען?“

גאטפריעד האט, אהן זיך אפצושמעלען, אויפגעהוי-
בען די אויגען צו איהם, געשאקעלט מיט'ן קאפ, און קאלט
געזאגט:

— „ניין, דו ביסט מעלכיאַר, איד דערקען דיר גוט.“
קריסטאף האט זיך אפגעשטעלט דערשלאָגען. גאט-
פריעד איז זיך ווייטער גענאנגען. קריסטאף איז איהם נאָכ-
גענאנגען אהן א וואָרט. ער איז ניכטער געוואָרען. פארביי-
געהענדיג די טיר פון א קאפּע־שאַנטאָן, איז ער צוגענאנגען
צו אַן אפגעריבענעם שפיגעל, וואו עס האט אפגעשיינט די
גאדליכט פון דעם אַריינגאַנג, און זיך איינגעקוקט: ער האט
דערקענט מעלכיאַר'ן. ער איז אַהיים גענאנגען שווער, דער-
שראָקען.

ער האט פארבראכט די נאכט — א נאכט פון אַנגסט-
פֿיין — זיך בארעכענענדיג, זיך אָפגעבענדיג אַ חשבון הנפש, ער
האט יעצט פארשטאנען, ער האט דערקענט די אינס-
טינקטען און פאָרדאַרבענע געפיהלען וואָס האבען זיך אין

איהם געיאווועט. ער האט פון זיי געשוידערט. ער האט גער
 טראכט פון דער אומעטינגער וואד-נאכט נאך מעלכיאר'ס
 טויט, פון דער שבועה וואס ער האט זיך געגעבען; ער האט
 געווארפען א בליק איבער זיין לעבען זייט דעם, און דער-
 פיהלט, אז ער האט אלץ פארטאטען. וואס האט ער געטאן
 זייט א יאהר? וואס האט ער געטאן פאר זיין נאט, פאר זיין
 קונסט, פאר זיין נשמה? וואס האט ער געטאן פאר זיין
 איביגקייט? יעדען טאג האט ער פארלארען, פארשווענדט,
 פארשמוצט: קיין איין ווערק, קיין איין געדאנק, קיין איין
 דויערהאפטע אונטערנעהמונג, א כאאס פון באגעהרען וואס
 האבען זיך איינער דעם אנדערען פארניכטעט. ווינט, שטויב,
 נישטיגקייט... וואס האט איהם גענוצט זיין ווילען? פון
 אלץ וואס ער האט געוואלט, האט ער גארנישט אויפגעטאן
 דעם היפוך דערפון האט ער אויפגעטאן. ס'איז פון איהם
 געווארען וואס ער האט ניט געוואלט זיין: דאס איז דער
 אונטערשטער חשבון פון זיין לעבען.

ער האט זיך ניט געלעגט שלאפען. זעקס א זייגער איז
 דער פריה איז עס נאך טונקעל געווען — ער האט געהערט
 גאטפריעד'ן זיך צוגרייטענדיג אוועקצוגעהן. — ווארום גאט-
 פריעד האט זיך ניט געוואלט לענגער אפשטעלען. פארביי-
 געהענדיג די שטעטעל, איז ער געקומען לויט זיין געוואונ-
 הייט, אומארמען זיין שוועסטער און נעפע; ער האט אבער
 באלד צו וויסען געגעבען, אז דעם צווייטען פריהמארגען וועט
 ער ווייטער אוועקגעהן.

קריסטאף איז אראפ געקומען. גאטפריעד האט געזעהן;
 זיין בלייד פנים, איינגעפאלען פון דער נאכט'ס יסורים. ער
 האט איהם ליעבליך צוגעשמיכעלט און געפרעגט: צי ער וויל
 איהם באגלייטען אביסעל. זיי זיינען צוזאמען ארויסגעגאנגן

גען פאר טאג-אויסברוד. זיי האבען ניט באדארפט רעדען צווישען זיך: זיי האבען זיך פארשטאנען. פארבייגעהענ-דיג ביים בית-עולם, האָט גאָטפריעד געזאָגט: — „לאָמיר אַרײַנגעהן, ווילסטו?“

ער האָט קינמאָל ניט פארפעהלט צו געהן אויף זשאַן מישעל'ס און אויף מעלכיאַר'ס קבר, ווען ער פלעגט קומען אין דער געגענד. קריסטאָף איז דאָרט ניט געווען זייט אַ יאָהר. גאָטפריעד האָט געקניחט פאר מעלכיאַר'ס קבר, און געזאָגט:

„לאָמיר תפלה טאָן, אַז זיי זאָלען גוט שלאָפען און זאָלען אונז ניט מאַטערען.“

זיינע מחשבות זיינען געווען אַ צומישונג פון מאָדנע אבערגלויבענישען און אַ קלאָרען געזונטען פארשטאנד. ער פלעגט צומאָל צום שטוינען מאַכען קריסטאָף'ן. דעם מאָל אָבער האָט ער איהם צו גוט פארשטאָנען. זיי האָבען מעהר גאַרנישט געזאָגט ביז'ן אַרויסגעהן פון דעם בית-עולם.

בעת זיי האָבען צוגעמאכט דעם קרעכצענדען טויער און אָנגעהויבען געהען ביי דער וואַנד אויף די קיהלע פעל-דער וואָס האָבען גענומען דערוואַכען, דורך דער קליינער שטעזשקע וואָס איז פארבייגעלאָפען אונטער די ציפרעסען-בוימער פון די קברים, פון וועלכע דער שנעע האָט געטריפּט. האָט קריסטאָף אָנגעפאנגען וויינען:

— „אַה! פעטער, האָט ער געזאָגט, ווי איד לייך שרעק-ליך!“

ער האָט ניט געוואָגט איהם צו דערצעהלען ווי ער האָט דורכגעלעבט די ליעבע, אויס אַ מאָדנער מורא און אַ פארלע-גענהייט צו בריינגען, אָדער צו פארלעצען גאָטפריעד'ן: ער

האָט אַבער גערעדט פון זיין שאַנד, פון זיין מיטעלמעסיג-קייט, פון זיין פייגהייט, פון זיינע געבראַכענע שבועות.

„פעטער, וואָס איז צום טאָן? איד האָב געשטרעבט, איד האָב געקעמפט; און נאָך אַ יאָהר צייט האַלט איד ניט ווייטער ווי פריהער. נאָך מעהר! איד בין צוריקגעטראָמען. איד טויג צו גאַרנישט, איד טויג צו גאַרנישט! איד האָב מיין לעבען חרוב געמאַכט, איד האָב פאַלש געשוואוירען...“ זיי זיינען יעצט אַרויפגעשטיגען אַ בערגעל איבער'ן שטעטעל. גאַטפריעד האָט איהם גוטאַרציג געזאָגט:

— „ס'איז ניט דאָס לעצטע מאָל, מיין קינד, מען טוט ניט וואָס מען וויל. זועלען און לעבען — דאָס זיינען צוויי באַזונדערע זאַכען: מען מוז זיך טרייסמען. דער עיקר איז, פאַרשטעהסטו, ניט מיר ווערען צו וועלען און צו לעבען. דאָס איבריגע הענגט ניט אָפּ פון אונז.

קריסטאָף האָט מיט יאָוש אַלץ איבערגע'חזר'ט:

„איד האָב פאַלש געשוואוירען!...“

— „הערסטו?“ האָט געזאָגט גאַטפריעד.

(די העהנער האָבען געקרייט אין די דערפער אַרום.)

„זיי קרייען, זינגען פאַר אַן אנדערען וואָס האָט פאַלש געשוואוירען. זיי קרייען פאַר יעדען פון אונז, יעדען פריהד מאַרגען.“

„ס'וועט קומען אַ טאָג, האָט קריסטאָף ביטער געזאָגט, ווען זיי וועלען מעהר ניט קרייען פאַר מיינעמוועגען... אַ טאָג אַהן אַ מאַרגען, און וואָס וועל איד האָבען אויפגעטאָן מיט מיין לעבען?“

— „ס'איז שטענדיג פאַראַן אַ מאַרגען“, האָט גאַטפריעד

געזאָגט.

„אבער וואס זאל מען טאן, אז דאס וועלען נוצט גאר
נישט?“

— „וואד און טו תפלה.“

„איד גלויב מעהר נישט.“

גאטפריעד האט געשמייכעלט:

— „דו וואלסט ניט לעבען, ווען דו זאלסט ניט גלוי-

בען. יעדער גלויבט. טו תפלה.“

„תפלה, צו וואס?“

גאטפריעד האט איהם געוויזען די זון, וואס איז גאר

וואס ערשינען אויף רויט-געפרוירענעם האַריזאנט.

— „זיי גאטספורכטיג פאר'ן טאג, וואכט אויף, טראכט

ניט וואס עס וועט זיין אין א יאהר, אין צעהן יאהר ארום.

טראכט פון היינט. לאז איבער דינע טעאריעס. אלע טעא-

ריעס, פארשמעה גאר, אפילו די איבער צניעות זיינען

שלעכט, זיינען נאריש, טוען אונז שלעכטס. נעהם ניט דאס

לעבען מיט שטורם. לעב היינט, זיי עהרענפורכטיג צו

יערען טאג. האב איהם ליעב, רעספעקטיר איהם, פאראומ-

רייניג איהם, דער עיקר, ניט, שטער איהם ניט פון אויפבלי-

הען. האב איהם ליעב אפילו ווען ער איז גרוי און אומע-

טיג ווי היינט. באאומרוהיג זיך ניט. זעה, ס'איז יעצט וויי-

טער. אלץ שלאפט. די גוטע ערד וועט אויפואכען. מען

דארף זיין ווי די גוטע ערד, און געדולדיג ווי זי. זיי פרום.

עהרענפורכטיג. ווארט. אויב דו ביסט גוט, וועט אלץ געהן

גוט. אויב דו ביסט עס ניט, אויב דו ביסט שוואך, אויב גאר

נישט געלינגט דיר. — נו, מוז מען אזוי גליקליך זיין,

מסתמא קאנסטו ניט מעהר. פארוואס-זשע זאלסטו וועלען

מעהר? פארוואס זאל דיר פארדריסען וואס דו קאנסט ניט

מעהר טאן? מען דארף טאן וואס מען קאן.. Als ich kann

— „ס'איז צו וועניג,“ — האט קריסטאף געזאגט, מאד-
כענדיג א גרימאסע.

גאטפריעד האט פריינדליך געלאכט :

„ס'איז מעהר ווי ווער-עס-איז טוט. דו ביסט א בעל-
נאזה. דו ווילסט זיין א העלד. דערפאר באגעהסטו נאר נאך-
רישקייטען... א העלד! ... איך ווייס ניט אקוראט וואס דאס
איז: אבער, דו פארשטעהסט, איך שטעל מיר פאר: א
העלד איז דער וואס טוט וואס ער קאן. די אנדערע טוען
דאס ניט.“

— „אה! — האט קריסטאף אפגעזיפצט, — צו וואס-
זשע דארף מען לעבען? ס'האט ניט ווערט די מיה. ס'איז
דאך פאראן מענשען וואס זאגען אז „וועלען איז קאנען!...“
גאטפריעד האט וויעדער שטיל געלאכט:
„יא? ... נו, זיי זיינען גרויסע לינגערס, מיין קינד. אדער,
אז ניט, „וויילען“ זיי ניט קיין סך..

זיי זיינען אנגעקומען צום שפיץ בערגעל. זיי האבען
זיך הארציג-ליעבליך אומארמט. דער קליינער הויזירער איז
מיט זיין מידען טריט אוועק. קריסטאף איז פארבליבען,
פארטראכט, איהם נאכקוקענדיג ווי ער דערווייטערט זיך.
ער האט פאר זיך איבערגעזאגט דעם פעטער'ס ווערטער:
דייטש? ? (ווי איך קאן). Als ich kann.

ער האט געשמייכלט, טראכטענדיג:

„יא... יעדענפאלס... ס'איז גענוג...“

ער האט זיך אומגעקעהרט אין שטעטעל. דער פארהאר-
מעטער שנעע האט געסקריפעט אונטער זיינע שיד. דער
שמארקער ווינטער-ווינט האט אויפגעצייטערט אויף דעם
בערגעל די נאקעטע צוויינען פון די צובויגענע בוימער.
האט גערויטעלט זיינע באקען, געברענט זיין הויט און גע-

שמיסען זיין בלום. די רויטע דעכטער פון די הייזער, אונטען, האבען געלאכט צו דער בלישטשענדער און קאלטער זון. די לופט איז געווען שטארק און שארף. די פארפרוירענע ערד האט ווי געיובעלט פון א שמערצענדער לוסט. קרויסטאף'ס הארץ איז געווען ווי זי. ער האט געטראכט:

— איד וועל אויך אויפוואכען.

ער האט נאך געהאט טרערען אין די אויגען. ער האט זיי אפגעווישט מיט דער לינקער זייט פון דער האנד און געקוקט, לאכענדיג, אויף דער זון וואס האט זיך אראפגעלאזט אונטער א פארהאנג פון א לייכטען נעפעל. די וואלקענס, שווער פון שנעע, זיינען פארבייגעגאנגען איבער'ן שמעמעל, געשמיסען פון שטארקע ווינטען. ער האט זיי ארויסגעשטעלט א נאז. דער אייזקאלטער ווינט האט געבלאזען...

— „בלאז, בלאז! ... טו וואס דו ווילסט מיט מיר! הויב מיר אויף און פיהר מיר אוועק! ... איד ווייס וואויל וואו איד וויל געהן...

ע נ ד ע

